

conf. 125. num. 17. volum. 1. Natta in conf. 126. num. 3. & in conf. 169. num. 2. & seq. Gabriel. commun. opinionum lib. 1. de probat. conclus. 6. num. 19. D. Becias in conf. 105. num. 12. ideo dicit gloss. in l. 2. in gloss. magna. C. de iure emphyt. quod emphyteuta [54] allegans solutionem, tenetur illam probare, ubi Cyn. & sequenter omnes alij. ubi dicit lafon num. 132. idem tenetur Alciat. in c. ponit. cum. 24. ubi Imola numer. 54. extr. de locat. Alexand. in conf. 101. volum. 2. communem dicit Socin. iun. in conf. 91. numer. 15. volum. 2. Giga de pensio. quest. 16. in fin. Cozzad. in conf. 1. num. 18. Hercul. in d. unat. num. 35. Craus. in conf. 1. num. 10. Clar. qui communem dicit de emphyt. quest. 10. in fin. Gabriel. d. conclus. 6. num. 21. Roland. in conf. 87. num. 3. volum. 2. & per hanc rationem in terminis nostris dicit Corne. in conf. 45. colum. 5. vers. & ex quo. vol. 4. quod donatarius [55] teneatur probare se praestitisse alimenta. & colu. 6. in princip. dicit se ita consultiisse, & consultiis vidisset, & observatum fuisse in practica. idem Corne. in conf. 101. colu. 2. vers. constat enim quod incumbit, volum. 2. Ripa. in d. l. in. num. 186. C. de reuoc. donat. ubi inquit, partem hanc veritatem esse, & idem voluit Alciat. in d. c. 11. numer. quanta. licet in suo casu teneat contrarium alia ratione.

Diversa tamen sententia in nostra questione magis placet, quod nemo donator ipse teneatur probare, quod donatarius alimenta sibi non praestiterit, quia regula est, quod negatiua [56] probanda est ab allegante, Innoc. in c. super his, de accusat. Bartol. Angel. Fulgos. & laf. in l. penult. in §. docere, ff. ne quis cum, Bart. in d. l. in illa, colum. 2. Hercul. in d. tract. num. 2. Alciat. in conf. 444. num. 2. Roland. in conf. 22. numer. 18. volum. 1. Gabriel. d. conclus. 6. num. 1.

1. Secundum, quia nemo per famulatur ingratus, [57] l. omnimodo, C. de inoff. testam. §. causa, in Authent. cum de appell. cognosc. l. merito, ff. pro socio, l. 1. c. si serv. ex re. ideo qui dicit aliquem ingratum, tenetur probare. Item qui committit ingratitudinem, qui culpam alij obicit, [58] tenetur probare, leg. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. Bartol. in l. si quis ex argentariis, §. penult. in ff. de eden. Socin. in conf. 149. num. 2. volum. 1. Rein. in conf. 93. num. 7. vol. 5.

3. Tertio extat text. in d. leg. fin. C. de reuoc. donat. ibi, si fuerint in iudicium dilectis argumentis conationaliter approbatae, & non sustineat responso Ripa ibidem. 186. qui intelligit ipso iure probatum, quando non constat de contrario, quia hoc est falsum praeter quam in certis casibus, qui non debent trahi in exemplum, & probationum difficultas non transfert in alium onus probandi, quia ut inquit Innoc. in d. c. super his, licet negatiua difficultas sit probationis, est tamen probanda, nec ideo proponens eam releuatur a probandi onere.

Quarto facit doctrina Bart. in l. si ab hostibus, §. filium, ff. solut. matrim. ubi qui obicit marito quod [59] uxori argenti non adhibuit medicum, tenetur hoc probare, sequitur Alex. in conf. 136. num. 2. vol. 7. idem Bart. in l. idemque, ff. pro socio, sequuntur plures alij citati per Rol. in tract. de lucro dot. §. 64. num. 15. ubi confirmat aliis similibus Phauic. in eod. tract. §. fin. num. 9.

Quinto in propriis terminis nostris, quod donator teneatur probare negatiuum, [60] hanc, sibi scilicet non fuisse praestita alimenta, voluit Corne. in conf. 110. colum. 2. volum. 1. ubi allegat id quod di-

ctum est de marito, & addit quod allegans [61] hanc rem incidisse in penam priuationis, quia non pleuerit disposita a testatore, tenetur probare, secundum Salic. in auth. hoc amplius, C. de fideicom. Corne. sequitur Rol. de lucro dot. quest. 64. numer. 14. Ripa in d. l. fin. num. 586. ubi de mente Cornei in d. consil. 120. dicit primam opinionem vendicare locum, quando alimenta sunt expresse promissa, ita quod datur actio ad illa consequendum, secus, da verum quando debentur ex antea illi obligatione, quae non ita arcte obligat, vel etiam ex officio iudicis, secundum Corne. loco predicto, quia officium iudicis nullam praesupponit obligationem, l. qui per collusionem, §. pretij sortem ff. de act. empt. Hanc tamen concordia non habet aliquam distincti-onis rationem annexam, quia non est querendum quod ad reuocandam donationem, quod iure debeatur alimenta: nam siue iure actionis, siue officio iudicis debeantur, utroque casu reuocatur donatio illis non preliis, & quo ad hoc parificatur dicti casus, & solus effectus attenditur, an sint praestita, ideo non curamus [62] de modo, l. 3. C. de institut. & subit. videtur ergo mihi aliter distinguere posse, ut quando liquidum est, & certum id, quod a donatario implendum erat, nec egebat extrinseca alia probatione, tunc onus probandi implementum incumbat donatario, at si id quod praestandum est, non sit liquidum, ut est in nostro casu, tunc probet donator, & ad hanc distinctionem reducantur fere omnes decisiones, quae hinc inde allegantur, si enim donator velit reuocare donationem eo quia donatarius fuerit sibi iniurius, vel violentas manus iniecerit, vel quid simile admisisset, tenetur probare, ut per Dd. in d. l. fin. quare ergo non idem erit in culpa, quae consistit in non faciendoci, eo autem quod teneatur donatarius illere, non inferitur, quod possit priuari re donata, quia probari debet indigentia donatoris, & quod esset donatario cognita, ut supra dixi, vel etiam dici potest, quod onus probandi spectat quidem ad donatarium, sed inde non inferatur ad priuationem, quid sit, distinctio Ripae est vera, licet ratio sit falsa.

Quae supra dicta sunt de alimentis a donatario praestandis donatori ex antea illi obligatione, fortius procedent, quando in donatione adiecta esset obligatio alendi, quia [63] expressa magis virget, l. nonnunquam, ff. de cond. & demonstr. & maior est [64] virtus expressi quam taciti, leg. expressa nocent, ff. de reg. iur. comprobati in consil. 10. numer. 24. & sequ. nam ubi alimenta sunt promissa, & donatio est facta cum onere alendi, si donatarius recusat alere, dominum rerum donatarum ipso iure retro transfertur [65] in donatorem, l. 1. C. de donat. quae sub modo, §. venum, ubi §. de condi. appo. Bal. in conf. 250. vol. 3. ubi fortius dicit, quod non potest moralis [66] purgari, quia alimenta praeterita compensationem minime recipiunt, ex quo ponitur donator passus esse propter tamen, & subdit quod datur utilis rei vendicatio, quod de mora dicit etiam Corne. in conf. 101. colum. fin. vol. 1. Roma in consil. 284. num. 3. Corn. in conf. 102. colum. 2. vers. & in super, volum. 2. idem Corn. in conf. 45. colu. 1. vers. circa secundum, vol. 4. ubi ait datur quod condictionem ob causam, idem dicit in conf. 160. colu. 2. vers. similiter & donator, vol. 1. Alciat. in d. consil. 120. n. 5. ubi quod datur datur personalis & realis actio, Ripa in consil. 146. num. 1. in quibus locis dicitur idem esse, quando donatio esset iurata, & dicit Corne. in conf. 252. col. 4. vers. circa secundum, vol. 3. quod

quod triplex datur actio; prima ex l. si quis maior, secunda ex dispositione d. leg. i. C. de bon. que sub modo, tertia per conditionem ob causam, Bertr. in conf. 67. num. 74. volum. 3. Didac. lib. i. variat. resolut. cap. 14. num. 4. vbi post Aret. in l. i. colum. penult. ff. de leg. i. inquit dari vtilem actionem in rem, idem voluit Ripa in d. l. si. no. num. 129. idem voluit gloss. in l. traditionibus, C. de pact. vbi Curt. iun. num. 16. dicit esse speciale favore donationis, de quo tamen dicam infra inter privilegia alimentorum.

In tantum autem servari debet promissio facta donatori, ut etiam [67] ecclesia privatur re donata, si non prebet alimenta, secundum Rom. in d. conf. 184. sed pro veritate huius dacti diuidi debet questio in duo membra.

Primum est, quando donatio fit Ecclesie sub modo alio, vel alius quid faciendi non appositio patris relictus, & tunc verior est sententia, que habet quod non reuocetur, quia Ecclesia non potest committere ingratitudinem, nec Deus potest esse ingratus [68] ut per glo. in cap. i. in ver. omnipotens, de summa Trin. & fide Cathol. & quia modus, quando non est causa finalis dandi, sed impulsiva, [69] eo non servato, non contrahit donatio, secundum Bal. in conf. 119. colum. 2. vbi f. preterea etiam, volum. 1. Socin. in conf. 33. num. 5. verbi confirmat. Corset. in singul. verbi. contrarius, incipit in omnibus, Bald. Nouel. in tract. doc. part. 6. prius leg. 50. col. 2. & in l. i. num. 35. ff. soluto mat. at favore Ecclesie semper modus presumitur causa impulsiva, [70] ut est text. in c. verum, de cond. appof. & hanc opinionem tenent glo. Card. Abb. & Prapoli. in d. c. verum, Caltr. in l. i. col. 1. ff. de donat. Socin. in quibus diebus 5. Terminus, col. p. ult. ff. de cond. & demonst. Corset. Bald. Nouel. Roger. a Moza, & Io. Madin. quos citat & sequitur Didac. variat. resolut. lib. i. cap. 14. num. 6. Ripa in l. i. fin. q. 32. num. 73. C. de reuocand. donat. quia donatio facta Ecclesie, videtur facta Deo, qui cum sit omnium gratiarum largitor, non potest esse ingratus, Clar. in tract. de dona. quest. 1. n. 5.

Secundum membrum est, quando facta fuit donatio cum onere certum quid faciendi adiecto patris, quo si id non fiat, licet eam reuocare, & hoc casu si solus Prelatus vel solum capitulum committit ingratitudinem, vel aliter modum non seruet, non erit licita reuocatio, quia Prelatus solus, vel solum capitulum non potest preiudicare Ecclesie, [71] ita tenent Card. Abb. & alij in ca. si. de donat. Abb. post Vincent. in d. c. verum, de cond. appof. hoc etiam voluit Olera. Spreng. Lup. & Felin. quos citat Ripa d. l. si. qua. ff. 32. num. 173. & seq. Clar. d. quest. 11. num. 5. vbi ait, quod hoc casu res minus habet difficultatem, Menoch. de recuperan. posses. remed. 9. num. 101. facit etiam tenet Ripa in c. fap. num. 95. de resit. Ponticet. vbi adducit, quod voluit glo. in c. de dolo & contum. vbi dicitur quod factum Prelati non facit [72] Ecclesiam incidere in poenam l. i. quis in tantum, C. vnde vi, ut etiam voluit glo. Abb. & alij in d. l. i. quis in tantum, multis citat Menoch. de recuper. posses. remed. 1. num. 222. & remed. 9. num. 102. maior est dubitatio, quando Prelatus cum capitulo committunt ingratitudinem, quia tunc communis videtur opinio, [73] si sit locus reuocationi, gl. & Dyn. in regul. delectum persone, de reg. iur. in c. 6. Bart. in l. i. libetis nullam, C. de sacrosanct. eccles. lib. in c. 2. per illum text. de ordine cognit. & Abb. in d. c. i. de dol. & contuma.

dicat hanc esse quasi communem opinionem, & indeo hoc modo distinguit in proposito idem Abb. in d. c. verum, de cond. appof. quod aut Prelatus cum capitulo committit ingratitudinem, & licita est reuocatio: aut eam committit solus sine capitulo, & non est locus reuocationi hanc sequitur Ripa in d. l. i. fin. num. 174. & seq. vbi dicit sic tenuisse Holtens. Cardin. & Felin. in c. verum, de foro compet. Socin. in quibus diebus 5. Terminus, num. 17. ff. de cond. & demonst. Didac. d. cap. 14. num. 6. Tyrq. de retract. concessio. in fin. num. 14. vbi citat multos, pro qua sententia facit quod voluerunt gl. Bart. & Socin. in l. i. quis in tantum, C. vnde vi, & in d. l. i. subemus, C. de sacrosanct. eccles. Ripa, qui communem dicit in d. c. fap. n. 95. de resit. spoli. alios citat Menoch. d. dicto remed. 8. num. 100. & seq.

Contrariam sententiam tenuerunt Specu. Ioan. And. Anchar. Butr. Abb. & alij, quos citat Ripa in d. l. i. fin. num. 173. & sequent. & similiter multi tenent, quod Abbas cum capitulo non faciat incidere [74] Ecclesiam in poenam d. l. i. quis in tantum, Cardin. in d. c. i. de dolo & contum. vbi Abb. num. 14. & sequent. alios citat & sequitur Menoch. d. remed. 9. num. 104. & seq. vbi eam pluribus defendit: prior tamen opinio verior mihi videtur, quia donans potest rei sue apponere [75] quamcumque legem, in traditionibus, C. de pact. Zabarel. in clem. quia contra tunc, in 11. notab. de religiof. domib. Anchar. in conf. 217. num. 2. alios citat D. Becus in conf. 101. num. 25. & seq. & ducunt Holtens. Ioan. And. & Doctores in l. verum, de foro compet. vnde pacti appositum a donatore, quod Ecclesie modum intuitum non implente liceat [76] autoritate propria capere bona donata Bart. Bal. & Salicet. in l. si quis curialis C. de episco. & cler. Ruin. in consil. 101. num. 14. in fi. volum. 2. & non obstat quod in senet facta Ecclesie, non possit alienari etiam cum intuentus Prelati & capituli: quia respondeo quod hic non agitur de alienanda Ecclesia, sed de euacuanda tamquam si fuisset concessa ad tempus lapsum, ita respondet Cardin. in d. cap. verum, sequitur Ruin. in d. consil. 17. in fin. & dicit Bald. in consil. 300. in 2. dubio, volum. 1. quod res nunquam est facta simpliciter Ecclesie, & sanctum sanctonim, sed cum eo onere quod ad onus additum est, sequitur Tiraquei. de retractat. conuentio. in fin. numer. 14. vbi alios citat, & cum res nunquam sit effecta inuocabiliter Ecclesie, non debet videri mutum si reuocatur: modus enim a principio adiectus inest dominium rei, ideo videmus quod etiam minor [77] ligatur pacto luendi, quod auctoritas si filiusfamilias cum lequa. ff. de pact. vbi Castren. & Iaf. Curt. iun. in consil. 146. in fin. Tiraquei loco praedicto, numer. 1. & idem est in Ecclesia, quia si Prelatus emat rem eius nomine condicione adiecta, quod rei sit inempta, [78] nisi integre pretium soluat intra certum tempus, erit locus pacto solutione non facta, secundum Iacob. Butr. d. si filiusfamilias, Caltr. in consil. 318. colum. fin. vol. 1. Tiraquei loco praedicto, numer. 1. in fin. immo volum. Doct. quod vbi contractus resoluitur, ex necessitate precedetis pacti res libera redeat [79] ad dominum ab omnibus obligationibus interea contractis per emptorem, secundum Bartol. in l. in diem, ff. de aqua pluuiarum, quem sequitur Cuman. ibi. Bar. & Angel. in leg. 1. ff. quib. mod. pign. & hypoth. fol. Tiraquei de retract. conuent. 3. gloss. vna, numer. 8. & 9. cum sequi. & quando res rediit ad pri-

rem dominum ex pacto adiedo in alienatione, non dicitur transferri in alienationem, sed illi reddi, [80] cuius erat, i. filio quem pater, ff. de libe. & posth. l. i. ubi peroniam ff. si cert. petal. voluntate. §. i. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solal. qui possessionem, ff. de vi & vi arma. & res alienata, & postea redempta [81] non defuit esse patrimonialis, si redemptio sit ex causa antiqua, vt per Decium in consil. 88. in l. i. dub. de quo late Tiraquel. de retractat. consil. 4. §. 19. num. 4. & seq. vbi multas probat eandem tunc rem videri non aliam, quando recuperatur ex causa de preterito. Cum ergo in casu nostro res nunquam fuerit libera apud Ecclesiam, sed eam transiit cum onere, non dicitur alienatio fieri, quando vocatur quod pactum non seruatum. Non obstat etiam quod Ecclesia non debeat priuari facto capituli cum Prelato, quia respondeo hoc non procedere, quando adiectum est pactum, quod liceat rem auacare propter ingratitudinem, vel quid simile, cum hoc casu videtur adiectum quod Ecclesia priuatur facto capituli, vel priuatur quia aliis pactum nunquam posset habere locum, & esset inutile, ac superfluum, cum Ecclesia nullo modo posset ingratitudinem committere, ita voluit Cyn. in d. l. i. subuenit nullam, C. de sacros. eccles. & id ex eo dedit Angel. in consil. 168. testator in omnibus, in primo dubio, sequitur Ruin. in d. consil. 27. colum. 1. & a. volum. 2. & ne alibi dicta in hunc locum transferantur, vide pro hac questione, an & quando Ecclesia priuatur, modo modum non seruatum ex facto Prelati & Capituli, late Rip. in d. leg. fin. num. 173. & sequ. vbi multis modis declarat in d. cap. script. numer. 95. simulque easdem ferre ponit limitationes Menoch. d. remiss. 9. numero centesimo primo, & pluribus sequentibus.

Addo tamen, quod si in donatione adijceretur expresse pactum, quod donatio refundatur facto solius Prelati, [82] id pactum esset validum, & seruandum, ita Angel. in d. consil. 168. qui loquitur de onere iniuncto a testatore, sequitur Ruin. in d. consil. 27. analus in locis, in discursu consilij, quia dispositio testatoris, que non repugnat legi, est seruanda, vt probatur in leg. in conditionibus primum locum ff. de cond. & demonit. & potest testator addendo apponere rei suae quam vult legem, d. leg. in traditionibus.

SVMARIA.

1. Monasterium tenetur alere filios ingressi.
2. Donarius amicum bonorum tenetur alere filios donatoris.
3. Venditor facit se alienum a re vendita.
4. Donarius non est personaliter obligatus donatori.
5. Alitio personalis non datur contra singularem successorem.
6. Officium iudicis datur contra singularem successorem, quando subsistit equitas.
7. Officium iudicis qui tenetur, datur realiter obligatus.
8. Donarius alit filios spurios donatoris.
9. Filios dicitur eadem caro cum patre.

QVÆSTIO XLIX.

Filij quoque donatoris petere possunt à donatore omnium bonorum alimenta, quia omnis alienandi transit in illum, in quem bona transferre per donationem argumento l. si quis à liberis. §. fin. ff. de libe. agnosc. vbi Bar. dicit, quod [1] monasterium alit filios ingressi, & hanc opinionem probant [2] Jacob. Buti & Cyn. in l. i. quæst. 9. num. 10. C. de mon. donat. Cyn. Dyn. Rayne. Alber. in l. Titia. §.

Imperator, vbi Imola colum. fin. circa ff. de leg. 1. Tiraquel. in l. si vnquam, in vers. eiusdem donatoris arbitrio, num. 4. C. de reuoc. dona. qui omnes loquantur de filiis natis ante donationem, tractant enim questionem, an filij reuocent, tamquam inofficiosam donationem factam à patre, sed procedat questio etiam in filiis natis post donationem per ea, que in filio spurio ponit Ripa in leg. si vnquam, num. 71. & seq. C. de reuoc. dona. & dicam in sequenti questione, obstat tamen huic decisioni, quia vt dictum est, donatoris non datur actio, nec potest alimenta petere, licet si ei non exhibeantur, possit donationem reuocare. responderi tamen potest, quod ideo donatoris non datur actio, quia ex quo bona ipsa libere donauit, nullum sibi competit ius in re: donando enim facit se alienum à re, vt de venditore [3] dicit Salicet. in leg. quoniam l. verficu. quem cum gloss. C. de fideicom. & in l. 1. Cui quid in fraud. patro. donatarius esset in nullo et personaliter obligatus, [4] vt probat tex. vbi gloss. & Bartol. in l. Aristot. ff. de donat. vbi dicitur, quod donatarius non obligatur etiam naturaliter, immo neque ciuili iur. neque naturaliter obligatur, ex quo textus ille repugnat omni obligationi, secundum Bero. in consil. 203. numero vigesimo secundo. volum. 1. vbi filius dicit, quod si nulla expresse causa donatarius obliget donatori bona, non valebit obligatus, & erit nulla: at secus est in filiis donatoris, qui sicuti alendi erant à patre, ita petere possunt alimenta ab his, in quos pater transfudit bona, ex quibus sibi ministranda erant alimenta, ita si dicatur quod possessor bonorum consensit non potest reali actione, quia pro alimentis regulariter non sunt obligata bona, vt dicitur suo loco: actus autem personalis [5] non datur contra singularem successorem, ff. si fin. ff. de contrah. empt. credo quod dabitur iudicis officium quod subsistente eadem equitate datur contra singularem [6] succedentem, l. quardam, §. is autem ff. de edem. quem textum dicit ad hoc Aurel. Bal. in c. 1. colum. 8. de probat. Ias. in l. 4. §. Cato, num. 26. ff. de verb. oblig. Bartol. in l. stertens, §. si quis prius, colum. 3. de equa plu. arcen. Socin. iun. in consil. 52. per totum, volum. 2. Bero. in consil. 44. num. 7. volum. 3. Capic. decis. 20. num. 28. dicitur enim in rem, & qui tenetur officio iudicis, dicitur realiter obligatus, [7] Bart. in l. 4. §. Cato, num. 5. vbi Ias. num. 26. reprobat Aret. contrarium tenentem. Ruben. in leg. non solum, §. morte sua, 497. ff. de oper. noui nunt. Gomez. in §. 1. num. 3. Insti. de actio. Menoch. de recuper. poss. reme. vlt. on. 9. agunt igitur filij donantia contra donatarium, non tamquam donatarium, sed tamquam possessorem bonorum patris, qui erga eos tenebatur iudicis officio, vti etiam diximus teneri fiscum, & monasterium ad alendum filios, cuius bona omnia possident.

At non solum donans alendus est cum filiis, vt dixi à donatorio quando eger, sed etiam filius eius spuris alimenta prestanda sunt [8] à donatorio, secundum Ripam in l. si vnquam, in §. 27. num. 71. & sequ. C. de reuoc. dona. mouetur duplici ratione.

Prima scilicet argumento monasterij, quod tenetur alere filios ingressi, secundum Bar. in l. 6. quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnosc. cum aliis, quos citauimus super in ea questione, nullum autem discrimen contrahi potest inter legitimis & spurios, quando agimus de alimentis, vt saepe ex Paleot. diximus.

Secunda ratio est, quia sicuti donatarius alit donatorem, vt cognatum est in questione precedenti, ita alit

ita ali debet filius donatoris, qui est eadem caro [9] cum patre, e contra dicimus. §. hac auctoritate, 35. quare. 3. cum sequatur est Didac. in epit. de sponsal. par. 1. cap. 8. §. 6. numer. 14. idem voluit Paleot. in tracta. de nouis. de spur. cap. 34. numer. 10. Roland. in consil. 54. numer. 67. volum. 7. Contrarius tamen probat Vasque. de success. creat. lib. 1. §. 20. num. 316. qui mouetur ratione iam supra à nobis reprobat. fed fortius instat potest, quia ipsi donatori non datur actio ad consequendum alimenta à donatario, nec etiam iudicis officium, vt diximus in precedenti questione, sed donatarius causatue compellitur alere donatorem, nisi scilicet velit, quod reuocetur donatio, ergo multo minus officium iudicis dabitur filio ipsius donatoris: nisi dicamus, quod eadem causatua necessitate cogatur donatarius alere donatorem spurios, qua compelli poterat alere donatorem. Adde quod sicut donatarius teneatur alere donatorem filios legitimos, ita teneatur alere spurios, qui in subiecta materia non differunt à legitimis. & aduerte quod Ripa loquitur de spuris natis post donationem, qua ratione multo magis procedit decisio in natis ante donationem: precipue si attendamus aliorum opinionem, qui volunt, quod possessor bonorum patris teneatur alere filios. Restringe etiam in donatario omnium bonorum, vt prædicti Dd. loquuntur.

SUMMARIA.

1. *Fili illegitimi alendi sunt à quocumque possessor bonorum paternorum.*
2. *Possidens bona patris titulo oneroso, non teneatur alere filios.*
3. *Pater confusus non praeiudicat filio quoad legitimam.*
4. *Legitimam confingere cogitur pater viuens, quando bona dissipat.*
5. *Filius reuocat usque ad legitimam bona alienata à patre in ludum vel alio usa male.*

QUESTIO I.

Opete quoque pretium erit videre, an quicumque possessor bonorum paternorum tenetur ad alimentata erga filios? & sanè quoad filios illegitimos, dicit Bal. in consil. 158. volum. 1. quod ex equitate capitali, cum haberet, de eo qui dicit in vxor. quam polli. per adulter. omnis successor [1] bonorum paternorum tenetur eos alere, & eum sequitur Cacerialup. in d. lsi quis illustris, num. 91. C. ad Officia. to. Lup. in c. per vestras, in 3. notat. §. 23. num. 22. de donat. inter virum & vxor. folio mihi 35. Boer. in decis. 17. nu. 14. Roland. in consil. 54. numero 17. §. 6. in fine, volumine 2. at non minori fauore esse debent digni legitimi, quàm sint naturales, vel spurii, procedit tamen hæc conclusio in eo, in quem bona transfuerunt titulo lucratiuo, sed non quod qui habet bona titulo oneroso [2] emancipati, vel simili, vt concludit Didac. in epit. de sponsal. par. 1. cap. 8. §. 6. nu. 14. quia regulariter pro alimentis non datur hypothecca, de quo dicemus suo loco. Aduerte, quod hæc ratio non est bona, quia etiam sine hypothecca conuenitur possessor ad præstandum alimenta, diximus enim officium iudicis dari contra singularem successorem, ergo non requiritur hypothecca. dicendum itaque, quod non datur in successorem ex oneroso titulo, quando se non possident omnia bona, vel maiorem

partem: sed et si apud eum etaret maior pars bonorum, crederem aliud esse, quia maluit contra eum equitas, quæ tamen non militat contra ementem aliqua bona, licet hæc distinctio non obstat regula, quod pater potest de bonis suis liberè disponere, præcipue titulo oneroso, dum ne id faciat hæc, vel in fraudem ad excludendum filium, vt quando fingit vendere, & consuetur habuisse pretium: tunc enim non præiudicat [3] filio quoad legitimam, vt per Specul. in titu. de confess. §. sed nunc videndum, versio. sed nunquid patris confessio, vbi lo. And. & sequuntur in huius citati à Tyrac. de tracta. confang. §. 1. gloss. 18. num. 80. alios congerit Gornel. de contract. cap. 21. numer. 81. veric. ex quo inferunt Caphal. in consil. 148. numer. 8. & licet quando pater dissipat bona, consilatur filio vt compellat [4] patrem ad consignandum filii legitimam, secundum Baldum in l. 1. num. 3. C. si quid in fraud. pat. sequitur Call. n. 6. & idem voluit Cast. in l. impenator. ff. ad Trebellian. vbi Alexan. nu. 3. Iacobini à sancto Georgio, in l. lrs nulla, nume. 3. ff. de iudi. Fabian. in athen. nouissima, num. 83. C. de inoffic. testamenti. Cagnol. in final. in fine. C. de pact. & communem dicit Pinel. in l. 1. par. 3. numer. 75. C. de bon. mater. licet ipse teneat oportum, tamen non inuenitur iure cautum, quod vbi vendit ex causa, vel alienat sine fraude, emptores ad aliquid teneantur, vel venditio reuocetur per filios et alios, quia causa bene verum est quod si ludendo, vel aliter male viuendo alienasset, daretur actio [5] filio pro reuocandis bonis usque ad legitimam, secundum Bal. in l. 1. in fi. C. de his qui in fraud. patr. vbi filius reuocat usque ad legitimam bona per patrem alienata in ludum. Iben. Lup. d. c. per vestras, in 3. notat. §. 21. numer. 35. folio mihi 35. & aduersus inofficinas donationes præditum est remedium filius, sed non aduersus eas alienationes, quæ fuerint oneroso titulo, arbitror, quia non credit lex patrem ita animo à filio alienatum, vt velit ex extraneis postponere, cum alius ff. de condit. & demonstra. l. cum acutissim. Cod. de fideicommiss. nisi ex qualitate personæ & actus contrarium elici possit, vt quando donat immoderate, & sine causa alienat, quemadmodum aduertit Tyrac. d. §. 1. gloss. 18. numer. 87. non est tamen omittendum, quod supra in questione de monasterio, & de filio, Doctores à nobis citati innuunt onus alendi videri iniunctum bonis, sed nos tractabimus inter privilegia alimentorum.

SUMMARIA.

1. *Libertus tenetur alere patrem pauperem.*
2. *Benefacere beneficienti suadet naturalis ratio.*
3. *Libertus et si in usufructu sit.*
4. *Libertus reuocat usque ad legitimam prius seruienti.*
5. *Libertus alii patrem, & filio patris.*
6. *Heres liberti alii patrem, cuiusque patrem, & filio.*
7. *Libertus non minorem reuerentiam præstare debet patri, si filius patris, quàm ipse patris.*
8. *Patris dicit alii libertum legem.*
9. *Libertus negat patris alimenta, reuocatur in seruientem.*
10. *Patrem negans alere libertum egentem, perdit ius paternum.*
11. *Libertus non reuocatur in seruientem, quando patri vel filio patris negauit alimenta.*
12. *Exercitio non habet locum in penalis.*

13. *Primario est pater.*
 14. *Primario non habet locum nisi in casibus expressis.*
 15. *Libertus tenetur alere primum patrem.*
 16. *Libertus etiam liberatus ab onere operum tenetur alere patronum.*
 17. *Heres liberi non tenetur alere patronum.*
 18. *Libertus filij mortui patris non tenetur alere patrem suum patrem.*
 19. *Patrum pater tenetur alere libertum filij.*
 20. *Libertus erga patronum tenetur naturalis, et civilis inter ad alimenta.*
 21. *Patronus officiosus alendus a libertis, quando deest naturalis ad extremam necessitatem.*
 22. *Libertus abnegata patroni alimenta, non tenetur inferuere, si ab aliis fuerint praestita.*
 23. *Patronus non alit libertum suum, qui sibi servit praestando debitas operas.*

QUESTIO LI.

Libertus tenetur patronum pauperem alere, si ipse diues sit. [1] est text. in l. i. quis a libertis, §. solent. ff. de lib. agnoscent. l. non solum, §. leg. non aliter. ff. de vi & habit. §. item is qui arduum, lntit. eo titu. gloss. fina. in l. i. vbi Bald. & Salic. de bon. lib. Dynus, Bar. Alber. & alij in d. §. solent, vbi Cordub. num. 4. Spec. in tit. qui h. sint legit. §. d. in. num. 7. Iaf. in l. i. si non fortem. §. libertus, num. 4. ff. de cond. indeb. Tiraq. in l. i. vbi quoniam in vers. libertis, nu. 31. C. de reuoc. donatio. & dicit text. in l. i. libertus, qui operum ff. de opes. libert. quod inopia patroni conuenit libertum per inuidiam, & suadet naturalis ratio secundum quia beneficiis [2] obstringitur beneficiere, l. sed et si lege, §. consulat ff. de pricio. heres. recipit enim libertus libertatem, quia [3] est inestimabilis, l. libertas, ff. de reg. iur. & habuit summum beneficium, ut inquit Tullius in tertia actio, in Verré, & in libertum nancem quendam vestigia prioris [4] seruitutis, l. vnus, §. seruus ff. de quetio. & praedicta iura dicunt libertum non solum patronum ipsum egenum, sed etiam patronum parentes & filios [5] alere debere, ita d. §. solent. Arretin. in l. i. quis non in princip. ff. de acquir. hered. Zas. de feud. par. 7. folio 76. Vital. tracta. claus. titulo, in alimen. renunt. poss. colum. 3. Ciudad. in loco infra allegando 157. in fin. immo etiam extraneis hereditas incumbit hoc onus, vt per multa iura [6] probat Tiraquell. d. versicu. libertis, nume. 31 & non minore reuerentia tenetur exhibere patri sui patroni quams ipsimet [7] patrono, l. 4. §. patronus, & l. generaliter. ff. de in ius vocan. Ruus. in consil. 144. numer. 11. volum. 5. Crot. in l. i. si constanter, nu. 162. ff. soluto matrimonio, vbi i reuerentia inferat ad alimenta.

[8] E contra quoque patronus diues alit libertum, qui est pauper leg. alimenta, ff. de lib. agnos. l. diuis ff. de iure patron. Spec. d. titu. qui fil. int. legu. §. fina. num. 9. Prae. Pap. in forma libelli, quo agit. ad lega. rei sing. num. 78. Paul. Ciudad. de iure patron. nu. 177. in h. ver. odo auo, & nume. 157. in fi. & sicuti libertus, qui negat alere [9] patronum, cum potest, reuocatur in seruitutem, l. alimenta, §. fin. ff. de libe. agnos. l. diuis §. 6. l. i. libertus a patrono ff. de iure patron. ita patronus perdit ius, [10] quod habet in libertum, d. l. alimenta in princ. Spec. cul. d. §. fina. num. 9. Rolan. de iure dot. quet. 67. nu. 6. Cordub. d. §. solent. nume. 14. qui tamen num. 33. dicit, quod libertus tunc solum redigitur in seruitutem, quando ipsi patrono negauit

non etiam quando patentibus, vel filiis [11] patroni negauit, quia in eis non militat ratio accepti bene. Hec tamen causa per eum allegata non valet, quia videmus, quod etiam ratio dari beneficii conueniat soli patrono, tamen illius contemplatione obligatio alendi extenditur ad patroni filios, uxorem, & parentes, quia eis quoque libertus obsequium praestat, vt dicitur in ca. l. i. quis a liberis, §. h. ff. de libe. agnos. & cum pater & filius idem sint, cum ipsi patrono sicuti omnes sunt alendi, ita plebitur poena libertus, qui negat alimentum: potest tamen opponi, quod lex poenam libertatis amittende imponens loquitur solum quando negat alimenta, ideo cum tractemus de poena, [12] non debet exteosis admitti ad alios casus, in parnis, de reg. iur. in 6. l. factum, cuique, §. in penali. bus. vbi Dec. & Cagnol. ff. eo tit. l. asin. l. cum quidam, nume. 10. & seq. ff. de libe. & posthum. Crot. in consil. 112. nu. 14. Beilon. in consil. 42. num. 7. etiam vbi exte eadem ratio. Iaf. in d. l. i. quidam, nu. 7. & seq. vbi dicit communem Crau. de antiq. rem. part. 4. in princ. num. 48. & in presenti casu non tanta ratio militat, vbi alimenta fuere denegata parentibus patroni, vel eius liberis, quanta versatur, quando denegatur ipsi patrono, cui non alij acceptam ferro debet libertatem & non est dubium quod priuatio [13] est poena, §. cum igitur, vbi fin autem non maluerint, in Authen. de non elig. secundo nob. Barba. in consil. 51. nu. 21. & 25. volu. 1. Socin. iun. in consil. 27. num. 26. volum. 4. Beron. in consil. 15. num. 6. volum. 1. C. Becius in consil. 9. num. 3. consil. 104. num. 11. poena autem priuationis [14] non habet locum, nisi in casibus expressis, d. §. cum igitur, vers. non est text. Bald. in authen. ex testamento, nu. 5. C. de secum. nupt. Alex. in l. i. etiam §. 1. num. 7. ff. solut. matrimo. Roma. in consil. 405. nu. 1. Tiraq. in l. i. vbi inquit, in vers. reuerentia, num. 449. C. de reuoc. donat. Ioan. de Garcon. in d. authen. ex testamento, numer. 48. Cagnol. in l. i. si quis maior, num. 87. C. de transact. Crot. in consil. 17. numer. 16 cum infinitis similibus. Adde quod dum lex tractat de alimentis patrono praestandis, subiicit statim de parentibus, & liberis, at poenam imponit separata lege, nulla facta parentum, vel liberorum mentione, cum tamen id facile fuisset exprimere si iuriconsulti id voluissent, l. vnica §. fin. auté ad deficientes, C. de caduc. toll. est hoc voluissent, dixisset vique imponendo poenam, sicuti dixit extendit omnibus alendi & in l. neque, C. de obseq. patrono imponitur alia poena, ideo quoque placeat aliis quod poena non extendatur eo precipue attempto quod non est tanta facultas in decernendo alimentum parentibus & liberis, quae est in fauore patroni, vt inquit text. in d. l. si quis a liberis, §. vtrum auté vide tamé quae dicat inter priuilegia alimentorum, in priuilegio, ap. libertus priuatur libertate ab negata alimenta. Praedicta auté conclusio, quae habet quod libertus tenetur alere patrono, multis modis extenditur a Tiraq. in d. l. i. vbi inquit, in ver. libertis, in 3. vbi inter alios casus vult, quod etiam priuatus [15] patroni alendus ab eo sit, per text. in l. neque, C. de obseq. li. qui text. loquitur non de alimentis, sed de reuerentia exhibenda, vt intelligunt glo. & Bal. ibi: imo nec de exhibenda reuerentia, sed ne sit priuatus iniurius, quod multum differt a reuerentia. Porro si patronus ipsi non tenetur priuatus alere, vt dixi supra, quare id oneris inungi debet liberti? Adde quod non etiam videtur ea ratio obligandi patronum erga libertum ad alimenta, quae ipsum liber-

libertum obligare erga patronum, nam libertus tenetur ratione suscepti tam singularis beneficii, & ratione religionum precedentis servitutis: at nihil tale considerari potest in patrono, quo fit. ut nec priuandus videatur in negotio liberti alimentum cogita tamen, quia lex hoc dicit expresso. hanc autem declarationem considerauit l. alimenta. ff. de libert. agnosc. iuncta l. si quis à liberis §. solent. dum patrono mandata alimenta præcisè præstari, liberti vero causari, nisi malit patronus perdere sui quod in eum habet. extenditur etiam ad eum libertum, qui fuit liberatus [16] à præstatione operarii, quia tenetur nihilominus ad alimenta. l. libertus qui, ff. de oper. liber.

Declarat prædictam conclusionem, ut non procedat in hærede liberti, [17] qui non tenetur ad alimenta erga patronum defuncti, l. hæres liberti ff. de obseq. liber. & ratio est, quia alimenta debentur ob beneficium ex antea ali obligatione, declaratur, Iason in d. l. si non fortem §. libertus, numer. 4. & seq. ff. de cond. indeb. ex qua etiam obligatione tenetur exhibere reuerentiam. Hæc vero omnia sunt personalia & cum persona extinguitur, secus esset quando essent realia, ut declarat Cordub. in l. si quis à liberis, §. item rescriptum, nu. 3. dum tractat rationem diuinitatis inter hæredem filij, & hæredem liberti, & hæc ipsa ratione filij libertorum non tenetur mortuo patri alere [18] patris patronum, licet aliud ius uiuente patri, ut est ex. in l. si, ubi pulchre glia. C. de liber. & rot. libeglian d. l. si quis à liberis, §. utrum autem, quæ subdit, quod parentes patroni [19] tenentur alere libertos filiorum. Ruin. d. consil. 144. nu. 12. & seq. volu. 5. Croc. d. l. si constante, nu. 163. Hæc autem obligatio alendi patronum, non tam descendit à iure ciuili, ut peccatur in l. h. ff. de liber. agnosc. quàm à naturali quadam ratione, per quam beneficiarii appendendum est beneficium, l. si non fortem §. libertus, ff. de condi. indeb. ideo Coraf. in l. omnia, nu. 6. ff. de off. pæfecti vrb. dicit libertum teneri [20] naturali & ciuili iure. hæc tamen naturalis obligatio deficit procius in patrono erga libertum, quia in eo non potest considerari ratio accepti beneficii, sed etiam cogatur alere, à quo exigeret alimentum, fugerit, argumento l. secundum naturam, ff. de regul. iur. Intellige tamen. tunc patronum dandum, quando patronus [21] deuenit ad extremam egestatem, secundum gloss. in c. quicumque, 16. questio. 7. sequitur Bald. in l. fina. in fin. C. de reuoc. donat. dicam tamen infra in quaestione, an Ecclesia aliat patronum. Intellige etiam ut libertus qui non aluit patronum, non reuocetur in seruientem, quando fuit [22] alimentatus ab alio, ut declaratur Corne. consil. 120. colum. 2. volum. 1. Rolan. de lucro dot. quest. 67. in fin. ubi alia similia congerit. Quando tamen libertus seruit patrono peractando operas ei debitas, non tenetur vicium ministrare, [23] si libertus diues est, secus si pauper fuit gloss. in l. suo videtur ff. de op. lib. sequitur Bartol. in l. si non fortem. §. libertus numero trigesimo primo, ubi Iaf. numer. 28. dicit esse communem, ff. de cond. indeb.

SUMMARIA.

1. Alumnus alit matrem, & matrem pauperem.
2. Alumnus non vocat matrem in ius sine venia.
3. Alumnus non est testis iurget pro matre.

QUESTIO LII.

Alumnus, qui dicitur est, alit matrem [1] & matrem, ut probatur in l. si quis à liberis, §. etiam impubes. si de liber. agnosc. ubi Cordub. dicit, quod non potest in ius vocari sine venia, [2] secundum Alouat. quæ etiam, & ibi late agit de incestu l. 1. §. fina. ff. de obseq. postulat. huius dicti duplex est ratio: una, quæ deducitur à reuerentia, quam alumnus tenetur erga matrem exhibere obligat etiam hæc reuerentia ad alimenta, ut supra diximus, & probant Ruin. d. consil. 144. 4. numer. 1. volum. 5. Croc. in l. si constante, numer. 62. Altera vero fundatur super beneficio recepto, quod obligat ad alitudo, diximus autem in precedenti quaestione, obligationem antea dorem producere necessitatem alendi: negabit autem nemo, quia alumnus plurimum debeat nutritus tunc emendatione non [3] recipitur in vestem ut per Bald. in l. parentes, cum 3. Cod. de testib. Alber. de Malec. in tract. testium, part. numer. 26. Lanfranc. de Orino in eod. tract. numer. 61. ubi dicit esse communem opinionem.

SUMMARIA.

1. Discipulus alit magistrum pauperem, & nu. 4.
2. Tutor donari potest magistro pupilli.
3. Magister est loco parentis.
4. Discipulo sancti iuris debet persona magistri.
5. Patrie parentibus & magistro gratias referre non possunt.
6. Discipulus exhibere debet reuerentiam Doctori suo.
7. Magister non minorum in discipulum habet potestatem quàm pater in filium.
8. Magister non potest in ius vocari sine venia.

QUESTIO LIII.

Discipulus quoque alit suum magistrum in necessitate [1] constitutum est text. clarus in l. 2. §. fina. ff. de origine iur. qui exemplum ponit in Sabino, cui discipuli ministrarum necessaria, & dicit text. in cap. quia nonnullis, de magistris, quod docentis necessitas releuari debet, & sicut tutor potest donare magistro [2] pupilli, l. Aquilus Regulus, de donat. l. cum plures. §. cum tutor, ff. de administr. tutor. ita fortius subleuari cogitur positum in necessitate, accedat quod Doctor seu magister [3] est loco parentis, l. 1. ubi filios erudire, ubi gloss. Cod. de excus. artif. lib. 10. ubi discipulus filius appellatur, & gloss. in l. libertus, ff. de obseq. dicit, quod sicut filio & liberti patris, & patroni persona sancta videri debet, ita & discipulo persona [4] magistri. at filij patrem alere tenentur egenum, d. l. si quis à liberis §. si uel parent, ff. de liberis agnosc. ergo & discipulus hanc sententiam primus omnium pronuntiavit Innocentius in c. 2. in fin. de magist. ubi Ann. numer. 11. & sequitur ibi Imola, Alber. improbam. Digest. §. quibus in l. 1. in fin. princip. ff. de iust. & iure. Bald. in l. 1. in fin. Roman. in l. 139. Bologn. in Auth. habita, numer. 72. C. ne filius pro patre, ubi scholasticus consilia ne eligant pauperum Doctorem: quod consilium vix aureum, ita potius utile est scholaribus, quod Doctores pauperes solliciti magis atque accutius instruant multos, citat Cordub. in l. si quis à liberis, §. etiam impubes, numer. 11. Affan. in tract. de potestate, effect. 17. m. 5. Rolan. consil. 5. 4.

30. volu. 3. mihi verò non placet eiusdem Cordub. distinctio, per quam limitant nostram conclusionem non procedere, quando Doctores privatam vel publicam habent salarium: nam nunquam tam opima sunt stipendia, quæ debitum collati beneficii extinguere possunt, est enim vulgò. reserptum sapiens illud dictum, quod pariter, patenter, & magnifice [5] parat gratias referre nunguam possumus, videtur potest Gell. Noct. Attica, lib. 4. cap. 3. Cui quæ alia congerit, dict. l. 2. in fin. n. 581. & eis merces solui non potest nitius laega, ut in d. l. cum plures. 3. cum tutor. conferuntur, quæ supra diximus de antidotali obligatione, quæ causat necessitatem alendi, ita ut qui egregium beneficium recepit, alere teneatur. hic vidimus in libertis, & alumnis accedat etiam reverentia, quam teneatur discipulus exhibere suo [6] Doctori, secundum gloss. in d. l. liberti. & magister non pariter habet potestatem in discipulum, quàm habeat [7] pater in filium, gloss. penult. in ca. 1. 23. questio. 5. quia ratione non potest in ius vocari sine venia [8] Alberic. in l. generaliter, num. 2. C. de in ius vocan. Socini ibi, num. 8. Bologna. d. aucten. habita num. 76. Cordub. qui addit Boer. Rebuff. d. 3. etiam impubes, num. 13.

SUMMARI A.

1. Ecclesia alii patronum pauperum.
2. Beneficentia beneficere debemus.
3. Ecclesia dicitur mater pauperum.
4. Ecclesia amplectitur omnes iuvenum filios.
5. Ecclesia bona sua pauperibus distribuit pro parte.
6. Bona ecclesie, sicut pauperibus communicanda necessitate temporis.
7. Ecclesia magis tenetur erga patronum, quem erga alium.
8. Patrono pinguiora alimenta præstat Ecclesia quam alius faciat.
9. Ecclesia, quæ domo recepta promissis me alere, tenetur etiam perempta domo.
10. Patroni alium ab Ecclesia, etiam si dos data sit perempta.
11. Causa cessante non cessat effectus consummatus.
12. Ecclesia alii filios non solum patroni.
13. Occidit quis, vel mortis causam præbet, nihil interest.
14. Ecclesia tenetur de homicidio, si scienter permittat patronum facere peccata.
15. Patronum non alia Ecclesia, nisi extrema labores egesset.
16. Pauperes extrema dicitur, quando non habet quæ bona, nec ex industria querere possit.
17. Ecclesia non alii universitatem patronam, sed solum universitates Rectorum.

QVÆSTIO LIIII.

Ecclia quoque alii patronum suum, si pauper sit, & egesset labore, [1] & idem in filiis ipsius patroni, est text. in leg. quicumque, 16. quest. 7. est text. in cap. nobis, ubi notant omnes, de iure patro. & in vitioso loco ponit gloss. est suam text. in c. si 30. quest. 2. in dictis locis ponit etiam Doctores hanc sententiam probavit Alber. in rub. Co. de alien. lib. Pau. de citad. in tract. de iure patro. in. 4. artic. 6. par. num. 157. Lamber. in eo tract. lib. 1. in 3. princip. questio. in fin. princip. Felin. in c. cum omnes, num. 32. de constitut. Calfado. de iure patro. decal. 3. o. 2. Ioan. de Plat. in rubrica. C. de decurio. in fin. lib. 30. Ripa in l. cum filio, num. 15. ff. de lega. 1. Bero. consil. 5. num. 63. volum.

1. Duen. in reg. 187. num. 14. Cordub. in d. l. 1. qui à libereis. §. fin. nu. 30. & 28. ff. de liber. agnoscen. & procedit etiam vnicuique sit rector, vel beneficiarius illius Ecclesie, ut probat Bar. in d. l. 1. qui à libereis. §. de alimentis post Dyn. ibi, & sequitur Paul. de Ciusd. loco prædicto, num. 161. in fin. occurrit autem hæc obligatio à naturali ratione, secundum quam beneficiarius [2] debet beneficere. cum in officiis, de testamen. l. sed à lege. §. consilium. ff. de pet. hæred. quæ ratio etiam generaliter valet apud omnes, tamen debet multo magis valere apud Ecclesiam, quæ [3] dicitur mater pauperum, c. ad Romanam Ecclesiam, 2. questio. 6. & nemini claudit gremium suum sed omnes amplectitur [4] tanquam filios 2. l. loquet. §. hoc igitur. Cod. de sum. Trinita. & fide Cathol. & locutionem partem per ministros distribuit [5] in pauperes, ca. nobis, & c. 4. n. questio. 2. c. decime, 16. quest. 1. l. 2. C. de episcop. & cler. & dicit gloss. in c. fin. 12. questio. 1. quod res Ecclesie & clericorum dicuntur esse pauperum, ex quo necessitatis tempore [6] sunt eis communicanda secundum textum in c. conveniunt, 23. quest. 8. & in c. si cuius lib. 67. distinct. quæ ratione videtur superfluum esse quætionem: si enim Ecclesia cuiusque egeno tenetur subvenire, ad quid querere, an teneatur erga patronum? Sed magis obstringitur Ecclesia erga patronum quam erga [7] alium, à quo nihil recipit, gl. in c. penult. de iure patro. & ordinata charitas magis dirigunt in eos à quibus receptus beneficii, quia in alios ideo gloss. in c. nobis, de iure patro. dicit, quod pinguiora alimenta dabantur patrono, [8] quoniam soleat Ecclesia aliis dare, sequitur Citadin. dicto n. 157. Abb. in d. c. nobis, nu. 6. ubi addit, quod patrono datur actio contra Ecclesiam, de quo tamen fin loco dicemus, atque ita secundum eum duo operatur hæc obligatio: primum, quod pinguiora præstantur: secundum, quod petuntur iure actionis.

Ampliat autem hæc conclusio, ut procedat etiam si dos data Ecclesie à patrono sit perempta, quia nihilominus Ecclesia subvenire tenetur patrono, per id quod voluit Bald. in l. 1. in fin. C. de iure emphit. ubi si donauit domum Ecclesie, ut [9] me alat, tenetur Ecclesia, etiam si domus fuerit combusta, vel perierit sequitur Cern. singul. 1. n. tradendo rem, impleui contractum ex parte mea, & translato semel domino res petit domino, non nuhi, hoc [10] voluit in nostris terminis, Citadin. in dict. artic. 4. num. 165. ego arbitror, hanc decisionem veram, sed non per supradictam rationem: sed quia ratio recepti beneficii durat etiam re perempta, ideo remanet semper antidotalis obligatio, ut videmus in donatario, qui tenetur alere donatorem, si duos sit, etiam viam quæram ferant redditus rei donatæ, ut dixi supra ex Ripa in l. si. nu. 263. C. de reuo. don. ubi declarat Saliceti dictum ibi, causatur enim obligatio antidotalis, & contrahitur eo ipso, quod patronus dotali dictum ibi, causatur actio, ut quia res perierat, non cessat effectus obligationis, qui erat consummatus, cessante [11] enim causa, non cessat effectus consummatus, l. fin. in princ. ff. unde lib. linter stipulantem, §. si facta. ff. de ver. oblig. Tiraq. in tract. cess. cau. l. i. cum ergo non res ipse sit in causa, quod Ecclesia aliat patronum, sed obligatio oritur ex donatione, licet cesset res ipsa tamen non cessat ipsa datio, prædicta sunt alimenta, & hæc ampliatio sequitur Cy. Ang. & Albe. in d. l. 1. C. de iure emphit. in l. quomodo, nu. 178. ff. de sum. Cord. d. l. solent, nu. 37.

Amplia

Ampla quoque, vt non solum patronum, [12] sed etiam filios & familiam teneatur Ecclesia alere, cap. filius, & c. quicunque, 16. q. 7. Lamber. in tract. patron lib. 3. quest. 3. princ. art. 6. na. & 3. Cordubi in d. 6. solent, nu. 18.

Ampla, vt Ecclesia in tantum teneatur quod si sciat patroni indigentiam, permittat eum fame perire, teneatur [13] de homicidio, l. necare, ff. de lib. ber. agnosce. & nihil interest an occidat quis, vel mortis causam perbeat, l. si quis necandi, C. ad leg. Cornel. de fidei. & dicitur malum committere, qui filii non occidit, cum potest, ea. pasce, distinctio 86. c. quantæ, de sentent. excommunic. ponit in [14] proposito Paul. de Citadi loco prædicto, nu. 164.

Restringe questionis nostre conclusionem, vt procedat, quando patronus summa [15] laborat egestate, ita voluit glo. fin. in d. c. quicunque, 16. q. 7. quæm sequitur Bald. in l. fin. in hinc, C. de reuoc. donat. summa autem egestas est, quando is nō habet de proprio, nec potest viuere ex industria, [16] & nō extat persona, quæ de iure compelli possit ad præstandum alimenta, quemadmodum declarat Bar. in l. si quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnosce. vbi inquit appellari summam necessitatem, quādo nullus extat, qui teneatur alere, per l. qui duos, ff. de reb. dub. sed Paul. Citadi. in sepius relato loco, na. 178. dicit etiam tunc alendum esse patronum, quando tendit ad magnam pauperiæ, quæ dicitur ad inopiam redactus, qui non potest viuere secundum statum suum, assent. simile de m. pro veigente ad inopiam allegat etiam quod dētimus, patrem teneri ad rebusdum filium etiam qui possit ex industria seipsum alere exercendo artem infamem, vel indecentem, cum tamen non sit in extrema necessitate. ego tamen intelligo extremam inopiam, non quia aliter alii non possit honeste, sed quia etiam non habet alius sibi ad alimentum obligatum, quo casu si habet patronus uxorem, patrem, vel alium, non petit alimenta ab Ecclesia.

Declarat etiam Citadius ibi, num. 161. vt Ecclesia non teneatur vniuersitatem alere quæ [17] sit patrona, sed solus Rectoris vniuersitatis, secundū Aulhidias in c. si plures, 16. q. 7. & quia ibi perfectè loquitur, non prosequor.

SUMMARIA.

1. Vassallus non tenetur alere dominum, vide tamen mm. 11.
2. Vassallus fructu non prouocat eo, quod dominum non aluerit.
3. Lege cautum quod non reperitur non est de nouo inducendum.
4. Onera non sunt multiplicanda.
5. Penitus non habet locum, nisi in casibus à iure expressis.
6. Vassallus non alit dominum, qui illius culpa incidit in egestatem, aut quando omnia bona habuit in fructu.
7. Vassallus Ecclesia alit Legatum sedis Apostolicæ constitutione in necessitate.
8. Vassallus siante pacto vniuersitatis, tenetur dominum alere.
9. Feudum recipit quatuor pacta quantitas extranea.
10. Vassallus qui pactum alendi domonem non seruauit, feudum perdit.
11. Promissa hominis, facti cessare promissionem legis.
12. Aliter aluitur à Republica, quem defendunt.
13. Dominum tenetur alere vassallum de fructib. feudi ad se reuerti.
14. Feudum dicitur beneficium.

15. Vassallus fructu concessi ob merita tenetur nihilominus alere dominum.
16. Vassallus prauis fructu omnibus in casibus, quibus reuocari potest donatio.
17. Ingratitudo quilibet egregia sufficit ad feudi prauitatem.
18. Expressum dicitur, quod continetur in generalitate dispositum.
19. Expressum dicitur, quod fuisse dictum à partibus, si de eo fuisse interrogata.
20. Vassallus pro feudo concessi ad etiam seruicium non tenetur ad aliud.
21. Ingratitudo futura nemo potest remanere.
22. Expressa magis nocent.
23. Generali in dispositione non venit, quod non fuisse in specie concessum.
24. Donatio superueniente filio reuocatur, etiam si promissus donator eam non reuocaret.
25. Vassallus pactis potest cum domino, quod ad nullum tenetur seruicium.
26. Feudum per hunc ex causa ordinarii, sicut vassallus ex pacto ad nullum tenetur seruicium.
27. Feudum alteratum in aliquibus, retinet in reliquis naturam suam.
28. Feudum esse non desinit, sicut vassallus à seruicio liberatur.
29. Donatio ob merita non reuocatur propter ingratitudinem.
30. Feudum ob merita concessum non perditur propter ingratitudinem.
31. Feudum ob merita concessum non dicitur beneficium.
32. Donatio reuocatur a iura contractu permutationem, & habet etiam contrarium.

QUESTIO LV.

Vassallus item, an teneatur dominum alere, quærunq; Doctores: & nulli in eam iure sententiam, quod non [1] tenetur. & inter eos præcipuus est Iacobus de Ardizo, in summa feudi, cap. 61. colum. fin. vbi dicit, nunquam audiuisse hoc fieri, vel consuetudine obtineri, Ioann. Andr. ad Specul. in si, qui fil. sine legit. §. si num. 11. in fin. vbi ponit in omnibus verba Ardizo. idem voluerunt Rayn. Iheru. Præpof. & Afflicti in c. licet, in j. colum. si de feudo fuer. controuers. inter dom. & agna. & ibi inquit Aluar. quod hoc ius cautum non reperitur, Salic. in l. solo, C. de lib. cau. vbi quod non priuatur ideo feudo, cum lege aut consuetudine feudorum scriptæ non caueatur, & regula sit, quod amicus amicum, & pupillus tutorem non alat. & ad id quod dicitur de filio, qui patrem alit, & de liberto qui alit patronum, respondet, quod alia in eis est ratio, nam pater in se ipse producit filium, & patronus producit libertum, & id existantiam libertatis, imo Aluar. d. c. licet, inquit hanc esse comen. Curt in tract. feud. part. 4. princ. in princ. post quartæ dubitatione, verfic. ideo faciunt prædicta ad notabilem. & rursus in causa 38. colum. 1. vers. ego autem aduertendum. vbi ait feudum communititer tenere, quod vassallus non priuatur feudo, si non [2] alat dominum, Iacob. de S. Georg. in sua inuerti. in ver. f. & cū pacto quod dicti vassalli præstent singulis annis n. 2. vbi inquit placere sibi sententiam Iac. de Ardizo. & Aluar. idem Iacob. in tract. de homag. nu. 29. Paris de Puteo in comment. Iser. tit. 6. col. 4. Zaf. in tract. feud. in part. 7. nu. 43. vers. verum tamen dominum creditoris prelium, folio mibi 76. subd. hanc doctri-

- 4 Dominus & vassallus non indicantur ad imperia.
- 5 Vassallus qui non petiit investituram intra annum & diem, priuatur feudo.
- 6 Dominus priuatur, si interpellatus per annum, & diem, non fecit vassallum censu libere.
- 7 Vassallus priuatur feudo, si non facit iustitiam domino.
- 8 Dominus perdit proprietatem si vassallus neget facere iustitiam.
- 9 Feudum est beneuolae concessio.
- 10 Amicus non alius amicum.
- 11 Vassallus non alius a domino, cui seruiat, quando feudum est pingue, alius faciens.
- 12 Seruus alius ex necessitate non recipit expensum, seruis sine voluntate.
- 13 Vassallus seruens domino alius ab illo, quando feudum est liberum & francum.
- 14 Vassallus seruens domino extra patriam, alius ab eo.
- 15 Vassallus seruens domino recipit alimenta ab eo sicut patris.
- 16 Vassallus seruens domino alius ab eo, si seruit loci ex consuetudine.
- 17 Subditi qui operas prestant domino, possunt domum redire pro prandio, si iuste conseruandae.
- 18 Vassallus an seruiat domino propriis expensis, indicatur non a domino sed a superiore.

QUESTIO LVI.

Si tenemus eorum tenentem illam feudum, quod vassallus alius dominum egeum, necessario admittere debet dominum pari modo teneri ad assistentia erga vassallum p. superem, & [r] hoc voluit Bald. in d. l. v. c. 5. sed contra, circa fidem, C. de lat. lib. toll. sequitur expresse Aret. in dict. l. si quis non quid, col. 1. ff. de leg. hared. Prae. Pap. in dict. tit. de libel. quo ag. ex leg. paricid. §. 1. numer. 80. vbi mouetur ab argumento de seruanda paritate inter dominum & vassallum, per alimentum, C. de neg. g. per regulam, quod reciproce sunt obligationes inter dominum & vassallum, in tantum quod dominus cedit [2] de causis feudi proprietate priuatur, quibus vassallus lendum amittit, l. si de vob. feud. numero 70. & transferri huc possunt omnes illi qui probant Baldi sententiam in dict. §. sed scimus, & eos citamus in praecedenti questione, & de communis opinione pro vera, quod vassallus alius dominum, hoc in domino admittit Jacob. de Ardizo. in sum. feud. c. 5. col. 1. a. in si. ver. & si hoc deberetur. vbi quod dominus alius vassallum in necessitate constitutum, quod si recusat facere, omni iure priuatur quod habet in vassallum, allegat d. l. item, & d. §. sed scimus, & multa alia iura confirmatur hae opinio per regulam correlatiuorum, [3] vt dispositum in vno, locum habeat in alio, l. si. C. de ind. vid. tol. en.

Item per regulam aequalitatis seruandae inter [4] dominum & vassallum, secundum text. in c. 1. in fin. de pactum. firmam. in c. 1. de forma fidel. in fin. vbi Aluar. in pen. notab. in c. domino permittente, vbi Aluar. in l. notab. si de feudo fuer. conuener. gl. in c. de forma, 22. q. 6. vnde sicuti vassallus priuatur feudo, [5] si vitra annum & diem differat petere investituram, c. imperialium, si preterea si quis, de prohib. feud. alien. per Feder. ita dominus proprietate priuatur, si interpellatus [6] recuset intra annum & diem inuestire, gl. in c. 1. §. fin. per quos fuit inuestit. vbi idem tenent Iaco. Beluif. Nicol. de Nemp. & Al-

uar. communem dicit Jacob. in sua inuestit. in vass. qui quidem inuestit. nu. 40. sequuntur omnes, vt inquit Clar. de feud. q. 4. p. 7. ver. sed quid si vassallus, Cephal. qui alios citat, in conf. 241. nu. 81. Capie. in sua inuestit. feud. in tit. feudorum dominia, vt. quare quod quatuor modum.

Similiter sicuti vassallus priuatur feudo, [7] quando non facit iustitiam domino, c. 1. §. item qui domino, quae fuit prima caus. benefactor. ita proprietatem perdit dominus, qui negat iustitiam facere [8] vassallo, vt voluit gl. in d. §. item qui domino, in vers. iustitiam, & in c. 1. §. 2. tit. quid fit inuestit. quem sequitur ibi Jacob. & Beluif. l. item, & Mart. Laud. l. u. de Pen. in l. in sacris, col. 3. de proxim. sac. scrip. lib. 1. vbi Jacob. in sua inuestit. in vers. dicitur vassallus, l. l. numer. 24. vbi dicit communem, subdens quod dominus proprietate debet ea his causis priuari, ex quibus priuaretur vassallus, C. de iun. de feud. part. 7. in fin. Cephal. d. conf. 241. numer. 29. Clar. de feud. quest. 68. Capie. d. §. feudorum dominia, vers. l. item quatuor modum.

Patiatur tamen hae decisio aliquam difficultatem, quia ratio beneficii, & antiodoralis obligationis, quae militat in domino contra vassallum collat pro vassallo contra dominum, & regula correlatiuorum non habet locum, quando subest diuersitatis ratio, vt per l. in d. l. fin. C. de ind. vid. tol. en. nec dici potest, quod subest ratio beneuolentiae, quae intercedit dominum & vassallum, vt probetur ex ipsa feudi definitione, [9] quae continet beneuolam concessionem, c. 1. §. fin. in quib. caus. feud. amitt. Seifeld. in dict. tract. tit. de feud. diffinit. ver. in primis enim, folio mihi 37. nam [10] amicus non alius amicum, l. si in l. solo in fin. C. de lib. caus. & dicitur solo loco. Respondi tamen potest, quod etsi beneficium fuerit originalis causa inducendi obligationem in vassallo erga dominum, tamen ne inde inter corroboretur imparitas, inductum fuit ex correlatiuorum regula, quod dominus alius vassallum. Praesentia quaestio, ac praecedentem intelligit, quando dominus sciret indigentiam, & fuisset interpellatus, vt dixi in donatorio, & repetit quae ibi dixi, quia ex eis declinatur nostra quaestio.

Hae procedunt indistincte, sed quid vbi vassallus seruit domino, vt teneat pluribus in casibus, an sua sumptibus seruiat, vel dominus reoccurit illi ministrare alimenta, & Dyn. & Bald. in l. Marzio, §. 1. numer. 5. ff. de annu. leg. dicit, quod si [11] feudum est pingue, tenetur vassallus seipsum alere, sed si autem, si feudi fructus non sufficiunt, hoc ante eum voluit Jacob. de Ardizo. in sum. feud. tit. quib. mod. feud. amittit in rubric. an vassallus teneat seruiat, offer. & alibi saepe in l. qui manu mittitur, numer. 2. C. de oper. lib. Ange. in l. si non forem, §. libernus, ff. de condi. ind. deb. vbi Iac. numer. 18. arguit de liberto ad vassallum, Roman. in l. recusa, c. 5. si quis a filio, ff. ad Trebellia. Aluar. in c. 1. columna quinta, de noua forma fidelit. hoc voluit Specu. in tit. de feud. §. quoniam, numer. 42. questio. 22. vbi declarat procedere quando feudum est pingue, & vassallus dicit, per l. suo victu, ff. de oper. lib. alius pro modico feudo vassallus pauper non cogitur facere magnas impensas, §. vt autem, in l. auritica de fide instrum. Jacob. in inuestit. in vers. & promissum, numer. 2. vers. fidei secundum querto, Zaf. de feud. part. 7. vers. autem vassallus, folio mihi 75. Capie. in sua inuestit. feud. in §. feudorum alimenta, columna 2. vers. vassallus peritans operas. addo Bald. in l. liberti, lib. 1. de lib. et quae, numer. 2. C. de oper. lib. l. l. cum seruus, numer. 4.

num. 4. de leg. l. fclm. in c. num. 9. de libelli oblaz. Boerdecen, num. 9. pro quo incit, quia ubi quibus sit impellere iuris accitit, tunc debet propriis impensis in seruire, licet fecus sit, quia ideo ex mera seruitute libet, licet secundum Bald. in l. libelli libertate, num. 11. C. de oper. lib. et sequitur Capie. in loco per dicto. et verum quod Oldra. in consil. 234. col. 2. num. 3. vers. l. in casu in quo, dicit quod ubi vassallus tenetur domino seruire, dominus prestat ei alimentis, sequitur Bald. in cap. 1. num. 37. de Cap. qui cur. vers. ne grauetur vassallus duplici onere, argumeto c. pud. in l. 3. q. 1. Jacobin. d. vers. & promissum, v. n. hoc tamen intelligi debet duobus in casibus locum habere: primo, quando feudum est l. berum, §. 1. de rancum, v. Olur. & alij loquuntur; secundo, quando dominus vellet exire patriam: nam etiam quando feudum non est fructum, licet vassallus erigi possit seruire domino extra patriam, tamen tunc dominus [14] alit eum, secundum Aluar. in d. c. e. l. §. de noua forma fidelit. cum quo transeunt Luc. b. loco predicto, & Zaf. d. vers. autem vassallus, vbi inquit, quod exculatur a sup. p. b. & tunc quod de pupillis, patroni, & prociatore dicit Abba. cap. in quibusda. n. numero primo, de pen.

Non etiam procedit questio nostra, quando pactum in iunctura appositum, contrarium disponent, quandoquidem illud [15] intendendum erit, Specul. in d. §. 1. num. 451. in fin. vbi inquit, quod hoc totum dependet a pactis iuncturaz, Jacob. d. ver. & pro inferunt, n. 1. vbi allegat Bald. in c. de natura feud. Zaf. in loco predicto, dicens insipientem esse pacta feudalia, quia sunt, & idem est stante consuetudine loci, quia semper debet attendi, licet, C. locat. Bald. in §. i. terminis, in l. libelli libertate, num. 11. fin. C. de oper. lib. Jacobin. in tract. de roidis, numero sexto. Capie. in d. vers. vassallus prestat operas, facit quod voluit Natta in consil. 27. num. 6. & 7. vbi quod subditi qui ex pacto tenentur operas suis sumpibus domino prestare [17] possunt tamen ab opere discedendo domum pro sumendo prandium remeare, si consuetudo talis fuit, pro declaratione tamē predictorum aduerte, quod ista est non ipse [18] dominus cognoscit, sed superior, secundum Oldra. in d. consil. 234. numero quinto, Bald. c. 1. numero decimo primo, de Cap. qui cur. vend. Jacobin. loco predicto, num. 5.

SUMMARIA.

1. Subditi non tenentur alere dominum, nisi si pacto conueniatur.
2. Subditi quod domino prestant de vidualib. consuetudine videlicet parsi.
3. Dominus potest subsidium imponere collectam pro defensione patrie.
4. Vicia est rebus omnibus anteposenda.
5. Subditi est pbi domino obligati, quam sit libertas patroni.
6. Subditi tenentur reuerentiam domino exhibere.
7. Subditi ratione iuramenti in plus obligati, quam vassalli.

QUESTIO LVII

Vltimū est de vassallo, liberto, donatario, & alia: queritur nunc, in subditi tenentur agenti domino succurrere, cumque ab inopia subleuare? Ex Jac. b. de Sancto Georgio in tra. de homag. numero vigesimo nono dicit quod non, [1] nisi pactum

fit in contrarium, & ampliat procedere etiam si ab eo teneat aliqua bona in emphyteusim, quia non propterea est verisimile, quod voluerit se obligare ad alimenta, per ea que voluit gloriose in condemnatione, si de regul. iur. & quia amicus amicus, & populus tuorum non alit, Salic. in l. folo. C. de liber. cau. & vassallus alit dominum solummodo de fructibus feudis, secundum Bald. in l. vicia, sed fecimus, C. de liti. lib. tollend. hanc etiam opinionem tenere videtur Aeli. in consil. incip. quampulcrum, numero 28. vbi dicit, valere consuetudinem, quod subditi [2] prouident domino de vidualibus, cum est in necessitate, subdens, quod ea consuetudo non habet locum, quando p. tell. de suo promittere. pre. pponit ergo quod circumscripta necessitate homines non teneantur, sequitur Roland. in consilio quinto, numero vigesimo secundo, volum. 2.

Tene tamen contrariam partem, quoniam probat Specul. in tit. de feud. §. quoniam, num. 33. ver. item homo. mouetur per Innocent. de lib. agnoscent. sequitur Bero. in consil. 81. num. 7. v. l. qui est multos allegat, hi tamen loquuntur in aliis terminis, non autem in alimentis domino prestandis. fundatur autem hac decisio ratione, quia si potest dominus exigere [3] collectam a subditi pro defensione rerum, id est status, secundum Bald. in l. nemi nem. C. de sacrosan. eccles. vbi quod rex potest imponere subsidium charitativum, idem Bald. in cap. conquerere. col. li. de off. ordi. Albe. in l. de quibus, columna penultima, ff. de legibus. vbi quod imponit charitativum subsidium pro defensione patrie, & multos allegat Natta in consil. 487. num. 2. & seq. Roland. in consil. 1. per totum, volumine secundo. Bero. d. consilio 81. numero septimo, & sequenti, multo magis imponere poterit pro sustentatione vite, quod omnibus [4] anteposenda est rebus: & certum est quod iud. libertus tenetur alere patronum, ut supra dixi, ergo ad id quoque tenetur subsidium erga dominum. [5] enim est domino obligatus quam fit libertus patrono, vt inquit Bald. in l. circa fin. C. de hered. decur. Jacobin. in sua inuestit. in ver. cum mero & mixto imperio, numero decimo septimo. Neulaz. in consil. 1. num. 101. inter consilia Brun. Item in subsidium reuerentiam exhibere [6] debet domino, a iumento liberti erga patronum, l. si non fore, m. §. libertus. ff. de cond. indeb. Libertus, ff. de obseq. l. lib. patro. & ponit expresse Jacobin. in d. tracta. de homag. num. 7. & ratione reuerentie prelati debent alimenta, vt dixi. Item diximus vassallum teneri ad alimenta erga dominum, & subditus [7] ratione iuramenti, fortius obligatur quam vassallus, vt per Marin. Freccium in tract. feud. in 4. authorit. num. 7. in fine. vbi allegat Bald. in consil. 270. volumine tertio, quare firma fiat conclusio, quod subditi tenentur alere dominum constitutum in necessitate.

SUMMARIA.

1. Alim. vel aliter imperfectus perdit feudum, & vbi denotatur ad dominum, non distinguere rationem.
2. Alim. vel aliter imperfectus a natura, non facit feudum.
3. Vassallo qui fundo priuatur ab supernumero imp. perfectum, tenetur dominus subleuare defunctum feudum.
4. Secundogenitus succedit in maiestate, quando primogenitus efficitur surmus.

- 5 *Vassallo quando sit exequutio in fructibus feudi domini debet tantum quantum ei necesse est pro villis.*
 6 *Pater dissipans fideicommissum, huius cogatur ante diem illud restituere, quantum de fructibus ascendat.*
 7 *Prædictus sine culpa depositus, alendus est de fructibus beneficij.*
 8 *Vassallus inhabilis ex propria delicto non habet alimenta de fructibus feudi.*

QVÆSTIO LVIII

MVTVS, vel aliter factus imperfectus, & inhabilis ad seruandam, amittit [1] feudo, quod acquiritur, cum distinctione tamen, & illud reuertitur ad dominum, et si sup. tit. pisco. vel abbati sit mutus vel inhabilis natura, [2] non succedit in feudo suorum maiorum, et an mutus, quod verum, si feudum sit pingue, & ipse non habeat aliunde dominus teneatur ei ministrare alimenta de fructibus [3] feudi, vt probatur in dict. c. l. fin. vbi Altar. colum. 2. in 3. not. vers. nota requiritatem, dicit consuetudinem feudorum humanitatem, & equitatem contingere, quia in omnibus casibus, quibus aliquis ob morbum perpetuum feudo priuatur, munda illi alimenta exhiberi, si non habet aliunde, sequitur Paris de Puteo in compend. feud. lib. 1. in tit. 6. colum. 1. vbi dicit id fieri ex magna aequitate, et in honorem prioris vassalli, argumento l. v. inus. §. 2. ff. de q. & l. sed neque. ff. de lib. agnos. item voluit Cordes. in paraphrasi feud. ad l. item. in dict. colum. vtr. sit an mutus. 2. ad. et si feud. par. 7. vt per d. videndum est, folio mibi 117. vbi laud. d. i. spuat, quando mutus priuatur feudo, vel non sit illi opus capat. Capic. in sua inuestitu. feudi. tit. 1. feudi, tit. 1. feudatarij habiles, colum. 1. versicul. mutus vel aliter imperfectus. addo Bald. in l. vnica. §. sed scilicet. C. de facia. lib. tollen. Arcin. in l. si quis non. colum. 1. secundum, ff. de acquir. heredit. & hoc de mutis alendo, ponunt omnes Doctores supradicti in questione, an vassallus alit dominum. Camil. in repet. c. imperialen. de prohib. feudi alien. per l. e. d. vers. hoc itaque iusto fundamento ibi, tertio, quia in feudo, folio mibi 150. vbi dicit text. in d. c. 2. §. fin. esse singularem, quia licet mutus à successione excludatur, tamen pignus causa ex requiritate datur sibi victus ex fructibus feudi. Paris de Puteo de feud. re integrat. cap. 40. in fin. vbi infert quod in regno, in quo per constitutionem dantur alimenta secundogenitis, sicut ipsi dicunt, vita militum, clericali vel etiam prætoribus habetur illa alimenta, quia succedunt loco portiones sibi spectantis in feudo, & item dicit in quocunque inhabili ad successionem feudi, quia ratione idem dici possit, & in secundogenito, qui ob foretem primogeniti succedit in maiori, secundum Socin. in consilio quædragimoseptimo, vbi quique tertio, vt scilicet habeat alimenta ex illis bonis, & Camerac. in loco prædicto dicit, idem esse, in vassallo [5] contra quem sit executio in fructibus, quod scilicet dimitti debeat illi quantum sufficit pro alimentis, ne cogatur mendicare: simile videtur in patre grauato onere fideicommissi, qui si dissipat bona, cogitur ante diem illa restituere, ita tamen quod ex eis præstentur alimenta sibi, vt est text. in l. imperator. in fin. d. l. Trebel. vbi Cast. nu. 4. Alex. §. 6. & dicit Imola ibi, quod est casus singularis, qui non reperitur alibi. Lupus in c. per vestras, in 3. notab.

17. no. 22. de donat. locet vir. & vxo. dicit in consue. nu. 14. idem videmus in prælatu [7] depositu sine culpa, qui est alendus de fructibus beneficij, c. 1. de c. presbyterum, de cler. agrotan.

Intellige tamen hanc conclusionem procedere, quando inhabilis procedit ex defectu naturali, de cuius sit delicto vassalli [8] proueniat, ita explicat Cunctar. d. c. imperialen. d. folio 150. per ea, quæ ponit Præposit. in c. præter hoc, 3. d. l. fin.

SV M MARIA.

- 1 *Prædicatore, verbi Dei alendi sunt à populo.*
- 2 *Spiritualia seminans metere debet temporalia.*
- 3 *Sacerdos gratis ministrare debet spiritualia, si habet de suo.*
- 4 *Simoniam committit, qui pro ministerio spiritualium aliquid sibi dari facit.*
- 5 *Sacramenta gratis sunt ministranda.*
- 6 *Sacerdos pauper vicium sibi querere debet ex aliqua laudabili arte.*
- 7 *Prædicare tenetur verbum Dei, quicunque ecclesiam curat, amovetur vel admittitur.*
- 8 *Prædicare vultor ecclesia tenetur per se, vel per alium, in duci non potest consuetudine.*
- 9 *Expendens pro alio in rem, quem alius erat gratis facturus, non repetit.*

QVÆSTIO LIX.

PRÆDICATORES, qui Dei verbum populo declarant, alendi sunt [1] à populo, c. Apostolicus, ut q. 1. & §. 123. quæst. 1. per quæ iura ita dicit Specul. in tit. qui filij sint legitimi, §. fin. num. 25. Alphons. de Castro lib. 9. aduersus hæret. pag. 16. & 8. Cor. quib. in d. si quis à liberis, c. si impuberes, numer. 29. d. de libe. agnoscent. dignum est enim quod metant temporalia, [2] qui seminant spiritualia, vt inquit Apostolus ad Corinth. cap. 9. & ponitur in eum obsequij de præscript. & apud Math. cap. 10. dignus est operarius cibo suo, & Lucæ 10. ibi, etiam autem domo manere edentes &c. & nisi ad sustentationem victus darentur prædicatoribus stipendia, deferrent verbum Dei, vt ex Thoma dicit Præposit. in coordinationes, numer. 73. questione prima.

Itaq. verò intelligenda sunt in prædicatore, qui non habet aliunde, si habet de proprio, nihil possit loco alimentorum exigere, quia gratis sacerdos [3] debet ministrare, quando habet de suo, glo. in e. sum nobis, in ver. exequit, & ibi not. Ab. numer. 1. de simon. vbi qui ad iniuit aliquid exigit [4] per conventionem, simoniam committit, quia debet spiritualia gratis impendere, sequitur Anan. num. 1. & semper sacramenta [5] sunt gratis ministranda, secundum Castren. in cons. 296. colum. 2. volum. 4. Dec. in cons. 215. colum. 2. vbi si sacerdos non habet ex suis redditibus, debet non populum gratis, sed vicium sibi querere [6] ex laudabili aliqua arte vel exercitio, secundum Abba. in d. cap. suum nobis, num. 10. potest docere pueros, scribere, vel quid simile, non indecentum facere, & præcipue si sit curatus loci, quia talis rector, vel administrator [7] tenetur prædicare verbum Dei. Clem. dudum, circa med. vbi not. Cardin. in vers. verum, in princip. de sepulta, & dicit gloss. in Clem. 1. in vers. officia de regular. quod prædicare est officium curæ, Cardin. de elem. ad eundem, & dicit Abb. in c. inter cetera, an. 1. de off. ordin. quod est sit proprii episcopi munus, tamen ad illud tenetur quicunque habet

habet curam animarum, & idem Abb. in c. quod Dei, name. 2. de statu monach. inquit esse officium parochialis presbyteri predicare, idem ait in c. quam sit, de iude. sequitur Anan. Felia. in c. excommunicamus, cum. 4. de h. rec. & dicit Ripa. in consil. 26. numer. 4. non potest iudici consuetudine quod Ecclesie rector [8] per se, aut per alium minime teneatur predicare, quia est animabus perniciose, & nouissime id sancitum est Trident. synodo, sessione 9. in reformat. cap. 2. & sessione 24. de reformat. cap. 4.

Intellige etiam in eo qui predicat in diebus non ordinatis ab Episcopo, vel synodalibus constitutionibus: qui enim verbum Dei in diebus explanat, debet alimentum recipere a parochia, qui ad id tenetur, non autem grauari populum, quia dicitur sublimare parochiam ad id obligatum, tamen, quod dicimus infra de vicario, vel alio subrogato lococurati infirmi vel absentes, cui alimenta exhibenda sunt ab eo, cuius vices gerit, teneant etiam que [9] dicuntur in l. 2. in fin. vbi Doctores. C. de negot. gest. vbi non dicitur vtile gestisse negotium, qui impendit in ea a reus, quam alius gratis erat facturus. An autem valeat consuetudo, quod populus ministret cibaria predicatori ad exonus curati, & an valeat consuetudo dandi predicatori certum quid ultra alimenta, dixi in consil. 254. nunc sub prelo. At si Illustrissima Cardinali congregatio ad sacri Trident. Concilii interpretationem deputata aliquid declarauit, illud est pro lege seruandum.

SYMMARIA.

- 1 Sacerdos a debet de bonis Ecclesie, cui seruit.
- 2 Parochiani alunt curatum, quando ecclesia est pauper.
- 3 Sacerdos denegare potest sacramenta, si parochiani recusant ei subuenire in necessitatibus.
- 4 Curatus deservit propria auctoritate curam animarum potest pascere.
- 5 Parochiani non alunt curatum pauperem, qui potest ex laudibus arte vultum querere.
- 6 Eleemosynam si populus consuevit erogare sacerdoti vel ecclesie eam potest officio iudicis ad persolvendum.
- 7 Eleemosynam si parochiani regunt, non subtrahantur eis spiritualia.
- 8 Eleemosynam praestare cogunt populus iuxta solitum si consuetudo habuit voluntarium, non necessarium iuratum.
- 9 Consuetudo inducit favore ecclesiam suam, qua sunt facultates si nullas sint longo tempore continuatae.
- 10 Tempus favore ecclesie est modus inducendi obligationem.
- 11 Vicarius ecclesie alit debet de fructibus beneficii aliusque vicarius debet.
- 12 Ordinatus alit debet ab episcopo ordinari, si non habet alioquin.
- 13 Episcopus non debet aliquem ad sacra ordines promovere, nisi habeat remde sumat.
- 14 Ordinatus alendus est ab eo, quo illum insignitum ad suscipiendum ordines si est pauper.
- 15 Sacerdos qui extra parochiam vocatur ad officia vel ministrandum sacramenta, alit debet.

QUESTIO LX

Sacerdos regulariter alimenta sumit de bonis [1] ecclesie, cui seruit, si bona habeat, & cur-

panda, & cum secundu[m] Apostolum, de praebend. & in Aachen. ut determin. sit numer. clericis, col. 1. Special. in tituli qui filij sunt legitimi. l. 1. in fine. quod si ecclesia non habet bona, vel redditus eius in sum tenetur, quod non sufficiens, parochiani tenentur, [1] glossa in c. omnia Christianitas, de consecrat. dist. 1. Abb. in c. de rectoribus, numer. 6. vbi not. alij, de cler. agrot. qui enim seminare spiritualia, iustum est quod metane temporalia, d. cap. cum ex officio, in fine de praescript. immo si recuset Parochiani ei subuenire in necessariis, potest sacerdos [3] sacramenta denegare, secundum glossa in d. c. omnia Christianitas, in glossa. 1. argumento c. cum sit, de simon. intelligendo tamen cum auctoritate episcopi, quia si curam animarum desereret, propria auctoritate, [4] posset puniri. Ita glossa in declarant. lo. And. But. & Abb. in rub. extra de praescript. Felia in c. veniens, extra de testibus, colum. 2. Rebuff. in tracta. congr. portio. quarta. numer. 94. Abb. in c. suum, numer. 12. de simon. Cordub. in d. l. i. quis a liberis, c. et impubes, numer. 17. & in l. si de libe. agnos. quintil. Mand. conf. 8. Intellige tamen, quod non teneatur parochiani alere clericum, qui habet beneficium, licet tenuis [5] redditus, si potest ex honesto aliquo exercitio lucrum querere, & clericus victum, vbi glossa 91. distinct. eodem enim modo sibi providebat Paulus Apostolus, & cum Apostolus, de censib. & debet sibi impurare sacerdos, qui tenet beneficium acceptavit. Abb. in d. c. suum, numer. 20. de simon. vbi adducit simile de holo. industrioso, qui non est alendus a patre, d. l. i. quis a liberis. Quod si consuevit populus aliquis sacerdoti conferre per eleemosynam, cogitur in eo consuetudine [6] per iudicis officium persequere, quia laudabilis est, c. ad Apostolicam, de simon. vbi Abb. in fin. declarat procedere non vt cessante populo subtrahantur illi spiritualia, [7] sed vt cogatur post recepta spiritualia conferre, iuxta solitum, in idem voluit Bart. in l. priuilegia. C. de sacros. eccles. But. Cardin. & Abb. in rub. de paroch. numer. 3. Abb. in c. ad abolendam. colum. pen. de sepulch. Gofred. Roma. lo. Fab. Arden. Silicet. Deci. & alij citati a dec. Pedemon. 99. numer. 17. 20. & sequi. Roman. Corde. Felia. & Isidori quos citat Cordub. d. l. i. si impubes, numer. 30. id quod intellige, quando consuetudo habuit voluntarium iuratum, fecit [8] si violentum, vel coactum, vt dicit Abb. in d. c. ad apostolicam, & praedictorum ratio est: quia favore ecclesie inducitur consuetudo in his, quae sunt facultatis, si actus sint longo [9] tempore continuati, & veniens, il primo, vbi Abb. in 4. not. de testibus, multos citat dec. Pedemon. 99. numer. 44. & sequenti, & hoc dicit singulare Marfil. sing. 192. & licet tempus non sit modus inducende obligationem, tamen habet ecclesie fauore, [10] vt probatur in l. C. de fideicommissis. quam singularem dicit ibi Cyn. Bald. Angel. & Cast. & licet illi textus loquatur de alimentis, tribuit tamen ad ecclesiam, [11] vt per Ang. & Isid. in l. secunda, C. de fideicommissis. cum multis apud Tiraq. in tract. de pia cau. priuileg. 60. & quod dictum est de curato, quod alatur de fructibus beneficii, idem est in vicario, vt quia dari ei debent alimenta ex fructibus beneficii eius, cuius vices supplet, & de monachis de praebend. Clemens. de iure patrona glossa in extraligan. excommunicabilis, in veris temporalibus, de praebend. & est Ioan. 12. Rebuff. in tracta. de congr. portio. questio. 1. numero undecimo. Cordub. loco praedicto. nome. plures in clerico beneficiario, vel curato, & est nullum habet

beneficium, vel tenet, & cura nō gerat animarum, sacerdos alendus est ab episcopo, qui illum ordinavit, [12] si non habet aliunde, cap. 2. & c. cum secundum de preben. Specul. in dicit. qui filij sunt legitimi. §. hinc auctor. 2. Ab. in d. c. suam, num. 11. non enim debet episcopus quemquam ordinare ad sacros ordines, nisi habeat beneficium, vel patrimonium sufficientem [13] pro vitæ sustentatione, & non licet, & episcopus, & c. rursus de honib. de preben. c. 6. episcopus. eod. titul. in 6. vbi Archidia. ponit qualiter sint prestanda alimenta, & idem facit I. mola in d. c. episcopus, de preben. & ponit Bertran. in consynnum. 2. & sequi. volu. 2. & dicit idē esse in eo, qui aliquem instigavit ad suscipiendum sacros ordines, [14] quia cogit potest ad ministrandum omnia necessaria, idem quoad episcopum ordinatum voluit Quintil. Mandos. in consil. 13. si verō sit alendus sacerdos, qui vocetur ad exequias, vel ministrandum sacramenta extra locum suæ habitationis, potest offerre suam locare, [15] quia alius non cogitur exire patriam, ut voluit glo. in c. precipimus, 2. quest. 2. & glo. in c. suam, de simon. quæ tamen intelligit, quando ille sacerdos non habet proprium, sed Abbas ibi in fin. dicit, quod etiam habeat aliunde, potest tamen convenire in compensationem damni, quod patitur propter suam absentiam, idem tenet Anan. nu. 8. qui tamen post Io. de Fan. quem citat, vult quod sacerdos possit liberè operari suam locare prelatum, qui vel abiturus est, vel est infirmus, vel aliter impeditur, non potest ecclesie sue ministrare necessaria, & in loco prædicto Anan. sequitur Abbatem in omnibus tenere supra dictis. & hoc vltimo casu non est mirum si sacerdos conductus ad exequias consequatur alimenta, quia hoc est regulare in quocunque locante suam operam alij, ut dicitur infra, & in episcopo exequere suam dicitur, vide etiam Bald. in c. ad aures, nu. 4. de re script.

SUMMARIA.

1. Decuriones non aluntur à Civitate, nisi quando lapsi sunt facultatibus.
2. Syndici Civitatis non est ab eis alendū, dum civitatis gesserint negotia.
3. Procurator, vel procuratorum gestor, non est alendus à domino, dum illius tractat negotia.
4. Procurator repetit à domino expensas factas circa expeditionem negotij subdemonstrandi.
5. Syndicus procurator ejus alij recipit ab universitate vel domino alimenta, quando exeat patriam.
6. Tutor alij debet à pupillo quando exeat patriam.
7. Procurator Syndicus alij aluntur à domino, quando exeat consuetudo.
8. Consuetudo est maxima pars iuris quæ vimur.
9. Consuetudo acquiritur utriusque materialis.
10. Procurator, Syndicus, vel alij fidei à domino alendi, quando coguntur res proprias defendere pro alienis.

QUESTIO XLII

Nonnullæ sunt personæ, quæ aliena gerunt negotia, ut syndici, aut decuriones, procuratores, negotiorum gestores, & similes personæ: an eis dum sunt in servitiis Civitatis, vel domini exhiberi debeant alimenta, & sunt decuriones [1] regulariter non aluntur à Civitate, nisi in subditum, quando lapsi sunt facultatibus, est textus in l. decurionibus. ff. de decurion. Io. de Plat. in rub. c. eodem tit. lib. 10. in

fin. Specul. in tit. qui filij sint legit. §. si mixti, syndici verò vaicritatis vel consilij non sunt prestanda [2] alimenta, dum tractant publica negotia, ita Guid. Papæ q. 68. vbi dicit in eis idem omnino esse quod in tutoribus, quoniam personæ officium, id est sollicitudinem, & vigilantiam circa res alienas absque erogatione proprii patrimonij, Bartol. & alij in l. placet. C. de sacro. eccles. & ibi Guido Papæ infert, quod eis nullum debetur salariū, idem est in negotiorum gestoribus, procuratore [3] & mandatorio, ut per Guid. Papæ d. q. 68. & advertit, quia & si dicitur ibi quod repetunt sumptus [4] factos, tamen intelligitur de his, qui erogarunt circa expeditionem rei gestæ vel demandatæ, ut in vectura equorum, & aliis, ita loquitur l. 2. §. fin. ff. de negot. gest. & l. idem quæ, idem Labeo. ff. man. hæc tamen intelligenda sunt, quando pro expeditione non exeat patriam, & si cogatur exire, [5] arbitror quod eo casu recipiant alimenta, argumento dicti §. Labeo, vbi repetit vecturam equorum, ergo multo magis repetit impensas vecturæ, & hoc tenet Bal. in Lessam, nu. 2. C. de mand. facit l. 2. §. si pupillus, ff. de tute. & ratione dicit. vbi tutor habet victum, quando exiit [6] patriam, & dixi supra in questione, an tutor alendus sit à pupillo.

Secundò intellige, ut non procedat quando extra-territorio consuetudo, quia in tant [7] attenditur secundum Guid. Papæ d. questio. 68. & consuetudinem servari remota Prætor ad suam sollicitudinem, l. 1. C. quæ sit longa consuet. & consuetudo est maxima [8] pars iuris, quæ vimur. §. ex non scripto, Instit. de iure natur. gen. & civil. & recipiatur iuri [9] naturali, Bald. cons. 28. col. fin. volum. 2. vbi quod tanquam matri adhibenda est reverentia, & vidi ego servari, licet vultum indifferere in locis huius patriæ, quod Syndici, & Consules dum occupantur circa publica negotia alimenta publicis expensis recipiunt in casibus.

Declaro tertio non procedere, quando negotia demandata cogerent syndicum, procuratorem, & mandatarium ad defendendum res proprias, & cum [10] continuoque distraherent, quia eo casu crederetur victum esse à domini ministrandum, per in quæ supra dixi in tutore, & facient quæ dicunt infra de operario. an verò deduci debeat id, quod negotiorum gestor, vel procurator circa alimenta sua domi expendisset, dicam infra de teste.

SUMMARIA.

1. Testis providendum est de victu à producendo.
2. Officium suum nemini debet esse damnosum.
3. Testes non coguntur propriis expensis.
4. Testes aluntur de publico quando in causa procedunt per requisitionem.
5. Testis, qui movetur à propriis negotiis potest exigere aliquod ultra alimenta.
6. Testis, qui itinerante incidit in servitium, non recipit à producendo damnum quod est passus.
7. Testis ab utraque parte productus, est ab utraque alendus.
8. Testis alij debet à solo producendo primo, licet postea ab alia parte producat.
9. Testis solus debet expensam pro tempore, quæ vadit, statim reddi.
10. Testis demandat expensam pro expensis antequam exeat domum, & nec recipiat.
11. Testis quando à iustice solvitur capia aliquod loco damnum, quod est passus, non dicitur corruptus.

12. *Tellus morbo correpta in iure, curari debet expressè productum.*
 13. *Tellus velutina quod a principio exegerit, ultra id quod conuenit potest a spenderi.*

QUESTIO LXII

P Rodiens tellum in ueniet ei necessaria pro [1] viciu liborum illarum & liquorum liberi, Cde testib. l. 2. deo, Cde appolle. l. statuta, s. poulz. de rescip. in l. 2. deo, p. officiu sumi [2] non debet esse demonstratum, sed & si quis it. quemadmodum. testam. aper. & non debet lecturam sententia pro alieno condempnari, Cde testib. & ita tenent gloss. in c. 1. in ver. productum, de iudic. in 6. Cin. d. l. quoniam liberi, in principio, ubi quod nemo [3] cognoscat militare sua stipendia, Balibi, Salic. & alij, idem voluit Bal. in c. de testib. nu. 2. ubi quod si testis potest recipere expensas omnes, quas facit curando & rediendo, & in ext. quod quando proceditur per inquisitionem, res publica facit [4] expensas testibus, & mandat massario communis, quod cas faciat, arguendo l. nullus, ff. de capti. & post. reu. l. cum nauicorum, C. de nautibus & nauiculis, libro vltimo, & subdit etiam quod testis confici qui potest aliquid ultra expensas in recompensationem eorum, quos [5] perdit quando associatur a suis negociis, sequitur Felin. ibid. numer. 2. ubi vtrique concordat, quod si testis in itinere expoliatus fuit a latronibus, in quos incidit, non [6] recuperat damnum, quod est pulsus, & admonet Felin. loco praedicto, quod ubi testis soluitur expensae vel quid aliud quantumvis habitum, id iur. scientie iudice ad remunerationem omnem suspensionem, Guido Papae in quest. 68. num. 5. dicit quod testis dari debet a producente sumptus conuentionales, & hoc esse non debet in iure, debet tamen praferuari a damno, & inferat quod si esset laborator consequatur salarium ultra expensas, & ita feruat status illius curiae, & quod expensae debeantur, tenet Amondan sing. 14. & ante eos hoc voluit Specus in tit. de testibus, s. qualiter, numer. 12. ver. testes autem, & sequitur ibi Ioan. Andr. Ang. cons. 145. nu. 4. Franch. in c. statuta, s. pro ferendo, colum. 1. de rescip. in 6. lat. probat Crot. in tract. de testib. nu. 406. ver. secundo verò casu, Bolog. in cons. 17. nu. 13. dec. Pedem. 46. per miam, ubi omnino videtur pro tota praesenti questione, Archid. d. statuta, numer. 12. de rescip. in 6. quod procedit etiam quando ab vna tantum producitur pars, quod si ab vtriusque parte produceretur, vtriusque debet concurrere [7] in soluendis expensis, tenent quod negotium est commune, arguendo hanc partem in princ. ff. fam. l. erit, ff. de i. d. in iudicio, ff. l. 1. de i. d. in l. 1. deo, s. si quidem, in fi. Cde appellatio, ubi dicit, quod hoc casu, ex quo plures sunt coaduersantes, testes habebit pinguioribus expensas, hoc etiam voluit Franc. in d. s. pro ferendo, colum. 1. ver. in glo. in ver. productum, in fi. Crot. d. nu. 406. in princ. & idem quando iudex est officio examinans, secundum Bald. in l. verba, Cde adit. Crot. loco praedicto, numer. 41. & si postquam sunt producti ab vna parte, producerentur ab alia, erit expensa ministranda [8] solo producente, ita dicit Cuias post l. de Arc. in l. 1. in fi. Cde testib. ubi etiam Bal. idem voluit, Salic. in d. l. quoniam liberi in prin. Franch. in d. s. pro ferendo.

14. Adde quod expensae debentur pro tempore, quo vadit, ita, & testis, [9] per ext. in d. c. statuta, s. pro ferendo, ubi Franch. insert. ad saluum conductum, qui concedi debet non solum pro eundo, sed etiam pro

stano, & reditu, Salic. d. l. quoniam liberi, in fi. Crot. d. nu. 406. ver. secundo casu. & quando procedit per inquisitionem de publico praetoritur, ut per Bal. d. cap. 1. alios citat Crot. d. num. 412. fortius dicit Ioan. And. Spec. in d. s. qualiter, nu. 2. quod expensae sunt [10] testis ministrande antequam iter arripit, nisi producentis vellet exhibere per se, vel per ministratum, quia eo casu potest, ex quo vnus est producentis, alius est secundum eum, si plures essent producentes, ut eum instantiam in fi. de censib. quem ita declarat, ex quo particularis exactio prima habet incommoda, l. plane, ff. fam. l. erit, & prima decisionem probat text. in l. penul. C. de testib. per quam ita dixerunt Pet. & Cin. in d. l. quoniam liberi, nu. 5. ver. 3. quoniam ubi dicuntur dandas esse expensas antequam testis pedem moueat de sua domo, sequitur Salic. ibi, nu. 1. qui tamen facit mentionem de Ioan. Franc. d. s. pro ferendo, in princ. ubi narrantur rursus, Crot. d. nu. 406. ver. secundo verò casu, ubi solum aduocat Io. And. & quod dixi supra, testem non recuperat, & quod sibi ablata sunt a latronibus in itinere, reprobatur etiam a Fran. in d. s. pro ferendo, colum. 1. in fin. ver. sed an testis possit petere, ubi post Bald. in l. fin. in fin. C. de fruct. & lit. expen. dicit quod nulla alia damna consequitur, quia esset huiusmodi nimis damnosum, & adducit in simili de aduocato, & dicit ibi Franch. esse mentem tenendam, quia multoties erratur: nam recipiendo aliquid in hanc causam testis diceretur corruptus, & non probaret, alij ciuntur a Crot. d. num. 411. sed in hoc quod dicit de corruptione contrarium vult Bald. in c. nu. 2. de testib. ubi inquit, quod de rigore iustitiae non potest exigeri, [11] sed si soluerit sibi damnum ex casualitate poterit recipere, nec infringitur testimoniū, s. inter causas, s. non omnia, ff. mand. l. 1. ff. seruis, quod verò, ff. de iur. & sequitur Felin. ibi, colum. 1. nota. 2. & placet mihi hoc sententia, quia est rationalis, & habet annexum equitatem, quando tamen constat de damno, & damni quantitate, scilicet si quisito forte eo colore testis sub vocabulo damnorum, aliquid recipere, & ratio est quia testis non dicitur hominem aliquid facere, sed recuperare, quod sibi ablatum, aliter pro decisione delinquit Crot. in loco praedicto, cuius distinctio habet colorem rationis, & ibi in ver. retenta ista, vult quod si contingat in itinere testem corripit [12] morbo aliquo, curari debeat expensis producentis, id quod non prosequitur, quia concernit modum alendi. Aduerte, quia dixi quod testis habere debet pecuniam pro expensa antequam moueat pedem de domo, quod si producentis soluitur a principio pro decem diebus, & testis foret solum moriens pro quinque, tenetur, quod superest reddere, [13] quia non debet lucrum facere, ut dicit Guido Papae quest. 68. in Ioan. And. ad Specul. d. s. qualiter, numer. 2. in fin. per text. in l. creditor, s. ff. inter, illa, ff. mand. Caster. d. l. quoniam liberi, Crot. d. num. 410. & ex praedictis agnoscitur poterit, quid si quid modicum recepit testis pro expensis, & durauit longiori tempore super hospitio.

SUMMARIA

1. *Iudex vel Notarius in iudice transmissis praestanda sunt alimenta ubi aduocatus ad examinandum testem.*
2. *Alibi fieri debet expensae solum, qui perit solum fieri.*
3. *Expensam alteri soluit, qui alium fieri iussit.*
4. *Salarium constituitur ab eo solum debet, qui perit causam deperdit cum sapientis consilio.*

Sicuti testis productus pars producentis tenetur expensam ministrare, quemadmodum in proximè præcedenti questione annotavimus, ita quando sic exigente negotio iudex, si ipse accedit vel actuarii mittit ad examinandum tellerem, sibi, vel Notario alimenta sunt subministranda, est rectus expressus in c. 2. §. sed cum necessarium, vbi gloss. in ver. producentis, de iudic. in 6. vbi etiam gloss. in ver. accedet. Et dicitur sunt rationes: prima, quia sicuti pars ex testium examine sentit commodum, ita debet sustinere expensam, secundum naturam, si de regul. iur. & semper actus sit sumptibus [2] eius, cui prodest, Arch. c. filius, r. q. 7. Cardin. in elemosinam, q. 20. de electio. Felin. c. 1. col. penult. & fin. de libelli oblat. Secunda est, quia cum aliquid id iudice fit, id expediti debet expensis [3] eius, qui potius actum fieri, l. pretor ait, §. si de vden. ideo specul. in tit. de assessor. §. salarium, verum quid si alter litigatorum, dicit quod pars petens causam decidi cum sapientis consilio [4] debet solvere totum salarium, sequitur Bald. d. l. pretor ait, Bald. in l. 4. §. in iudicio, ff. de regund. Bar. & Alex. in l. si postulat, in fin. ff. de adu. vbi dicunt, quod si iudex proprio iudex vult conciliandum sapienter, mittit communibus expensis partium: si vero altera partium requirent illam cogit ad salarium, quæ concordia tollit concordationem Bald. l. hac lege. C. de sentent. ex breuic. nec quæ sequitur Jas. in d. l. pretor ait, §. 1. num. 2. & distinctionem prædictam probat Crot. in tract. de testib. num. 472. & idem in proposito, cum iudex ipse vadat, vel notarium mittat ad examen testis petente partem, & ad illius commodum tenetur partes expensas dare, & hoc voluit etiam Bald. in d. l. pretor ait, in prin. & Jas. §. 1. nu. 9. Arret. in l. si qui, char. vlt. de testib. Felin. in c. 1. col. 9. de lib. oblatio. Crot. in d. tract. nu. 409. vide omnino Ciruaz. pd. Vestr. li. 6. nu. 9. Boer. in dec. 303. num. 5.

SP. MARIA.

1. Episcopus non exigat à diocesanis impensam, quam fecit in exercendo suum munus.
2. Facere qui debet, propriis expensis facere tenetur.
3. Episcopum accedent ad consecrandam ecclesiam consequitur alimenta ab ecclesia, vbi amplius.
4. Episcopum consecrans ecclesiam non consequitur alimenta ab ea, si non habet pro se.
5. Episcopus, an consequatur alimenta ab ecclesia visitando, vel reconsecranda.
6. Episcopus visitando recipit alimenta seu procuracionem ab eis, quos visitat.
7. Episcopus visitans non recipit itinervis alimenta ab ecclesia, per quæ transit.
8. Episcopus non recipit alimenta itinervis ab ecclesia, ad cuius visitacionem accedit.
9. Visitator Apostolicus consequitur alimenta itinervis ab ecclesia visitata.
10. Episcopus visitans impendit de proprio, si ecclesia visitata est pauper.
11. Ecclesia pauper licet eximatur à soluenda procuracione, tamen si sequenti anno efficiat diuites, soluit pro tercio anno.
12. Episcopus visitans consequitur expensas, etiam si ecclesia sit in adrem Curate.
13. Visitator quocunque alendus est ad usque visitans.
14. Prelatus cui more vel consuetudine competit ut visitando consequatur alimenta à visitario.

Visitatori deputatus ab episcopo subministranda sunt

16. Visitator deputatus ab episcopo consequitur pro expensa quantum est sibi necessarium nec attenditur quid fuisset necessarium episcopo.
17. Episcopus si procuracionem exigere non possit sine scandalo aut de proprio.
18. Tollerit synodales, qui de ordine episcoporum visitans diocesim, aluntur ab ecclesia visitata.
19. Episcopo renouato ad ordinandum, vel aliud extra diocesim faciendum, datur alimenta ab eis, qui mouerunt eum.
20. Filius exheredatus potest non solum ex causis expressis, sed etiam ex aliis similibus.
21. Valibus priuatus fundo non solum ex causis expressis, sed etiam ex similibus.
22. Dns reperi potest in matrimonio constans ex causis non expressis sed similibus.
23. Episcopus non consequitur alimenta, quando accedit ad dependendum clericum, vel consecrandum episcopum.

QVÆSTIO LXIII.

Episcopus, vel Prelatus, quando officium suum exequitur, vel munus suum impendit, tenetur regulariter id facere propriis impensis, [1] nec potest quicquam à diocesanis exigere, secundum opinionem Vincen. gl. in c. cum sit de simon. quam sequuntur communiter Doctores, vt ibi inquit Abb. in prin. idem Abb. loquitur olim de accusat. qui eum aliquid facere tenetur, id debet sine sumptibus expedire, l. suo victu, & l. quod nisi, ff. de oper. lib. Bart. in l. si non forem, §. libertus, ff. de cond. indeb. Iason, alios citens in l. cum seruus, num. 4. ff. de leg. 1. vbi dicitur in communiter teneri, & primum dictum Abb. in d. c. cum sit dicit notand. & singulare, quia exigens procuracionem, tenetur probare casum esse ex episcopum tamen certi casus, quibus Episcopus vel prelatus munus suum exequitur sumptibus aliorum.

Et primò, quando vadit [2] ad consecrandam ecclesiam, vt probatur in d. c. cum sit, vbi ecclesia consecranda ministrat expensas, vbi post Hostien. & alios dicit procedere etiam si ecclesia sit vicina Episcopatu, quia datur procuratio in signum subiectionis, & vt prelatus sit promptior, & facilius, But. in c. propositi, nu. 6. de consecrat. eccles. Spec. de salar. in prin. num. 6. id quod intelligi debet, quando ecclesia habet vnde soluat. aliis consecrat eam Episcopus proprio sumptibus, [4] vt vult gloss. in d. c. cum sit, vbi Abb. in fine, dicit mētē tenendū, & si ecclesia semel consecrata sit ex causa reconsecranda, 40 Episcopo [5] debeantur alimenta, vide Butr. post Ar. ibid. in d. c. propositi, nu. 6. A postulat. Spec. de Salar. §. 1. nu. 6. Boer. dec. 303. num. 9.

Similiter Episcopus visitans [6] recipit alimentum seu procuracionem, d. c. cum sit, c. procuraciones, vbi gloss. & Abb. num. 4. de censib. c. 1. vbi omnes, de censib. in 6. Jas. l. propriandum, §. fin. autem alterutra, nu. 4. C. de iudic. Mand. conf. 8. num. 12. Boer. dec. 303. nu. 8. & datur expensa non de occellente iur. naturalis, sed in signum subiectionis, & ratione hospitalitatis, quia alias habet Episcopus suos redditus, quibus debet esse contentus, vt inquit Inno. in c. 1. num. 4. de censibus, in 6. vbi idem inquit, quod ecclesia [7] illi per quæ Episcopus transit, dum accedit ad vniuersitatem visitacionem, non tenentur ad aliquas expensas, imò nec ecclesia visitata tenetur pro expensa, [8] quæ fit in itinere, Abb. in d. c. procuraciones, nu. 4. vbi tamen limitat illud omni procedere in legatis

legatis & munitis & visitationibus Apostolicis, qui pro loci utilitate accedunt. Illi enim exiguus [9] est tunc impensis ituræ, ut per Innoc. in d.c. procuraciones, Franch. lib. vii. totum post Ioan. And. dicit quod non potest exigi procuratio in visitationibus & Franch. in d.c. 4. p. ut illud quod supra dictum est, non est aliud Episcopi pum ab ecclesia, per quam transit, & si ecclesia visitata sit impotens ubi paupertas est, Episcopus impendit de proprio, [10] secundum H. Alin. d.c. procuraciones, in f. vii. Abb. Arch. c. a. col. 2. de censib. 6. & col. 3. intelligit tamen quod si in seq. anni anno ecclesia esset potes ad solvendum duas procuraciones, erit ad id compellenda, [11] secundum Archid. in arelata, in fin. q. 1. Sequitur Spiritus ad Abba. in d.c. procuraciones, & habere debet Episcopus impensis, etiam si monasterium visitatum sit in ciuitate, ita quod possit expensæ suo munere [12] domum redire, secundum glo. quam sequitur ibi Abba. in d.c. in eam venerabilis de censibus, idem Abb. in d.c. cum sit, num. 1. Archid. d.c. 1. de censib. 6. & ratio, quia procuratio non datur ratione laboris, sed in signum subiectionis, ut supra dictum est. Hec autem ratio militat etiam, quando ecclesia est in eadem ciuitate, ita Abba. d.c. venerabilis & prædicta procedunt non solum in Episcopo visitante, sed etiam in Archiepiscopo, in Legato, vel ab Apostolica deputato [13] quia alendi sunt a visitatione, & c. cum nuper, de censibus, ubi Abba. post Innocentium dicit, Archiepiscopus possit visitare, etiam si Episcopus non sit negligens.

Item procedunt prædicta in aliis praelatis inferioribus, quibus de iure, vel ex consuetudine compenit ius [14] visitandi. Archid. lo. And. & Franch. in c. si Episcopus, de off. ordin. in 6. idem quoque est, quando Episcopus non visitat per se, sed mittit alium, quia [15] illi visitat præstare necessarius, ut per Archid. & alios, præcipue Franch. in d.c. si Episcopus, de off. ordin. in 6. & Hostien. & Ioan. And. in c. si autem, de acru. ubi Abba. num. 3. & hoc casu aduocare, quia si talis monasterium nimis expensæ, quibus faceret Episcopus non tamen Episcopus poterit exigere illud, quod ultra [16] fuisset impensæ, relata, in q. 6. cum venerabilis, de censib. Archid. notat in c. si Episcopus, in fine, ubi Ioan. And. in fine, de off. ordin. ubi Franch. in fine, vnum esse notandum addit Archid. loco prædicto, circa finem, quod si alimenta non possunt ei igit sine scandalo ab Ecclesia, vel populo, Episcopus [17] ipse providebit de proprio, in quo c. cautendum, in q. 3.

Similiter alia nenta sunt præstanda testibus synodalibus, qui de ordine Episcopi vel concilii tenentur visitare [18] totam diocesim, ut vult glo. 1. in si incassum olim, de accusa, in nouis, quia officium non debet esse sibi damnosum, & reprehendit eos glo. qui dicebant sumptus fore ministrandos ab Episcopo, & glo. illa in seq. Innoc. Hostien. & Ioan. And. bi ubi Abba. num. 3. dicit tales non habere iurisdictionem, neq. se posse compellere visitatos ad procuraciones, sed posse referre Episcopo, qui eos ardet.

Idem est, quando Episcopus inuitatur ad ordinandum clericos, consecrandum altaria, [19] & similia faciendum, extra suam diocesim, quia visitat ei præstandus est ab illis, qui eam euocant. Archid. in d.c. si Episcopus, circa med. & Ioan. And. similiter circa med. & Franch. ubi alia allegat iura, & ubi sunt alij casus similes, sit extra/ro, & Episcopus, vel Prælati recipiunt alimenta ab his, quibus ministrant, Abba. d.c. cum sit, num. 2. de sumo. quia non omnium re-

rum vel casuum expressa est decisio, non possunt. Et de idem videmus in causis exheredationis, quæ licet non sint omnes incluse in 5. causis, in Auth. ubi appellat cognoscitur, si illis sint similes [10] sufficiens ad exclusionem filij, & extendit fit ad similes casus, Cagliet. Cum in eadem non licet, C. de lib. præt. quæ sequuntur DD. communiter, Alex. in consue. vol. 1. communem dicit In. in d. authent. non licet, id est in feudo, quo vasallus priuari potest ex causis eo expressis in consuetudinibus feudorum, tamen [11] similibus, ut est text. in c. 1. & prædictis, quæ sunt prima iur. bene. arit. & dicitur Bar. & DD. in li. collante, si sol. matr. quod dos repeti potest maritum, constanter ad causam non expressis [12] sed similibus, & possunt multa afferri exempla.

Sed ubi Episcopus vocatur ad depositionem clericorum, vel ad consecrationem episcoporum, [13] hæc dicitur suis sumptibus secundum Vienn. & Arch. quæ citat Apostilla ad Abba. in d.c. cum sit, prim. Abb. & Fel. quos citat & sequitur Boer. in decisio. 303. nu. 6.

SYMMARIA.

1. *Præstat quando visitat provinciam, providet sibi de alimentis.*
2. *Expensæ debentur solum in casu expresso.*
3. *Barfilius cum mittitur ad purgandum provinciam, non recipit alimenta a subditis.*
4. *Officiales, qui mittuntur per correctionem malis compensis relictorum puniuntur.*

QUESTIO LXV.

IN pensis provinciarum, 10. suis sumptibus visitat provinciam, vel visitum recipiat a locis sua visitationis, possit ex prædictis determinari, si in spaciis habemus dicti Bal. in l. obferuare, in prin. 2. de off. proc. ubi vult quod solum alantur suis sumptibus per illum, qui vult quod officiales non sint onerosi subditis. addit tamen quod Cancellarius tenent conseruam in eam venerabilis de censib. aduocare, quia dictum est in quest. precedenti, quod procuratio datur Episcopo visitanti in signum subiectionis, non autem de iuri rigore, secundum Innoc. in c. a. num. 4. de censib. in 6. ubi Ioan. And. & Arch. quæ ratio cessat in prædictis, vel alio officiali, item dicit super, quod expensæ debentur solum in casibus [2] expressis, secundum Vinc. in eam sit, ubi glo. & Abba. de sumo. ut non reperimus expressum, quod alimenta sine periculi præstando, ergo, &c. And. habemus text. expressum in conseruam, in §. habemus, ubi in Auth. de collator. per quem idem cum Bald. dicit Item in consue. regni, folio mihi 298. col. 1. in fi.

Idem dicendum est de barfello, [3] qui mittitur ad purgandum provinciam malis hominibus, quia debet sibi ipsi sumptum facere, non autem compellere subditos, sed Bal. in d. l. obferuare, in prin. ubi dicit, quod diuertere debet ad hospitia publica, non autem recipi in priuatis domos, ut dicit Ang. in §. nulli quoque in Auth. vi iudic. sine quo suffrag. quod rectorum [4] ciuitatum, qui mitti eorum milites per comitatum sumptibus rusticorum spectantur potest ibi contenta, sequitur Par. de Put. in tract. fin. c. in ver. potestas eo possimur, 5.

SYMMARIA.

1. *Operarios conductos ad faciendum opus aliquod, recipiunt alimenta.*

- 1 Operarius confectur alimentis, quando vixit con-
- suendo.
- 2 Confectura funerum confectur secundum consuetu-
- dinem celebratum.
- 3 Confectura interpretatur quatenusque dispositi-
- onem.
- 4 Deditur confectur conductus ad legendum, secundum
- consuetudinem studij.
- 5 Operarius, qui servus sine salario, est alendus a do-
- mino.
- 6 Servus alieni recepti ad eo alimenta.
- 7 Operarius non obligatur, sed ex libera itate promit-
- tent recipit alimenta.
- 8 Operarius non habens aliunde, si licet professape-
- tal in causa remunerationis, est alendus a do-
- mino.
- 9 Operarius tenetur cum propriis instrumentis ope-
- rari.
- 10 Scripsit conductus, tenetur scribere cum suo attri-
- mento.
- 11 Colonus tenetur semen ponere de suo.
- 12 Servus alendus est a domino.
- 13 Familiat commodatur aliter a commodatario.

QUESTIO XLVI.

Operarius conductus ad opus aliquod facien-
dum non debet habere a conductore expen-
sas diurnas, [1] sed suo sumptu vivere debet, secun-
dum Bart. in l. si non licet, §. libertus, num. 12. ff. de
condictio deb. Bald. in l. quoniam liberi, ou. 5. C. de tes-
tibus, quod si nihil esset exprellum circa sumptum, non
debetur, la. d. §. libertus, num. 28. idem la. in l. cum
servus, in prin. h. d. §. ff. de leg. 1. Felin. in c. 1. nu. 9. b.
de obligat. Bald. in l. liberti, nu. 11. C. de oper. lib.
communiem dicit Alex. d. §. libertus, num. 12. Jul. Fer-
ret. de milit. iustit. ou. 123.

Predicta tamen non procedunt, quando viget
[2] consuetudo in contrarium, secundum Bartol. &
& Bal. in locis supra citatis, quia contractus censo-
re secundum illam celebratus, [3] exceptio, cum i-
bi notat. C. loca, quod si noluit, §. quia aliquid. ff. de
edict. edicto. est verum in stipulationibus, ff. de
regul. & quilibet dispositio recipit interpreta-
tionem a consue. [4] Item in c. olim, de verb. signi-
ficat. Abb. in c. certis, de sepultura. Felin. in procem. do-
ceat. fol. l. infinitos ad hoc cogit Cagnol. in l. si quis
maior, num. 71. C. de transact. vbi inquit esse celebre
dictum, plures citat Anton. Gabriel. lib. 7. commun.
opin. de consuetud. conclus. 1. num. 1. vbi insert ad
mota, Natus in consuetud. nu. 3. Ceph. in consuetud. nu.
43. D. Becius in consuetud. nu. 48. & inquit Bar. Linc-
nio est qui nescit, ff. de duobus reis, quod Doctor
[5] videtur conductus secundum consuetudinem
studij, sequitur Dec. in d. l. semper in stipulationibus,
nu. 9. Alex. ad Bar. in l. penult. vbi alios citat, C. de iur.
fisci, lib. 10. Item ergo consuetudine conducent
operarii tenetur ei proferre diurnum cibum, in-
dem Bar. in d. l. penult. Bald. in l. liberti libertate, qu. nu.
11. in fi. C. de op. lib. Jacob. de Roid. nu. 6. idem vo-
luit Felin. d. c. 1. num. 9. col. vlt. in prin. comprobatur
la. in d. §. libertus, num. 29.

Intelligi etiam non procedere, quando promit-
teret quis operas ex mera [6] liberalitate, quia tunc
dignus est praeferri victum necessarium, ita Bar. in
d. §. libertus, nu. 12. vbi la. num. 29. dicit quod omnes
tenent cum eo Felin. in d. c. 1. col. vlt. Jul. Ferret. de
milit. iustit. nu. 123. & ratio est, quia naturalis conue-
nit rationi, ut eos alamus [7] qui in nobis serviumus, d. li-
uorio, §. in fi. foluto max. Item servus in tin. ff. de

edict. edicto. in rebus §. possunt. ff. commoda. su-
at quod dicit Bald. in d. l. liberti libertate, nu. 11.
vbi qui promittit ex mera curialitate operam [8]
sen artem, debet recipere impendit, licet aliud sit in
eo, qui ex aliqua compensatione, idem Bald. l. 1. nu.
5. in fin. C. de neg. gest. Iacob. in d. tracta. de ma-
num. 6. Capic. in l. ius inuestit. d. ca. feudorum ali-
mentis, col. 1. v. v. vallos praestans operas.

Declaratur non habere locum, quando quis
operas promittit, vel praestaret ex causa remunera-
tionis, [9] & esset in opus, nec haberet aliunde tunc
enim sumptum in praestans, cui operas debetur, l. pen.
fi. de op. lib. Bart. d. §. libertus, num. 22. & licet non
videatur gratuita promissio, quando fit ex causa re-
munerationis, ut dixi supra: tamen quia ille remun-
erare non timebatur, multum cum eo agitur, quam
cum alio, contra quem dabatur actio, circumscriptis
causis praedictis locum, vel promittens operas sub
providet de victu.

Immo debet etiam operari [10] cum suis instru-
mentis, secundum gloss. in l. quoniam liberi. C. de
testib. Bald. qui ponit generalem doctrinam in l. 1.
nu. 1. C. de verb. signifi. vbi loquitur in colonis, & in
quibuscumque fabris seu operariis, subdens quod si
instrumentum in opere ruptum, liber ipse tenetur
reficere, & dicit gloss. in l. stipulationes commo-
dissimi, ff. de ver. obli. quod scriptor [11] condu-
ctus tenetur scribere cum suo atramento, Felin. d. c.
1. col. vlt. de lib. oblat. Bald. in d. quoniam liberi, nu.
5. Natta in consuetud. nu. 3. vbi inquit, quod colonus
[12] tenetur ponere fructus de suo, quia dicitur in-
strumentum fundi, item si semens de suo, tenarios, ff.
de vlt. l. quod semus, §. item nonnullis. ff. de fund.
instr.

Quae tamen dicta sunt de operario, non procedunt
in seruo, [13] quia cum alio dominus, cum plu-
res, cum tutor, si admittitur. Specul. d. tunc qui fil.
sunt legiti. §. fin. nu. 10. Cordub. d. l. si quis a liberis, §.
solent, num. 1.

Idem est in famulo commodato, cui commodatarius
[14] providet de alimentis, d. l. in rebus, §. pos-
sunt. ff. commoda. Alexand. in l. 1. si cum dorem, §. fin.
autem in servitio, nu. 6. ff. solut. matr. Felin. in c. ex
recepto, in fine, de iur. iur.

SYMMARIA.

- 1 Officialis conductus a potestate alio se ipsum, vide
- num. 2.
- 2 Officiarius conductus propriis expensis, si consue-
- tudo aliter non disposuit.
- 3 Officialis pro accessu & recessu, alendus est a po-
- testate.
- 4 Officialis descendens subenda est impensa itineris, &
- transit non daturum reddat, si tamen non progre-
- datur longorem ad locum.
- 5 Subditi obligati frumentum Republicae conducere
- ad unum locum, exigi possunt illud ad alium vo-
- lunt, quia tamen non sit longum.
- 6 Officiarius qui non daturum, sed alium ad locum vo-
- lunt, petere potest pecuniam, non res pro impensa.
- 7 Salarius succedit loco victus.

QUESTIO XLVII.

IN Officiali conducto a potestate est aliqua con-
tradictio inter Doctores, an potestas teneatur il-
li praestare cibaria, & Bart. in l. pen. C. de in. fisci, lib.
10. videtur tenere [1] quod non, vbi nulla erat con-
suetudo, dicit enim quod iudex conductus intelli-
gitur sumptibus conducentis in quendo, stando, &
redeundo-

& redeundo, quia sic extat consuetudo, & in d. l. si nō forem. §. libertus, num. 32. ff. de cōs. indeb. dum loquendo generaliter de locandis operis alicuius, vult quod cibaria non sint praestanda, & Angel. in §. libertus, col. pen. in fin., quod aliosseus [2] conduci debent sumptibus conducentis, si extat consuetudo, alia non. & consilii quod aliosseus conueniat expresse, hoc etiam voluit Alex. in l. si cūm docem. §. in autem in seculissimo, num. 6. in f. ver. autem iudicibus. ff. solut. matr. Felinus. c. 1. in fide lib. oblat. Contrarium tenit Cinus in l. equo in vxorem, num. 2. in f. ver. collige ex praemissa, C. de neg. gest. quia alere tenetur eos, qui in seruitutis nostris se exercent, in rebus §. possunt. ff. commod. & licet quoad medicinas vel expensas necessarias tempore infirmitatis distinguat, tamen quoad eas, quae sunt integro valetudine non distinguat, sequitur ibi Baldem. voluit Bar. in l. legatis, nu. 3. ff. de alimen. & cibariis. legat. vbi ait, quod cibaria debentur, non alimenta, l. in dicto §. libertus, numer. 29. id quod procedit non solum respectu cibarii, cum dicitur in loco & seruitutis, sed etiam in itinere §. accessus & recessus, vt per Barto. in dicto l. pen. §. d. §. libertus, numer. 39. immo si nō hō officialis redire domum suam, sed alio proficisci, soluenda est impensa, §. 4. dū ne longius progrediar, secundum Barto. in simili in l. C. de priuileg. dom. Augustus, lib. 2. vbi consuetudini soliti granum republicae tradere vnum in locum, coguntur vehere §. illud ad alium, qui tamen non sit longior, item Ang. in l. obsequare, §. proficisci, in addit. ff. de offic. proconsul. Par. de Put. de syndici. ver. potestas an possit, nu. 6. l. l. mihi 240. vbi allegat Bart. quodam in cons. quod non inuenio, subdens quod officialis potest petere §. 6. pecuniam, ex eo quod non potest impleri huiusmodi ob mutatum locum, Alex. ad Bar. in d. l. pen. C. de iure fisci, lib. 2. Felinus. c. 1. in fin. Ego teneo, quod cibaria non debentur vbi consuetudo non extat, quia regula est, quod conductus aliat seipsum, d. suo victu, & salariū [7] succedit loco victus, l. C. locati, vt inquit Ang. in d. §. libertus, col. pen. & aliosseus debent se ipsos alere de suo salario, & cum nulla ratio allegari possit quare magis cibaria debeantur officialibus conductis, quam aliis, istandum est reg. 12.

S Y M M A R I A.

1. *Aduocatus, cum exi prouinciam, debet expensā ultra salariū.*
2. *Aduocato extanti prouinciam praestari etiam debet equus.*
3. *Officiali extanti prouinciam non debentur expensae vltra.*
4. *Syndicatus extra locum conducto praestantur expensae etiam pro reditu.*
5. *Delegatus transiens ad alium locum debentur expensae vltra.*

QVÆSTIO LXVIII.

ADuocato vltra continentiam honorarium debentur expensae [1] victus & aliae, quando exit exi prouinciam, Bald. in l. numer. 10. C. de iust. ag. per tex. in l. idem quos, §. idem Labeo, ff. manda. vbi aliquid pretatur equus [2] And. con. 245. n. 4. Alex. ad Barto. in d. l. pen. C. de iur. fisci, lib. 2. Felinus. c. 1. in fide libelli oblat. l. in l. si non forem, §. libertus, num. 29. in fin. ff. de cond. indeb.

Officiali tamen [3] extanti prouinciam non debentur, sed compensantur cum his, quos domi fecisset, secundum Alex. in cons. 206. volum. 2. quod ta-

men non arbitror verum esse: nam & si inducatur compensatio, id tamen intelligi debet quatenus nō excedatur impensam, quam domi fecisset, vt dicam infra de reffe super titulo, qualiter praestanda sint alimenta.

Et sic in syndicatorē [4] vel iudice, quem aliquis conducit ad locum aliquem, Par. de Put. de syndica. d. ver. potestas an possit, num. 6. in fin. sol. mihi 241. vult quod habeat expensas etiam pro reditu.

Item delegatus [5] quando transfert se ad alium locum, consequitur expensas, secundum l. in l. pro perandum, §. in autem alterutra, num. 14. in f. C. de iudic. idem est in legat. l. si §. legatus, ff. de mun. & honor. decil. Podem. 46. contra 16.

S Y M M A R I A.

1. *Obseques alimen. ab illis, qui eos de domo, vbi tamen vide.*
2. *Carceratus alie seipsum si habet unde se aliat.*
3. *Obsequem dare est ipse se seruare.*
4. *Obsequi tamen non valet sine obsequi confectio in iura.*
5. *Obsequi testari non possunt. & habentur tanquam serui.*

QVÆSTIO LXIX.

Obsidibus alimenta ministrant, qui eos dedere, secundum [1] illo. And. & Card. in c. ex rescripto. ff. de iureiur. qui illi sentiunt commodum, & secundum naturam, ff. de regul. iur. et verum quod imola vult, quod seipsum alant, nisi seruati ei, qui sunt dati, & sequitur ibi Felinus. in fin. dicens post imola quod ita seruatur, & hanc opinio est verior, quando habent unde se alant, vt dicimus de carcero. [2] l. Quemadmodum §. magister. ff. ad leg. Aquil. obseques enim certo modo dicitur carceratus, imo dicitur capitiuus, etiam [3] quodam species seruatus. l. 2. ff. de lib. hom. exhib. & non valet datus, nisi quatenus consentit qui se dari, & iuras. [4] d. c. ex rescripto, vbi imola & alij. Beron. cons. 160. vol. 3. & quod sint serui, & non possint [5] testari, Franc. c. leolum. 6. ver. 7. prohibentur, & col. 36. ver. ad idē, de testamentis in 6. vide tamen Bald. l. numer. 9. C. de pact. qui fil. dicit.

S Y M M A R I A.

1. *Equus depositus alii debet & deponere.*
2. *Animal inueniunt dare damnum in pradio alieno alii debet expensae domini.*
3. *Animal pignori arioni alii debet & domino.*
4. *Equum a locum depositum, vel pignori arioni, qui alius reperit sine probacione punit.*
5. *Equus sequestratus ab eo est alendus, qui sequestrari fecit.*
6. *Sequestrarius reperit & sequestratus impensam, quatenus fecit pro conseruatione rei.*
7. *Bonum vagabundum, qui reuertit in suo stabulo, reperit impensam & domino.*
8. *Retinere potest animal inueniunt dare damnum, donec satisfiat retinenti pro impensae factae.*
9. *Retinere potest rei meliorata, donec soluat impensam meliorationis.*
10. *Hypotheca sacra, cum probacione competit ei, qui impendit pro rei conseruatione.*

QVÆSTIO LXX.

Dominus equi depositi tenetur cum alere, non autem depositarius, quia autem expensae [1] spectat ad deponentem, l. si in Africa §. l. ff. de pos. Bal. in l. si quis, nu. 5. C. de pos. vbi quod retinere potest equus.

idem est in equo vel alio animali inuenito in alio
prædio damnum daræ quia ali debet [3] expensis do-
mini, quædam modum 4. magnitudo, et ad leg. A.
qui vbi Florianus notat, addens quod si hinc percas
officinas tenebitur ad interese, et idem dicit in ani-
mali pignorum, [3] sequitur Paris de Puteo in tra-
ct. lyncy. incipit qualiter arguatur negligentia, num.
6. folio mihi 306. et de equo pigriori ponit Arre-
laten. ad Alciat. in tract. presumpt. reg. 4. presumpt.
§. fin. vbi ex notis per Bar. Alex. & Iafin. l. cum
feruus. ff. de verb. oblig. vult quod talis possit ex-
ceptas [4] repetere, nulla facta probatione, quod a-
merita quia habet pro se presumptionem argumen-
to l. 6. Cite aliena. pupillo præstat. An autem idem
sit in equo fœderatus §. 5. Patet de Putin. d. tractate.
an carcerarius teneatur, num. 4. folio mihi 84. dicit
impensem alimentis ab eo solvendum, qui facit seu
quæritur, per d. l. i. in A. §. 3. argumento eius, quod
dicitur de debito carcerarij sunt alimenta recipi à
creditoribus, qui carcerati fecerit, Boer. decio. iij. num. 3.
facit quod possit Ang. dicit Cur. in Lvnicæ, nu. 70. C.
de prohib. q. pecu. vbi ait quod sequaturus [6]
repetit & sequentez omnem impensem, quam so-
cit pro conseruatione rei sequatur: sed hanc de-
cisionem ego intelligo integram, datum consocietur
de causa, nam ibi sit ne interim res pereat, at causa
cognita, vbi etiam dum cognoscitur, sit dominus ad-
desse, esse solvendum, cogitur alter equum suum, sicut
debitor carceratus ante feipsum hoc ipsum dicen-
dum est in boue [7] vagabundo, quem si quis reti-
nit in stabulo, repetit impensem domino, secundum
Cuiusd. Papæ in tract. de presumpt. in 4. pag. se-
quitur Alciat. in tract. presump. reg. 4. presump. §. o. n. 2.
& dicitur fortius, quod non tenetur talis probare,
quod non auertit, quia habet presumptionem, &
ratio effluqua, impensa illa cessat in vitiatione domini,
qui tenebatur altere, idco datur actio negociorij
gestorum, argumentum l. quod in vxorem, cū ibi
notat. Code neg. gesti. & idem vbi Alciat. loco præ-
dicto, in quo qui retinuit bouem, seu animal inueni-
tum dare damnum in suo prædio: vbi subdit quod
istò casu datur retentio, [8] donec satisfiat ibi pro
alimonia, argumento l. summa, vbi Salic. C. de pign.
& eorum, que ponit Bart. in l. si non fortem, §. i.
centum. ff. de cond. iudic. Idem Sola de captiv.
debiti §. nu. 7. vbi de hospite, & hoc est regulare,
quia impendens [9] ad conseruationem rei, potest
illam retinere, l. in reb. & possunt. ff. commodat. l. si in
area, ff. de cond. inde. cum multis apud Negif.
in tract. pigno. in 3. meo. §. par. prin. nu. 8. imò creditur
ex causa conseruationis rei habet [10] tacitè hypothe-
cam cum prætatione, l. necdum, si qui potio. in
p. gn. habet. quam nonnulli advocati hic debes ad
ducebant ad probandum, quod creditor ex causa
pretij fons venditi & consumpi erat preferendus
anterioribus creditoribus in quibuscumq; armentis
suæ pecudibus, quorum tanta Tententiz ego nolui
accedere.

SUMMARY

- 1 Carceratus debuit alii seipsum.
- 2 Credens teneri alicui debuit carceratum, qui suum pauperem.
- 3 Debit carceratum relaxari debet, quando credens recusat illum alere.
- 4 Debit carceratus alendus est etiam si effugaverit credens.
- 5 Debit carceratus retineri potest, donec per aliquem sit satisfactor communis avaritiae.

6 Homo reserui potest pro cibariis praeiis. LXXI.

Debitor carceratus [1] debet seipsum alere, l. quemadmodum, de magistratus. ff. ad l. Aquil. q. li. vtrum. in Auth. vt cum de appellat. cognosc. li. v. ro. in Auth. de incest. nupt. glom. in l. fin. in ver. cognoscere. C. de erog. milit. annuat. & illam dicti ueneri tenendam Bar. in l. sanctum. in fin. de re. num. diu. vbi Alexan. facit de Rau. Albert. de Rat. Cum. in l. si victum. ff. de re iudic. Rainer. de For. li. in Liudices. C. de pific. au. Par. de Put. d. 4. an carceratus teneatur, num. 1. & c. ff. de iudi. mibi 8. l. 1. de Pen. in d. l. f. Boer. in deci. p. num. 2. vbi multos allegat: si pauper sit, & non habeat de suo, teneatur is qui fecit 2. iillum carcerari. glo. in d. l. fin. C. erog. milit. anno. & illam dicit non esse alibi Bar. in Lillit. citas. & non potiores, cons. pen. de off. p. rati. Rainer. de For. in d. li. iudices. C. de pific. au. quem citat, & sequitur Bar. in tract. de carcer. in fi. Ang. in L. minime. C. de appell. Spec. in tit. qui filius legit. §. fin. nu. 20. Par. de Put. d. an carceratus teneatur, nu. vbi ait gl. p. rati. cum esse notabilem. Arctis. in fin. in fin. Instit. de actio. Guid. Pap. qu. ff. ar. num. vbi refert li. seruare omnes citos Delphinus. Afflic. in deci. 7. additio ad Capel. Tolo. de decisio. col. 2. Ias. in li. victum, nu. 2. & c. ff. de re iud. Feli. in c. n. 9. de libelli oblat. in c. ex rescrip. in li. de iureiur. Mar. fil. in pract. crim. in §. artingam. num. 74. Soli in Pedem. consilium super decret. de caput. debitor. gl. 3. nu. 5. alios citat Cord. in l. si quis libers. §. solent. nu. 37. dicit liber. agnos. fimo Arctis. d. 4. in fi. Ias. d. li. victum, nu. 3. lo. Fab. d. f. additio ad Capel. Tolo. d. decisio. Feli. d. c. 1. & c. ex rescripto. Alex. ad Bart. in d. l. sancti. Soli. & Cordub. in locis p. rati. volunt, quod iudex possit carceratum relaxare. [3] si creditor qui fecit eum carcerari, recusat alere. et verum quod Afflic. d. deci. 7. vniuers. cotem. riu. volens quod eo casu debitor admittatur ad cessionem boni rui: sed ceterorum opinio seruanda est, quia communis, & habet equitatem: & Cordub. ampliat procedere etiam in persona [4] cessionarij: vt potest videtur, num. 38. & non mirum quia iustitia inter carcerato, quod et alimentis non permittitur tur. d. li. victum. ff. de re iudic.

Quod si commentariis suis aliusset, posset impedire relaxationem, & debitorem retinere, §[5]donec sibi satisfactum sit, secundum Guid. Pap. in quest. 48. qui dicit, Jacob. de Aret. tenuisse contrarium, sed hoc de consuetudine feruari. addo quod etiam contra humanum §[6]retineri potest pro cibis praestitis, l. C. de infant. expol. Sola ponit dict. gloss. 3. num. 6.

SUMMARY

- 1 *Carceratus pro delicto alius se ipsam vel se pauper su-*
alium a curia
- 2 *Carceratus tenetur ad impensam custodie, nisi su-*
pauper,
- 3 *Ancensus pro quocunque delicto, interim est alen-*
dus.
- 4 *Damnatus ad mortem alii debet dum differatur sen-*
tentia excoquo.

QVÆSTIO LXXII

Idem dicitur in carcere pro crimine, qui propriis expensis, deest alendus, quando habet bonas alias si pauper fiscaliter a curia, et vultuit Afflicti. in d. decil. 71. nu. 2. Paris de Put. de synd. in c. 2. in carcerariis tenebatur, nu. 2. & 3. ubi inquit, quod etiam si studiriz debeat, Benincas. de pauper. in q. 7. in 2. spe-

ali ind. m. 6. & procedit in cauerato. vel ac-
to pro quocumque [3] delicto, qui interim est
Alber. in l. fin. C. de ordine cognit. Mart.
in tract. de fisco. m. 252. Ligas de crimine laici
in l. fin. in tit. de poen. cōmittent. quæst. 26. vbi di-
citur delatum pro crimine laici maiestatis inte-
tus de suis bonis esse alendum, imò etiam damna-
tus est alendus. [4] domi non exequatur sententia].
si victum. ff. de re iud. vbi gl. Amol. & lafon. & dum
fit processus. recte alienat pro alimentis, vt dicam
inter privilegia alimenterum.

SVMMARIA.

1. Ecclesia alit delinquentes, qui ad eam confugunt.
2. Iudex cum uincitur, si impedit, ne confugens ad
Ecclesiam alatur.

QVÆSTIO LXXIII.

Ecclēsia [1] alit delinquentes, qui ad eam con-
fugunt, vt voluit glo. in ca. distinte, in vetric.
delendatur. 7. quæst. 4. argumentum l. præfenti. in fi.
C. de his, qui ad eccles. confug. ad idem est gl. in c.
fin. de regu. quibus dicit singularem Felin. in ca. et
relempio. in fine, de iuratu. Imola in clemen.
vnic. de heret. Par. de Put. de lyndie. in eng. an car-
regatus teneatur. num. 1. folio mihi 84. Cordub. in
l. si quis à liberis. 4. solent. in. 46. C. de lib. agnos.
Boer. in decal. 303. numer. 3. Nec illo casu iudex po-
test impedire [2] in ne periculo excommunicationis.
Hostien. in c. inter alios, de immun. eccles. vbi
quod male faciunt domini temporales, qui circa-
li pium ecclesiam. Guido Papæ, quæst. 121. vbi de
obediētibz Ecclesiæ, & de compeditantibus eos
in Ecclesiæ Didac. lib. 2. var. resolu. cap. 20. numer.
1. Clar. præd. crimin. 8. fin. quæstio. 30. n. 21. Cordub.
dict. leg. l. qui à liberis. 5. solent. nu. 47.

SVMMARIA.

1. Reus pendente appellatione aliquando transmittitur
ad iudicem appellantis.
2. Inquisitio pendente appellatione custodiatur à iudice
appellantis.
3. Inquisitio custodienda debet à iudice à quo, nisi iudex,
appellantis aliud mandet.
4. Reus quando iussus est ad iudicem appellantis re-
mittere, fit iussus suis expensis.
5. Reus ad iudicem appellantis mittitur expensis iur-
dici, si ipse nihil habet.
6. Clericus, cuius expensis ad suum Episcopum remittatur.

QVÆSTIO LXXIV.

Reus pendente appellatione est aliquando trans-
mittendus [1] ad iudicem ad quem, secundum
Iaco. Butr. Bal. & Salic. in l. eos. §. super his. C. de ap-
pellatione. & dicit Bald. in l. minime, C. eod. quod mit-
ti debet sub fida custodia, Odo. red. in l. 1. Co. de re-
quir. et c. de qua questione latè Natta in consil. 552.
per totum, vbi tandem resolut. quòd pendente [2]
appellatione à diffinitiva custodiendi debet apud iudi-
cem appellantis, Auster ad Capell. Tolos. decis.
100. Guido Papæ decis. 337. vbi ait, inquisitum custo-
diendum per iudicem à quo nūc iudex appellantis
mandaret illum sibi remitti: tunc enim [3] est illi
parendum, vt inquit Bald. d. l. minime, Lancello. in
tract. de attenta. in 2. par. cap. 2. ampl. 4. n. 1. & seq.
vbi alios citat, eo casu quis teneatur impendere
pro alimentis, non solum eius, qui remittitur, sed
etiam custodum, Bal. in l. generaliter. §. his de præ-
sentibus, nu. 4. C. de reb. cred. dicit quod si fuisset

à reo [4] postulaturn, remissio fit illius expensis, &
Barbat. ibi in apoit. dicit respondisse Regi Apu-
liæ, quod delinque. remittitur ad delicti locum ex-
pensis petentis, dictum Bald. Fequitur Felyn. in c. 1.
nu. 8. in fine, de lib. oblat. vbi tamen dicit discrepare
à decisione Bart. in l. 2. §. defendi, nu. 5. ff. ex qui-
bus caus. in poss. eat, qui tenet, quod fiat expensis
petentis: sed verè non discrepat, quia Bald. loquitur
quando reus postulaturn, Auster ad Capell. Boer. deci-
103. num. 5. & 12. vbi latè agit, cuius expensis remit-
ti debeat clericus [6] qui ad suum Episcopum trans-
mittendus est,

SVMMARIA.

1. Monachus alit debet à Monasterio.
2. Monachus acquirit Monasterio.
3. Monasterium negans alimenta monacho priuatur be-
neficiis per monachum quæsit.
4. Monasterium quando negat Monacho alimenta, re-
ponitur in alio monasterio, & ibi bona applicatur.
5. Monasterium non priuatur bonis per monachum quæsit,
quando propter paupertatem negat ei alimenta.

QVÆSTIO LXXV.

Monachus alit debet [1] à monasterio Castre. in
conf. 76. nu. 1. volui mouetur duabus ratio-
nibz, quia monachus feruit, ergo viuere debet de ali-
tari, cap. cum secundum, de præbend. & quia ac-
quiritur [2] monasterio, c. cum olim, de pœuileg.
Iuno. in c. p. x. d. h. quod si monasterium denegat
alimenta, priuatur his, que [3] monachus acquiritur,
vt per gloss. in c. 1. ver. languidus, de instan. & lan-
guid. expol. vbi ait, quod impie agit Abbesi di-
monacho non prouidet de necessariis. Innoc. in ca. o-
lim, d. 1. col. 1. de pœuileg. Specu. in tit. de statu mo-
nach. §. h. nu. 30. vbi dicit quod Episcopos reponet
monachum in alio monasterio, [4] & illi applica-
buntur bona acquirit, in quo tamen distinguit, n.
46. & 47. vt per eum. Bero. in conf. 26. nu. 22. & se-
quent. Itra. de retract. confang. §. 10. gloss. 1. num.
14. & sequent. in fine, & num. 16. & per dicta non
procederent, quando ob inopiam monasterij non
posset Abbas ministrare [5] necessaria, quia excusa-
tur, secundum Bald. in leg. prima, §. sed scimus, in
fine, C. de latinalib. tollend. vbi postquam dicit,
quod expellens monachum priuatur eius bonis, sub-
dit quod si monasterium fit mox, cogit eum transi-
re ad monasterium aliud, sequitur Benide. in tract.
pauper. quæst. 7. in a. specia. iud. nu. 25.

SVMMARIA.

1. Milites aluntur à Republica.
2. Milicare propriis stipendiis nemo cogitur.
3. Milites ultra stipendia capere aliquid prohibentur.
4. Milites debent stipendia etiam durante infirmitate.
5. Milites, qui quæsiuerint stipendia pro tempore, qua ca-
piunt apud hostes morantur.
6. Miles, absens cum iuramentis, habet nihilominus sua
stipendia.
7. Dilecti debent salarium pro tempore absentia,
quando habet licentiam.
8. Milibus stipendia dantur pro tempore, quo sunt in
militia.
9. Milibus deputati ad custodiendum alienis, debent

duc alimenta ultra salarium à custodiis.

10 *Custodes imperii, qui tunc offendi, sed eis prae-
dere debet alimentis.*

11 *Militibus quando non solvantur stipendia in bello
missi, licet de praeda pro necessitate vacent.*

12 *Furtum non committitur qui rem subtrahit pro ne-
cessitate famis.*

13 *Fames maior est necessitate edicere omnibus.*

14 *Militibus debetur hospitatio à subditis, & si al-
iud.*

15 *Princeps pro soluendo stipendia militibus imponit
subditis collectionem, si summa communis est vacua.*

QVÆSTIO LXXVI.

Militis aluntur [1] à Republica, l. militis, in fine, C. loca. Specu. in tit. qui fil. iust. leg. 5. si. nu. 20. nemo enim tenetur propriis militatibus [2] stipendia, c. cum ex officij, de preceptis Spec. ti. de Sala. 5. l. nu. 6. in fi. & ea ratione stipendia dantur, ne sub pretextu querendi victus hanc prædatores, c. militare, 23. quæst. 1. vbi etiam prohibetur aliquid [3] capere vitia stipendia. Et est aduertendum, quod stipendium eis debetur etiam durante inhi-
mitate, [4] quia dicitur in iustitiam seruare Bar. in l. si vnus, 5. cum quidam, fi. loca. Abb. in cap. 1. de cler. agrotan. iul. Ferret. in tract. de milita. militu. nu. 118. idem est, quando sine sua culpa capiuntur ab hostibus, quia tenetur [5] consequantur medij temporis stipendia, l. 3. §. sed si ex improviso, vbi gl. ff. de re milit. Ioan. de Plat. in l. 1. C. eo. tit. lib. 12. vbi aliud probatur, quando capus est sua culpa, & ibi inquit idem esse in absente [6] ex licentia, quia ha-
bet comestum pro eo tempore, & dicit iul. Ferret. in d. tract. de milit. iustit. nu. 114. quod Doctor, seu [7] stipendiarum iuramentum de licentia superioris, ha-
bebit salarium, allegat glo. in l. exactorem, §. diem. ff. de re milit. & multa alia iura addo, quod milita-
bus dantur stipendia etiam pro tempore, quo sunt non solum in expeditione, sed etiam in itinere, [8] argumento l. si. C. de erog. milit. anno. lib. 12. Ioan. de Lugo. in tract. de bello. iul. Ferret. d. tract. de iustit. milita. nu. 115. Aduerte item, quia si milites dantur à Republica, vel Principe ad custodiam alicuius personæ, vel loci, is hoc custoditus tenetur [9] præ-
stare victum necessarium ultra stipendia, quæ à Prin-
cipe dantur militibus, et text. clarus in l. si. vbi laz. lo. de Plat. C. de erog. milit. anno vbi loquitur de salu-
guardia, quæ solet à Principe hi concedi, qui
suspiciantur de offensione, & per glossam d. l. fin. in-
quit Bar. in l. sanctum, ff. de rer. iust. quod rimens
se ostendi potest petere à Iudice custodes, [10] qui-
bus ipse non alius expensis ministrat, & in l. iustitias, §. ne potentiores, nu. 8. ff. de off. presid. cū
militibus, imò si iustitiam in bello, & militibus stipendia
non per soluantur, licet eis [11] pro victu querendo
deprædare Ang. in l. 1. ff. ad leg. Rod. de iactu Fel-
lin. in c. querelam. de iureiur. Ferret. in d. tract. de
milit. iustit. nu. 118. quia ob sanis necessitatem ex-
cussatur quis à furto, [12] c. si alterius, 12. quæst. 2.
& nulla maior est necessitas, quia fames, ut inquit Tu-
rang. [13] de pen. tempore. cau. 33. in fi. vbi multa ponit
ad excusandum, quod fit ex necessitate, multa alia
de militibus ponit iul. Ferret. loco prædicto, & Paris
de Puteo in tracta. Syndic. circa peine. in c. excedit
militibus, folio mihi 17. hospitatio autem est cōceden-
de militibus, & nihil aliud præstandum per [14] sub-
ditos, l. deuenit. C. de met. lib. 1. vbi Luc. de Peg-
na, & idem dicit Ioan. de Plat. in l. 3. C. de erog. mi-
lit. anno. lib. 12. & contrarium omnino obferunt,
vt laz. videri potest apud Rolan. in consil. 66. per

totum, volum. 1. vbi concludit de iure, non
illis deberi lectum, culcitram, nec alia suppel-
lectile, & refert illud Pau. in cap. militat. 43. quæst. 1.
vbi debent esse contenti suis stipendiis. Aduerte etiam
quod pro soluendis militum stipendiis, vbi
communi burfa nihil superest, potest Princeps
lectam imponere [15] subditis suis etiam mendicantibus,
vt late probant Narra in conf. 487. per totū, & Ro-
land. io conf. 1. per totum, vol. 2. & late ponit Bal. in
conf. 406. nu. 2. vol. 5. Narra in conf. 157. num. 6.

SVMA MARIÆ.

- 1 Populo debetur alimenta à Principe vel domini,
& ad Republicam interfecti.
- 2 Vendere qd valualia contribuere pro sustentatione
populi cogitur quicquid necessarius temporis.
- 3 Episcopus potest cogere homines ad vendendum valua-
lia, vel contribuendum, quando subest necessitas.
- 4 Immunitas non excusat etiā si sit domus Augusti,
quia tunc tempore necessitatis contribuatur pro vitulis populi.
- 5 Pauperes Civitas sine pauperibus non est perfecta.
- 6 Vendere annonam tempore carestie cogitur quicquid
que habet.
- 7 Valualia quod quilibet singulo de mittat ad ple-
nam, faciens fieri potest.
- 8 Principe cogitur subditos ad emendum frumentum,
quod pro munitione fuerat formatum.
- 9 Vendens mala mixta bonis, ponitur.
- 10 Fiscus potest mala valualia bonis miscere, quando
ea retinetur pro communi civitatis.
- 11 Vendens tempore necessitatis nemo cogitur frumen-
tum, quando habet solum pro profusa sua.

QVÆSTIO LXXVII.

Populo providere tenetur Princeps, Republica,
Civitas, vel Rectores, publicè enim interelli, ar-
que vile est, quod eis non desint [1] alimenta, l. 1. C.
episcop. aud. l. 1. ff. ad leg. iul. de anno. civitatibus,
in penult. de leg. 1. & qui non subueniunt populo
in alimentis, videtur occidere illis, l. necare, ff. de libet
agnex pane enim præcipit vinit homo, & sustentatur
Republica, l. publicas, C. de feris, sunt pulchra
Bal. verba in conf. 406. nu. 5. vol. 5. & quando in lo-
co extat penuria, & defectus [2] victualium, cogitur
omnes pro modo facultatum suarum, vt populus a-
latur, vendere, & contribuere sua victualia, vt text. in
l. vnica, C. vt nemi. live. in coparac. specier. etiam
pretio non iustol. 2. §. eadē, ver. omnium, ff. ad leg.
Rod. de iactu, Bar. in l. 1. §. cura carnis, ff. de off. præ-
fect. urb. & nō solum secularis ludex, sed etiam Episcopus
potest homines [3] cogere l. fin. §. itē Episcopi, ff.
de maner. & honor. vbi gl. idem probatur ex
notat in l. 1. C. de episcop. aud. & nemo quantumvis
immanis excusatur, etiam si sit de domo Principis
[4] vel Augusti, glo. l. curiales, qui se se C. de de-
curion. lib. 10. & in l. si. C. de eadē, tributo. probatur
in d. l. vnica, vbi hanc omnia ponit Ioan. de Pla-
C. vt nemine. in comparac. specier. 17. circa intel-
lectū, interelli enim Republica, quod pauperes nō
morianatur, quia sine [5] pauperibus Civitas non est
perfecta, l. 1. ff. de nodin. & dicit Bar. in l. annuam,
ff. de extraord. crim. quod habetis annonam tunc
carestie cogitur illam vendere, [6] Bar. in l. 5. cura
carnis Bal. & Alber. in d. l. C. de episcop. aud. vbi Sa-
lic. dicit valere statutu quod quilibet cernatur singu-
lo die [7] mittere ux frumenti stria in plantæ. Mar-
tin. Laudē. in tract. de officiali dō. ver. 3. laz. de
agit Ripa in tract. de remed. per servas, cōtra pe-
liss. n. 186. & seq. Alex. in consil. i. po. num. 3. vol. 1. Barbat.
in ca. 1. collum. de emp. & vend. iul. in l. nec emere,
nu. 3. Co. de iure delib. Socum in tracta. fallen. regu.

433. lina. 15. Fely. in cap. 1. col. 1. de Iudeis. Dec. mal. rogati in princ. ff. si cert. per. Aufred. ad Capel. To. lof. deci. 4. 46. Turq. in prefatio. tractat. de reuoc. dat. m. 18. latissime differt Rol. in conti. 80. nu. 14. 15. 22. & seq. vol. 3. Benincas. in tractat. pauper. in 8. quæst. in 7. special. contract. numer. 12. & quia Respublica vel princeps recipiens, ad futurum populi necessarium prouidet semper debet de maximis comestis, & habere horrea publica vidualibus munita, ne ab opere deterreatur casu quo vilescit frumentum, fuit à iure fauorabiliter inductum, quod vbi publicum frumentum [8] conseruari veteris non potest, cogantur ciues secundum facultatem sui patrimonij emere, vt probat textus iuxta secundum glo. intellectam in d. l. vnica. C. vt nem. lice. in comparat. specie, vbi Ioan. de Plat. refert Barto. dicere quod ita consuluit & praticauit Petrus, & est casus singularis, secundum Barbat. in cap. 1. de emp. & vendit. Felinus cap. 1. col. 2. de ludz. Aufred. ad dictam dec. Capel. T. olof. 446. Arto. de Burg. in d. c. 1. num. 19. de emp. & vend. Nat. in conf. 300. numer. 3. & licet regulariter vendent aliquid non debeat mala miscere bonis. [9] & si faciat prius extra ordinem, secundum l. facillior. vbi gloss. ff. de extraordin. crimin. est text. in l.annonamissio. ed. ut. vbi Alber. & Ang. & Boff. in sua praxi, in tit. de extraordin. crimin. num. 4. ponit exemplum in eo, qui cum fale miscet pasuos lapillos, in vino malitioso ponit vina deteriora, & qui frumentum vendunt corruptum, & qui mittunt aquam in oleum, & qui in aromatibus dant quid pro quo, tamen fisco licet vidualia bona miscere cum corruptis [10] & vitiauis, vt facilius inueniant emptorem. l. i. C. de cond. in public. hort. lib. 10. vbi Ioan. de Plat. recitat species fraudum, qui fieri solent in huiusmodi venditionibus, Corsec. in sing. incipi committit, Aug. in d. l.annonam. ff. de extraordin. crimi. Boff. in d. tit. de extraordin. crimi. num. 4. In tellige tamen principalem decisionem nostre questionis non procedere in eo, qui habet frumentum pro suo [11] vsu, & non vltra: ut enim non cogitur vendere, quia prima charitas incipit à seipso. p. ex. C. de seruit. & aq. litem. in proceat. constitut. vol. 1. vbi allegat illud Euangel. Ne forte non sufficiat nobis & vobis sequitur Maran. de ordin. iud. par. 6. in princ. num. 181.

SVM MARI A.

1. Alimenta eiusus dimittenda, quæ non possit exigere vltra quam facere possit.
2. Pater non dicitur, qui bene sit, & comodè non possit.
3. Pater non conuenitur à filio in plus, quam facere possit deducto ne egenus.
4. Pater non tenetur, si filius habens privilegium, ne conuenitur vltra quam facere possit.
5. Filium non exigitur à patre vltra quam facere possit.
6. Frater utriusque conuenitur non conuenitur vltra quam facere possit.
7. Pater non tenetur exigitur vltra quam facere possit.
8. Libertus non conuenitur à patre in plus quam possit facere.
9. Socrus habet beneficium, ne à socio conuenitur vltra quam facere possit.
10. Socrus dicitur fratri in quidem.
11. Dicitur conuenitur privilegium de deducendo quatenus sufficiat pro suo vltimo.
12. Libertus cuiusque sui prodest non tenetur nocere debet.
13. Maritus non tenetur conuenitur pro dote, vel alia causa, sed deducit semper alimenta propria.

14. Socr uxoris non exigitur vltra quam facere possit, si ibi quid in facere maris.
15. Extraneus, quoniam non tenetur dote, si dotes gaudet privilegio deducendo, ne egenus.
16. Debitor aliquando ex parte habet beneficium, ne conuenitur vltra quam facere possit.
17. Miles non exigitur in plus quam possit facere.
18. V. alius non conuenitur à domino vltra quam facere possit.
19. Index, qui per imperium iudicauit, non conuenitur vltra vires patrimonij, deducto ne egenus.
20. Clerico compenso privilegium, ne tenetur vltra id quod superest, deducto ne egenus.
21. Clerico debitori capienti fructus prebenda, vt satisfiat creditori, dimisso tamen vltimo.
22. Aduectus non conuenitur vltra quam facere possit, deducto ne egenus.
23. Debitor Ecclesie non exigitur, nisi deductis primis alimentis.
24. Pater spiritalis non exigitur in plus quam facere possit.
25. Debitor, qui cessit bonis si dormierit ad pignorem fortiter tamen de deducit alimentis.
26. Inuenerunt obitus proci ad pactum.
27. Inuenerunt excludit beneficium, ne quis conuenitur vltra quam facere possit.
28. Negans se esse talrem, perdit beneficium ne conuenitur vltra quam facere possit.
29. Aditum negans matrimonium conuenitur in totum, nec aliquid deducit, secus si negat dote.
30. Debitor negans debuit alimentis beneficium, ne conuenitur vltra quam facere possit.
31. Beneficium, ne conuenitur vltra quam facere possit, non prodest ei qui potest vivere ex arte vel officio.
32. Alimenta cum à lege ordinantur alienis, intelliguntur nisi aliunde habere possit, puta ex arte vel officio.
33. Alitum qui vivit potest ex arte aliqua, non vivit beneficium, ne conuenitur vltra quam facere possit.
34. Clericus prima incipit à seipso.
35. Alitum vnum alioscopari non debet, ut alitum conuenitur.
36. Aditum non gaudet beneficio deducendo, ne egenus quando vxor est pauper, & non habet aliunde.
37. Maritus heres extraneus non gaudet privilegio, ne conuenitur vltra quam facere possit, si filius.
38. Debitor Ecclesie non deducit alimenta aduersus ecclesiam, quia sui pauper.
39. Aditum conuenitur ab vxore non deducit alimentis, quando dote consistit in re et corpore certo.
40. Maritus non deducit alimenta quando vni quilibet possessor conuenitur reali alitum.
41. Aditum non allegat beneficium deducendo alimentis, quando conuenitur pro dote in tuto collocanda constanti matrimonio.
42. Aditum non tenetur privilegio, ne conuenitur vltra, & est quando dolose fecit ne possit solvitur.
43. Socr non gaudet privilegio deducendo alimentis, quando dolose fecit, ne possit solvitur.
44. Maritus propria culpa factus pauper, non tenetur privilegio, ne conuenitur vltra quam possit facere.
45. Aditum, qui dote esset solvendo non exigit dote à seipso est in culpa, & perdit beneficium.
46. Aditum factus pauper propter maleficia, amittit privilegium ne vltra vires conuenitur.
47. Aditum putatus, & non verus, non gaudet beneficio, ne tenetur aliter solvitur vltra vires.
48. Aditum soluto matrimonio pacisci potest, quod possit exigi in solvendo non obstante beneficio.
49. Beneficium ne quis conuenitur vltra quam facere possit peruenitur vltra potest, vbi tenetur tamen cessat.

50. Beneficio ne teneatur nisi deducta ne egeat, quis possit teneatur.
51. Præmissa solvere quantitate debent, non censentur teneatur beneficio deducendo ne egeat.
52. Maritus, qui solus matrimonio promissa dote reddere, intelligitur de dotali alimentis.
53. Hæres qui promissit legatum, vel debet solvere hæreditarium gaudet beneficio censualium.
54. Præmissa id, ad quod teneatur, non altera primariam obligationem.
55. Sacus possit teneatur beneficio ne censualium vel tra. teneatur hereditaria.
56. Beneficio ne censualium ultra quam facere possit, minime gaudet, qui promissit solvere totum, utrumque, vel omne debetum.
57. Maritus multo in casibus non videtur privilegium, ubi remissum.
58. Ingratus privatur alimentis.
59. Ingratus non videtur privilegium de dotali alimentis.

QVÆSTIO LXXXVIII.

His relinquere debent alimenta, qui habent beneficium, ne conveniantur ultra quam facere possunt, est text. in l. in condemnatione, in princip. ff. de regul. iur. ubi dicitur relinquendum esse tantum, ne egeat, & ibi notatur glo. & DD. & nihil aliud est dicere, quod non teneatur ultra quam facere possit, quam si dicatur, quod debitor retineat sibi tantum quod sufficit ad alimenta, ut declarat Bartol. l. maritum, num. 2. ff. soluto matrim. post gloss. Raim. in cons. 144. num. 12. volum. 5. Crot. in repet. l. si constante, num. 162. ff. soluto matrim. est enim text. in l. inter eos, §. fin. ff. de re iudic. non enim dicitur quis posse, quod facere (2) non potest honeste & commodè, secundum gloss. in d. l. in condemnatione, in prin. Jacob. de Aret. Bald. & alij in l. si maritus. ff. soluto matrim. Brum. in cons. numer. 3. Dec. in l. datus, colum. fin. ff. de reg. im. las. in l. sunt qui in id, numer. 2. ff. de re iudic. multi autem sunt, quibus hoc beneficium competit, & per mod. patri. is enim (3) non convenitur à filio ultra quod facere possit, §. sunt præterea, ver. sed & si quis, Insti. de actio. quæ textus loquitur non solum in patre, sed in quocunque parente, utriusque (4) sexus, secundum gloss. in l. patronus, in ver. parentes. ff. de re iudic. & quod competat, est text. in l. sunt qui in id, in vltim. vers. cum l. sequens. ff. de re iudic. ponit las. d. §. sed & si quis, in princip. & rationem ponunt DD. diversam. Din. enim dicit provenire hoc privilegium à reverentia patri debita, Nicol. verò de Neapoli inquit, rationem esse, quia obstat filio exceptio, dolo facis petendo quod restituitur et, ut per las. loco predicto, sed cum hoc beneficium pluribus personis competat, deberet allegari generalis quædam ratio, quæ omnes complecteretur, ut Ludovic. de Sord. dicit ibi in addit. quod tamen non placet, quia idem beneficium potest dicitur personis ex diversa causa competere.

Competit etiam eiusmodi beneficium filio (5) quando convenitur à patre, secundum Ioann. Fabri. Ioann. de Plat. Angel. & las. in dict. §. sunt præterea, versiculo, sed & si quis, quia in filio multas eadem ratio excipiendi de dolo, quæ prælit in patre.

Idem est in fratre utriusque (6) consuetudo per eandem rationem, secundum Ioan. Fab. & Ang. in dict. versifica. sed & si quis, & eos sequen. las. numer. quarto licet Jacob. de Raim. & Nicol. de Neap. ibi

contrarium teneant, post gloss. Bar. & Bal. in l. ve. in l. in ver. in prin. sit amicitia. ff. pro socio, las. in l. sunt qui in id, n. 4. ff. de re iudic. transit cū Angelo.

Patronus quoque non exigitur (7) ultra quam facere possit, d. versic. sed & si quis, & idem in parentibus & liberis patroni, l. patronus, ff. de re iud. id quod extendit Ioan. Fab. & post eum Angel. & las. in loco predicto, ad liberum, quando convenitur à patrono, (8) & potest in liberto considerari etiam ratio alimentorum de qua supra, ut dixi suo loco. Socius (9) ite gaudet eo beneficio, ut d. §. sed & si quis. l. verum. ff. pro socio. l. sunt qui in id, ff. de re iud. Nicol. de Neap. Ioan. de Plat. Io. Fab. Aug. & las. in d. vers. sed & si quis, ubi extendunt etiam ad socios non omnium bonorum, & ad debita non contra contemplatione societatis, & ad plures scholares in eadem domo habitantes, idem voluit las. in l. sunt qui. nu. 3. Lupus c. pre vestras, in 7. notab. §. 12. nu. 12. folio 184. & ratio est, quia in societate est quædam fraternitas, (10) ut dicitur in d. l. verum, sequitur las. in d. l. sunt qui in id, num. 3.

Donatori rursus datur facultas deducendi, ne (11) egeat, est text. in l. diuus ff. de reg. iur. l. inter eos, in prin. vers. is quoque, ff. de re iud. d. §. sunt præterea §. sed si quis, ubi DD. Insit. de actio. & utroque in loco, las. ubi n. 7. ratio est, quia non debet quis sua (12) liberalitate periclitari, l. ne liberalitate. ff. de re iud. ponit las. d. l. inter eos, nu. 3.

Maritus siue pro dote, siue ex quovis alio contractu ab uxore conveniantur, dedit (13) ne egeat, l. non tantum, ubi DD. præcipue las. ff. de re iud. & procedit etiam si contractus constanter matrimonio, quia præilegium competit sibi soluto matrimonio secundum las. ibi in fin. Din. Bart. Alexand. & alij omnes in l. maritum. ff. soluto matrimonio, ubi las. ponunt DD. gloss. & Doctores in §. sunt præterea, vers. item si de dote, ubi Aret. num. adnotat de actio. & las. in prin. Benincas. de pascet. q. 8. in 2. specia. in contract. nu. 14.

Idem in socero (14) uxoris, l. sicut autem, ubi Doctores, & l. sequens. ff. de re iudic. ubi ponunt quid i. socero mariti, & viam esse differentiam inter socerum mariti & socerum uxoris, ponit Lupus in c. per vestras, in 3. notab. in fin. nu. 7. folio mihi 162. de donat. inter vir. & vxor. & quod socero detur hoc privilegium, probat text. in l. diuortio. §. interdum, & l. rei iudicate, §. fin. ff. soluto matrimonio, Crot. in d. l. si constante, num. 162. Ruin. d. conf. 144. numer. 12. las. d. vers. item si de dote, num. 3. ubi ponit rationem.

Extraneus (15) quoque, qui datur mulieri, quando eam non tenebatur, l. i. extraneus, & l. pen. ff. de iure dot. Ioan. de Plat. & Ang. in d. §. sed & si quis, las. in l. inter eos, n. 4. de re iud. aliquando etiam ex pacto acquiritur hoc beneficium, ut (16) est text. in l. si quis crediderit, ubi Bal. in prin. ff. de pact. 2.

Item miles edomus (17) gaudet privilegio, l. miles, ff. de re iud. ubi las. in prin. dicit quod non potest renunciari, communem dicit Dec. in c. Episcopus in prin. de præbend. & quia vasallus miles est, c. 1. §. 1. quo temp. miles non convenitur à domano nisi in quantū faceret (18) potest deducere ne egeat, ita Ioan. Baptista Sordus, Taurini senator, & alius, necus, in cap. 1. numer. 50. an agnat. vel filius. n. 1. Index item qui per imperitiam iudicavit, (18) As. le. in l. 4. §. in eam, in fin. de dam. infecto, Bosl. in titulo de officiali corrupto, nu. 23.

Idem est in clericis (19) et enim competit hoc privilegium, glo. Ricard. Mahum. Bart. Ang. & alij in d. l.

si. l. miles. vbi l. i. num. 1. & sequen. dicit esse magis communem opinionem. Anch. & Imo. in cap. Odoresda. de solut. Imola & Gemin. in cap. si propter sua debita. in l. notab. de rescript. in 6. ideo licet aliquando capiantur fructus præbendæ [31] pro solvendo eorum creditoribus. Abb. in cap. pervenit. num. 11. de fidei. Ripa in leg. obligatione general. num. 45. ff. de pignor. tamen dimittit eis debet quantum sufficit pro victu secundum Cin. & Salicet in l. spondia. Cod. de exequat. rei iudic. Boer. decis. c. 126. circa fin. Benincas. in tracta. pauper. questio. 8. in quarto species. contract. numero decimoquinto. latè Decus in cap. Episcopus numero primo. de præbend. vbi addi.

Et competit hoc beneficium etiam aduocato. [25] Cin. & Salicet. in lege 1. C. de iur. & factu. gl. in l. miles. vbi Bar. Alex. & alij. ff. de re iudi. vbi communem dicit l. i. num. 9.

Et debitor Ecclesie. [23] gloss. in c. quicumque. 16. questio. 7. declarat Dec. in c. Episcopus. in prin. de præb.

Et patris ipsius. [24] Ioan. Fab. in §. sunt præterea. colum. 1. Insti. de actio. vbi Ioan. de Plar. Aret. & Tiraquei. l. i. vbi inquam. vers. suscepit libertos. num. 32.

Cuius est casus in eo. qui cessit bonis: is enim si ad pinguem fortunam deveniat. licet solvere teneatur. l. nec maritus. vers. et cum eius. Co. soluto matrimonio. tamen [15] si conveniatur deducere potest alimenta. l. i. qui. ff. de cessione bono. Imola in l. si maritus vbi l. i. num. 4. ff. soluto matrimonio. & post Bal. quem allegat. ponit Ang. in §. fin. in fin. Insti. de actio. Didac. lib. 2. varia res. cap. 1. num. 6. vbi inquit obtinere hoc etiam in foro consistit. Cordub. in l. si quis a liberis §. solent. num. 30. ff. de lib. agnos.

Sed hoc beneficium cessat multis in casibus. quorum aliquos non grauior. breuiter tamen & compendiosè recensere: & primo. quando promissio est iurata. quia iuramentum obligat [26] præcisè ad factum. c. quærelam. vbi Butr. ne per l. vi. l. suas. & tollit contrariam exceptionem. c. debitores. de iur. iur. per quæ iura loquendo in socio [27] ita tenet Buu. in consi. 89. n. 4. ver. plus dico. idem in socio iurante probauit Ioan. Lup. in cap. per vestras. in 7. notab. in §. ita. n. 12. ver. dimittas tertio. de donat. in ter vir. & vxor. folio mibi 185. colum. 1. & in socio loquens Corne. de quo prædicti non faciunt mentionem in consi. 128. colum. 2. in fin. & colum. 3. in prin. volum. 1. sequitur Gorad. in consi. 88. num. 19. Rolad. in consilio 13. num. 10. volu. 1. & in tract. de iure dot. questio. 42. num. 13.

[18] Secundus est casus. quando negat quis se talis iuramentum cum privilegio defendat ab illa qualitate. abnegans qualitatē essentialiter beneficii indignus. l. sed si est pater. in fi. prux. ff. quod cum eo. & in socio est text. in l. si viuas. §. vitimo. ff. pro socio. l. sed hoc ita. in fin. ff. de re iudic. facit text. in l. si do biteas. §. ita demum. ff. de fidei. & in auct. contra qui propriam. C. de non nu. pecun. & ita tenet gloss. in d. 4. sunt præterea. in vers. item si de dote. Insti. de actio. Butr. in l. i. etiam. §. 1. nu. 3. ff. soluto matrimonio. vbi de socio iurati ad maritum. declarando tamen quod maritus perdat beneficiū. quando [29] negat matrimonium. sicut si negaret alia. per doctorem de tam vel contractum celebratum. Alex. in l. si maritum. colum. 1. vers. vnde decimo fallit. ff. soluto matrimonio. vbi loquitur in marito. Io. Lup. in socio. d. §. 12. num. 14. vbi tamen limitat. quando pater

teret ante huius contestationem. & quando negatio non esset absoluta. vt per eum. & præter eum saltem qui loquitur in socio de marito. in l. quod te. num. 30. vers. eodem modo. ff. si cert. pet. Martil. in rub. ff. de fidei. num. 27. vbi in marito. Feil qui generaliter loquitur in quocunque. negante [30] debuit int. exceptionem. col. 12. in fine. ver. & ita exceptio. ff. de exception. allegat Cardin. ibi. Campe. de dote. par. 2. q. 238. col. 1. vers. vnde cimo fallit. & questio 265. sequitur Anton. Gabr. commun. opin. lib. 5. uti de acquir. poss. conclus. §. nu. 7. vbi plures ponit limitationes. & hoc est notandum aduersus distinctionem Bart. in d. l. etiam §. 1. Rol. in consi. 88. numer. 5. & 7. volum. 4. vbi ponit concordantes in socio de marito. & nu. 17. limitat. quando non perseverauit in negatione vsque ad huius contestationem. Cuccus in tractat. de mention. circa post. fell. numero 99.

Tertius casus est. quando sic privilegiatus habet artem. vel officium. ex quibus potest vivere. [31] quia tunc nihil deducit de suo patrimonio. Iteundem gloss. fin. in l. si maritus in id. ff. soluto matrimonio. ponit in proposito Ioan. Fab. in d. §. sunt præterea. vers. item si de dote. & ibi l. i. num. 3. Institut. de actio. & ibi Aretin. num. 3. quia vbiunque ius mandat aliquem alendum esse. intelligitur [32] si ex arte vel industria non potest vivere gl. in l. si quis argentum §. 1. C. de donation. gl. in l. si quis a liberis. in prin. ff. de liber. agnos. ita quoque tenet Alexand. in l. maritum. colum. 2. vers. quindextimo fallit. ff. soluto matrimonio. & ibi ante eum hoc voluit Nicol. de Neap. ad idem est gl. fin. in l. si maritus ff. eodem titul. vbi Alexand. in prin. dicit eum singulare. quod si maritus scit artem. qua mediante potest sibi victum querere. [33] non gaudet privilegio. & non conveniatur ultra quam facere possit. & subdit esse similem gl. in dict. l. si quis argentum. in §. 1. Campe. dicit. questio. 238. colum. 3. vers. decimoquinto fallit.

Quartus est casus. quando vxor quoque ipsa egeret. & non haberet aliunde. quia tunc maritus non gaudet beneficio prædicto. quia prima [34] charitas incipit a seipso. l. præses. C. de seruic. & aqua. & in pari causa necessarius præferitur mulieri. l. si filius. §. exceptus. Cod. qui potest in pignori. hab. & vnum altare [35] non est discoloperiendum. vt alterum cooperari. leg. verum. §. penultim. ff. de minor. ita tenet [36] in terminis Iacob. de Aret. in dict. leg. si maritus. ff. soluto matrimonio. Bartol. in dict. l. maritum. vers. si ff. soluto matrimonio. Gul. Cam. & Bald. in l. si quis crediderit ff. de pact. idem Bald. in l. 2. nu. 5. C. quod cum eo vbi declarat non procedere in aliis personis. quibus beneficium non indulgetur gratia miserationis. sed propter imitationem illarum. cum alias ad rubrum teneatur. & hæc opinio est magis communis secundum Alex. in d. l. maritum. colum. 3. vers. in quantum Bart. hic. vbi plures alios allegat. & transit cum limitatione Bal. vt sit concessum soli marito. Aret. in d. §. item si de dote. num. 4. vbi dicit idem esse in hæreditibus mariti. si pauperes sint. quia æquius est quod mendicet maritus. quam patiarur mulier. quæ bona habet. sed hoc de hærede intelligit. [37] in fi. filius. non sit extraneus. secundum Bart. post. glo. ibi in l. maritum. in fi. & Bal. in d. l. si quis crediderit. in fi. vbi ponit exemplum in filijs primi matrimonij. & primam sententiam probauit l. i. d. vers. item si de dote. pro 30. Campe. q. 14. & seq. Padil. in l. præses nu. 8. C. de seru. & aqua. vbi allegat Bald. Campe.

& Didac. idem in debitor (33) Ecclesie ponit Dec. d.c. episcopos, nu. 2. de pæben.

Quintus casus est, quando dos consistit non in pecunia, nec in alia re, quæ pondere numero aut mē-
sura dūtingatur, sed vel in re immobili, vel in cer-
ta specie, [39] quia nunc marito non competit hoc
beneficium l. vnica. §. cum autem. C. de re; vxor.
ad hoc per quem text. ita voluit Bald. in ca. 1. de nat.
fidei. Imola in l. i. hilio. ff. soluto matr. l. ad. ver. itē
h. de dote, num. 11. Campeg. d. q. 138. colum. 2. vers.
decimo fallit. sed hæc opinio patitur d. h. cultatē,
quia Bart. in l. Nescimus §. si fundus, ff. de re iudi-
catis conseruatis, ideo vide Alexan. in d. l. maritū,
coli. vers. decimo fallit, vbi ponit quod si ex pretio
rei dotalis maritus aliam acquirat. possit autē
dici, quod prima opinio obtineat, quando vxor-
ationem nōnet realē ad rem, non autem vteret
personali dote.

Nam & hic sexus est casus, quando agitur reali
iudicio, & maritus [40] conuenitur vti tertius pos-
sessor, non gaudet privilegio deducendi, ne egeat. l.
si cum dote. §. fin. ff. solu. matr. l. i. depoliti. ff. de pec-
cul. Dis. in d. l. maritum, vbi Bart. quia non conuenit
ter. vbi vide voluit Cin. in l. vbi adhuc, in eo. q. 2.
C. de iure dot. lac. de Aret. Bart. & Bal. in l. i. mar-
itus in id. ff. soluto matr. & hanc opinionem dicit
magis communem Alexan. in d. l. maritum, col. 3.
vers. item in quantum Bart. hic concludit. & ita in lo-
cis prædictis intelligit text. in d. l. Nescimus. §. si
fundus. vide omnino las. in l. si constante, nu. 18. ff.
solu. matr. & d. vers. item h. de dote, in h. ego non
video, quæ est magis hoc casu denegatur beneficium
mariti, quando realis, quando vbi personalis actio in-
tentatur, cum utroque casu militet ratio miserationis
& reuerentia, aliā verō erit semper in facultate
vxoris realē proponendo actionē, fraudare mari-
tum privilegio tibi à iure indultor. Cū tamen ea re-
uerentia separari non possit à persona mariti, etiam
si vel possessor conueniatur, quando causā restitutio-
nis descendit à dote & a matrimonio, vt per Crot.
in d. l. si constante, nu. 157. in fin.

Septimus est casus, quando ob inopiam mariti
dos repetitur constante matrimonio tunc enim au-
ritus [41] non potest allegare beneficium prædictū,
ita glo. in l. vbi adhuc, in verbo sustentionem. C.
de iure dot. vbi eam sequitur Cin. quia vir tunc nō
potest agere, cū dos hæc recuperata de seruiciū
nihilominus oneribus matrimonio, idem voluit Rai-
de Forb. in l. i. constante, in prin. ff. soluto matr.
sed Bart. ibi. nu. 105. & seq. dicit procedere, quan-
do vxor agit reali actione, vel etiam hypothecaria
per rationes supradictas, secus si moueret persona-
lem propter peccudicium, quod pararetur viro solu-
to matrimonio, & cum Bart. transit Alex. in d. l.
maritum, in prin. ver. octauo fallit. sed contrariam
sententiam gloss. in l. vbi adhuc, probauit Bald. in
d. l. si quis crediderit, sequitur Imola, Cast. Rom. &
alii, quos citat las. in d. l. si constante, nu. 111. v-
bi dicit communē, sequitur Bal. Noel. num. 37.
Crot. num. 157. hanc etiam sententiam sequutus est
Aret. in d. vers. item h. de dote, nu. 4. ver. secundo
fallit, Campeg. d. quest. 138. colum. 2. vers. octauo
fallit, Lupus in cap. per vestras, §. 37. de donat. inter
vir. & vxor. folio 119.

Octauus casus est, quando maritus [42] vel alius
dolo fecit quod minus posset commode solvere, quia
tunc non videtur eo privilegio, l. etiam §. i. ff. solu. ma-
tr. vbi loquitur in marito, ad idem est gloss. 2. in ver.
item h. de dote, d. §. siui præterea, & idem est lo

tero, [43] l. pen. ff. de iure dot. & idem est, quando
maritus solutus est pauper sua [44] culpa, d. l. etiam
§. licet. est glo. not. in d. l. pen. ff. de iure dot. vbi
si maritus sciens se non posse reddere integram do-
tem, illam accepit, non gaudet beneficio, quia tūc
est in dolo, saltem est in culpa, Bart. in l. alias §. ele-
ganter. in fi. ff. soluto matr. & dicitur in l. disortio,
vbi gl. ff. de neg. gest. quod maritus, qui non exigit
dotem à seipso, quando erat soluendo, dicitur in
dolo vel culpa, [45] ideo conueniens non opponi
de beneficio, ne teneatur vltra quantum facere possit,
sequitur Bart. in l. nō tantū, ff. de re iudic. vbi las. in fin.
Ale. in l. maritū col. 1. ver. nono fallit, ff. solu. matr.
vbi tamen dicit in suo casu maritus non esse in do-
lo, Aret. in d. vers. item h. de dote, nu. 4. ver. & tangit
etiam aliquod de culpa, sequitur ibi las. nu. 9. vbi po-
nit de focero & marito, de dolo & de culpa, Lupus
in c. per vestras, in 3. uotab. §. 14. n. 7. de donatio. inter
vir. & vxor. §. 11. num. 14. & in d. §. 24. nu. 7.
dicit idē esse quando incidisset maritus [46] in pa-
upertatem propter maleficium allegat Bald. in c. que
in ecclesiariis, de constitutio, in ca. fides, de rescript.
de quo latē las. in authen. res. que. nu. 21. &
sequen. C. commun. de leg. Benincas. de pauper.
quest. 8. in 2. specia contract. nu. 15. & quod amittat
maritus beneficium propter dolum, Campeg. d. q. 162.
& duab. seq.

Nonus est casus, quando non est maritus [47] ve-
rus, sed putativus, c. ver. tot am. extra, de donatio.
inter vir. & vxor. secundum intellectum Ioan. And.
& Doctores ibi, Cast. & Imola in l. i. hilio, la. 2. ff.
solu. matr. Alex. in d. l. maritū, ver. septimo limita
non procedere, Campeg. qui ab Alexan. desumpsit
formalia verba, quest. 137. & dicit quest. 138. col-
um. 1. ver. septimo limita, addit magna ad las. on-
inducto ver. item h. de dote.

Decimus est casus, quando maritus pactus est
quod exigi possit in solidum, non obstante dicto be-
neficio, & hæc intelligit soluto matrimonio, [48]
quia tunc valet pactum, secundum Goliel. Bartol.
Ang. & Cast. in l. i. hilio, §. eleganter. ff. solu. matr. las.
in l. sunt qui in id. nu. 5. ff. de re iudic. & in dict. ver.
item h. de dote, nu. 6. Campeg. d. par. 3. q. 246. vbi in
quest. 244. dicit constante matrimonio heri nō pos-
se, quia nūc reuerentia non potest remitti, cessan-
te autem reuerentia [49] ratione potest renunciari.
vi per gloss. & DD. in l. i. conuenietur, vbi Alex.
ff. de re iud. Host. Io. Ang. Imola & alij in c. Odoar-
dus, de solut. l. in d. §. 24. nu. 16. vbi inferunt ad
socium. & Campeg. in quest. 245. ponit, an vxor
possit huic beneficio renunciare. & in fin. ponit in
genere, de muliere, [50] de clericis, & aliis personis
beneficiatis, an ei beneficio possint renunciare. Ad-
de tamen quod non videtur illi renunciare, qui sim-
pliciter promissit solvere summam debita, sed pro-
missio intelligitur [51] saluo [51] beneficio, secundum
Bald. in in l. quod nomine, ff. de condicito. indeb.
Rum. in conf. 190. colum. 3. vol. am. 3. Rol. in tracta.
de lucro dot. quest. 37. nu. 4. facit quia maritus, qui
soluto matrimonio promissit dotem reddere, [52]
gaudet nihilominus eo privilegio, l. quod si mari-
tus, ff. de constitutio. pecun. Bart. in l. maritum, ff.
soluto matrimonio, Campeg. d. questio. 246. colu-
1. in fin. & quest. 248. quod ego intelligo, nisi actio
antiqua fuisset nouata, argumēto eius quod dicimus
de herede, qui si promittit solvere [53] debitum hæ-
reditarium, vel legatum, non gaudet beneficio in-
uentarij

inuentarij. Angel. in consil. 31. columna penult. Dec. in auct. preterea. numer. 12. C. unde vir. & vxor. & in consil. 496. nume. 12. Pharus. qui alios citat. in tractu de confectis. inuentarij. par. 6. numer. 110. Roland. in eod. tractu. 15. 4. numer. 1. regulariter autem promissio accedens [54] obligationi o[mn]i eam alterat, nec immutat illius naturam, qui mutatur. ff. manda. l. penult. C. de pact. & in simili ita declarat Pharus. in tractu. dot. 30. l. 8. numer. 57. & in sociis. quod possit renunciare [55] huic beneficio, possit Lup. d. cap. per vestras. §. 12. qui est vitium, numer. 16. vbi inuit hanc differentiam inter eum cui debetur reuerentia gratia, & alium cui ex alia causa debeatur & quando illi potest renunciare et presens, potest etiam tacite. ideo qui promittit reddere totum integrum vel omne [56] debitum, non vitium privilegio. secundum Bald. in Liquid nomine. ff. de cond. indebit. Alexan. Ruin. & Lup. quos citat. & sequitur Roland. in d. tractu. de lucro dot. quest. 38. numer. 6. Plures autem alios casus, quibus maritus priuatur privilegio. [57] ponit Alex. in d. l. maritum, Campeg. in d. par. 3. q. 337. vbi que ad quest. 171. Lup. d. §. 2. & vitium. num. 15. & seq.

Ad do tamen vitium casum, qui non ponitur ab alijs: quia si ita cui a lego vel ab homine datur beneficium, committat ingratitudinem, priuatur nam quomodocumque propter [58] ingratitudinem perducitur alimentis. leg. fin. C. de alien. libe. DD. in leg. fin. C. de reuoc. donation. ita perditur beneficii deducendi. [59] quantum opus est. ne & grat. hoc voluit la San d. §. 1. fundat. ver. sed & si quis. n. 5.

S V M M A R I A

- 1 Delegatus consequitur expensam victus, quando exiit suum domicilium non.
- 2 Delegatus ordinarij habet victum, quando exiit domicilium.
- 3 Delegatus ad vniuersitatem conferens consequitur expensam victus ab ordinario, qui illum de parauit.
- 4 Delegatus ad vniuersitatem conferens de deputatus ab ordinario consequitur victum a delegato, quando exiit domicilium.
- 5 Delegatus quando intra duas dietas proficiscitur habet victum ab vtraque parte.
- 6 Delegatus contra vniuersitatem ducit caput victum, & expensam ab imperatore.
- 7 Delegatus consequitur expensam a Iudice, quando altera pars est impia.
- 8 Iudex alio sensum, quando accedit ad locum aliqui sui iurisdictionis, & ibi extendit.
- 9 Iustitiam vanalem habere non licet Iudici.
- 10 Iustitiam habere pro ordinario Iudice vel delegato ad vniuersitatem conferens.
- 11 Conferens non consequitur alimentum a partibus, quando exiit domicilium.

Q V E S T I O L X X I X

D Vbiu[m] est, si delegatus Papa habere debet expensam victus, quando pro executione mandati debet exire domicilium suum. & Hostien. in cap. pendentiarius de offic. de leg. dicit, quod non. [1] quia hoc modo posset negligere mandatum ferre perit. addit quod omni causa debet primo tres, deinde petere expensam, ex quo non sunt liquide, nec certe sequitur Abbas. nume. 13. vbi tamen limitat, quando esset adeo pauper, quod non possit de suo impendere, sed veritas est, quod delegatus non debetur victus, quando non exiit domicilium suum, quia ipse nullam facit expensam. Specus in ti. de salar. §. 1. nu. 4. ver. quid si salar. ac vbi exiit domicilium,

consequitur sumptum, ut probat text. in cap. cum ab omni. vbi glo. de vita & honestate cler. in c. statutum. §. insuper. vbi omnes Doctores, de relect. in 6. vbi gl. Spec. in d. tit. de salar. §. 1. nume. 7. vbi ponit, quod in alijs expensis, quam victus, & dicit ita de consuetudine seruati, & Abbas d. c. cum ab omni. num. 13. dicit idem siue habeat beneficium, siue non, quia et non confertur beneficium cum hoc onere, Dec. in cap. prudentiam. num. 22. de offic. de leg. quia non debet suis stipendijs militare, & idem praesupponunt Ang. in leg. sed & si lege. §. quod autem. ill. secundum, ff. de petit. heret. l. 1. in l. propterandum. §. fin. autem alterutra. num. 14. C. de iudic. & hanc opinio bene obtinet, siue sit delegatus a Principe, siue ab inferiore [2] etiam ordinario, secundum Specus loco predicto. num. 21. Abbas d. cap. cum ab omni. numer. 9. tamen quando esset delegatus ab ordinario ad vniuersitatem causarum, tunc quia idem omnino est consistorium, ordinarius ipse [3] prouidet. ita Specus & Abbas in locis predictis, qui idem dicunt quando deputatus malitiose [4] ad vnam causam, per gloss. in d. §. insuper, & cap. pastoralis. de off. de leg. Etiam modi autem expensas consequitur delegatus communiter ab vtraque parte, quando non [5] proficiscitur vltra duas dietas, secundum Specus d. tit. de salar. §. 1. num. 2. ver. ego credo. sed Archidia. in d. c. statutum. §. insuper, dicit quod vtraque pars contribuit, quando accessus respicit communem vilitatem, etiam si fuerit ab altera tantum impetratus, quando vero respicit alterius vilitatem, ille supplet, secundum gloss. in l. quoniam liberi. C. de testib. nisi delegatus intra dietam accessit sui, quia tunc impetrans [6] soluit. sequitur Ioan. And. d. §. insuper, & Franch. circa fin. princip. si tamen altera partium prematur inopia, subleuatur a Iudice, qui supplet. non autem grauatur partem contrariam, ut vult [7] gloss. in d. §. insuper. vbi Franc. circa finem ordinarius autem Iudex cum accedit ad locum aliquem sui iurisdictionis, alit[er] [8] seipsum, nec pro stipendijs victus equi, & vechitae quicquam exigit a partibus. cap. cum ab omni. vbi DD. praecipue Abbas. numer. 12. in fin. de vita & honestate clerici. ad hoc enim ei datur salarium, & assignatur redditus officij, ut onus iniunctum sustineat, secundum glo. ibi. ad idem est text. in cap. illud. 10. questione secunda, non enim existimare debet alienum nungium esse suum predam, leg. omnes. C. ad leg. lul. repetit. & no sub colore expensarum fiat grauitas, cap. militare. 23. questione. 1. & debet esse contentus suo stipendio. cap. non satis. circa fin. 86. distincta. & esset habere iustitiam vanalem, quod non [9] licet, cap. non licet. 11. questio. 3. ponit Anchar. in consil. 201. in princip. & in specie Specus in d. titu. de salar. in princip. num. 8.

Et quae dicuntur de Iudice ordinario, locum habent in conferatore, quia habetur [10] tamquam ordinarius, vel tamquam delegatus ad vniuersitatem causarum, ut probatur in cap. fin. de offic. deleg. in 6. ideo in eis locum habent, quae de ordinarijs & talibus delegatis disposita [11] sunt, ut praecipue ponit glo. in d. cap. statutum. §. insuper. vbi Franc. in 2. col. circa medium.

S V M M A R I A

- 1 Victus solus victoris expensam, quas fecit super hostijs, sita dur ante.
- 2 Victus de vniuersitate praesumitur.

Q V E S T I O L X X X

Victus debet victori condemnari in expensis, quas litigando fecit pro suo victu in hospitio,

[1] vel alibi, vt innuit Bar. in dicta l. no ignorat, post princip. C. de fruct. & lit. expof. dñ inquit, multas fieri expensas in hofpicio, quæ iudici non probantur, & fubdit quod eo cafu iudex ex coniectura illas tamen, fequitur lafon in l. properandum. §. fin autem alterutrum, ita. in fin. ver. nota effe in hac materia, C. de iudic. & hinc inpenfas omittit Spec. in tit. de expen. §. fin. numero 21. vbi quatuor tantum expenfas genera enumerat, ex quibus fola alimentorum, quæ exhibentur teftibus, refpicit viduus, fed quod cibaria veniant in expenfarum condemnatione, voluit Barto. in leum quem cenfere, ff. de iudic. Bal. in l. fed & fi lege, §. quod autem, il fecundo, vbi etiam Angel. ff. de petit. hered. quia expenfa viduus effe neceffaria, ex quo nemo viuus [2] de venio, l. finali, C. de alimen. populi. præft. vbi glo. excipit folum Lupum, in hac tamen patria Montis feruati taxari non folent expenfa viduus caufa fidei. an autem integre debeantur, vel deducatur, quod domi expendit, vide in tit. qualiter preftanda ficut alime. cit.

SV MARIA.

- 1 Infantes expofiti alimuntur ab Ecclefia.
- 2 Infantes expofiti alimuntur à domini, qui erant fufficiens ab utroque, quando Ecclefia effe pauper.
- 3 Partus mulieris condemnatur alimere de publicis, quando mater non habet.

QVÆSTIO LXXXI.

Infantes expofiti, quorum parentes ignorant, perftantur alimenta [1] ab Ecclefia, vel eius Rectore, fecundum Abb. in c. post med. de infan. & langui. vbi tamen nihil allegat, fequitur Iacob, de Sancto Georgio, in l. hæres abfens, circa finem, ff. de iudic. vbi inquit, fe pro hac parte fæpe confultiffet, & effe hoc notandum. Sola in conftituit. Pedemon. fup. decret. de captura de hior. in cauf. ciuil. glof. 3. num. 8. vbi inquit fe obtinuit pro communitate Ianenni, & Stranubini. addit, quod vbi Ecclefia non haberet fufficiens redditus, teneretur domum [2] fua ab interfecto talibus expofitis fufficere, fecundum leg. finalem, C. vide vir, & vxor, in hac patria fi non extent publica hofpitalia, conftituere communitates locorum tales recipere, & nutribus nutriendos dare publica impenfa, partus autem mulieris [3] condemnatur alimere de publicis expenfis, cum illa non habet, Bald. in l. Imperator. ff. de ftatu. hore. Boer. decif. 3. num. 6.

SV MARIA.

- 1 Beneficiarius fuit culpæ depofitus alimere de fructibus beneficii.
- 2 Beneficiarius non ob fcelus depofitus recipit alimenta de fructibus beneficii.
- 3 Clericus non debet in approbati clericatus mendicare.
- 4 Beneficiarius familia pult depofitionem alimere debet de fructibus beneficii.
- 5 Clericus fufpenfus capere alimenta de fructibus beneficii.
- 6 Clericus fufpenfus alimere debet de fructibus beneficii.
- 7 Clericus non ordinatus in tempore fufpenditur, fed utrum pro alimentis habet deinde non fructuum.
- 8 Excommunicatus non debet alimere de fructibus beneficii.
- 9 Excommunicatus fane peraturos fufpenditur ex fructibus Ecclefie.
- 10 Excommunicatus, quoniam aliquando ex caufa abfolutionem non poteft petere, alimere debet de fructibus beneficii.
- 11 Clericus excommunicatus graui neceffitate preffus, alimere debet de fructibus beneficii, etiam fi fua culpa in eam inciderit.
- 12 Clericus non verbo canticum, fed alio depofitus, non alimere de fructibus beneficii.

13 Clericus depofitus non effe fub protectione Ecclefie, à qua fuit depofitus.

14 Clericus inuifus fufpenfus, depofitus, vel excommunicatus recipit fructus intermedij temporis.

15 Clericus inuifus depofitus, excommunicatus, vel fufpenfus, non recipit quauifum diftributiones medij temporis.

16 Diftributiones quouifum clerici fufpenfus, vel excommunicatus accipiunt alius.

17 Clericus fufpenfus, vel excommunicatus, penetur intertem bonis contentis recitare.

QVÆSTIO LXXXII.

Relatus, vel beneficiarius, qui fuit fine culpa fua, aut delicto depofitus, fi non habet aliunde alimenta, [1] effe alimere de fructibus beneficii fubi ablati, ita voluit Ifern. in tit. Epifcop. vel Abb. ca. mutus feudum, ver. fed fi feudum, vbi argumentum deducit à vaftallo, cui fuperuenit inhabilitas perpetua, feu morbus, qui eum reddit inhabilem, fequitur Aluar. ibi col. 2. in fi. ver. nota, fequitatem, par de Put. in tract. de finibus feud. c. 40. in fi. num. 30. Camerac. in repe. cap. imperialium. folio 150. ver. tertio quia in feudis, quod an procedat in eo, qui iult de depofitus, & exauthoratus effe, dicam infra inter illas caufas denegandi alimenta, fed hoc non effe, vt illi exiftimant, nouum.

Quinam etiam fi ob culpam propriam, vel aduulfum fcelus fuit it depofitus, habere de beneficii fructibus [2] alimenta, effe text. an cap. fludeat, in fin. vbi glof. dicitur, 30. habenda effe enim ratio, quod non egeat, inter eos. ff. de re iudic. in approbationem clerici [3] cogatur mendicare, & diaconi, 92. dicit. licet regulariter male meriti debeant publice egeat, laborare, l. bona fides, ff. de pofit. per que iura ita voluit gl. 6. in prin. in c. paftoralis, §. venum. vbi Abb. num. 16. & Dec. num. 9. de Appellatio. Felin. c. quemadmodum, num. 11. in fine, de iureiur. Franch. March. dec. 88. tit. 6. Didac. ver. refol. lib. 3. cap. 13. ver. duodecimo. hinc etiam Bonifa. clem. vt hi qui in fin. de ætate & qualita. Fel. c. ex parte, num. 1. de accu. vbi multos citat. Cordub. d. l. quis à liberis, §. fi vel patrens, nu. 62. id quod procedit non folum in ipfo depofito, fed etiam in ius, [4] fecundum tex. in d. c. fta deat, in fine, vbi glof. ff. intelligit de vxore & filiis, & Archid. in c. pen. de cler. non refiden. intelligit etiam de feruariis, fine quibus effe non poteft, fequitur Præpo. in d. c. fta deat, in fin.

Idem effe in clerico fufpenfo, [5] qui debet tantum habere de fructibus fui beneficii, quod fufficiat fibi pro alimentis, gl. in ca. cū Vintonienfis, in ver. adruferant, in fi. de electio. que tamen intelligit quid non habet aliunde, quia tunc datur aliquid ad modicam fufstitutionem, ex toto egeat, licet fi habeat de proprio, & ibi Ioan. Andr. dicit quod fi haberet de proprio, vel ex alio poffet viuere, [6] fub bal. percipere durante fufpenfione, fequitur Abb. num. 10. qui allegat Archid. gl. in d. c. paftoralis, in §. venum. vbi Ioan. Andr. & alij. glof. in clem. vt hi qui de æt. & quali. vbi fi quis admiſſus ad beneficium non fit ordinatus in tempore, [7] fufpenditur quidem, fed mediata fructuum illi dimittitur ad fufstitutionem vitæ, & fi illa de media non fufficit, fuppletur ex fructibus alterius dimidia, fequitur Bonifa. ibi in fi. vbi allegat Spec. gl. in d. c. cum Vintonienfis, effe notabilem, de elect. & de claus. procedere, quando non habet aliunde, quod ante eum voluit But. ibi, & fequitur Felin. col. 5. & ante nos Bal. in d. c. cum Vintonienfis, num. 3. Abb. & Decan. c. Paftoralis,

storalis, verum non 16. de appel. Prepos. in c. preter hanc, in princ. nu. 7. 32. dist. Didac. d. c. 13. ver. daodecimo. hinc etiam. Fran. de March. deci. 880. num. 16. & deci. 881. nu. 3. Cordab. in l. si quis a liberis, si vel parent. nu. 62. ff. de lib. agno. Rebuff. tomo 1. de sent. procul. in preface. na. 110.

Excommunicatus autem non est interim alendus [8] de bonis beneficiis, quia cum possit peniteret, & non iuret, dicitur clauis ecclesie continere, glo. ff. in fin. in d. c. pastoralis 5. verum de appel. quare tamen limitat, quando esset fame periturus. Subleuatur enim eo casu, [9] ut possit ad ecclesiam redire, sequuntur omnes, ut inquit Prepos. in d. c. preter hanc, nu. 9. 32. dist. vbi tamen limitat duobus modis. primo, quando fame periret, secundo, quando non dependat ab eius potestate consequi liberationem ab excommunicatione, Card. in elem. ut hi qui, col. antepen. ut. vigesimo quarto. Abb. post. lo. And. d. 5. verum. num. 16. vbi quod non subsistent excommunicato etiam in necessitate constituto, nisi fame periret, & ponit rationem discretis inter excommunicatum, & suspensum, aut depositum, quia est in excommunicato potestas recurrendo ad Ecclesiam exire a vinculo, cum sit in deposito aut suspensio, sequitur Dec. nu. 9. vbi dicit limitari hanc questionem, quando excommunicatus esset iusta aliqua causa impeditus [10] petere absolutioem, quia tunc eadem est in excommunicato ratio, quia in suspensio, & quando est positus in extremam necessitate, quia secundum omnes eo casu elemosina est de precepto, & subdistinguitur etiam si sua culpa incidisset in eam [11] necessitatem secundum quam dicit notabile in casuorum, n. 2. q. 2. Fel. in d. c. Apostolicis col. 5. de exceptio. vbi duobus item modis limitat de quibus supra, atque hoc frequentissimo omnium consensu receptum dicit Didac. loco praecitato, & Franco March. d. deci. 88. n. 28. & c. 6. quidquid inaduerentes dixerit Rebuff. loco praedicto. nu. 110.

Quod procedit etiam in eo, qui est non solo verbo, sed & actum depositus, [12] cui non ministrantur alimenta ad ecclesiam secundum lo. And. in c. ad supplicationem, in glo. 2. de renuaciat sequitur ibi Imo. idem dixit Gent. in c. contumaces, & in c. aludeat, 50. dist. ecclesia tamen [13] non curat de tali deposito, ut iure de gradatio. de pos. Fel. in c. ex parte, nu. 1. de accusatio. & in d. c. Apostolicis, col. 5. circa medium, de exceptione. Didac. dist. c. 13. ver. daodecimo. hinc etiam.

¶ Et non modo in praedictis casibus alendus est excommunicatus, sed & si postea declaratur eum fuisse nulliter vel iniuste excommunicatum, recuperat omnes fructus medii temporis, & idem est in suspensio [14] & deposito, text. est in c. super causa, secundum q. 5. vbi est opima glo. Specul. in tit. de fruct. & inter 3. fin. in h. arbi. inquit quod si sententia est iusta, non recuperat nisi de ipsis fructibus memento in sententia, Innoc. in d. c. pastoralis, in fine de appellat. Gen. in d. c. super causa, Abb. in d. 4. verum. num. 21. in fin. de Dec. in c. 12. in fin. Doct. in d. c. contumaces, 50. dist. in Prepos. d. c. preter hanc in princ. num. 9. Fel. in d. c. Apostolicis, hunc. 12. col. 5. Franco March. d. deci. 880. nu. 3. Didac. dist. c. 13. ver. daodecimo hinc etiam in princ. vbi addit communiter Doctores ita tenere, sed hoc non procedit in quotidianis distributionibus, quia iniuste excommunicatus, [15] suspensus, vel depositus ita recuperat, ex quo non interfuit diuinis, cum sit quoque fuisse circumscripta excommunicatione, aut suspensione, & penitus, si abisset, ita Do-

min. in d. c. contumaces, intelligendo secundum Fel. in d. c. quando ante excommunicationem aut suspensionem non frequenter erat in choro, nec assidue conueuerat, alius fecus, in Fel. in d. cap. Apostolicis, col. 5. num. 12. Didac. d. ver. 12. hinc etiam, col. 5. durante autem excommunicatione, aut suspensione, distributiones quocumque [16] accersuntur, cuiusque intersunt diuinis, alij vero redditus applicantur ecclesiae, gloss. in clem. 2. de etate & qualitate, & in clem. secunda, de vita & honestate clerici. Imola dicta clem. secunda, col. 7. de etate & qualitate. Cardinal. in clem. 1. questione 4. de offic. Vicari. Abba. & Imola. in c. penult. de clericis non resid. Prepos. in dict. cap. preter hoc, in principio, numero nono. Fel. in d. c. Apostolicis, col. 5. Franco de March. d. deci. 880. numer. 25. Didac. dist. c. 13. ver. daodecimo hinc etiam, vbi ponit quod talis suspensus [17] vel excommunicatus tenetur psallere, & horas canonicas occulte recitare.

SVMMARIA.

- 1 Opera qui praelat in domo, recipit alimenta.
- 2 Seruum, vel quemcumque alium sibi seruientem, alio, qui vult eius opera.
- 3 Alia non repetit impensas fallas pro votore, quia sibi seruauit.
- 4 Maritus ab uxore propter seruicia, non propter dotem.
- 5 Uxor etiam indotata alio debet a marito, in cuius est obsequio.
- 6 Vxor qui est in obsequio mariti, alio debet etiam si sit infirma.
- 7 Serui hereditarii alendi sunt ab usufructuario, qui eorum vult opera.
- 8 Vxor non repetit impensas alimentorum fallam praeiungit, qui sunt ibi eius seruicia.

QUESTIO LXXXIII.

Regulariter tenetur qui alere eos, quorum opera, & ministerio [1] vtitur, in reb. 5. possunt. ff. commoda. l. penult. ff. de oper. libertat. vica. 3. sed feruas. C. de Latina liber. toll. l. 1. C. de emen. l. em. l. 1. ff. de his qui sum sui vel alieni in l. item ferui, in fin. ff. de iudic. d. l. de iudic. 3. fin. ff. solus matrimonio. Gomes in d. item si quis in fraudem, nu. 27. Institut. de act. ion. & hoc dicit regulariter Socin. jun. in cons. 114. num. 44. volum. 5. ad idem est text. in leg. sed & si quis 5. sufficienter. ff. de usufruct. per quem tex. cum alius per eum citatus, dicit Gram. deci. 107. num. 27. quod tenetur quis naturalis ratione alimentum dare [2] seruum, vel alium, quem habet in suo seruicio, deo inquit Specul. in tit. qui fil. sint legit. num. 28. quod vbi vxor seruauit viro maritus [3] non repetit impensas ei factas, & dicit Abb. in cons. 59. num. 14. vbi 1. quod maritus alit vxorem non propter dotem, sed propter seruicia, [4] quae praestat, inferit etiam C. in l. quod in vxorem, quod vbi vxor est in obsequio viri, alenda est sine dotem [5] habet, sine hom. de Bar. ibi, quando vxor est in obsequio, vult esse alendam cum sine sit fam. [6] sicut in rena, sequuntur Abb. Bald. Salicet & alij omnes, quia cum seruauit debet alimenta recipere, & de his late dicit supra in quest. an maritus alac vxorem, circa p. incipit, i. deo text. in l. 1. ff. de hoc proculdubio. C. de bon. que liber. dicit quod usufructuarius tenetur alere seruum [7] hereditarios, & ibi inquit Cast. rationem esse, quia cum usufructuarius habeat usufructum & utilitatem mancipiorum, sustinere debet impensas. Paul. Pic. in lege Titia 5. Titia cum nubere, numeri 270. ff. de leg. 2. vbi in fine per idem iudicium rationem hoc determinat, in equis, & aliis hereditariis animalibus, limitando non procedere in eo, qui ha-

140
bet sola alimetur, quia cum is non percipiat commodum, non debet onus sentire. hanc etiam regulam generaliter constituit Benincas. in tract. de pauper. in septima questio. in secundo Specia. iudic. nu. 4. per hanc rationem dicit gloss. quam sequitur Bald. in lege, si patrono. C. de negot. gest. quod vitricus non repetit impensam factam in alendo priuigno. nisi eo casu, quod si receperit ab eo seruicia, & infert ibi Bald. etiam ad ruiticos, quorum si alter habebat filios, alter non, vult quod habens filios non teneatur tempore diuisionis reficere fratri impensam factam pro alendis filiis, si illi prestabant seruicia digna alimentis, sequitur ibi Cast. Iason in l. vi. nemi. nu. 3. C. de collatio. Come. conf. 122. colu. 2. in fi. volum. 2.

SV M MARIA.

- 1 Beneficiarius, qui primi anni fructibus cogitur dimittere capitulum, est alendus de alio.
- 2 Ecclesia nuntiat expensas, & alimenta ei, qui electus ad dignitatem cogitur litigare pro ea consequenda.
- 3 Communis, qui cogitur litigare pro consequendo canonice habet alimentum: expensas ab Ecclesia.
- 4 Communis refusus est expensas, qui alium fecit ad publicam vniuersitatem.
- 5 Vicarius deputatus ad regimen Ecclesie curat consequi alimenta de fructibus Ecclesie.
- 6 Vicarius iustus non debet, qui non possit commodum vivere.
- 7 Ecclesiam edificari non permittit Episcopus nisi prius caput daretur.
- 8 Ecclesia quando alij vniuersi semper reseruamus portio fructuum pro alimentis vicarij.

QVÆSTIO LXXXIV.

Beneficiarius, qui primo anno recepit est, cogitur dimittere fructus capitulo, & alendus est de illis fructibus: non cogitur in opprobrium indicare, vel fame perire: iuxta Rebuff. in consuet. Gall. rom. tit. de sentent. p.rouis. in preface. nu. 112. vbi dicitur consuevit, & in tracta. de congr. pos. num. 46.

Similiter si quis electus sit ad dignitatem in sua Ecclesia, & necesse habeat litigare pro consequendo eam alimentis [2] nuntiantur sunt cum expensis ab Ecclesia eligente, vt praterit, de electio. c. copientes, si. eo. ti. in 6. & per multas rationes Oldr. in cons. 27. Fran. Morch. q. 100. par. 2. Rebuff. in cons. reg. com. tit. de sent. p.rouis. in preface. n. 121. Sirmon de vret. de interpret. v. l. voluit. lib. 3. interpre. 2. dubia. 2. in princip. n. 4. Cordub. in l. si quis a liberis. §. si vel parentum. nu. 61. de lib. agnos. vbi allegando Jac. de Are. Bart. & Alber. dicit idem esse in eo, qui fuit electus [3] ad canonicatum, Menoch. in tracta. per sum. l. h. §. questio. 35. numer. 22. Ang. conf. 245. nu. 4. vbi non meminit de Oldr. Sed limitat quando ipse non electus impetrat, vide tamen de hoc Arnan. c. ex parte. numero 2. de accusa. vbi allegat Innocen. & Imolan.

Respublica tenetur expensas reficere ei, qui cum fecit, q. ad publicam vtilitatem, vt est text. in l. si mulier in opus saluamur. ff. qui potior. in pig. habe. in c. ex parte, vbi Bart. Abbas, Anan. & Felin. de accusa. & ita voluit Bar. in l. prima. in fi. de iur. sit. & ita Aran. in cap. si testium. colum. 3. conclus. prima. de testibus. Lup. in cap. per vestras. in prim. notab. amplia. 18. numero 39. in fi. sequitur Gal. Cuius de Ang. in dicta l. prima. Bald. in capitulo, cum ex officio de per script. Ang. in 5. videtur, columna 2. de collatio. latz Boer. in deci. pos. nu. 9. vbi ponit

exemplum in expensa, quæ fit pro capiendo maleficio. Vicarius qui deputatur ad regimen Ecclesie curat debet alij de fructibus illius Ecclesie, id est habere [5] congruam portionem fructuum, cum quibus possit se sustentare, cap. de monachis, de preben. ne cogatur tamquam inferior clericus mendicare, cap. diaconi, il. quinto, distinctione nona. quia quinto non enim illi debet Vicarius, [6] qui non possit conuothode viuere, clement. 1. de iure patronat. non debet Episcopus permittere, quod adhibetur Ecclesie, [7] nisi prius congrue docetur, nemode consecrat, dicitur. i. gloss. in c. cum fratre, de consecrat. ecclesie. & hac portio semper reseruatur, quando Ecclesia vniuersi, [8] cap. expulsi, in fin. de prebend. & de illa congrua portione, Rebuff. facit integrum tractatum.

SV M MARIA.

- 1 Societas familia alenda est expensis communibus, quando est vniuersalis societas, sicut est particularis.
- 2 Socius vniuersalis contribuit in expensam, quam in studij facit filius alterius socij.
- 3 Socius vniuersalis contribuit in expensam communij facti tempore socij ducis vocem, non autem particulari.
- 4 Familia sociorum vniuersalium alenda est communibus expensis.
- 5 Societati acquiritur, quidquid fit per familiam acquisitum.
- 6 Socius communis socij, quidquid quaerit propter impetum sui sui aliam.
- 7 Das data per vnum ex vniuersalibus socij filia sua impetrat societati, non autem patri.
- 8 Socius non impetrat societati alimenta, qua proficitur primogenito, sicut qui dedit familie propria.
- 9 Socius amicum bonorum non potest donare.
- 10 Socius si alium alimentis reliquit de communibus bonis prestandis, non obligatur sociis, sed heredem suum in solidum.
- 11 Testator si ex fructibus certi pradi reseruauit alimentum, debet totum integrum, etiam si fructus pradi non sufficiunt.

QVÆSTIO LXXXV.

Vid si inter plures fratres sit societas, & vel omnes, vel alter ex eis habeat uxorem & filios, an illis exhibenda sunt alimenta de communibus, vel solus pater teneatur, & in hoc distinguendum est, an sint oranium bonorum socij, vel particularis alicuius societatis, quia si vniuersalis societas, omnis impensa, quæ fit circa socios, vel eorum familiam, impetratur societati, sicut [1] in eo vniuersalis societas, putatur societas, distinguendo Bald. in tracta. de duob. fratrib. n. 2. & sequi dicens quod sumptus, qui fit in persona vnius fratris, vel filiorum, fieri debet de communibus vniuersalis societas, alia non, & infert, ad expensam, quam in studio [2] facit filius vnus ex sociis, & idem dicit de impensis, quæ fit in ducendo uxorem per legem originem, §. si de mulier. & honoris, qui loquitur in communibus, [3] quæ sunt nuptiarum tempore, & Bald. in l. si patrum. nu. 6. in fi. C. contra mun. vniuersusque iud. dicit quod vbi est vniuersalis societas, non attenditur quod vnus altero plus impendat, vel impendat, sed quæcumque est quantitas, quæ sit luctum, vel damnum, communis candem esse, Anchaz. in cons. 302. in vi. dubio, circa fi. vbi vnus frater maior familia gramus l. plus fratre expensam, non refertur: idem omnino tenet Rom. in cons. 172. in fin. vbi post Bald. in l. C. de collat. dicit esse de hoc potentem text. in c. si deinde frat. de nou. ber. nescimus, qui probat quod si in quibus vnus fra-

trum plus possit de fructibus aduentitiorum non re-
pedit a fratre Alex. in cons. 70. n. 1. ver. sed primum
non obstantibus, volu. 5. vbi sequitur Bal. in locis
praedictis, & dicit Cailr. in l. v. neimmi, num. 4. Cde
collat. se Padur habuisse in facto questionem inter
duos fratres, quorum maior habebat uxorem, filios
& nutrices aliter vero erat solus. & concludit quod
si plus fuerit impensum circa familiam patris, ma-
ioris tamen frater minor nihil potest magis conse-
qui in diuisione societatis idem probat La Fabi. n. 4.
& 5. vbi ait habuisse in facto plus tribus vicibus,
Corn. in cons. 122. col. 1. in fi. volu. 2. & quoniam An-
cha. Roman. & Cailr. in hoc ita supra citatis non dis-
tinguant inter societatem omnium bonorum, vel
particularem tamen communiter intelliguntur, vt
procedat secundum distinctionem supra citatam
vel etiam quando familia frater erat vilis vel ope-
ratur ad commodum alterius, vel etiam, quando
frater maiori familia grauatus ponebat opes suas,
& alter nihil faciebat, ita intelligit Corn. dicto
consilio 122. & ita intelligit & declarat Iason in consi-
lio 5. nume. 5. & numero 7. ver. bene fateor, volumi-
ne 1. & in consilia. nu. 15. ver. octauo considerandum
est vol. tertio, ita etiam declarat Ruin. in consilio
29. nu. 15. vol. 3. Bertran. in consilio 62. num. 14. volumi-
ne 1. & hoc modo intelligit debet Bertran. in consi-
lio 30. volum. 1. dum dicit quod frater tenetur reddere fra-
tri impensam factam in nuptiis & in puerperii vi-
toris, quia per eum citati Doctores loquuntur in
fratribus, qui non sunt omnium bonorum socij. Soc-
cin. in cons. 4. num. 35. & num. 45. ver. non obstat se-
pe impum. vol. 4. vbi flante vniuersali societate dicit
imputanda esse societati alimenta, quae vnus ex so-
cijs praestitit filio fratri, etiam qui nullas praestabat
operas societati, & ita ibi declarat dictum Bal. in l. si
patruus. C. commun. vniuersae iud. Roland. in consi-
lio 91. numero 45. & 57. volu. 1. Pui pur. l. si pascenda
nume. 38. C. de pact. Menoch. de arbit. iudic. causa
7. num. 2. Natta in consilio 364. in fi. pulchrum con-
siliu. Cailr. 304. nume. 5. volum. 2. & periclit. quod
familia sociorum alenda fit de communibus [4] Ibo-
nis totius societatis, est text. in l. actione. §. fin. fi.
pro socio, Bal. in l. cum duobus. §. si fratres. fi. pro socio,
Petr. de Vbald. in tract. de duobus fratr. in 6. par. q.
28. Corn. in cons. 51. columna. versic. nec tunc obstat,
volum. 1. Ruin. in consilio 104. column. 4. versic. quarto
hanc sententiam, volu. 2. vbi dicit, quod onus alendi
uxorem vnus ex sociis est commune toti societati,
ex quo dos uxoris vnus ex sociis retinetur in com-
muni. dict. leg. actione. §. final. ergo onus dotis in-
cumbit societati, sequitur Roland. d. consilio. 61. nu-
mer. 43. Cordub. in leg. si quis in liberta. §. si quis ex
his, nume. 8. ff. de liber. agnoscend. idem voluit Soc-
cin. in dict. consilio. 4. numer. 32. vbi quod onus alendi
uxorem socij, est commune toti familiae, & ratio
est quia acquiritur per [5] familiam quatuor so-
cietati. l. licet. ff. de oper. lib. leg. si societatem vni-
uersariam. fi. pro socio. Soccin. d. consilio. 4. nu. 32. Ruin.
in consilio 104. col. 4. versic. 4. hanc sententiam facit
text. in lege cum duobus. §. socium. fi. pro socio, vbi
pater communis societati [6] quidquid conse-
quitur propter iniuriam filio illatam, quem text.
Ruin. loco praedicto dicit magis concludere, quam
d. l. licet.

Et pro dicta distinctione facit, quia vbi societas
est vniuersalis, imputatur ei dos data filiae vnus ex
socijs [7] nec in diuisione imputatur patri, licet al-
tius sit quando est particularis, ita Bald. in dict. tra-
ctat. de duobus fratribus, nume. 13. & 15. vbi sta de-

clarat Speculat. qui simpliciter dixerat, filium vnus
fratrum docendam de bonis propriis, idem Bald. in
dict. leg. si patruus. Ang. in leg. ex duobus, in fi. de ne-
gociis gesti. & in consilio 60. in §. dub. Cailr. in consi-
lio 358. volum. 1. Soccin. in consilio 291. column. 3. volum. 1.
& in consilio 4. per totum, volum. 4. Dec. qui commu-
nem dicit in consilio 66. Bar. in consilio 7. Ruin. in dict.
consilio 104. per totum, volum. 1. Bertran. in consilio 39.
column. 1. volum. 1. Ruin. in consilio 102. num. 15. volu. 1.
vbi fortius vult procedere hanc sententiam, etiam
vbi dos fuisset ab vno ex socijs promissa ignorantibus
ceteris, quia nihilominus imputatur societati,
& ab ea soluenda est, & hanc communem dicit Ias-
son in athen. hoc locum, nume. 6. vbi etiam Dec.
nume. 9. C. de volla. Paris. consilio vlt. num. 11. & 12.
volum. 2. Crau. in consilio 123. & in consilio 159. nume. 9.
Natta in consilio 91. per totum, & consilio 164. num. 3.
Menoch. d. causa 125. nu. 3.

Intellige tamen, quod impensam, quae facta est
circa uxorem, filios, & alios, qui sunt de familia so-
cij: at si socius alium introducit, qui non sit de sua
familia, puta priuignum [8] alium, si sit alimentatus
sunt de communibus socij bonis, imputabitur
impensa illa in portionem solius victit, non au-
tem societati, quia cum societas alere non teneba-
tur, sicuti non tenebatur etiam victitibus, ita limitat
Cailr. in consilio 304. nume. 5. ver. quantum vero ad
illam, volum. 1. vbi dicit quod socius refundit so-
cio, qui quid ad priuigno recuperabit in causam victi-
torum alimentorum, & ponit rationem, quia so-
cius [9] omnium bonorum non potest donare, leg.
contra iuris. §. si filius. ff. de pact. & Cailr. sequitur
Crau. in consilio 150. nume. 10. in fin. an autem hoc
casu imputetur absolute socio, vel societati impen-
sa, vel potius diuidi debet inter omnes socios, quod
exigitur ad priuigno, dependet à quaestione, an vitru-
sus a priuigno expensas, quas fecit, si enim impensa
erit facta animi donandi, imputabitur socio, qui
tanto minus capiet de sua portione, si vero poterit
repeti, quia non sit facta animo donandi, non imputa-
bitur, sed exactioni diuidetur inter omnes socios,
secundum Cailr. loco praedicto. Adde tamen quod
si priuignus exercuisset personam suam circa opera
domestica, & fuisset in communibus seruicijs socio-
rum, tunc alimenta imputarentur societati per ea,
quae dixi supra in generali regula, quod alit quisq;
eum quem habet in obsequio.

Declarat etiam, vt procedat quando alimenta
sunt praestita viucentibus omnibus socij: alius enim
fi vnus ex eis decedens relinqueret uxori vel vni ex
filijs alimenta praestanda de bonis communibus, su-
stineretur dispositio in praedictum hereditum, sed
non in praedictum sociorum, ideo heredes [10] loco-
gerentur de proprio alere, ita expressè determinat
Bar. in consilio 21. quidam filij filios, nu. 4. & seq. vol. 1.
vbi fortius loquitur, etiam si legatum factum socio
praesente, & expressè confidente, mouetur ex l. si
duobus. §. 1. ff. de leg. 1. vbi Cailr. in l. qui quartam, §.
heredes, nu. 2. dicit esse perpetuum menti tenendum, &
quod qui non vidisset Bar. & illum textum diceret
contrarium, idem tenuit Alex. in d. leg. si duobus, in
prin. nu. 2. Aret. num. 2. ver. & per illum textum, vbi
ait colligi notabilem limitationem ad l. si ab eo. C.
de fidei commi. sequitur Ias. na. 3. Rip. in l. cum fi-
lio familias, nu. 25. ff. de leg. 1. Gerard. d. 44. Cordu-
in d. §. si quis ex his, nu. 218.

Mibi verò non ardet Bartoli decisio, quia text.
in d. l. si duobus, ideo procedit quia nulla subest ra-
tio, quare testator, quod a duobus hereditibus pec-

standam reliquit, non idem testator foret, vbi vnus tantum fuisset heres: vtroque enim casu ex hereditate legatum erat prædium, ac scus quando conuolat testatorem non æquè non integrum illud onus fuit hereditati innumèrum fuisse, quod ab alio voluit prædimidia prædari. Sed quia ea decisio non habet contradicentem, quem viderim, durum esset contra eam obtinere, durior item est ea decisio accedente focij consensu, sed pro decisione Bar. facit l. Lucius, cum ibi notatis per Bar. si de alim. & cibis. legat. vbi si testator legauit alimenta ex fructibus certi prædij, ea si debentur integra, etiam si redditibus prædij non sufficiant.

SVMMARIA.

- 1 Mensura expensæ soluitur mensuri communiter ab emptore. & venditore.
- 2 Gabella solum debetur per emptorem.
- 3 Iudicio solum regundorum vtique iunguntur actor et reus.

QVÆSTIO LXXXVI.

Mensuri, qui adhibitus est ad mensuram agri, soluitur expensæ per[1] emptorem & venditorem communiter, vt est tex. in l. 4. §. 4. ver. sed & si mensor off. fin. regund. Bar. in l. si pastulauerit, ma. 2. ff. de adul. & licet loquatur de expensâ turcedis, idem tamen est quando viticus præstaretur, sed in contrarium facit leg. debet, in fin. ff. de euctio. per quam Bal. in l. si prædium, num. 6. C. de xil. edicto, inquit emptorem teneri ad solutionem gabellæ, quæ p[er] se solum statui est soluenda, Bar. in l. cum mulier, columna. 1. in fin. soluto matrimonio, Salicet. in rubr. C. de rebus cred. & alios citat Bertachi. de Gabell. in septima par. question. 2. posset quis rationem diuersitatis alligare, quia acquiritens videtur commodum imple habere ex contractu, non autem vendens, ex quo vendere nemo creditur, nisi necessitate urgente: at in iudicio finium regundorum vtriusque partis interuenit æqualis utilitas, non autem vnus magis, quam alterius, quia ratione vtique vicinorum dicitur iudex & reus, leg. iudicium communi. ff. fin. regund. Ideo vbi ex causâ venditionis mensurati debent prædium, videtur emptori teneri ad expensam mensuræ, tene tamen primam partem, quod hæc mensuræ expensæ vtriusque, dicit. lege quarta. §. primo, vbi hoc ponit Florian. idem voluit Salicet. in leg. tertia, numero tertio, C. fin. regund. vbi inquit procedere etiam si altera tantum partium contraxerit, sequitur Felinus in cap. quia indicante, columna prima, ver. & add. quod de præfixit. Iason in leg. prætor ait §. 1. etiam, numero decimo. ff. de eden. Neniaz in consilio trigelium octauo, numero octauo. vbi post Bald. in lege tertia, columna secunda. ver. per ista determinatur, C. de adulter. & Paris de Putco in tractat. Syndicatus, in capitulo salarium, vers. an syndicatorum, numero quinto, folio mibi 264. dicit quod si vna pars soluit, recuperat ab aduersario, aduerte tamen, quia Baldus in dicta lege tertia, columna secunda duobus in locis intelligit. dicit §. primo. quando mensuratio fit vel ex officio iudicis, vel vtriusque parte petente.

SVMMARIA.

- 1 Hospitalis res alimenta sumit de redditibus hospitalis.

QVÆSTIO LXXXVII.

Rector hospitalis sumit alimenta de redditibus hospitalis, secundum text. in clem. quia contingit, vbi nota de religion. domin. Mathell. in co-

tab. 190. numero secundo, addit ad Alexandrum in lege prima, numero vicesimo tertio. Solutio matrimonij, Cordub. lege si quis à liberis. §. & si supponitur, numero trigesimo quarto. ff. de liberis agnoscend. & ratio est, quia habet eandem potestatem, quam habet pater & vsuarius, multo quam habet pater, secundum Ancha. & Bonifaciu de Vitali. in d. clem. quia contingit.

SVMMARIA.

- 1 Amicus non alit amicum.
- 2 Coniuncti tenentur se mutuum alere, quando subsidij necessitas.

QVÆSTIO LXXXVIII.

Amicus regulariter [1] non alit amicum, Salicet. in lege solo, in fin. C. de liber. cau. Iacobus in tractat. de homag. numero vicesimo nono, in fin. Roland. in consilio quinto, numero nono decimo, volumine tertio. Capic. in sua inuestitur. feud. tit. feudorum alim. n[on]ta. columna secunda. id quod fortè posset iurari in archissimo amico, quia in præfatur consanguineo, vt per Bart. in leg. aliment. §. primo. ff. de alim. & cibis. legat. vbi Alexand. & in eo locum vindicant, quæcinque inter sanguine coniunctos [2] inducit lex, Abba. in capite. requirit post gloss. ibi. de testam. Alexand. & Iason in lege exigendi. C. de procurator. infinitos cumulat Tiraquel. in lege si inquit. in ver. libertis, numero 101. C. de renouand. donationibus, sed quia nō immenso decursu, relinquo cogitandum.

SVMMARIA.

- 1 Creditor in diem, non habet alimenta à suo debitor.
- 2 Coniuncti tenentur mutuum alere, quando subsidij necessitas.

QVÆSTIO LXXXIX.

Creditor in diem, non alitur à suo [1] debitor, secundum Cast. in leg. diuortio, in princip. num. 5. ff. soluto matrim. Coniuncti tamen tenentur se mutuum alere subsidie necessitate, [2] secundum Bal. per illum tex. in c. cum quidam, circa fin. de iurur. vbi Felin. n. 11. Spera. in tit. qui fil. sine legit. §. fin. num. 25.

SVMMARIA.

- 1 Pauperes & egeni alendi sunt.
- 2 Eleemosyna est de præcepto, quando subest paupertas maxima.
- 3 Necessitas tempore omnia sunt communia.

QVÆSTIO XC.

Similiter pauperes [1] nonnes, & egeni alendi sunt, sicut hi, vbi gl. 47. dist. c. quæstionibus. 42. dist. c. 2. dist. 82. c. non satis, dist. 86. Spec. in tit. qui fil. legit §. si. nu. 25. vbi loquitur de pauperibus morientibus. Archid. in cap. 1. dist. 1. & diues tenetur pauperibus subuenire. gloss. in ver. elurientium, in d. cap. sicut bi, & in c. domino sancto, in ver. necessesse. dist. 50. gloss. 1. in fin. in cap. exigunt. 1. questio. 8. Albert. in suo dictio. in ver. eleemosyna. Abba. in causam causam, numer. 7. de election. in cap. si quis in fin. de fur. in cap. 1. de emp. & vendit. vbi Ant. de Burg. alios citat, Arc. in consil. 48. colum. 2. Felin. in ead. qui testium, col. fin. de testib. Aman. in d. c. si quis propter, col. fin. Dec. in c. pastoralis, in §. verum, de appell. col. 2. & inquit Archid. in d. c. sicut, quod tali casu eleemosyna [2] est de præcepto, sequuntur Abb. & alij supra citati. Rellap. in l. 1. nu. 119. ff. solut. matr. Felin. in c. 1. de off. iud. Abb. in c. cum petuclion. 8. de elect. agrot. Dida. varia. resolutib. 3. c. 14. nu. 5. hanc apud Lup. in c. per vestras, in 3. notab. 11. num. 4. de donation. inter vir. & vxor. folio 144. Benincas. lat. de pauper. quæst. 7. in §. speciali iudic. numero decimo.

decimoſepſimo, addit contrā authoritates ſacre ſcripturę, vt ſcilicet exp. 38. frange eſuriendi panem tuum, Luc. cap. 6. eleemoſynam dare, & capit. duodecimo, vendite omnia, que poſſidetiſ, & eleemoſynam date, Matth. capite 23. eſuriui, & non dediſti mihi manducare, Ioan. 1. qui viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illorū & in Deut. cap. 15. & omnium indigens, & mendicis non erit inter nos. & hoc voluit etiam Theologi, præcipue Dñus Thom. 2. 2. queſt. 17. artic. primo. Duran. Ioan. Maior. Cardinal. à Turrecrem. Conrad. Silueſt. Almiar. & alij, quos cogerit Didacus, loco ſuprà citato, & hoc præcepto ligatur nedum priuati, ſed etiam principes, & magistratus, vt poſt Aſcitof. ponit Moder. Galin tracta. de vſur. numero ſeptuagelimo quarto. & ratio eſt, quia neceſſitatis tempore, & omnia ſunt communia, diſt. 2. cap. ſi quis propter, de ſur. plures eſchicordantes ad princip. queſtionem ponit Cordub. in d. l. ſi quis à liberis, etſi impubes, num. 37. ff. de bon. queſt. liber. quando autem, & quilibet ſubſitus ſit de præcepto eleemoſynę, & quando obliget ad reatum animę, dicam in ea parte, vbi tractabo, quia ſunt præſtanda alimenta.

SYMMARIA.

1. Natura quęritur arctas ad ſe alendum.
2. Defendit alium qui promiſſi contra quęmque non tenetur contra ſepſum.
3. Caſtrum accommodare promiſſum contra omnes mō di hominū, non tenetur contra ſepſum.
4. Conſtituitur ei bona, que ſibiſſi mortis conſtituit, ſi eam ſi alium occidit.
5. Dicit ordinari qui vult, incipit à ſepſo.

QVÆSTIO XCL

SETPSVM alere quilibet tenetur: natura enim [1] quęritur arctas ad ſepſum alendum, vt arguuntur l. prefes. C. de ſeru. & à queſt. dixit Corneio in quaſt. 2. col. vol. 3. & inquit Paul. 2. ad Corinth. 5. quando non ſit deſiderat alius relaxatio talis, que nobis faciat anguſtiam, ſed vt præſentis temporis capiat, etſi aliorum neceſſitas ſubleuet, & ſi aliorum egeſtatem prohibere debemus, non conuenit, quod nos ipſos in eandem conueniamus, vt dicunt mod. Galin tracta. de vſur. num. 71. in fin. idē qui promiſit alium defendere [2] contra quęmque perſonam, non tenetur contra ſepſum, gloſſ. in c. domino guerram, vbi Aluar. num. 4. hic ſinit lex, incipit conſuetud. & loquitur in vaſallo, & illam dicit communiter approbatam Iacobin. de Sancto Georgio in ſua inueſtit. in ver. & promiſerunt eidem, num. 13. in ſi. Marſil. in l. 1. ſi ſeruus, num. 1. ff. de queſt. & extra ius ſerui hoc etiam dixit Salicio Lopez, C. de ſeru. & aq. Alciatin tractat. præſumpt. reg. l. præſumpt. 52. numero ſecundo, addo gloſſ. in c. petito, de iur. iurando, vbi qui promiſit accommodare [3] Caſtrum vel turrim contra omnem hominem mundi, non tenetur contra ſepſum, quia in generali ſermonē non venit perſona loquentis, inqueſt. 10. C. de ſolutio. imō C. in. & Bald. in l. eum acutifſimi, C. de fideicom. dicunt non teneri etiam contra deſcendentes, Iacobin. in ver. de Caſtro Ruben, num. 23. Fchin in cap. ego. N. de iur. iurando, Ripa. de remed. ad conſur. vbert. numer. 250. Gramin conſer. 72. numero. 14. vbi numer. decimoquinto. poſt Bald. in c. imperialenſ. ſ. ſin. de prohib. vend. alien. per Feder. dicit non ligare promiſſionem, etiam ſi expreſſe inducet perſonam loquentis, idē videmus conſiderari eorum bona, qui mortem ſibi

conſiderant. non minus quā ſi alium occidiſſent, [4] ſi. ff. de bon. eor. & non in mīuam, quia qui nō parit ſibi, multo minus aliis parceret, vt ibi dicitur, & nihil intereſt fume, an gladio occidatur, nocere. ff. de lib. agno. & quod quis tenetur ſepſum alere, ponit Præpo. in c. non ſatiſ, num. 11. 86. diſt. vbi quodnam primō accipit, quod ſibi neceſſe eſt ad ſuſtentationē naturę, qui vult ordinatē dare, [5] incipiat à ſepſo, c. qui vult, de pen. diſt. 11. Dec. cap. Epicoſopus, col. 2. in princip. de præbend.

SYMMARIA.

1. Alimenta quibus magis ſunt præſtanda, quando pauper conſideratur, ſunt conſideranda.
2. Alimenta in primū danda ſunt, quibus tenentur iure alium.

QVÆSTIO XCII

ALiqua nūc dicenda ſunt de iis, quibus in primis alimenta præſtanda ſunt, licet alij extenſi pari, vel ſimili egeſtate laborantes: & primō quidem ſciendum, quod certa dari non poteſt regula, idē inquit Ariſtoteles 9. Ethicorum, quod propter multas diuerſitates boni & neceſſarii non eſt facile determinare, tamen generaliter loquendo atendi debent tres [1] conditiones, debant ſcilicet neceſſarii, & honeſti, ſecundum Thom. in quarta diſtinction. 15. & in ſecunda ſecundę, queſt. 3. artic. 3. Beſtam. in c. parſimonia, 41. diſtinction. Cardinal. in c. in ſingulis, in 3. queſt. 86. diſtinct. ponit pulchrē loquendo Præpoſ. in cap. non ſatis, numer. 11. diſtinct. 86. vbi ait, quod assignare determinatam prælationis regulam, in ſingulis, eſt impoſſibile, ex quo ſingulare conditiones, quas attendere deberemus, ſunt infinite, & non cadunt ſub arte. reſoluitur Ripa de remed. ad conſur. vbert. numero 175. idē dici poteſt, quod ante omnia alendi ſunt hi, erga quos ſumus obligati præci obligatione, vel etiam actione, antequam tractemus de alendo eos, quibus tenemur dare eleemoſynam, & Cicero in l. de Offic. lequit, eſt nobis coniunctio humanæ [2] ſocietatis cum omnibus generibus, arctius tamen cum hiis, qui ſunt eiſdem gentis, interior cum ciuibz eiſdem Ciuitatis, ſtrictiſſima & fortiori vinculo conſtricta cum hiis, qui ſunt eiſde ſamilia, reſert Garzias in l. velut, numero trigelimoquinto. ff. de iuſtitia & iure. Dñus autem Ambroſius, & Dñus Thomas, quos citat Garzia loco prædicto, dicunt primō Deum, ſecundō parentes, terciō filios, quarti domeſticos eſſe diligendos.

SYMMARIA.

1. Eleemoſyna danda eſt potius uicō quā inuicō, & ei qui eſt magis bonus: & magis domeſtico quā alijs, quod tamen limitata vbi vbi.
2. Eleemoſyna magis eſt danda conſanguineo quā extraneo, vbi vnde.
3. Legatum conſanguineo pauperi, dicitur pium.
4. Legatum conſanguineo pauperi, debetur præſentari, etiam ſi alius ſit pauperior.
5. Eccequar deprenſus ad diſtribundum inter pauperes, poterit rigere conſanguineum pauperem.
6. Filium extraneum, & eccleſiam inſuſcere qui vult, non conſulit Auguſtinum.
7. Eleemoſyna cuiuslibet prius quā ſuſceptione danda eſt.
8. Eleemoſynas diſtribuire inter eos, ſi officialis debet, non inter extraneos.
9. Epicoſopus ſibi debet de ſua patria & eccleſia, non de extranea.

- 10 Beneficia sunt primum danda terrigenis, quàm extraneis, ubi ibi laic.
- 11 Ordinarij in tutela præferuntur extranei.
- 12 Beneficium impetranti extraneo non falla mentione de patria, nisi age.
- 13 Pauperes si in genere infirmantur, veniant solum illi de patria velatiuri.
- 14 Necessitas tempore frumentum extris venditum remouet pauperi a cibis.
- 15 Beneficium idem non debet semper conferri hominibus eiusdem cognationis.
- 16 Periculum ubi incursus est ibi cautum est agendum.
- 17 Pauperis in collatione beneficij præferatur inter eius pauperes.
- 18 Pauperem in dubio saltem videtur relatum.
- 19 Ecclesia potest in solidum exigere a debitoribus pauperum vel pauperum subuenias.
- 20 Exequiatur ad distribuendum inter pauperes non tenetur pauperem eligere.
- 21 Exequatur qui potius pauperem eligere remanet in conscientia gratulatur.
- 22 Episcopus vbi res suas distribuere debet inter pauperes loci ubi vbi fuerat dæbat.
- 23 Ubi in distribuendis legationem præferuntur alijs.
- 24 Eleemosyna fieri prius debet vicinis quàm alijs.
- 25 Mensuram indigentia est magis periculosa quàm mensura.
- 26 Eleemosyna prius monialibus est danda quàm alijs, idem est in legato facto monasterio.
- 27 Eleemosyna prius fieri quàm mœni datur.
- 28 Eleemosyna danda est prius infirmis, quàm validis.
- 29 Eleemosyna semper digniori danda est.
- 30 Eleemosyna prius nobili pauperi quàm ignobili distribuenda est.
- 31 Felices aliquando fuisse, effusivissimè inferuntur gen.
- 32 Nobilibus posse infelices digniora designantur hospitalia.
- 33 Exequatur distribuere potest hære dicatam in nobilem pauperem, qui non habet in ipsa sui qualitate.
- 34 Nobiles includuntur in relictis distributionibus, si magnum est.
- 35 Religiosi mendicantes sunt prius ceteris alendis.
- 36 Exequatur depauperis ad mandandum virgines, non potest eligere ea quæ religionem ingreditur.
- 37 Eleemosyna est eis danda in prius, quorum specialem curam gerit qui dat.
- 38 Eleemosyna id prius est danda, qui extrema laborat ægrotate.
- 39 Eleemosyna id prius datur, de cuius bonitate sumus magis certi.

QVÆSTIO XCIII

Cum eleemosynam ordo est seruandus, ut in c. non sitis, 86. dist. in. & sitæ equali egeitate iusto magis danda, quàm in iniustis, ubi Præp. num. 21. in fin. dicit magis bono deberi quàm minus bono, gloss. ibi, versicul. domesticos, declarat hoc non procedere, quando extranei indigeret ad mortem, domesticus autem non, qui tunc subueniendum est extraneo consuetudo in presenti necessitate. Li. ratur etiam in consanguineis, [1] qui sunt ante extraneos iuandi, ut per Præp. in loco prædicto, & quando omnes sunt eodem modo pauperes præferuntur consanguinei extraneis, ceterum, dist. 86. c. peruenit, q. 3. glo. in c. de cohabit. cler. Card. in c. sicut, 47. dist. col. 2. Abb. in c. peruenit, m. l. de arbit. & in c. vi super, col. fin. de reob. eccle. non alien. & dicunt ex d. c. non facis, passim Dd. quod maior est pietas in alendis consanguineis pauperibus, quàm in

extraneis, ut per Abb. in locis prædictis. Alber. in li. quis à liberis, §. est impub. de liba. agnol. ubi inquit, quod iure diuino magis tenetur prospicere coniunctis personis, quàm extris. Alexan. in li. dicitur, numero quinto. ff. ad leg. Falcid. Afflic. in decis. 190. in fin. ubi allegat gloss. Archid. & Luc. de Pon. Dida. variat. resolut. lib. o. tertio capite decimo quarto, numero sexto, vers. tertio, mihi probatissimum. Tyrag. de priuileg. piz. caus. in præf. vers. & facti pro prima parte. ubi dicit quod relatum pro anima consanguineo [3] pauperi, dicitur prius. Benincas in tra. 82. de pauperia questione septima. in §. speciali iudi. numer. 33. Cordub. in l. si quis à liberis, §. est impubes, numero septimo, ubi numer. 40. fortius dicit, quod si i. relatum sit legatum pauperi consanguineo, [4] debetur proximiori pauperi, etiam si alius consanguineus sit pauperior. Mod. Gall. de vfor. num. 71. ff. Manca de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 3. num. 20. & lib. 8. tit. 5. num. 15. Simon lib. 3. interpret. d. dub. 3. soluta. nu. 7. Feder. Sen. conf. 13. num. 3. simili modo si exequatur electus sit ad distribuendum inter pauperes, poterit eligere consanguineos [5] Barto. Ange. & Imol. in lilla institutio. ff. de hæred. insti. Anch. in c. cum ubi, de testam. in vol. l. c. p. ratoris. ff. de hæred. insti. plures citat Alex. in l. datus, num. 5. ff. ad l. Falcid. ubi, quod poterit eligere etiam spiritum testatoris, plures citat Tyrag. in loc. prædicto, ver. & facti pro prima. Rip. de remedi. ad conferend. vbert. num. 165. Mant. d. tit. 5. numer. 46. & 17. ubi quod tenetur, licet quod late Tyrag. de retract. in præf. nu. 44. & dicit Dec. in c. episcopus, num. 9. de præben. quod etiam Papa magis tenetur suis consanguineis pauperibus subuenire quàm extraneis, per c. unum, in dist. 1. Item eleemosyna debetur potius pauperibus de loco, quàm extraneis, & citat quod dicit Apost. ad Timoth. 5. si quis suorum maximè domesticorum curam non habet, fidem negatur, & est infidelis detor. & secundum Augustinum relatum in c. quicumque, 17. quest. vltim. qui vult filium exheredare [6] & ecclesiam instituire, alium quarrat confutorem, quàm Augustinum, gloss. in l. si quis ad declinandum, c. de epil. & cler. Præp. d. c. non facis, m. l.

[7] Et potius eleemosyna est danda ciuibus, quàm forensibus, text. est in l. 2. ibi, ciuibus nostris debere conferri, & ibi not. Bart. C. de immol. lib. 2. Dec. in conf. 542. nu. 33. & Bart. doctrinam dicit communiter approbatam Ripa in tra. 2. de remedi. ad confer. vbert. nu. 13. Dida. d. c. 1. q. vers. tertio mihi probatissimum, ubi ait quod cum patre plurimum debetur, tenetur quis patris iam, vel malo alio oppressi subuenire quàm alij Ciuitati, & prius pauperes subuenire illius ciuitatis, in qua natus quis vel educatus est, quàm exteros, aduocare ad id quatenus Canonem Turonensis Concilij, Benincas in tra. pauperum in septima questione, quinto speciali iudic. numero o. vigesimo secundo. Quenil. Mandati. confil. 55. numer. 7. ubi ait esse communem opinionem, & dicit Bart. in d. l. 2. quod electi de publico ad distribuendum eleemosynas, [8] non debent eas dare extraneis pauperibus, sed incolis. Feder. Sen. confil. 33. numer. 2. ubi ponit rationem, & sumi debet episcopus [9] de sua patria, & ecclesiæ inquit text. in cap. nullus inuitus, & c. nec maritus, dist. 62. ne vni de betra stipendia alius vendicare audeat. Sicut text. in c. sacrorum, in prin. 61. dist. & dicit Inno. in c. quia diuersitatem, prope finem, de concess. præben. iustum esse quod episcopus clericis provideat in terra propria, & inquit Abb. in c. ad decorem, in fin. de institutio. idoneos incolas non esse in distributione beneficiorum.

beneficiorum [10] postponentes extraneis, imò istum fructuosum & honestum, quod quisque beneficetur in sua patria, tanquam comprobatur Didac. prædicti. cap. 35. ver. secundo adnotandum est. Quintil. d. conf. 35. num. 5. & seq. addo Decan. conf. 542. num. 32. ubi inferit quod extraneo præferendus est presentem de loco. Ripa loco prædicto. num. 154. & ad hoc est text. in l. in ecclesiis. C. de episcop. & cler. quoniam allegat Quintil. loco prædicto, & idem omnino in eadem noyna, quod episcopus, qui bona debet distribuere in pauperes, non possit eas dare forensibus, ponit Alex. in d. l. 2. ad Bart. idem est in tutela, in q. 12. [11] Originarij præferuntur exteris, id est, si de iura. data ab his. l. de obsequio. gloss. in d. nullus, circa princip. hac ratione, si extraneus impetrat beneficium non expressa [12] patria, non valet impetratio tanquam subreptitia. glo. in §. proponens, ubi Abb. de rescript. & quilibet censetur magis diligere suos cunctos, quam ceteros, idem si testator instituit simpliciter pauperes, [13] veniunt soli pauperes, suo d. in medio. gloss. in c. un. ver. pauperes de testam. in 6. in c. statum. §. cum autem, in versum. dicitur in fin. de rescript. in 6. addit Bartol. in l. que conditio. §. cum ita, de cond. & dem. & illam glossam dicit singularem Felinus. c. sic ut nris, columna secunda, de simonialibus citat Didac. in c. cum tibi, num. 14. de testament. ubi dicit procedere etiam si quis fores extraneum domum testatus, & subdit procedere etiam in exequatore testamenti, quicquid in eo dixerit For. And. Collecta. Gemin. Lap. Fran. & Capel. Thol. Man. de consuet. vlt. voluntatib. 4. tit. 6. nu. 7. & lib. 8. tit. 5. nu. 2. ubi addit Spec. Ancha. Abb. Paris. & Tirac. traditque an idem sit in exequatore, est etiam text. in l. 2. de testament. lib. 1. ubi subsistente necessitate frumentum etiam venditum exteris [14] potest auocari c. ciuib. sequitur Didac. lib. 2. cap. 4. ver. ab eiusdem publicis. num. 6. ubi est improbat illatione Bar. Ang. & Ioan. de Plat. in d. l. quoad prælationem domini in fructibus perceptis à colono, tamen admittit frumentum natum ex agris vnius vrbis distribuendum prius esse inter cives illius, Rip. loco prædicto, num. 153. ubi refert Cicer. dicere, quod nobis potiores sunt cives quam peregrini, & Cordub. in d. §. est impubes. nu. 39. dicit tali casu forenses pauperes repellendos de Civitate.

Ad id tamen quod dixi de beneficio cui potius quam extraneo concedendo aduerte, quia non tamen debet idem beneficium semper conferri hominibus eiusdem cognationis, [15] ne videatur hæreditarium, & ex necessitate potius, quam ex libero arbitrio collatum, quod abhorrent Canones, secundum Abb. in d. l. de decore. nu. 3. ver. ex quo inferit, de instituitur ex glo. ibi in ver. hæreditario.

Et inter ipsos tunc pauperes si præferatur, qui est pauperior, quia ubi inuis [16] est periculum ubi potius est succurrendum, l. 5. sed est quis, ibi, nam vel magis, l. de Carbo. edit. c. quiescendum, 42. distinct. c. ubi periculum maior, in prin. de elect. num. 6. c. in 7. quæst. 4. quos textus [17] allegat Mandos. in materia prælationis in d. consil. §. num. 9. idem Bald. in l. cum multum, num. 3. ver. & ista est veritas. C. de donat. ante nupt. per text. in l. si quis aurem vnum sanctorum, in Authen. de ecclesiis. dicit quod in dubio censetur relictum sanctorum pauperiorum, [18] & dicit Decan. de episcopis. nu. 2. quod est ecclesia non exigit in solidis a debitore, tamen quando habet alium pauperiorem, potest ab uno exigere insolidum ut succurrat [19] ubi magis indigenti, allegat gl. in d. c. noo satis. vers. domesticos, & quod videatur relictum pauper-

riori, tenet Mandos. lib. 8. tit. 5. nu. 4. allegat Bal. in loco de quo supra, & præter eum Decan. conf. 72. num. 3. ubi loquitur de his, qui electi sunt ad distribuendum bona testatorum inter pauperes. Mantica de consuetud. vlt. voluntat. lib. 4. interpretat. num. 73. & licet electus ad distributionem non teneatur eligere pauperiores, sed valeat electio [20] eius, qui pauper est. Bar. in l. vnum ex familia, §. in fin. ff. de leg. 2. Bal. in l. cum quidam, in fin. ff. de leg. 1. in l. quod pauperibus, num. 34. C. de episc. & cler. & in rep. l. numero 31. vers. item quæritur, C. de sacro eccle. Mantica. d. titu. §. num. 6. Samond. d. d. lib. 2. num. 74. tamen admittit autem qui potuit eligere pauperiorem [21] remanet in conscientia grauat, vt post Feder. Sen. probat Dec. in d. consil. 72. num. 3. vers. & dato quod distributio, idem hoc procedit etiam inter cives, & forenses pauperes, secundum Hostien. in c. cum tu de vfar. ubi inquit quod distributio rerum male quaesitarum ab usufructuario fieri debet [22] per episcopum inter pauperes illius loci, ubi debebat usufructu. Archid. in c. non sine, 24. quæst. 6. licet Feder. Sen. consil. 3. col. 2. & col. 3. dicat esse consilium non præceptum. Et ceteris paribus eligendi sunt vicini [23] retractoris, quia de illis in dubio videtur sensisse argon. d. l. mulier. l. si quis ad dedinandum. C. de episc. & cler. per quæ iura dixit Imola in lilla institutio, col. 2. vers. iurellig. licet ipsa, ff. de hæred. institum. Mantica. d. tit. 5. nu. 17. in fin. & melius quod vicini vtilitatem sentiant, quam extraneis, l. 2. §. l. p. res. C. de seruit. & ap. per quæ iura inquit Hostien. in c. cum tu de vfar. 9. erogatio in vfar. [24] pauperibus potius debet vicinis, quam extraneis, sequitur Feder. in consil. 3. col. 2. in fin. licet dicat esse consilium, non autem iudici necessitatem.

Item monialibus potius, quam viris fieri debet elemosyna, quia periculosa [25] est magis indigentia in monialibus, quam in aliis, c. de statu regul. in 6. & viri conuenientius operantur, quam feminas, argumentum. L. quicquid §. ad filias. C. ad l. Jul. maiest. ita [26] dixit Bal. d. l. cum multum, nu. 3. ubi post Can. dicit quod legatum monasterio intelligitur in dubio de monasterio monialium, & quod ceteris paribus monasterium monialium dicitur locus pauperior, & magis pius, Ripa. in dist. tract. de remed. ad confectum. vbert. num. 158. & dicit text. in c. 15. fin. de statu mon. in 6. quod in monialibus est vituperosus & periculosa indigentia, idem dicit Feder. Sen. in consil. 182. columna. 2. quod monasterium monialium plus dicit debet indigens, quam mendicans pauper confectus iustum sibi querere per quotidianum questum, & inferit quod deputatus a testatore ad distribuendum inter pauperes, recte distribuit in moniales.

[27] Et sicut fenex debilius est iuuenis, ita in eroganda elemosyna præferendus est iuuenis, c. consideranda, 86. dist. Ripa d. rem. num. 160.

[28] Et inuálidi & infirmi præferuntur validis, & senis, dicto §. si quis aurem vnum sanctorum, in Authen. de ecclesiis. final. Ripa loco prædicto, numero 156.

Et generaliter digniores sunt prius elemosyna [29] subleuandi, a. argumentum. l. cum quidam, de leg. 1. Ioan. And. in c. 2. de testam. in Nouell. Feder. Sen. d. consil. 182. circa finem, ubi quod eligendi sunt magis digni, Ripa loco prædicto, num. 157.

[30] Quia ratione pauper nobiliss videtur ignobilis præferendus. Ripa in loco prædicto, quia infelicitissimum inforsum genus est inter omnes mundi aduersitates aliquando fuisse felices, [31] c. consideranda, ubi gl. 86. distinct. fecit c. cum ad monasterium. §.

porro, de statu monac. ubi Abbas potest monacho nobili, sed infirmo concedere quod alibi quam in solio infirmatorio curetur, & epidimix tempore nobilibus infecta [32] meliora assignantur hospitalia, & l. fin. C. de incul. & epid. lib. 11. Ripa de reme. ad curand. pestem, nu. 66. & post Lico de S. Georg. & Affil. in l. i. T. yran in tract. de nobilit. cap. 15. nu. 9. quod pauper nobili ludibrio est & contemptui. hinc est quod potest etiam in nobilem distribui hereditas [33] per executores, si ille pauper sit, vel et si habeat secundum statum suum facultates, sit tamen gravatus multis filiabus nobilibus. Bald. in d. l. si quis ad declinandam, nu. 5. C. de epis. & cler. l. i. Abb. in cons. 69. nu. 7. & 9. & quando relictum distribuendum est, magnum non est dubium, quod nobiles [34] includuntur, sicut alibi secundum Manic. d. tit. 5. num. 3. & Simon d. dubit. 12. numer. 74. licet aliud sit quando quid modicum relinquatur inter pauperes distribuendum, ut voluit Ange. in l. 1. sed est susceperit. 4. lib. 12. nu. 3. ff. de iudi. quem refert Mantica & Simon in locis praedictis.

Item religiosi mendicantes [35] sunt alendi, secundum Jo. And. in c. 1. de testam. in 6. in Nouel. Imol. in l. executoria, in fide leg. 4. ubi inquit executores possunt distribuere in religiosos mendicantes. Mantica in 5. nu. 7. imò illi erunt preferendi, cum iusto amplius debeatur quam alii, c. non satis, dist. 11. 86. & magis bono potius quam minus bono, ut Prapoli ibi in fin. vnde dicitur mihi videtur, quare executores dati ad maritandum virgines non possunt distribuere [36] in puellas ingredientes religionem. Bald. in atheniensis rogati, nu. 11. ver. quero nunquid monasterium. Cad. Trebell. Nata in cons. 296. num. 1. & 3. Mantica d. dubit. 5. num. 22. adeo verior est resolutio Parisi. cons. 16. nu. 36. vol. 4. & si sunt in primis alendi, quorum alendi spiritualis cura est consummissa danti [37] elemosynam, secundum Thom. quem allegat Prapoli in d. c. non satis, circa fin. & idem dici potest de his, quorum cura etiam temporalis est nobis mandata, ut de principe & magistratu ponunt Mod. Galin. tract. de iur. num. 74. id quod refert etiam debet ad vasallum, qui debet curam habere subditorum, ut dixi supra, & conuenerit, qui spiritualia recipiunt, debent primum amplecti eos, à quibus recipiant, quam ceteros, quoniam magis pares meliores & magis indigentes, ut Prapoli bene declarat d. c. non satis, nu. 21. Quod autem dicta sunt procedunt data equali indige. ita: aliis enim illi subueniendum est, qui laborat extrema necessitate, etiam si alius sit conflagrante [38] vel domesticus, secundum gloss. in d. c. non satis, in vers. domesticos, sequitur Ripa in d. tract. de reme. ad conferuam, vber. numer. 174. facit quod voluit Decid. d. c. episcopus, in princ. dum vult, quod ecclesia licet exigat solidum à suo debitore, ut subueniat alij magis indigenti, idem est quando rectorario foret ad effectum dandi alij, de cuius bonitate [39] foret inagis certus, secundum Amba. & Prapoli in d. c. non satis, nu. 19.

SYMMARIA.

- 1 Charitas prima incipit à seipso.
- 2 Eligere seipsum nemo potest.
- 3 Ex pauper inter pauperes deputatus, non potest seipsum nominare.
- 4 Ex pauper deputatus ad distribuendum bonum inter pauperes, potest se ipse distribuere si pauper est.
- 5 Exequatur potest nominare proprium filium si est pauper.
- 6 Pater potest quoniam filio subuenire qui tenetur.
- 7 Filium recipi esse à patre.

8 Pater plus filium diligit quam seipsum.

9 Amor descendit, non ascendit.

10 Pater bona dicuntur esse filij.

11 Filius succedit patri recte suo.

12 Filius est pater à parte quam à filio alendus.

13 Parentibus patri vices reddere nemo potest.

14 Solus confessor solus debetur antiquitas.

15 Prior tempore, potius est iure.

16 Attri d. pater aqualiter filium obligat, ideo pater potius quam filius est subueniendum.

QUESTIO XCIV.

Quibus sic in genere constitutis, descendendo ad singularia, aduertendum est, quod in primis debet quis seipsum rationem habere, quia prima charitas [1] incipit à seipso, ut praef. C. de seru. & dixi supra, & c. qui vult ordinare, de poen. dist. 13. late Socin. cons. 12. num. 7. volum. 1. & quanto fortius est naturale vinculum, citro maior est obligatio, Auth. itaque, C. de commun. de success. & dicitur communiter, quod

Alipius ille perit, qui se plus diligit illum, praecipue quando est in extrema necessitate: nam est regulariter nemo potest [2] eligere seipsum. Cast. in l. i. u. cul. in princ. C. de her. per gloss. in l. pater, ff. quod cuiusque vniuers. nom. & exequator deputatus ad distribuendum inter pauperes, [3] non possit in seipsum tanquam in pauperem distribuere, cum ibi non de infirmo, & in c. per omnes, de iure patron. tamen si sit verè pauper, potest [4] capere pro seipso, secundum Paul. Eleaz. in clem. vicia, & testam. & ibi Cardin. colom. ped. quæst. 22. ubi tamen intelligit, quando laborat summa egestate, & Imol. in colum. penult. vers. unumquid exequator, & Anchar. in 3. quæst. & colom. ff. Socin. in cons. 12. num. 6. volum. 1. Parisi. cons. 29. num. 22. volum. 4. Ripa d. tract. de reme. ad conferu. vber. num. 164. Mantica d. lib. 8. tit. 5. num. 9. Item preferendum est cunctis filiis propriis, quia dicitur eadem caro, ideo poterit exequator vltimè voluitatis potest in distributione bonorum, quæ fieri debet in pauperes, nominare filium suum, [5] si verè sit pauper, secundum Bald. in Lilla, in princ. numer. 20. ff. quod cuiusque vniuers. nom. Ange. in l. i. l. i. infirmo, nu. 3. ff. de hered. insti. Cald. in cons. 39. de testam. ubi tamen intelligit, quando filij essent valde pauperes, & non aliter, alios citat Mantica d. tit. 5. nu. 9. & 10.

Quod si habeat quis patrem & filium in eadem necessitate constitutos, nec vtrūque alere possit, ad se tamen quantum vni subueniri possit, cui magis dare teneatur, patrinæ, an filio? Dicitur Thomas in secunda secundæ, quæst. 26. art. 9. vult, patri [6] potius quam filio subueniendum esse, quia ordo dilectionis meritiendum est, secundum propinquitatem ad Deum: at pater Deo familiarior est quam principium, sequitur Garzi d. l. vel uo, num. 36. & seq. ff. de iust. & iure, ubi quod filius præter seipsum naminem diligere, & venerari debet, ut patrem, & nulli ex his, qui in natura sunt, si filius tuorum reuerentia & præsidij debet, quantum parente hanc quoque sententiam probauit Petr. Lenand. in tract. de priuileg. Doctor. par. 4. questione quinquagesima nona, quem citat & sequitur Alesan. in tract. de par. potesta. esse 2. 17. num. 34. quia [7] filius recipit esse à patre, & Moyses, 32. q. 3. c. nalsi. 35. dist. 1. cap. mulier, 56. dist. 1. ideo plus obligatur patri, quam retribui, & patri non potest sufficere si filio retribui, quia plus filios [8] diligit quam seipsum, l. i. si quidem, ff. quod met. cau. & pater potest plene filium quietare pro beneficio, sed

sed non contra filium patri restituere, secundum Aristotel. 8. Ethicorum. Adde quod hanc sententiam probauit Baluze. in c. partitionum, q. 1. dist. 1. motus ea ratione quia si pater filium habet esse, Præposit. in d. c. non satis, numer. 10. ubi refert illud Aristot. in 4. Ethicorum, quod obligat o ad parentes tanta est, ut filius non possit reddere æquiualens. idem Præposit. in c. cum habet, numer. 7. de eo qui ducit in uxorem eam, quam post per adulter, hoc etiam voluit Cyn. in l. fin. fin. C. de par. qui fil. diffrazor. ubi refert, quod Jacob. de Rau. magnus magister omnis philosophiæ dicebat quod si pater potest capere filium, nepotem & panem, & quia potest vendere filium, sequitur Sane. in fin. hoc idem probauit Alphons. à Castro, quem citat Cordub. in l. si quis à liberis, in princ. numer. 35. de liber. agnoscend. contraria sententia placuit Asch. in c. cum habet, numer. 12. Ioanna. de Lignis tract. de auct. l. 6. de subuentione paterna, & filii illi, numero 16. & eos citat & sequitur Cordub. in dicta l. si quis à liberis, in princ. numero trigésimo quinto, huius partis fundamentum est, quia amor descendendi non ascendit, nam & parentibus, si de iur. testam. l. scripto, §. fin. C. unde liberi, & hoc confirmat magister philofophiz, ut inquit Cyn. in d. l. 2. in fin. Sed hoc procedit quoad ordinem dilectionis, non autem quoad effectum obligationis, quæ si attenditur, dum querimus, uter potius teneatur subuenire, ita Jacob. de Rau. quem citat Ripa. in d. c. cum habet, ita quoque respondet Pæ. l. cum in loco supra citato, & inquit Asch. de effect. 17. numer. 74. ubi dicit se ultra alios ponderasse rest. in dicta l. 2. de par. qui fil. diffrazor. cum tamen ille test. ante eum fuerit ad hoc ponderatus à Jacob. Rau. Cyn. Salycet. Præposit. & alii, eodem modo responderetur ad eos, qui dicunt quod pater plus diligit filium, quam filius patrem, fin. C. de curat. sur. l. si quidem, ff. quod met. cau. allegat etiam quod bona patris magis debentur filio, quam patri, d. l. nam & si parentibus in princ. & quod certo modo bona patris si dicantur esse filio, eo adhuc viuenti, in ius, ff. de l. b. & postea hom. ideo filius excludit suum si succedit patri, l. 4. ff. si tabule testamen. ouille ex ab. authen. successus. C. de fidei & legit. sed responderetur quod ratio successione non semper regulari ius alimentandi, nec præstatio alimentorum semper inducitur, secundum ordinem succedendi, ut supra diximus sepe, & probat Ruin. in cons. 94. numer. 10. vol. 5. Berol. in cons. 169. numer. 21. volumine secundo, & videmus in filio spurio, & alio, allegat quoque quod pater iure naturali teneatur alere filium, at filius contra patrem alit iure gentium, ita gloss. & Bartol. in dict. l. si quis à liberis, §. si vel parenti, ff. de lib. agno. Ergo maiori obligatione erga filium obstringitur quam erga patrem, hoc dubium proponit Præpo. in dicto capitulo cum habet, sed non resoluit, ergo dico quod ubi alimenta debentur, filio strictius & fortius debentur, quam debeat patri, & in consensu patris & filii propter maxima beneficia præterit patris, atq. ne ita aliud est considerare obligat ones in esse productam, aliud verò antiquam in esse productam: existentia autem patris impedit ne oratur obligatio, seu ne exteri possit ius obligationis erga filium, dum patri prouisum sit.

Addeat item, quod si quis habet patrem & filium diuites, ipse si autem inops sit, debet petere à patre, non à filio, ita Præposit. d. cum habet, ex Bartol. in non quærit modum, ff. de liber. agnosc. sed id videtur mihi magis facere pro patre, quam pro filio, quia sicuti pater primus consuevit, ita etiam fi-

lius, ita sibi primam debet subueniri in egestate, & eum sequuntur comoda, quem sequuntur incommoda. l. secundum naturam, ff. de regul. iur. prima ergo opinio plures & potiores habet auctores, fundaturque grauiori ratione, quæ deductur non ex voluntate filii, vel eius affectione. certum est enim nomen fore, qui non filio potius quam patri subuenire, si prona est hominis natura ad obliuiscendum recepti beneficii, sed ex necessitate obligationis: nulli enim dubium quin patri plus debeamus, quam quicumque alii, cum parentibus pares [13] vices reddere nemo possit. Præterea antiquior est ea obligatio quæ patri obstringitur, [14] ideo primam exoluentia, Bartol. in l. cum ex pluribus, numero secundo, versic. si nulla, ff. de solut. Alex. in cons. 89. num. 1. volum. 3. Ruin. in cons. 136. num. 23. vol. 4. in cons. 167. num. 3. vol. 5. Paris. cons. 122. numer. 7. vol. 4. & dicit idem Præposit. in d. cum habet, numer. 7. quod per naturam filiorum non ponitur aut conditio fieri deterior, quominus conueniat filium sibi ante præteritionem filiorum obligatum, & sicut communis regula, quod prior tempore. [15] prior est iure, & qui prior, de regul. iur. in 6. Item obligatio, quæ teneatur pater erga filium, oritur ex seipso, per regulam generationis, ut eo modo teneatur filium alere, quem natura docuit omnia animantia: ea obligatio, qua filius obligatur erga patrem, oritur ab ipso patre, qui inextinguibile filio contulit beneficium, ergo & prius tollenda est. Adde quod line patre huius in rerum natura filius, ergo cum ad patrem referenda sit essentia filij, ille in alimentis est filio præferendus, & idem videtur dicendum in matre, quia quoad naturæ instinctum filius pariter [16] obligatur matri & patri, ut inquit Innocent. c. 2. de regul. sequitur Præposit. in dicta cum habet, num. 6.

SUMMARIA.

1. Uxor dicitur eadem caro cum marito.
2. Uxorem alere maritum non tenetur, prout quæritur patrem.

QVÆSTIO XCV.

EST quoque questio, cui magis debeat quis alimenta præstare, patris, an uxoris, cum uterque æqualiter egeat, & non habeat filius quantum sufficit pro subuentione viuisque, & sane diximus quod libet seipsum ceteris omnibus præponere debere, videretur ideo pari ratione præterendum uxorem, quæ dicitur eadem caro cum [1] marito, & debetur, de bigam. c. gaudemus, de diuor. & Paulus ad Ephes. 5. dicit, quod maritus uxorem diligere debet, sicut seipsum, ut habemus in Euangelio, quod propter uxorem debet quis relinquere patrem & matrem, & alia allegat Tyræquel. in tract. de legib. connub. l. 8. numer. 12. sed aliam patrem [2] amplexatur diuus Thom. in secunda secundæ, questio. 76. art. 3. & ia 3. distinct. 29. quæstione septima ad tertium, sequitur Garzias in l. veluti, numer. 36. & sequit. de iust. & iure. Cordub. in dict. l. si quis à liberis, §. si quis ex his, numero septuagesimo quarto, ff. de liber. agnoscend. mouentur rationibus, quibus adducuntur ad patrem filio præferendum, & ad supradicta in contrarium respondent procedere, quo ad conjunctionem & habitationem, non quo ad reuerentiam, & subuentionem, ut apud eos videri potest. & hoc casu, pro patre facit ratio reuerentiæ, & successione, secundum quos diximus sepe regulari ius alimentorum, ille non sit modus ille perpetuus hoc verum est in bonis, quæ sunt propria filij, verum si essent bona dotalia, ex eorum fructibus essent in primis præstanda

alimēta vitori, vt alijs diximus.

SPMMARIA

1. *Pater pater infidelis subueniendum est, quam alij*
2. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
3. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
4. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
5. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
6. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
7. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
8. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
9. *patres etiam transgressores legem benedictus est*
10. *patres etiam transgressores legem benedictus est*

QUESTIO XCVI

Si pater infidelis sit, & egerit, an ei poterit filius negare alimentum, re aliat fidelem aliquem, vel fundum in eadem indigentia constitutum, autembo quod viro bono & sancto magis debemus, & fidei potius quam malo & infideli, secundum rubricam in d.c. non satis, 36. dist. 1. veritas est, quod si pater potius infidelis & malo est subueniendum, ita glossa d.c. non satis, in d.c. domus filiorum & in c. filij, qui parentes, dist. 30. & has glossas dicit solennes Bonacina in consil. 63. colum. 2. volum. 2. Speculum in c. qui filij sunt legitimi, s. fin. num. 13. vbi allegat Hostien. qui verum in sum. in tit. de temp. & qual. ordin. in 2. regula. colum. 2. verificat. minor, miratur, quod etiam Doctor iuris postquam de hoc debuit, cum alimentorum pretio dependente a iure naturali primatum, quod est commune omnibus animalibus, sequitur in d. Andrad. Speculum in loco predicto, qui refert Roine & Grotius in fun. eunt. Abba in c. si quis Epileptus, lo primo notab. de heretic. Dicitur Thom. 2. 3. dist. 29. Durand. in quarta, Cardin. in d.c. non satis, Propositi, num. 20. Cardin. in d.c. 1. num. 21. de testat. Felin. in c. cum sis, de iudeis, alios citat Cordob. in d. si quis a liberis, s. & si impubes, nu. 8. fide liber. agnoscen. Marquard. in tract. de iudeis, in 3. part. cap. 4. num. 7. Propositi in loco predicto, num. 20. ponit quinque rationes, sed eas precipue, quod si quisque etiam infidelis tenetur potius corrigere, qui iniquitatemque fidei: & pater videtur eadem persona cum filio. Item naturalis obligatio tanto maior est, quanto naturale vinculum est maius in patre & filio maius est naturale vinculum, quam in quocunque alio, ergo ei magis subueniendum est. Tercio in sustentatione nature magis tenetur ei, cum magis debeat, secundum naturam, & a quo magis depreco, sed pater est utilis ergo, &c. Quarto magis tenetur illi cui magis debeat, secundum regulam misericordie dicit & iustitiam, quare ei cui debeat solus secundum regulam misericordie: patri autem filius tenetur, secundum utriusque regulam, alij vero secundum regulam misericordie tantum, & non obstat quod pater sit infidelis, & quod ideo magis sit necandus, quam alendus, c. leg. 23. questione octava, quia respondendo, quod quantumvis infidelis sit, [1] & legem transgressores pater est, lumen, s. maneat, fide iure doc. s. i. vero conuenit, in vers. alia necessarii, in Authent. de iocessu nuptiarum, & persona pater semper sancta & honesta [3] videri debet filio, Liberto, de obseq. liber. etiam si inhonesta sit, vt inquit glossa. Hec tamen intelligenda sunt non procedendo, quando per huiusmodi alimentorum praestationem pater fieret deterius quo ad Deum, & quando sustentatio patris redundaret in damnum fidei vel Ecclesie: sus enim casibus infidelis pater alendus [4] non est, secundum Cardin. in dicto cap. non satis, quem sequitur ibi Propositi numero vigesimo.

SPMMARIA

1. *Uxor relictas infidelis non tenetur primum alimentum*
2. *Parentrum communis est vnum, quod sua bona videntur adficio.*
3. *Filius ad patrem succedens tenetur a natura*
4. *Homo a quo alimetur, relinquitur, reuertitur in primis alimentum pro se.*
5. *Nemo tenetur sub potestate alere, vt alimentum alia prebeat.*

QUESTIO XCVII

Quando instituit filius nepotibus vel decessentibus testator, relinquit vixi alimentum, fructus autem non sufficiunt ad sustentationem filiorum vel nepotum, & maris, quis praestatur in alimentorum perceptione. Barba in consil. 63. colum. 2. dicit: praeteris filios vel nepotes testatoris coniectura volente, qui creditur voluisse quod primo alantur filij: est enim commune [1] vnum omnium parentum, vt sua bona ad filios perueniant, scriptum si vide liberis & quia pater iuxta praesumptionem magis diligit filium, & natura [3] ipsa videtur filios velle care ad sustentationem parentum, s. fin. Cuius bonorum, hoc etiam videtur Picas in l. Titia, Titia cum nubere, non e. 156. verum finem, & de legat. hoc idem probat Socinus in consil. 97. in fin. voluitque primo, hoc ego intelligerem, quando relinqueret alimenta extraneo quoniam testator non tenebatur alere: sed quando fuerit relictis alijs, quibus testator obligatus non est, quia aliud tunc est dicendum. Addo quod dictum Barba non procedit in quocunque haerede instituto, a quo relictum sunt alimenta, quia semper is ante omnia deducit [4] alimentum suum antequam soluat alijs, & si pro se non sufficiunt, non tenetur alijs dare, ita intelligit Naza in consil. 387. num. 8. vbi allegat Bald. in l. 5. officio in fin. de test. & ratione distrah. dicere, quod nemo [5] tenetur ardere victum suum, vt alia eum parti vel alij prebet. hinc sententiam etiam, s. pluribus de iudic. Lancelotti Galliani in consuetud. Alexand. in vers. solidos, num. 13. & nu. 13. vbi limitat, quando haeres ipse habet aliunde.

SPMMARIA

1. *Pater spiritualis alimentum prae, quam carnalis praestanda.*
2. *Pater spiritualis magis est amandus quam carnalis.*
3. *Affectus spiritualis magis est quam carnalis.*
4. *Pater spiritualis magis est amandus quam carnalis.*
5. *Episcopo propriis beneficiis quae tenetur potius quam domo, vel principi, vel regi.*

QUESTIO XCVIII

In concursu patris spiritualis & carnalis, praetendens est spiritualis, secundum Bellam. in consil. 10. num. 20. dist. 86. & ratio est, quia secundum glossam in c. p. d. 2. jo. 43. plus est [1] diligere patrem spirituales quam carnalis, & ei praestandum in exhibitione reverentiae, & ei praestandum spirituale, quam carnale, dixi supra agendo de alimentis filio praestanda a patre spirituali, dictum tamen est de officio, sed non inuenio contradicendum, & inquit glossa in c. nat. 3. in vers. parente, de pen. dist. 1. quod multo fortius patris id [4] potius praestetur.

plectitur occidens patrem spiritualem, quam qui no-
cavit carnalem, Alexand. ad Bar. in l. diuus, ita d. le-
gem Pompei, de parricidio, eadem ratione concludit
Bellarm. quod magis tenetur quis beneficiare (3) Ep-
iscopopo suo, quam docere in parochia, puta regi, vel
principi, sequitur Prepositus loco predicto, ex quibus
idem potest inferri ad alios omnes, qui spiritualia no-
bis ministrant & docent.

SUMMARIA.

1. *Patris mater & filius subueniendum est, nec omni
hoc differre potest alterum alius.*
2. *Mater qui filio est obligata et pater.*

QUESTIO XCIX.

Quæritur habet quis patrem & matrem, cui ma-
gis debeat subuenire, ut quod vtrique (1) qua-
liter, secundum B. ad l. in iurisdic. ff. de curato. huius.
vbi ait patrem in hoc non esse matrem præferendum, &
ad id est non nouum argumentum illius legis, sequitur
African. Clem. in tract. de patr. potest. cap. 4. in prin-
cipio, h. de iur. in c. 1. de reg. iur. quod fecundum
naturam in finem (2) filius quoque obligatur ma-
tri, sicut patri, sequitur Prepositus in c. cum haberet, nu-
mer. 6. circa fin. l. de eo, qui duxit in vxor, quam polliuit
per adul.

SUMMARIA.

1. *Mon. clerici habentes ecclesias curas, tenentur
vix, ut non eligerentur spiritualia ministrare.*
2. *Vicarius est prior alius non monasterium.*
3. *Trinitas de viando damno præferre et, qui tractat
de iure.*
4. *Res de facienda ad primam naturam.*

QUESTIO C.

Monasteria habent aliquando vnitates ecclesias
curas, quibus tenentur providere de (1) vici-
tio precepto, qui spiritualia populo ministrent, secundum
ten. in c. in Lateranensi, & in c. de monachis de prob.
Clem. vnicia, de offic. vic. c. 2. de suppl. neglig. præ-
lat. Feder. consil. 95. hoc casu si fructus ecclesie non
sufficiunt pro monasterio & vicario, quis eis eis pri-
mus alendus erit, & Henricus Boic. in c. exposuisti,
de proben. dicit esse (2) alendum vicarium, sequitur
Rebius in tract. de congr. portio, num. 101. vbi multis
mouetur primò, quia est principaliter Ecclesie patri-
monium, non monasterij: ergo vicarius tractat de
damno (3) & præfertur, iuris ignorantia, ff. de iur. &
fact. ignorant. Secundo, quia iuvorabilis est zere
plebem, quæ bona illa consulit. Tercio, quod hoc
modo egerant redditus in eam causam in qua ho-
runt dati, (4) & redeunt ad primam causam, si vi-
nus, & pactus, ff. de pactis.

SUMMARIA.

1. *Pater pro alimentis prius est commendandus quam fi-
lius.*
2. *Uincula duo magis ligant.*
3. *Pater commendatur in iura.*
4. *Pater vane patre potestatis vendere potest filium
vnde alia.*

QUESTIO CI.

Itendum item de pluribus, qui teneantur ad a-
limenta, quis eorum primus exigatur, si enim
quis egenus patrem habet, & filium diuitem, quis eo-
rum commendandus erit, & sanè Cyn. in l. in fin. multa
adducens in veritate patrem nulli se addixit se.

tenere, Sicut item in l. fin. C. eod. tit. non debetur
loa. de lignar. in tract. de amicis, hinc indugit du-
bium, num. 3. concludit, ut vtrique contributor et in ali-
menta patri, & filij respectus, vera conclusio est,
quod pater ipse (1) tenetur, & ab eo petenda sunt ali-
menta, de Arena in l. non quemadmodum. Ede
liber. agnosce, sequitur ibi Bart. dicens rationem esse,
quia obligatio alendi descendit ab aquitate, & ratio-
ne naturalis, si quis a liberis, verè & magis, de libe-
ri agnosce naturalis autem ius, & aequitas suadet, quod pa-
ter aliat filium, non filius patrem, l. si quis a liberis,
si vel patris, & pater, est de propinquo sanguine
ergo &c. Anchar. in c. cum haberet, nu. 19. de eo qui
dux. in vxor. quam polliuit per adulter, & ibi Prepos.
nu. 7. in filio. Fabrian. si ius naturale, nu. 17. Iustit. de iu-
re natural. Præd. Pap. in forma libel. quo agitur pro
legit. rei sog. in prin. num. 84. quia naturalis iure ma-
gis pater alitringitur alteri filium, quam e contra. Al-
ber. in l. pen. in fin. C. de alend. liber. Alex. in l. in suis,
num. 7. de lib. & posthum. vbi dicit patris esse primam
causam potius quam cuiusque alterius, Caccialup. in
l. frator a fratre, nu. 107. ff. de cond. indeb. African.
Clem. in tract. de patria potest. effect. 17. num. 71. quia
pater tenetur naturali & civilis iure, secundum Bar. in
d. l. si quis a liberis, & fin. filius autem solo iure civilis
obligatur, & duo vincula iustis (2) ligant, & fed ho-
die, verè si verò pater, in fin. Instit. de adopt. Cordub.
in d. l. si quis a liberis, in prin. num. 7. Adde (3) quod
pater conservatur in filio, ut inquit Cyn. in d. l. co-
lum. in fin. quilibet autem primo repetitur ad conser-
vationem l. præf. C. de seru. & acqu. verò in con-
trarium allegatur, non stringunt nam & si patri iu-
re permittitur sit filium vendere, l. 2. C. de patr. qui fil.
distr. quod econtra filio non conceditur, ut patrem
vendat, non ideo inferitur, a quin maior obligatio sit
quoad alimenta in patre erga filium, quam in filio er-
ga patrem, id enim ratione (4) patris potestatis in-
dultum fuit, secundum Bal. in d. l. 2. num. 1. & alios ibi
attendi etiam debet prioritas obligationis, quæ est in
patre, qui cum a principio subsistat, non tollitur per
superexistentiam filij, concurren etiam in patre natu-
rale parentum votum, quod filius succedet in eius bo-
nificatione autem successiois alimenta esse prestan-
da, idem aliquando fuit, dum loquendo de ventre
pregnante allegauimus illud axioma, alendum eum,
qui aliquo casu est succedens.

SUMMARIA.

1. *Nepos acquiritur aui, in cuius est potestate.*
2. *Pater in cuius filiorum omni, quando aui non extat.*
3. *Filius defenditur a patre quando abest aui.*
4. *Aui tenetur dare nepoti etiam diuitum.*
5. *Argumentum a date ad alimenta est viciu.*
6. *Nepos alendus est a patre, non ab aui.*
7. *Dos neptis a ab aui, imputatur in legitimam filij.*
8. *Remota cons. 94. nu. 9. volum. 5. reprobat.*
9. *Dos data neptis ab aui, non imputatur in legitimam
filij, qui erat pater, & datur non tenetur.*
10. *Aui nepoti alteri tenetur, quando pater est pau-
per.*

QUESTIO CII.

Vbi cum aliquando oritur, quis alicui egenti
prior subueniat, paterne aut aui paternæ cum
vtrique eorum diues est, onusque alimentorum su-
stinere potest, & diceret quilibet, auium ad obliga-
ri debet enim nepotem in potestate, quia ratione li-

bi omnia quæritur, [1] quæcumque æquirit nepos, l. cum oportet. C. de bonis quæ liber. & ita debet omne alimentorum subire, qui commodum tenet successione. secundum naturam. ff. de reg. iur. Secundo oportet filiorum tuæ demum ad patrem spectat, quando autem [2] maritus est, si maritus, ff. si fund. et c. et c. ergo ius vivente ad eum pertinet. Tercio, nepotis defectio spectat ad [3] filium, quando autem abest, id est finitus, quod deinde, si de iuri contrario autem sensu eo presente spectat ad avum, & si hoc procedit in defensione, locum habebit etiam in alimentaria. ne. Postremo, autem tenetur dotare nepotem eam [4] diutem, sicut, verbi pro sua progentie, C. de dot. promiss. Doctores in l. si soluto matrim. Ruin. in cons. 94. in 9. volum. 4. ubi ait reprobari communiter glo. in d. l. fin. ergo tenetur etiam alere nepotem, quia regulariter [5] valet argumentum de dote ad alimenta, secundum Bart. & Bald. in athen. res. que. C. commun. de legat. Sed adversa sententia verior est, & communis, quod pater ipse teneatur filium alere, [6] non autem nepotem, ita tenent Cyn. & Salic. in l. fin. C. de uen. lib. Barol. in l. non quemadmodum, ff. de lib. agnoscen. ubi mouet sola ratione charitatis & sanguinis, Cui. Cum in l. fin. de iustit. & iur. Ateq. qui est sequens, in cons. 17. col. 8. in fin. & in col. 9. in prin. Alex. in l. fin. in l. fin. de lib. & posthuma. Alex. in l. fin. in l. fin. solut. matrim. ubi l. fin. numer. 7. Socin. in cons. 161. colum. 1. volumine 2. Caccia. lopp. in l. fin. fratrum. num. 107. ff. de condit. indeb. ubi dicit esse notandum, Campeg. in tract. dot. in 1. par. ubi in q. 18. Curt. in athen. res. que. num. 16. C. commun. de legat. Ruin. in cons. 94. num. 7. in fin. volum. 5. Ioan. Lup. in l. per vestras. 3. notab. in §. 4. col. 1. de d. not. inter virum & vxor. ubi ait, quod prima obligatio alimentorum est patris, non aut. Alcan. Clemen. in tract. de patr. pot. effect. 7. num. 17. Cordub. d. l. si quis à liberis, in princip. num. 36. ubi dicit hanc esse veram sententiam, quia in alendo filium causa patris prior est, & oritur à naturali stimulo, quo pater impellitur filium educare, & in summa mouentur omnes naturali ratione, ideo dicunt Doctores, quod pater, non autem tenetur dotare filium, & quod dos data nepoti ab avo, imputatur filio in legitimam, quando filius ipse tenebatur dotare, [7] videtur enim avus solvendo debuit filij, dedisse breui manu dotem ipsi filio, ita Cynus in l. cum servus, in princip. questio. 5. numer. 5. C. de inoffic. testam. Angel. bene in l. in quartam. colum. fin. in fin. ver. ff. de iustit. & ad legem Falcid. Alex. d. num. 18. Ripa. num. 202. Bereng. colum. fin. idem Alex. in cons. 31. num. 3. & sequenti, volum. 4. Ruin. in cons. 171. num. 9. vol. 1. & in cons. 138. num. 1. in cons. 148. numer. 8. volum. 2. Socin. iun. in cons. 33. num. 8. vol. 1. Alcin. in tract. per sumpt. reg. 1. præsumptio. 37. num. 4. ver. quid tenendum. Cephal. in cons. 105. volum. 1. quæ autem in contrarium allegata sunt, deducuntur à longè, ita quod non opus est ea r. tollere, & quod voluit Ruin. quod avus tenetur nepotem dotare, [8] quamvis diutem, habet glossam contradicentem in d. l. fin. C. de dot. promiss. & cum glo. trans. Bald. in athen. res. que. C. commun. de legat. ubi glaz contrariam sententiam, quando filius esset pauper, & non posset dotare, id placuit etiam Alex. ad Barto. in d. l. non quemadmodum, & ideo Alex. in l. in quartam, num. 18. ver. sedum tamen dixi, quod ubi filius est diues, & consequenter tenetur dotare, tunc dos per avum data nepoti, imputatur filio in legitimam, quia cedit in filij exomus, quia ea mediante liberatur ab opere: et quando filius erat pauper, [9] & non tenebatur dotare,

tunc dos data nepoti ab avo, minime imputatur filio in legitimam, quia tunc non cedit in voluntatem filij, sed avus solvit proprium debitum, sequitur ibi l. in quartam, §. 1. de iudic. num. 45. ver. item dicit opinio Picus num. 146. Corne. cons. 34. lit. c. volum. 4. Nota, qui opinio declaratur in cons. 343. num. 6. & c. ubi reprehendit eos, qui tenent contrariam, Gabriel. c. 6. mun. opinio. lib. 3. conclus. 5. numer. 8. Equivocal tamen Alcin. d. l. præsumptio. 17. in fin. & Cephal. in d. cons. 105. numer. 19. Præmissi, verò conclusio procedit, quando filius est diues, & potest alimentum filio ministrare, ut si pauper sit, sine dubio tunc cum [10] ipse tenetur, secundum Barol. in d. l. non quemadmodum, Cyn. & Salic. d. l. fin. & Caccia. lopp. in l. Lup. & alij citati, pro qua sententia non fit conclusio, quam supra firmavimus, quod avus in d. effectum patris tenetur alere nepotem egenum.

SUMMARY.

1. Avus paternus tenetur alere nepotem, non mater.
2. Avus paternus tenetur dotare nepotem ex filio, non mater.
3. Pauper non datur, qui pater vel avum habet diutem.
4. Avus dotando nepotem ex filio pauperem, datur proprium debitum solvere.
5. Pater conservatur in filio, sicut in avo.
6. Symbolum habent, facilius est transire.
7. Videtur, quod semel ex diutem descendit ad unam lineam, conservatur in alio excludit alios.
8. Amor ardentius descendit in nepotem, quam viget in filium.

QUESTIO CIII.

Pater non extante, qui tenetur ad alimenta, & ius paternus, in mater. Primo aspectu videtur matrem teneri, quia si obligatio alendi descendit à charitate, & sanguinis affectione, mater plus diligit, & est proximior: item mater ipsa filio decedenti succederet excluso avo paterno. verum Ruin. in cons. 94. num. 9. & 10. vol. 5. defendit hoc casu avum paternum [1] prius exigendum, quia avus tenetur nepotem alere propter huius, & est onus filij, & consequenter avus, d. l. qui à liberis, §. non tantum, ff. de lib. agnoscen. eandem opinionem tenent Castr. in l. Nescimus, ff. de neg. gest. Baro. in cons. 186. n. 3. vol. 1. idem videmus in onere dotandi, quod patre non existente, vel non habente incumbit [2] iavo paterno, non matri. l. dedit dotem. ff. de collat. l. si pater, cum gloss. ff. de iustit. D. l. in l. si solut. matrimonio, & supra diximus, quod mater alit filium, quando non habet aliunde: non dicitur non habere, quod extat avus, qui ad hoc tenetur, argumento eius quod ponit Bart. in l. si quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de lib. agnoscen. & pauper non dicitur, [3] qui patrem vel avum, habet diutem, ut per Doct. in athen. præterea, C. de vir. & vxor. & diximus supra quod ubi filius est pauper, avus dando dotem nepoti, non imputat eam in legitimam filij, quia tunc ex quo ipse, non filius est obligatus, non confert beneficium in filium, sed [4] debitum proprium solvit, secundum Alex. in d. l. in quartam, numer. 28. ff. de leg. Falcid. ubi Ruin. Hercul. & Bereng. cum aliis citatis in precedenti questione, hanc opinionem approbat etiam Cordub. in d. l. si quis à liberis, §. si mater, ff. de lib. agnoscen. Adde quod sicut patet [5] conservatur in filio, ut per Cyn. in l. columba 1. in fin. C. de alend. liber. ita & avus, & ideo magis tenetur avus quam mater. Præterea, cum principalis obligatio semel à lege

in iudic.

luncta fili patris; & ita constituta in ascendenti in masculorum linea, facilius per eandem lineam excurrit in aum, q. d. n. et transiit in aliam lineam maternam, quia in habentibus symbolum [6] facilius est transire, faciliusque dicitur de secundo, q. d. postquam peruenit ad r. a. n. lineam per diffusionem, vel per aliam lineam viam, in ea succedunt quicunque [7] descendentes ab illa linea, ex adis ag. uia coniunctis per aliam lineam inquam proximioribus, est text. in c. t. de natura success. l. e. ubi enim declarat Bald. Bar. in i. con. 47. p. r. a. m. e. u. d. q. 100. p. r. o. s. i. n. c. a. e. u. l. u. m. n. de grad. succ. Natura in c. 20. s. 3. per totum, ubi adit Socin. de Insa. de illo tamen textu multa ponunt Socin. Ruin. Rip. Rub. Par. Didac. Zan. & Menoc. quos non expedit omne relatare, & aliqua dixi in consilio 120. n. 15. de sequenti. Quod autem dicitur de charitate & affectione la. ag. uia, presorq. x. p. x. t. e. l. l. a. q. u. a. e. d. e. m. i. s. [8] descendit amor in nepotes, quam viget in filiis, lib. oron. in fine, si de verborum signific. Curtium in c. 2. s. 16. n. 13. Crassan. in consilio 67. n. 90. regula. de n. successione non est l. e. ubi tractatur de al. m. e. i. s. p. r. a. x. a. n. d. i. s. v. t. d. e. c. l. a. r. a. t. u. m. in d. consilio 24. in fine.

S. P. M. A. R. I. A.

1. *Heres representat personam defuncti, & censetur eius vnus & idem.*
 2. *Heres tenet obligationem, quae erat in defuncto.*
 3. *Heres materis promittit nepotes alere quam l. e. v. t. p. e. r. u. s.*
 4. *Item qui natus est post mortem defuncti, quando instituitur.*
 5. *Argumentum a contrario sensu, non sumitur a dispositione uel n. e.*
 6. *Nisi defunctus non habuit animam pastam, affirmat.*
 7. *Nisi, ubi significat oppositum eius, qui in me dicitur aduersus.*
 8. *Officium in l. e. pro alimentis non datur contra heredes, ubi subsistent ead. in equitate.*
 9. *Heres non representat defunctum in i. s. i. s. q. u. a. n. t. r. a. s. s. e. m. ad l. e. d. e. d. i. s.*

QVÆSTIO CIII

Pater & mater non extantibus, si quis habeat maternum aum dicitur, & heredes sui patris locupletes, quem debet pro suis alimentis conuenire, autumne mater n. u. i. vel heredes patris. & videtur heredes esse obligatos, nam heres representat [1] personam defuncti, & censetur cum eo vnus, & idem, s. i. in Authent. de inierat. a morien. p. r. e. l. l. & in heredes [2] de testat. obligatio, quae erat in defuncto, ut in titu. C. de hered. action. & C. v. t. ab hered. & contra hered. at si viueret pater, teneret ipse alere, non aum materis, ut supra declarauit. Præterea si uia mater, ita & aum n. u. i. t. r. a. n. s. i. t. u. r. alere in subsidiis, quando alius non extat, hic extant heredes, & cum apud heredes sim bona, atque ita commodum debet idem fuisse in eodem modum, secundum naturam, s. i. de reg. al. u. i. t. e. m. o. n. u. s. alimentorum pertinebat ad patrem in bonis suis, ergo, ad heredes bona transire cum sua onere alendi, d. i. i. q. u. i. a. in l. i. b. e. r. i. s. i. t. e. m. r. e. s. c. r. i. p. t. u. m. & in simili ita arguit Cyn. in l. alimentis. C. de negot. gl. in i. u. t. e. n. e. t. P. e. t. r. in d. l. i. n. e. m. e. n. t. D. n. o. n. q. u. i. a. m. d. i. s. t. i. n. d. u. m. s. i. d. e. l. i. b. e. r. a. g. r. o. s. c. e. n. t. s. i. t. e. x. in d. l. n. o. n. q. u. i. a. m. d. i. s. t. i. n. d. u. m. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. c. o. n. t. r. a. r. i. u. m. q. u. i. d. i. n. i. o. n. i. n. a. e. r. e. n. u. s. a. u. i. u. s. t. e. n. e. a. t. d. u. m. d. i. c. e. n. t. p. a. r. t. u. m. i. l. l. i. e. n. o. n. e. i. t. e. o. n. e. r. i. a. u. o. n. i. s. i. p. a. t. e. r. d. e. c. e. s. s. e. r. i. t. u. l. e. i. t. e. g. e. n. u. s. i. t. a. e. i. l. l. o. t. e. x. d. e. d. u. c. i. t. [3] Bar. ibi dicens, et e. c. a. s. u. m. e. x. p. r. e. s. t. u. m. l. e. q. u. i. a. m. d. i. s. t. i. n. d. u. m. in

consilio 94. num. 7. volum. 5. B. ser. in consilio 7. num. 14. ubi dicit illum tex. esse celeberrim. Cordub. d. l. i. i. q. u. i. s. i. l. l. i. b. e. r. i. s. s. i. t. e. m. r. e. s. c. r. i. p. t. u. m. n. 8. s. i. d. e. l. i. b. a. g. r. o. s. c. e. n. t. u. m. v. i. d. e. a. t. u. r. t. a. m. e. n. q. u. o. d. i. l. l. e. t. e. x. t. [4] p. r. o. b. e. t. p. r. i. m. o. q. u. i. d. a. m. l. o. q. u. i. t. u. r. d. e. a. u. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. p. o. t. e. s. t. d. e. p. a. t. e. r. n. o. n. o. d. e. m. a. t. e. r. n. o. s. e. c. u. n. d. o. q. u. i. d. a. m. d. i. c. i. t. n. i. l. i. p. a. t. e. r. n. o. n. s. i. s. p. e. r. i. t. e. s. d. e. b. e. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. n. e. c. e. h. e. r. e. d. e. s. r. e. l. i. q. u. e. r. i. t. i. n. d. o. n. e. o. s. q. u. i. a. p. a. r. i. a. s. u. n. t. q. u. o. d. v. i. u. a. t. p. a. t. e. r. l. o. c. u. p. l. e. s. v. e. l. h. e. r. e. d. e. s. h. a. b. e. a. t. l. o. c. u. p. l. e. s. & i. t. a. D. y. n. i. n. t. e. l. l. i. c. i. t. i. l. l. u. m. t. e. x. t. T. e. r. t. i. o. q. u. i. a. c. u. m. t. e. x. t. u. s. n. e. g. a. u. i. t. d. i. c. a. t. p. a. t. e. r. n. o. n. e. s. s. e. o. n. e. r. i. a. u. o. p. a. t. e. r. s. u. p. e. r. f. i. l. i. e. s. i. n. o. n. p. o. t. e. s. t. a. g. i. m. e. n. t. u. m. a. c. c. i. d. e. n. s. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. o. s. e. n. s. u. f. u. m. q. u. o. d. f. i. l. i. u. s. q. u. a. n. d. o. p. a. t. e. r. n. o. n. e. s. t. s. u. p. e. r. f. i. l. i. e. s. n. a. m. n. o. n. s. u. m. i. t. u. r. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m. a. c. c. i. d. e. n. s. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. o. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. u. s. n. e. g. u. i. d. i. c. a. t. u. r. a. c. c. i. d. e. n. s. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. o. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. u. s. i. n. t. e. r. C. a. i. r. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 359. v. o. l. 2. A. l. e. x. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 359. n. 16. v. o. l. 15. l. a. s. o. n. i. n. l. i. c. o. l. u. m. 9. v. e. r. l. s. e. c. u. n. d. o. l. i. m. i. t. a. & c. i. t. a. v. e. r. l. s. i. q. u. a. r. t. o. l. i. m. i. t. a. s. i. d. e. o. f. f. i. c. i. u. s. C. h. a. l. l. a. n. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 44. N. a. i. a. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 352. n. u. m. 12. d. e. c. i. s. & c. d. e. n. o. n. 79. n. u. m. 18. & d. e. c. i. s. 178. n. u. m. 6. S. e. d. h. a. c. o. m. n. i. a. c. e. s. s. a. n. t. d. i. l. i. g. e. n. t. e. r. i. n. s. p. e. c. t. u. s. v. i. l. l. u. s. t. e. x. t. s. N. o. n. o. b. i. t. a. t. i. g. e. r. p. r. i. m. o. q. u. o. d. l. o. q. u. a. t. u. r. d. e. p. a. t. e. r. n. o. q. u. i. a. h. a. u. i. t. f. i. l. i. u. s. o. c. c. u. r. r. i. t. g. l. o. s. s. i. b. i. q. u. e. d. u. i. n. d. i. c. i. t. a. i. o. s. s. u. b. d. i. c. i. t. m. a. t. e. r. n. o. & c. o. n. u. e. n. i. u. m. v. e. r. b. a. t. e. x. t. u. s. q. u. e. l. o. q. u. u. n. t. u. r. d. e. l. i. b. e. r. i. s. f. i. l. i. s. & c. o. o. s. t. i. t. u. i. t. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. m. i. n. t. e. r. n. a. t. o. s. e. t. f. i. l. i. a. n. o. s. t. r. a. & n. a. t. o. s. e. t. l. i. b. e. r. i. s. n. o. s. t. r. i. s. m. a. s. c. u. l. a. s. A. d. s. e. c. u. n. d. u. m. r. e. s. p. o. n. d. e. t. B. a. r. i. b. i. d. i. c. e. n. s. q. u. o. d. e. o. m. o. d. o. t. e. x. t. u. s. n. i. l. i. l. e. u. a. t. u. r. & s. u. b. d. i. c. i. t. q. u. o. d. h. i. c. D. y. n. i. s. f. e. n. s. u. s. r. e. p. u. g. n. a. t. l. i. t. e. r. e. t. e. x. t. i. n. s. i. d. e. m. r. e. s. c. r. i. p. t. u. m. q. u. i. l. o. q. u. i. t. u. r. d. e. s. u. m. m. a. e. g. e. s. t. a. t. e. & i. n. q. u. o. p. r. o. b. a. t. u. r. q. u. o. d. o. b. l. i. g. a. t. i. o. a. l. e. n. d. i. n. o. n. t. r. a. n. s. i. t. a. d. h. e. r. e. d. e. m. n. i. s. i. i. n. s. u. b. s. i. d. i. u. m. a. l. i. o. n. o. n. e. x. i. s. t. e. n. t. e. A. d. d. o. q. u. o. d. e. s. t. m. e. r. a. d. i. u. i. n. a. t. i. o. q. u. a. n. d. o. s. u. b. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. s. q. u. o. d. e. t. i. a. m. h. e. r. e. s. n. o. n. s. i. t. s. o. l. u. e. n. d. o. T. e. r. t. i. u. m. q. u. o. q. u. e. t. o. l. l. i. n. t. q. u. i. a. h. a. c. d. e. c. i. s. i. o. n. e. n. o. n. c. o. l. l. i. g. i. t. u. r. e. x. c. o. t. e. x. t. a. p. o. r. a. r. g. u. m. e. n. t. u. m. a. c. c. i. d. e. n. s. u. s. c. o. n. t. r. a. r. i. o. s. e. n. s. u. s. s. e. d. a. b. e. x. p. r. e. s. s. i. s. v. e. r. b. i. s. t. e. x. t. i. b. i. n. i. s. i. d. e. c. n. a. m. e. a. d. i. c. t. i. o. n. e. n. i. s. i. s. i. [6] p. o. s. i. t. a. p. o. s. t. n. e. g. a. t. i. u. m. d. i. s. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. a. f. f. i. r. m. a. t. a. a. c. t. i. o. n. e. C. d. e. t. r. a. n. s. i. t. a. D. y. n. i. n. t. e. g. p. e. r. c. a. t. u. n. i. n. p. r. i. n. c. i. p. d. e. r. e. g. u. l. i. u. r. i. n. s. e. x. t. o. B. a. r. i. n. d. a. c. t. i. o. n. e. & i. b. S. a. l. i. c. e. n. u. m. 3. d. i. c. i. t. q. u. o. d. v. e. n. i. t. e. x. q. u. a. n. d. a. m. r. e. s. u. l. t. a. t. i. o. n. e. d. e. m. e. n. t. e. l. o. q. u. e. n. t. i. s. A. l. e. x. a. n. n. u. m. 3. & l. a. s. o. n. n. u. m. 1. i. t. e. m. t. e. r. t. i. o. v. b. i. d. i. c. i. t. q. u. o. d. i. c. a. d. i. c. t. i. o. s. i. g. n. i. f. i. c. a. t. [7] p. o. p. o. s. i. t. u. m. e. i. 14. c. u. i. i. m. m. e. d. i. a. t. e. a. d. u. e. r. s. a. f. u. r. C. u. r. t. i. u. s. f. e. n. n. u. m. 8. d. e. c. n. u. m. 5. B. a. l. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 418. n. u. m. 4. v. o. l. u. n. t. i. v. b. i. q. u. o. d. i. u. d. i. c. x. r. e. i. t. i. c. a. n. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. e. m. n. i. s. i. f. i. t. q. u. a. n. t. u. s. d. e. i. u. r. e. v. e. n. i. a. t. r. e. m. i. t. t. e. n. d. u. s. c. e. n. s. u. r. a. d. m. i. n. u. t. e. c. a. s. u. q. u. o. d. e. i. u. r. e. f. i. t. a. d. m. i. n. u. t. e. n. d. a. A. l. e. x. a. n. d. i. n. c. o. n. s. i. l. i. o. 35. n. u. m. 3. v. o. l. u. n. t. i. v. b. i. d. e. c. o. q. u. i. p. o. n. i. t. q. u. o. d. n. o. n. h. a. b. u. i. t. n. i. s. i. n. o. m. i. n. e. a. l. t. e. r. i. u. s. q. u. i. f. a. t. e. t. u. r. h. a. b. u. i. s. s. e. n. o. m. i. n. e. a. l. t. e. r. i. u. s. A. r. e. n. i. i. n. l. a. s. i. l. i. p. l. u. r. a. n. t. i. v. b. i. C. r. o. t. & C. o. r. a. s. p. u. n. a. s. i. d. e. v. e. r. b. o. r. u. m. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. b. i. l. i. & p. a. s. i. u. m. D. d. i. n. f. e. r. e. n. t. i. a. m. a. d. m. u. l. t. a. s. d. e. c. i. s. i. o. n. e. s. i. t. a. e. r. g. o. i. n. p. r. o. p. o. s. i. t. u. m. d. u. m. t. e. x. t. d. i. c. i. t. q. u. o. d. i. n. a. t. i. e. t. f. i. l. i. a. u. o. m. a. t. e. r. n. o. n. s. u. n. t. o. n. e. r. i. n. i. s. i. p. a. t. e. r. n. o. n. s. i. t. s. u. p. e. r. f. i. l. i. e. s. i. n. o. n. a. d. m. i. t. i. t. q. u. o. d. p. a. t. e. r. n. o. n. s. u. p. e. r. f. i. l. i. e. n. e. p. o. s. i. t. o. n. e. r. i. a. u. o. & q. u. o. d. i. n. p. r. i. n. c. i. p. i. o. d. i. c. t. u. m. e. s. t. h. e. r. e. d. e. m. r. e. p. r. e. s. e. n. t. a. t. u. r. p. e. r. f. o. r. a. m. d. e. f. u. n. c. t. i. o. n. i. n. o. n. n. o. c. e. t. q. u. i. a. c. u. m. a. d. a. l. i. m. e. n. t. a. s. o. l. u. m. d. e. t. u. r. i. u. d. i. c. i. s. o. f. f. i. c. i. u. m. n. o. n. c. o. m. p. e. t. i. t. [8] e. c. c. o. n. t. r. a. h. e. r. e. s. n. i. l. i. s. u. b. s. i. s. t. e. n. t. e. e. a. d. e. m. e. x. i. t. a. t. u. r. v. e. l. d. i. u. i. s. u. p. r. i. s. e. c. u. n. d. u. m. B. a. r. t. o. l. i. t. e. r. t. i. u. s. i. l. i. q. u. i. s. p. r. i. u. s. c. o. l. 3. s. i. d. e. a. q. p. l. u. a. r. e. n. C. a. p. i. t. i. n. d. e. c. i. t. u. n. u. m. 28. c. e. l. l. u. r. a. u. t. e. n. e. q. u. i. t. a. t. u. r. q. u. a. n. d. o. a. l. i. u. s. e. x. t. a. t. q. u. i. p. r. o. x. i. m. i. o. r. e. s. t. & a. d. q. u. e. n. i. m. a. g. i. s. p. e. r. t. i. n. e. t. a. l. i. m. e. n. t. a. n. d. i. o. n. e. s. & b. o. c. e. s. t. q. u. o. d. v. o. l. u. n. t. B. a. r. t. o. l. d. s. i. t. e. m. r. e. s. c. r. i. p. t. u. m. d. u. m. p. o. n. d. e. r. a. t. u. r. s. u. m. n. a. m. e. g. e. s. t. a. t. e. m. & i. n. t. e. r. q. u. o. d. o. n. u. s. a. l. i. d. i. n. o. n. t. r. a. n. s. i. t. a. d. h. e. r. e. d. e. m. n. i. s. i. i. n. s. u. b. s. i. d. i. u. m. A. d. d. o. q. u. o. d. e. x. q. u. o. d. i. b. i. g. a. u. i. d. e. p. e. n. d. e. t. a. s. a. n. g. u. i. n. e. & a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. & c. h. a. n. t. a. t. u. r. q. u. a. e. o. m. n. i. a. n. o. n. t. r. a. n. s. i. e. u. n. t.

ad heredes, sed extinguuntur cum persona, ideo haeres in eis non potest repræsentare personam defuncti, nec videri ideam cum illo, & inquit C. in l. i. herediendi eiusdem, no. 14. si de regul. iur. quod regula 3. intelligitur quando ea quæ possunt ad heredes transire, & aliter per mortem extincta non attenditur, quod verò dictum est, matrem, & aum teneri in subsidium, quando non extat alius, intelligit de alio ratione obligationis, non ratione bonorum, vel successione, secundum prædicta. quod verò attinet ad bona, demonstravimus suo loco hanc obligationem non inherere bonis, sed personæ, ideo extinguuntur cum persona, & non transire in successorem bonorum.

SVMMARIA.

- 1 *Filius debet aliquid hereditatem patris, non a matre, numero.*
- 2 *Servus dicitur aliquid interius debet ab hereditatem patris.*
- 3 *Mater tenetur alteri filiam etiam si extitit patris heredes.*
- 4 *Mater succedit filio cum patre filio.*
- 5 *Frater excidit matrem ex lege duodecim tabularum.*
- 6 *Principio iura personae exlinguuntur cum persona.*
- 7 *Lex autem filium filii non dicitur deinde.*

QVÆSTIO CV.

Si pater decellit, extant vero mater, & patris heredes, qui tenentur filium altero, matrem, an heredes patris. Cynin. l. alimentum in §. C. de neg. gest. inquit, si in facto confultum respondisse potuerit mater, contra (§) heredes patris per rat. ones qui retuli in principio precedentes questionis, qui rediguntur in hoc, quod unus alendi transiit in heredem, esse quod cum ipse bonis transiit in possessionem. Caltrian. dicit sibi placere determinationem Cyni, & huius videri allegatum de probant. ubi qui allegat. L. qui filium. ff. vii. pupill. educ. debet per qui in procurator quid forsor dotata alii interius debet (§) ab hereditas patris, quam conclusionem tenentur Cal. Caltr. Soc. Corne. Aret. Alex. Capra, Salice. Berof. Cap. c. Ioann. Lup. Parf. & alij, quos citavi in questione de alenda filia dotata, quando pater filium iustificat, sententiam Cyni sequitur Folgof. in d. l. alimentum, quando frater elix heres patris, qui tunc proprie loquitur. L. qui niam fecus dicit ipse quando non esset heres, sed non opus fuit distinctione, quandoquidem Cyn. loquitur expresse, quando frater elix heres, vel etiam quando is, qui cum matre concurrat, & ante omnia vii opinio Rayn. qui primus allegat d. l. qui filium, vii cum citat Alex. in d. alimentum, n. m. etiam. Anchar. in c. cum haberet, n. iustit. de co. qui duxit vxor, quam pollus pro hac parte Cordab. in d. l. qui si liberis §. si mater, l. iust. §. allegat. Ruin. Ioann. Lup. & alios, qui tamē hoc non dicunt, sed solum quod filia, cui dos dedit a patre relictus, interim alenda est ab hereditas patris, qui condusio carit dubitatio, sed Cyni sententia amplectitur Euerar. loco 29. de alime. ad dotem, col. 4. in princ. ver. & quod fortius est.

Verumtamen verior est sententia, quod mater i-
psa teneatur alere, quia non alendi ius primum
tempore ascendit, deinde vero patris, lib-
erque iuribus suis de liber. agnoscit per §. i. quom iur-
dictionem ipsa decideri Ioan. Andrad. Specul. in rubric. de
statu monacho. in fibvi. refert sic censuit Ricard. ex
statu tenet Bar. in dict. §. i. quod iuribus, i. item referen-
dum, per illum tex. qui loquitur de summa cogita-
tione: non enim dici potest constitutus in summa cogi-
tatione: quia non habet valentem alere. Alexan. in d.
flatus, qui mater non habet valentem alere. Alexan. in d.

SVRDI TRACT.

L'alimentis, num. ii. qui subdit istud esse tenendum, con-
 sequitur quia si sanguinis aquiras, & charitas fuerit, quod
 ad matrem potius, quam ab aliis alatur filius, hoc etiam
 voluit Sociinus. in conf. 34. q. 3. volum. ii. vbi su-
 perplexiter transit cum Bar. & hanc partem multis de-
 clarat Bero. in conf. 186. per totum, volum. i. Rursum
 in conf. 94. in fin. volum. i. in fin. volum. i. de matre
 nu. 31. & 42. Bero. sum. qu. i. per totum Rursum Corbi-
 d. §. item receptum, num. 7. Vnde tracta. clausul. tit. an
 alius ex. renuncia. pol. colum. ii. & quousis pro hac
 parte Alex. in dicta. alimenta, allegat rationem, quod
 mater fratri in succedione præferatur, tamen ea non
 admittitur à Doctoresibus, qui non est verum, quod
 mater præferatur fratri, §. i. c. o. eodem tempore suc-
 cedunt, vt in iustem. defuncto. C. ad Trebellian. & le-
 ge duodecim tabularum frater §. x. de iudic. bar. mater
 vt Influat. ad Oritarium per totum, declarat Bero. in
 d. conf. 180. num. 77. & sequen. vbi dicit, quod hoc
 fundamentum Alexand. imprudenter allegauit, &
 Rursum in d. conf. 94. in fine, ait quod Alexand. est
 equiuocus in hoc tenore, & hoc scoteo tota communi-
 ter ratione, cui non potest responderi etiam ex per-
 sona propria frater non tenetur alteri nisi in subsidium,
 quando alius non extat proximus, vt dixi supra
 in questione. An frater alii forematur vbi extat ma-
 ter, verum est quod ipsa est proximus, & prius obli-
 gatur, non etiam tenetur vt hæres patriæ, quia obli-
 gatio non descendit in hæredes, nisi quando labo-
 rat extrema necessitate, §. item receptum, & obliga-
 tio qua pater tenebatur, est personalis, & morte pa-
 tris extinguitur, non autem transit ad hæredes, §. i. c. i.
 etiam personale §. 6. prius legem extinguatur cu per-
 sona, c. prius legem de regulis, in lexco. ad rationes Cui
 si fuit responsum in precedenti questione, nec opus
 est repetere. Ad huiusmodi vbi supra. edic. de hoc
 respondet Ioan. And. ad rubric. de statu monacho pro-
 cedente §. 7. quando non extant ascendentes, eodem
 modo Alexand. respondet in d. l. alimentis, in fine, vbi
 dicit esse intelligendum, quando non extat mater que
 aliat potius, sequitur Bero. in d. conf. 186. num. 3.
 in fin. in d. quæ. leg. ii. in fine.

SFMMARIA.

- 1 *Mater tenetur filium alere non frater.*
- 2 *Mater tenetur semper alere filium inopem, quando
ascendens non exeat.*
- 3 *Adorandum vinctu parentum.*
- 4 *Parentum aequalis est pietas in filios.*
- 5 *Mater ardeat amor quam pater.*
- 6 *Educatio filiorum descendit de more naturali.*
- 7 *Pater alii fratrem esse disposuisse utroque communis.*
- 8 *Obligatio naturalis fortis est civilis.*

QVÆSTIO CVL

Si habeat quis matrem & fratrem diuites, ipse vero inopia laborans, dubium est quid petere debeat alimenta: & sane intelligenda est questio in fratre, qui patris heres non sit, ut ab ea differatur, qui agitur de fratre herede, concludunt omnes (matrem teneri. Bart. in l. si quis a liberis, §. item redemptum, de libe. agnoscen. hanc sententiam probabiliter quoque Cyn. in l. alimentis. De negot. gestis. in fundum ponit questionem in fratre vniuersali herede patris: & mouet soluta ratione aditionis & possessionis bonorum paternorum, inuincens quod si non esset heres, vel bona paterna non possideret, ual. esset idem sequitur Bald. ibi, qui loquitur secundum terminos Cyn. & idem facit Caltr. & dicitur ceteris Fulg. qui vbi fratres non habet. dubitat de opinione Cyni.

Alexander

Alimentum, ubi nunc. n. l. in. in. confil. 94. num. 7. in fin. volum. 1. & tamq. questio. 11. Bertrand. confil. 57. num. 5. vol. 1. Socin. in. in. confil. 134. num. 34. volum. 1. Coraf. in. l. qui liberis, numer. 14. ff. de ritu nuptia. Gram. confil. civilis 145. nu. 15. lat. Cordub. in. d. l. si quis a liberis, §. si mater, numer. 45. & seq. pro hac parte est text. in. d. l. 6. qui a liberis, §. vtrum. vbi ait alimenta prastare filio egent, quando non exstant pater, & ascendentes per lineam paternam. qua ratione inquit Ioan. Andr. ad Specul. in. mbr. de statu monach. in. si post Ricard. mater cogitur [2] alere, quando deficiant ascendentes. Præter ea si opus alendi deducitur ab affectione naturali, nulli dubium, quod mater plus amat filium, quam frater paternis, cuius enim nullus [3] iunior vincit paternum, l. si. C. de curato. furio. l. illi quidem. ff. quod met. cau. ita nullus amor vincit maternum, æqualis [4] enim in utroque parente consideratur pietas, huius, ff. de curato. furio. ino. mater advenit [5] juna, quum pater. Grat. confil. 89. num. 1. volum. 2. Marc. Mant. seq. 419. Postremo mater filium cogitur educare naturali iure, §. quod 6. de fecund. educato. l. 1. §. ius naturale. ff. de iust. & iure. l. fin. §. filius. C. de bon. que lib. l. d. ibi, & in. l. n. f. sen. numer. 1. ff. de negot. gest. l. in. auct. quod loquimur, nu. 8. C. de collatio. hater autem non iustitiam nature, sed impulsu [7] legis civilis ad id tenetur, l. cum plures, §. huius, ff. de adm. iur. tuto. l. qui filium, ff. vbi pupill. educ. debet, ergo mater magis tenetur, ex quo civilis [8] obligatio debitor est naturali, l. eas obligationes, ff. de cap. dimiss. §. sed naturalis, Inst. de iure natur. l. 1.

SUMMARIA.

1. Frater prius tenetur alere fratrem, quam heredes filij.

QUESTIO CIVILIS

E Genus si fratrem habet diuitem, & filij heredes extraneos similiter diuites, debet agere primum contra [1] fratrem, secundum Bartol. d. l. si quis a liberis, §. item reſcriptum, ff. de liber. agnos. & duplex est ratio. Prima, quia regulatur vnus alendi secundum charitatem sanguinis, d. l. si quis a liberis, §. 1. at frater est magis sanguine coniunctus. Secunda est quia obligatio alendi nunquam deſcendit in heredem, nisi in ſubſidium, quando alendus laborat extrema egeſtate, d. §. item reſcriptum. at non est in ſumma inopia, qui fratrem habet diuitem, & licet Cyn. in. d. l. alimentum. contrariu n. teneat, tamen mouetur ratione bonorum, quæ vt ſæpe dixi, non concludit, cum bona non ſint obligata, & perſonalis obligatio extincta ſic cum perſona, & cum hac ſeruitas tranſit Bero. d. confil. 186. columna prima, in fin. volum. 1. Ruin. in. confil. 94. numer. 17. in fin. volum. 5. Berol. d. questio. famul. numer. 4. Cordub. d. §. item reſcriptum, numero 7.

SUMMARIA.

1. Obsequia qui recipi in domo, tenetur seruientem alere.
2. Vxor ali debet a secundo viro priusquam a filijs ex primo matrimonio.
3. Vxor si maritum habet pauperem, alenda est a filiis primo viro.
4. Officium iudicis pro alimentis consequendis non datur ei qui habet alendum.
5. Liberis non datur, sed filijs quod debet.
6. Donatus viui dicitur, quod pro mercedis matrimonij ſoluitur.

7. Alimenta qui habet, rem ipsam habere videtur.
8. Pauper non dicitur, qui patrem habet diuitem.

QUESTIO CVIII

Vxor, quæ secundum nuptias, & habet filios ex primo viro, ali debet primum a marito, in cuius obsequio reperitur, non autem a filiis primi viri, quia is tenetur alere, [1] l. qui habet perſonam in ſuis ſeruitutibus, l. de rebus, §. poſſunt, ff. commod. l. quod in vxore rem. C. de nego. gest. l. si cum dotem, §. fin. autem in frustifino, vbi Dyn. ff. ſoluto matrimonio. & in terminis [2] hoc voluit Bartol. in. confil. 128. Franciscus habuit, num. 1. volum. 2. vbi declarat procedere, quando mater hæc alimenta petit a filio tanquam naturali ratione obligato, non autem quando alimenta petit vi dotis vſuræ, quia tunc alia ſit diſtinctio, idem in hoc voluit Bald. in. confil. 86. punctus. Angelus poſt medium, verſ. si autem vult petere a filiis, volum. 1. vbi tamen limitat non procedere, quando ſeruus vir eſſet pauper, & non haberet modum alendi, quia [3] iunc filij cogendi ſunt, ſina. §. ipſam autem filia, C. de bon. que lib. & de hoc Bal. conſ. meminit Crau. in. confil. 189. numero 7. in fin. vbi cum reprehendit, quatenus loquitur de alimentis præſtandis propter moram commiſſam a filiis circa dotis ſolutionem, & ratio eſſe poſſet, quia ſi filij tenentur ſolui alere matrem officio iudicis, vt dicam ſuo loco, & officiu iudicis pro alimentis conſequendis non [4] competit ei qui habet alendum, l. si quis a liberis, §. l. ff. de liber. agnos. Bald. l. liberis quos, §. i. ff. de aliment. & cibor. leg. Doct. in. l. de alimentis, per illam text. C. de tranſact. & vxor dicitur alendum habere, cum habet maritum, & quo poſſet conſequi, ſeu exigere alimenta, præcipue cum is teneatur illa præſtare nõ ex maritali affectione, quando habet vxorem in obſequio, ſed ex debito, & in recompensationem ſeruitutionum, quæ ab vxore ſibi exhibentur, pro quo facit, quia non [5] dicitur liberalitatem exercere, qui debitorum perſoluit, l. proxime, ff. de ritu nuptia. l. si ſeruo, ff. de heredi. inſtit. & dicitur text. in. l. si quis pro vxore, & filij vxor. ff. de donat. inter virum & vxor. quod non deſiciat donatum, [6] quod pro oneribus matrimonij conceditur, & vxor ſatis dicitur habere vnde ſe alit, quando maritum habet ſibi obligatum ad alimenta, quia habens actionem, videtur [7] rem ipſam habere, l. qui actionem, ff. de regul. iur. & non dicitur pauper, qui habet maritum diuitem, vii dicimus de eo qui patrem [8] habet diuitem, in aucten. præterea. C. vnde vir & vxor. & licet Crauet. in. confil. 164. numer. 4. impugnet hanc illationem, ea tamen optine procedit, vt videtur alimenta habere.

SUMMARIA.

1. Seruus natus ex patre libero alendum est a domino, non a patre.
2. Seruus est alendum a domino.
3. Seruus est qui nascitur ex ancilla.
4. Commodum qui ſeruo debet etiam ſeruiti incommo-
dum.

QUESTIO CIX

Seruus natus patre libero, alendus [1] est a domino, non autem a patre libero, eſt text. in. l. si neget in. fi. vbi Bartol. num. 2. poſt Dynum hoc ponit, ff. de liber. agnosce. ſequitur Albeſi, verſ. licet verò pronunciat, idem voluit Specul. in. titul. qui filij ſunt legitimi, §. ſina. numer. 15. vbi allegat text. in. l. ſina. ff. de religio. & ſumpt. ſunc. & in eam in milite, in ſi. queſtion. vltima, & idem voluit Ioan. Andr. poſt Alberi. Galtoſ. hos omnes cõciunt Cordub. in. d. l. si qui a libe-

ris. s. fol. ff. de lib. agnosc. & ratio est, quia dominus
[1] tenetur alere serui proprium, licet plures. s. cum
tutor. ff. de ad. m. ff. de iur. i. s. ff. de his qui sunt sui, vel
alieni iur. Specul. in titu. qui filij sui legiti. nume. 20.
Cordub. d. 9. solent, 35. at qui nascitur ex ancilla ser-
uus est, quia [3] matris sequitur conditionem, l. par-
tus. C. de rei vend. Inlittide iure perso. s. serui autem
aut nascuntur, & Inlittide de ingenu. facit etiam, quia
cum dominus in eum, qui nascitur ex ancilla sua, po-
testatem habeat, atque ab eo commodum petipiat
acquisitionum, & aliorum seruitutorum, merito illum
alere tenetur. non enim conuenit iustitiae, quod v-
nus seminet, alius metat, sed eum sequi debet [4] im-
pensis, qui commodum est percipitur, l. secundum
naturam, ff. de regul. iur.

S V M M A R I A.

- 1 Rem non tenetur alicui de alimentis providere, vel de
impensa litisque pendet.
- 2 Creditor non consequitur alimenta pendente lite super
exactione sua crediti, etiam si pauper sit.
- 3 Nemo tenetur aliquid facere contra scriptum.
- 4 Nemo tenetur alium iurare contra scriptum.
- 5 Crudelis in se, multo crudelior erit in alios.
- 6 Fratri agens ad hereditatem fratris, non tenetur pro-
ferre expensas refunderet.
- 7 Alicui agens ex testamento ad hereditatem, aliquan-
do ex equitate debentur alimenta.
- 8 Pauperis agens non operatur quod ei debeatur ali-
menta pendente lite.
- 9 Alios alimenta pendente lite debita petiti curam in-
ducit principis omnia.
- 10 Filio agens ad alimenta providendum est de alimen-
tis, donec cognoscatur super filiatione negata a patre.
- 11 Filio dante alimenta pendente lite, si tamen est in
possessione filiationis, vel praesens aliqua cogniti-
o.
- 12 Filio dante alimenta pendente iudicio super ingra-
titudine opprobra.
- 13 Filio petenti paternam hereditatem, debentur ali-
menta sine alia probatione lite pendente, si tamen
est in possessione filiationis.
- 14 Ex parte superflua frater debet potius quam ex parte
perici, quia aliquis casus sumas est dominus.

Q V A E S T I O C X.

Sape videmus, quod lite pendente, vel ante quam
iudicium pronouetur actor petiti sibi provideri
de alimentis a reo, & aliquando etiam de litis expen-
sis, ideo videndum est, quando, & quibus casibus reus
ministret alimenta atori. Et primum quidem regu-
la est, quod reus non tenetur impium litis facere a-
tori, vel ei [1] dare alimenta, est tex. in l. Imperatoris.
ff. de iur. & ratio, distrah. vbi Baldicui esse bene no-
tandum, & per illum text. ita constituitur regulam Bos-
sius in tit. de alimen. prestan. vno. num. 2. vbi fortius
dicit procedere, licet actor inopia laboret, & reus
diues sit, quem sequitur Ioan. Bapt. Alinius in praxi
iudicio. §. 3. ampl. 30. in fin. ita etiam tenet per illum
text. Aretius in eae parte de accusatio. Ioan. Lup. in c.
per vestras, in 2. notab. amplius. §. 39. num. 3. vbi
dicit, quod creditor [2] litigans cum debitore, vel a-
lius agens contra alterum pro re sua, non consequi-
tur alimenta, quiauis sit impotens, & pauper, & ad-
uersarium habeat diuitem, & nimis graue est, quod
[3] compellatur contra scriptum. In omni graue. C. de
lit. facit etiam l. quoniam. C. de & quilibet ad sui
conseruationem tenetur, non ad destructionem, vt
inquit Crayn. l. i. colum. 1. in fi. C. de alen. liber. & no-
m. 4. Item reus alium iurare contra scriptum glo. in c.
petitio, de iur. iur. & in c. domino guerram, vbi Al-

uar. num. 4. hic finit lex, incip. c. si etud. id est voluit in
l. preses. C. de seruis, & aq. & qui sibi non pariet, mul-
to [5] minus pariet aliis. l. i. i. ff. de bon. eor. qui mori-
sibi confici. & quod nemo teneatur parare arma cbe-
tra se, probat text. in l. frustra. C. de probatio. cum alia
apud Hoer. in decil. 325. in prin. vbi dicit procedere
in etudi & criminali iudicio. hinc inferitur, quod si
frater hereditatem [6] fratris peteret conueniens non
cogeretur litis impensam, & alimenta refunderet,
quia transuerfalium hereditas non ita debita sicut
ascendentium. l. in suis. ff. de libe. & posth. atque vt
iudicatum fuisse, & dicit Aufer. quem citat & sequi-
tur Rebuff. como. 2. tit. de senten. prouis. art. 2. glo. a. n.
32. vbi tamen limitat, quando peteret hereditatem ex
testamento non abollo nec cancellato, quia tunc se
prouisio pro alimentis. Didac. pract. questio. cap. 6.
n. 5. ver. & idem erit in agere vxore, vbi dicit etiam
extraneis agentibus ad hereditatem [7] ex testamen-
to ex magna aequitate deberi alimenta, & semel vi-
disse, decerni etiam ei qui peteret ab intestato quod
tamen intelligit, quando constabat bona illius fuisse,
qui testamentum condidit. Duen. in reg. 365. limit. 2.
in fi. Boer. in decil. 32. 4. num. 4. Simon de Pret. de co-
iectur. vltim. volunt. lib. 5. interpret. 2. dubitat. 2. in
prin. num. 27. Menoch. de presumpt. lib. 1. questio.
35. num. 17. & dicitur infra in limitatione, quod loqui-
tur in genere de quocunque priuato paupere agente,
& sane sola paupertas [8] non est sufficientia causa dan-
di alimentis, l. Imperatoris. ff. de iur. & ratio, distrah.
Ioan. Lup. d. §. 39. num. 3. Dida. & Boer. quos citat Me-
noch. de presumpt. lib. 1. qu. 35. nu. 32. vbi reprehendit
Guid. Pap. Neuzan. & Crauet. sicut etiam sententia
in fauorem lata, non producit hunc effectum, ex quo
per appellationem remanet suspensa, vt dicam
infra, & huiusmodi alimenta lite pendente danda peti-
debent coram iudice [9] principalis causae, vt per Re-
buff. in consil. Gall. como. 1. tit. de senten. prouis. in
praefatio. n. 2. & 30. folio mihi 128. an tamen praefata
regula negatiua procedat in filio, qui petiit a parte
alimenta, pater autem negat illum esse filium, adeo vt
pendente cognitione super filiatione, atque super
articulo praedictali filius alendus sit. & text. in l. i.
neget. ff. de libe. agnosc. iuxta secundam lectionem
Dym. ibi probat alendum esse, & per illum textum i-
ta [10] tenet glo. in l. 6. quia de liberis, §. si vel parens. ff.
de libe. agnosc. & in l. i. C. de alim. prestan. & quan-
uis in hoc fit contractio, quia si absolute verum esset
pendente questione deberi alimenta, esset in fa-
cultate cuiusvis dicere se filium, & interim con-
sequi alimenta, quod non est permittendum: ta-
men communiter Doct. dicunt, quod si quis est in
possessione, vel si super filiatione praecessit cognitio
aliqua summaria, tunc praestanda sunt alimenta ahe-
ro concurrente ex praedictis, dum plen[us] cognos-
cit super articulo praedictali, iuxta Iaco. de Rau. in l.
fin. C. de alen. liber. vbi Cynus inquit, si hoc putare vo-
rum, alias aut pendente summaria cognitione filius
non est alendus, & Salicib. qui ad hoc ponderat tex.
in d. l. i. quia de liberis, §. vel si parens, dicit vtrius dictio-
ne, tunc, quae importat extremitatem temporis, l. 4. ff.
de vendit. & demonst. & subdit quod leges allegat
in illa glo. quando summarie constabat de filiatione.
Bar. in d. l. i. neget. Alberic. in l. 5. n. 2. C. de ordi. cogn.
argumento l. diuis. ff. de petitio. heredit. & d. l. 5. C. de
alim. prestan. Ioan. Fab. d. l. i. ff. Bos. in ut. de alimen-
tatione. Gabriel. in consil. 2. num. 14. Simon de Pret.
d. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in prin. num. 16. vbi al-
legat Rebuff. Alcan. Clem. in tract. de patr. potesta.
effect.

efficit. 17. nu. 56. vbi dicit vnum notandum quod si pater ad excludendum filium ab alimentis (11) velit probare illum fuisse ingratus merito tamen filius interum alimentus: consultat enim iam de filiatioue, atque ita suam habet intentionem fundatam. Io. Bapt. Al. in sua praxi iud. §. 32. ampl. 3. vbi tamen non distinguat in his inter patrem & filium sic super alimentis, vel super alio propter etiam non distinguat Rebuff. in 3. tomo. artic. de sentent. p.ouillu. glo. in prin. Du. d. reg. 305. in prin. Menoc. d. lib. 1. de p. r. sumpt. q. 35. nu. 1. vbi reprehendit glo. & alios allegando pro sua opinione. Petr. Iaco. Cy. Alber. Barto. & alius, & pro nostra conclusione stat Coudub. d. §. si vel parem. nu. 35. Didac. p. 1. d. quæstio. cap. 6. n. 8. Hieron. Gabriel. consil. 35. nu. 14. idem est, quando peteret ab herede patris alimenta iam relicta, vt dicam infra. Ludou. Molin. de primogen. Husan. lib. 2. c. 16. nu. 38. consil. 30. & hæc opinio procedit ex identitate rationis nõ solum in his primi gradus, sed etiam in nepotibus & aliis descendibus, qui vocantur ad successiõnem, & quibus de iure alimenta debentur, vt dicam infra, quando filius petit hereditatem patris, vel accusat testamentum de inofficioso, & hoc casu non est opus quod iuxta sit sententia, nec quod sit iniqua possessiõne, vt dicam in sequentibus casibus, quia satis est quod summariè cõdicit esse filium. bene verum est, quod si sit in possessiõne filiatiõis, hoc sufficit abique alia probatiõne. [13] vt per Bart. in d. si neget. Salic. in d. l. incum alius supracitatus alias autem sufficit summariè cognitiõ, vel p. r. sumptio, vt bene hoc casu declarat Menoc. d. q. 35. in prin. & n. 4. veritè, porro illud secundum hæc conclusiõis non conueniunt rationes, quæ communiter solent allegari, & de quibus agam infra. sed alia potest accommodari, quia scilicet equius est inopia frustill fieri, quam ei denegari [14] alimenta, qui aliquo casu situtus est dominus, l. §. sed etiam incertum sit, si de vent. in possell. n. 1. quibus autem casibus filius agentis non sunt petenda alimenta, dicam inter casus, quibus alimenta negari possunt: ex prædictis autem coniat male hoc terminus intellexit Socium in consil. in prin. vol. 3.

SPMATA

1. Filio dom. agi ad paternam hereditatem conquisitor alimenta.
2. Nepoti agenti ad hereditatem aui debentur alimenta a possellare.
3. Filio emancipato debentur alimenta pendente lue super paterna hereditate.
4. Emancipati heredes non differunt a filiis in potestate existentiis, vide nu. 7.
5. Ratio luminata restrictio dolum.
6. Ratio decem animæ legi.
7. Emancipatus differi ab eo, quæ sit in potestate restrictio nepos.
8. Emancipatus non impugnat testamentum, si filium in potestate.
9. Filio legitimus per subsequentes matrimonium prædicandum sit de alimentis lue pendente.
10. Legitimus ex matrimonio subsequente, dicitur vt. q. proprii legitimus.
11. Legitimus per oblationem extra, vel ex restrictio dicitur vt. legitimus quo ad consequendum alimenta lue pendente.
12. Legitimus debet institui sicut legimus.
13. Legitimus patris testamentum patris dicitur nullum, et arguitur de inofficioso.
14. Legitimus debetur filio legitimus sicut legitimus.
15. Filio existenti in vtero dum agi ad hereditatem ad-

cernenda sunt alimenta.

16. Filius existens in vtero habet pro suo.

17. Mater venteria nomine conquisitor, etiam si aliunde habeat.

18. Filio ab hostibus redempti vbi fuerat captiuus, debentur alimenta lue pendente.

19. Filio agenti ad paternam hereditatem, debentur alimenta sicut filio.

20. Filio etiam conuenio super hereditate patris, debentur alimenta lue pendente.

21. Seguestrato fructuum quibus casibus concedatur lue pendente.

22. Seguestrato fructuum vbi debetur de dilapidatione non concedatur quando possessor est pauper.

23. Filio pendente lue debentur alimenta, quæcumque in parte vultus petantur.

24. Filio postulatam sententiam debentur alimenta donec sit liquidum.

25. Filio domo alimentis lue pendente, tam vbi agitur de possessione, quam vbi nullatur petitorum.

26. Heredem filii non minus p. debentur patri, quam filio debetur patri hereditas.

27. Patri agenti ad hereditatem filii præstantur alimenta lue pendente.

28. Filio petens legitimam in bonis patris confiscatis, debentur interum alimenta.

29. Legitima debetur filio, quando patris bona ob delictum confiscantur.

30. Nepoti agenti ad hereditatem patris, debentur interum alimenta.

QUESTIO CXI

Quando filius agit contra possessorem paternam hereditatis, & dicit testamentum inofficiosum, vel ex alia causa petit paternam hereditatem: quæstio est, an interim ei sint de cernenda alimenta. Et text. in l. i. in iura. §. de inofficioso, si de inoffic. testam. dicit [1] iudicium interim esse, & loquitur de nepote, qui impugnat testamentum aui, & non debet fieri vis, quod sit iustus, vel vepos. id enim omnino iuris est in vtrouque, ideo dicta in filio, [2] textus ad nepotes. Maiuer. in sua praxi, in tract. de possellor. §. ut & c. cernenda. Rebuff. tomo 1. tit. de sentent. p.ouillu. artic. 1. glo. 2. n. 7. vbi adducit etiam Call. qui intelligebat text. prædictum in filio, eodem modo ampliat Didac. loco inferius citatum. Du. d. reg. 165. ampl. §. Menoc. in tract. p. r. sumpt. lib. 1. q. 15. nu. 15. vbi & ipse notat, text. illi loqui in nepote, & etiam text. in l. qui de inofficioso, si. de inoff. testa. ibi, vt interim possideat & alatur, & ita tenet gl. in l. si quis a liberis. §. si vel patens si. de liber. agnos. in l. fin. c. de liber. alien. vbi Salic. Cyn. & alij sequuntur. Bar. Alber. Ang. Call. & alij in d. §. de inofficioso, & illi text. ad hoc inquit notabile Decim. c. quousi cõtra, n. 33. de proba. Feli. in rub. de appel. col. 1. in fi. Alit. in decil. 10. n. 1. vbi sequitur glo. in d. §. de inofficioso, Berro. in rub. de appel. nu. 40. & illum text. dicit patet notandum lo. Lup. in c. per vestras, in 1. notab. amplia. 18. §. 39. num. 2. ver. facit text. Rebuff. d. tomo 1. tit. de sentent. p.ouillu. i. tit. l. glo. 2. num. 1. & 2. Du. d. reg. 305. num. 1. Didac. p. r. d. quæstio. cap. 6. numer. 5. veritè, constat sine iure cõuili. vbi inquit, textum illum celere non esse. Bossius in cit. de aliment. præstat. vxo. n. 2. vbi post gl. allegat l. i. c. de carbon. edict. & in l. i. c. de aliment. pupil. præstat. Cephal. in consil. 12. n. 5. veritè quibus non obstantibus. Hieron. Gabriel. consil. 25. numer. 1. Ioan. Bapt. Alim. in sua praxi iudic. §. 12. ampliatio. 23. Alcan. Clam. in d. tract. de pat. potest. efficit. 17. num. 1. Simon de Pra. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. in prin. numer. 8. & 18. Menoch. in d. tract.

presumpt. quafi. 35. in princip. Ioseph. Ludou. decis. Petul. 46. nom. 4. ratio autem conclusionis est, quia nisi filio prouideatur de alimentis, priuaretur bonis suis, ex quo quicum non habet ad illa profectum, & cogereur medico recepto cedere, vel fame perire. l. si longius §. fin. ff. de iudic. vel forte in aduersam incidere valetudinem, ita considerat Rebuff. d. glo. 2. num. 2.

[3] Ampliatur autem hac conclusio, ut procedat etiam in filio emancipato, quia hodie quoad succedendum patris ex quaestione est conditio filii emancipati & [4] exilientis in potestate §. si vero neque fratres in Auth. de hered. ab intesta. venien. Ang. in l. in iudic. C. de vfuap. pro herede. l. si in l. si emancipati. 36. C. de collatio. Rebuff. d. glo. 2. n. 7. Duen. d. reg. 365. ampl. 3. Ludo. Molin. in tracta. de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 17. nu. 32. Menoc. d. quæst. 35. num. 8. & hac quidam ampliatur, sicuti deductur a ratione, de quæ supra, ita secundum illam declarari debet, [5] quia ratio limitata restringit dictum. l. cum pater, §. d. c. si quis, vbi Bart. Imola, & alij, ff. de leg. 2. l. ad iheres. §. quamsi, vbi Bart. ff. de iur. patro. l. hæc actio, vbi glo. & Bart. in l. i. de iur. & alij, ff. de calumniator. l. si in animo, vbi glo. Galo. & alij, ff. de acqui. poss. l. D. Becius condi. 41. numer. 6. ratio enim dicitur anima, [6] quæ magis attenditur quam corpus, Bald. in l. si quis seruo. C. de fur. erit ideo intelligenda illis in casibus, quibus pater est conditio filij emancipati, & exilientis in potestate, hunc inferitur quod hac conclusio non habebit locum in nepote emancipato, nam quoad tunc non [7] est hodie sublati differentia, secundum Cyn. in l. qui se patris. n. 6. ver. nec obstat si dicatur, quod hodie, C. vnde liberi. Alex. in l. emancipati. num. 11. C. de collat. nu. 11. inquit esse singulare, & de eo dicto exclamatur l. si in l. si emancipati. n. 36. vbi inquit, nō legisse alibi Inferitur etiam, quod non habebit locum in filio, qui agat aduersus testamentum patris, quia emancipatus non eius est ius [8] quoad immutandum testamentum, cuius est filius in potestate, gl. magna circa princ. in auth. ex causa, C. de lib. pater. gl. in l. si. C. de codicil. gl. in l. Galus. §. & quid si tantum, ff. de lib. & posthu. Alex. in d. l. si emancipati. nu. 11. vbi etiam l. si. nu. 36.

[9] Secundo ampliatur nostram conclusionem, ut locum habeat etiam in filio legitimato per subleuens matrimonium, secundum Rebuff. d. glo. 2. nu. 35. Duen. d. reg. 365. nu. 7. ampliat. 7. d. q. 35. num. 10. Molin. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 16. num. 31. quia acquiparatur heredi legitimo, [10] imò dicitur verè & propriè legitimus, cum quis, C. de natural. liber. c. tanta, qui filij sunt legiti. §. fin. In l. de nupt. §. qui bus, vers. necnon, In l. de hered. quæ ab intesta defer. §. si quis igitur dotaria, in Auth. quib. modis natur. efficit. si, Duen. late in regul. 350. in princ. laudissimè Rolan. in conf. 100. volumine 2. per totum, qua ratione mortis Menoch d. q. 35. n. 12. inquit, idem esse in legitimato per obligationem Curia, vel ex respectu, quia quoad successionem & alimenta, sunt [11] verè & propriè legitimi, allegat Alex. in conf. 2. vol. 2. sed magis facit, quæ supra d. rimus de alimentis filio legitimato præstandis: debet enim heres institui, [12] sicut legitimus, l. si in auth. nouissima, n. 14. C. de inof. testam. Paris. in conf. 7. nu. 1. vol. 2. & dicit patris testamenti inofficiosus & [13] nullus. Ro. in conf. 34. Cur. sem. conf. 35. col. 1. eique debetur legitima, secundum [14] Bald. in c. de causis. n. 24. de of. deleg. l. si in conf. 154. col. antepen. vers. octauo principaliter, in fin. vol. 2. cum ergo debeatur legitima, sit institutus, & rumpat testamentum patris, si preter-

ear, nullitas in eo ratio ad consequendum alimenta lite pendente, quæ iudicatur ad decernendum filio verè legitimo, & naturali.

Extende tertio, ut procedat etiam in filio existente in vtero, cuius nomine petantur bona, quia interim decernenda [15] sicut alimenta, licet ignoretur, an masculus sit, vel femina, atque ita, an sit institutus vel exheredatus, ita Maslin. in praxi iudic. in titu. de possessorio, nu. 26. Rebuff. d. glo. 2. nu. 1. Duen. d. reg. 365. ampliat. 9. Ludo. Molin. d. c. 16. n. 33. Menoc. d. q. 35. n. 14. Molin. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 17. num. 33. ratio est, quia existens [16] in vtero, habetur pro nato, l. qui in vtero, ff. de statu hom. hæc ratio non videtur bona, quia non agitur de fauore filij, sed matris, quæ recipit alimenta, quo casu qui est in vtero, non habetur pro nato, d. l. qui in vtero. Nec dicitur quod nisi agatur de fauore filij, qui non veniet in lucem, nisi mater alatur, quia hoc procederet, quando mater non haberet aliud: at ita habet aliunde, non procederet ratio, cum tamen semper mater habeat ventris [17] nomine alimentum, d. l. 1. §. sed si incertum, ff. de vent. in pos. m. i. etiam si habeat aliud, l. curator. ff. de ven. in pos. m. i. m. i. quæ attenditur persona filij, ut dixi in q. an vter prægratius alimenta sunt exhibenda, melior ergo ratio est, quia melius est suppetuaz facere impendia, quam et negare alimenta, qui aliquo casu potest esse heres & dominus, d. §. sed si incertum.

[18] Procedit etiam in filio qui longo tempore fuit apud hostes captiuus, quia illi redimendi prouidendum est de alimentis, apud hostes, & l. sec. ff. de capt. & postlim. reuerf. Rebuff. d. glo. 2. nu. 16. vbi dicit, quod captiuus recuperat ius suum, l. cum dux, ff. de capt. Duen. d. reg. 365. nu. 11.

[19] Quinto ampliatur, siue sit masculus, siue femina, quia non refert, cum sublati sit sexus differentia, maximum ritum, C. de liber. preter. Duen. loco prædicto, nu. 17. Rebuff. loco item supradictato, n. 17. & in femina eadem est ratio, quæ in mascolo, l. illud, ff. ad leg. Aquil.

[20] Ampliatur ferè, & vendicat sibi locum etiam, quando filius conuenitur super hereditate patris, l. vbi Dd. C. de Carbon. editio. Duen. d. reg. 365. num. 1. ampliat. 1. Rebuff. d. glo. 2. num. 18. vbi tamen intelligi, quando filius non possidet & conuenitur, ego non video, quomodo contingere possit casus, quod filius non possideret conuenitur, nisi tertio possidente & principaliter conuenio citetur filius ad causam, cum clausula, si sua putauerit interesse, sed hoc casu magis videtur agere quam conueniri. Quidquid tamen sit, vera est ampliatio, si casus debetur, de ea tamen dubitat Menoc. dicta quæstio 35. num. 7. quia iura loquuntur de filio auctore, & vbi possidet, cessat in eo ratio inopie. addo, quod cessat ratio supra considerata, nec cogatur filius cedere bonis modico recepto, vel perdere paternam hereditatem, si tamen teneamus, conueniri posse filium non possidentem, ut declarat Rebuff. res erit clara, si verò dicamus conueniri possidere, intelligenda erit ampliatio his casibus, quibus lite [21] pendente fructus dimittuntur sub sequestro, ut apud Lancel. locum in tractatu de attentatis, in secunda partitione, capite duodecimo, limitatione duodecima per totam. Capella Tolof. quæstione 477. vbi Aofret. Benincas. in tracta. de pauper. in loco infra allegando, in illis ergo casibus dabitur filio alimenta de bonis, seu fructibus bonorum paternorum, & pro comprobatione adduco, quod voluit Ang. in l. si fideiusor. §. si. ff. qui litem cogn. vbi ait, quod & [22] si fiat sequestra-

sequestratio fructuum, quando subest timor dilapidationis, tamen fallit, quando possessor est pauper, ne eo casu fame precat, Auzer, ad Capel Tolof. d. decif. 477. circa med. Benicani. in tra. pauper. quolib. 7. in 4. f. uer. iud. num. 1. Lancellos. d. tract. de assenla. part. 2. cap. 4. declar. 4. num. 11.

Extenditur secundum, ut in quacunque parte iudicij petantur alimenta, prestanda sunt, quia [33] hanc non est exceptio dilatoria, ita determinat Ioan. Galus in quæstio. Paris. l. 1. a. 8. quem citat, & sequitur Rebuffus d. tit. de sentent. prout. in præfat. num. 15. & in d. glo. a. n. 14. semper enim grauatur filius, dum denegatur, adeo semper si admittitur v. cum dilectos, de fide instrum. Duen. d. reg. 365. ampl. inquit Rebuff. viroque in loco peti posse alimenta tam pater, quam ante hunc contestatam, monet tamen Aduocatos, ut cum petunt hereditatem, addant, & vbi non statim mihi tradatur possessio, pro mihi prouideri de alimentis, & in d. præfat. num. 16. dicit, peti posse alimenta etiam in causa appellationis, & subditur aliquando iudicatum, de quo videbimus infra, dum tractabimus de rebus necessariis, & procedit etiam post litem sententiam [34] quia dicitur liquidatio filius alendus est, vt per L. i. in cons. 164. col. 1. vbi de filio, qui petit legitimam, Boff. in d. tit. de alimen. præfat. vxo. n. 1. Rebuff. loco prædicto, in præfat. n. 28. vbi quod videtur ita feruare, quia maior est ratio alendi in executione, quam ante sententiam, & in d. glo. a. n. 15. & Lud. d. e. 16. n. 38.

Octauo extenditur, licet agatur possessorio siue petitorio, [35] quia viroque casu eadem est ratio, ergo idem ius, illud, si ad. Aquil. Duen. d. regu. 365. n. 8. Rebuff. d. glo. a. n. 10. addo, quod imo maior est ratio standi alimentis, quando agitur petitorio, quam vbi de sola possessione tractatur, quia maior impensa requiritur plenior probatio, & longior discussio.

Amplius non vbi procedat etiam in patre, qui si petat filij hereditatem, vel ab eo alimenta, dum erit questio de alimentis, & hereditate, alendus est de fructibus, quia non minus pie debetur parentibus filiorum hereditas, [36] quam e contra, i. nam etiam parentibus, ff. de inoff. testam. c. prædictor. 16. q. 1. l. scripto hærede, in fi. vbi glo. ff. vnde liber. vbi pater succedit filio in [37] solatium amissis filij, Rebuff. qui ita in proposito ampliat d. gl. a. num. 10. Duen. d. regu. 365. ampliat. 6. Menoch. d. q. 35. n. 16. facit regula correlatiuè, de quo in l. fi. C. de inoff. viduit. toll.

Decimo amplius in filio, qui petit legitimam in bonis confiscatis, quia interim [38] alendus est, secundum Boff. in tit. de alim. pt. 1. a. vxo. in prin. nam filius debetur legitima, quando bona ob delictum patris [39] confiscantur, l. 1. ff. de bon. damnat. Bolog. in cons. 35. in fin. Soc. iun. in cons. 69. n. 10. & ti. vol. 1. Rol. in cons. 97. n. 9. Tiraq. in l. si inquant, in ver. donatione largiti, m. n. 33. vbi etiam filius potest nasci.

[30] Vnde etiam procedit etiam in nepotibus, Molin. loco prædicto n. 34. sed in multis casibus etiam hic pendente denegatur, vt dicam in titulo quibus ex causis alimenta denegari poss.

SYMMARIA.

1. Filio, vt pendente, licet conseruatur alimenta, etiam, imò quatuor sunt necessarii, vbi videt.
2. Filianus probatio requiritur non solum diffinita, sed etiam impudica.
3. Filio hic pendente dantur alimenta, si est in quasi possessione filiarum.
4. Filio probatur per exheredationem, quam pater facit in testamento.

5. Exheredatio presumitur iniusta, nisi hares probet ipsam subesse causam.

6. Præsumitur præsupponit habitum.

7. Confessio est maior probatio, quam haberi possit.

8. Filio probatur ex testam. vel scilicet ex eo conseruatur quasi in quasi possessione.

9. Filianus quasi possessio non inducit ex nominatione.

10. Nominatio confusio filium in quasi possessione, quando sit in alio, quasi conseruatur filio.

11. Agens tanquam filius, probare debet se talem.

12. Agens tanquam talis teneri probare se talem.

13. Agens tanquam agnatus, probare debet se agnatum.

14. Domum est dicta probatoria.

15. Domum non probatur sola partis confessione.

16. Domum non probatur ex confessione.

17. Domum probatur ex possessione, quando de eo agitur incidenter.

18. L. iustitias, de iusticiis, ff. de inoff. testam. quomodo intelligatur.

19. Hares tenetur probare, quod exhereditas sit iusta.

20. Filio debentur alimenta lite pendente, etiam non lata sententia, si alia subest presumptio.

21. Filio debentur alimenta pendente lite, quando ex testibus exanimatis testatur de bono etu iure.

22. Probatur semper in iustis in causis summariis.

23. Testis vnicus non sufficit in causis summariis.

24. Testis si esse debet omni exceptione maior, debet hanc qualitatē articulatā q. probare.

25. Fama, quomodo probet filianem.

26. Testes ad informandum filianem recipi debent parte citate.

27. Filianus quoad informandum animum iudici, probatur ex testibus non publicatis.

28. Filio non decernuntur alimenta lite pendente, licet habeat præsumptionem, quando alia pugnat pro eo.

29. Filio vt prouideatur lite pendente, requiritur paupertas iuxta modum.

30. Propter dicta, importat causam finalem, non remotam.

31. Officiu iudicis palam non datur eis, qui habet aliunde.

32. Causa impulsiva existente cessat impulsiva quando sine ea sit non possit diffiniri.

33. Filio pendente lite, dantur alimenta tanquam de bono propriis, non ex moderatione.

QVÆSTIO CXII.

Q Via diximus supra filium agentem vel contra patrem pro alimentis, vel contra heredem patris, aut aliu possessorem hereditatis de inofficio testamento cūsequi posse alimenta, lite pendente, an hoc indistinctè verum sit, & Casteren in d. l. si in iusta, & de inofficio, ff. de inoff. testam. inquit, tria, inoff. i. iustitias requiri, vt debeantur alimenta. Primum, quod sit filius secundum, quod sit pupillus, etiam, quod obtinuerit in prima instantia, vltimo, quod sit pauper, & non habeat aliunde, omnia hæc requisita, secundo excepto, probatur in d. de inofficio, quia præsupponitur nepos, qui agit natus, quod patris appellat, & dicitur alimentum de heri propter inopiam agens, & ita quoque tenuerit gl. Bar. Aibe. Ang. & Fulg. in d. de inofficio, prout eorum sententia dicitur præf. quæst. c. 6. n. 5. verū scilicet sanè iure etiam vbi fortius dicit esse communem opin. Lud. Molin. de primogen. Hisp. c. 16. n. 30. Cordub. qui eū sequitur in l. si quis alibi testis, si vel patris, n. 4. fide lib. 1. signor. Carpal. in cons. 127. n. 3. l. 2. Marchan. decif. 364. n. 1. Rebuff. autē d. tomo 1. de sent. prouinciar. gl. 1. n. 8. tria postea requisita impugnat, dicens, cōtrarium eis feruari vidisse, ita vt colligi possit fuisse ipse sententia, vt sufficiat

primum requeſtum ſcilicet quod ſit filius, Menoc. in tra. de præſump. lib. 1. queſt. 13. n. 3. reprehendit prædictam ſententiam, & adducit ſolum quartum continens puerperam filij, & quoad filiationem inquit ſufficere præſumptionem, de vno quoque requiſito videndum eſt. & quod actinet ad primum, quod concernit filiationem, certum eſt quod non eſt neceſſaria illam plenè probari, quia ex parte patris adeo redditur diſciſilis, vt ſerme [2] impoſſibilibus reputetur. l. Lucius, ff. de condi. & dem. & diſciſilem appellat Bald. in l. i. n. 2. C. quor. bonor. & in conf. 437. n. 1. vol. 5. Cyn. in l. fili. ff. de his, qui ſunt ſui vel alieni iur. vbi ait, impoſſibile eſſe ſcire de demonſtratiue, cuius quis filius ſit, & dicit Bertran. in conf. 26. n. 1. vol. 1. quod paternam filiationem non poteſt verè probari, alios citauit in conf. 1. n. 38. & ſane ſi filius ſit in quaſi poſſeſſione filiationis, erit aliedus, atque ita quaſi poſſeſſio ſufficiat ad obſeruandū [3] pœuilionem lite pendente, eſt tex. in l. 1. §. idem Inſaniam, ff. de lib. agnoſ. ita tenet Bar. in l. ſi negetur, t. in fin. circa ſecundum intelledum legi. ff. de libe. agnoſ. Salic. in l. ſin. n. 1. C. de libet. alien. vbi pœderat ad hoc duos textus, Socin. iun. in conf. 8. num. 6. vol. 3. vbi ita intelligit tex. in l. ſi. C. de ord. cognit. & in d. §. de inofficioſo, & verè tex. in d. l. §. quod ſi ei, probat clarè, dū inquit, alendū eſſe à præſto donum eum, qui cum eſſet in quaſi poſſeſſione libertatis ſuis ſuis bonis ſpoliatus, & cū hac opin. t. anſit Menoc. d. q. 55. n. 1. 3. & 6. & nō dū quod hæc quaſi poſſeſſio ſit neceſſaria, ſed quod ſi interueniat potens, & ſufficiens erit ad decernendum alimentum.

Quomodo autem cuiusmodi quaſi poſſeſſio inducatur, non eſt dare certam regulam, & Menoch. d. q. 55. n. 5. dicit, probari poſſeſſionem filiationis, [4] ſi pater in teſtamento hūm exheredem faciat, quia hodie omnis exheredatio præſumitur iniuſta, niſi hec ipſe probet iuſtam ſubſeſſe [5] cauſam, & omnimod. C. de inoff. teſtam. §. aliud quoque capitulū, in Auth. vt cum de appel. cognof. gl. in l. ſin. in prin. ff. quod metueſſa. Addo quod exheredando pater ſateri videtur illū eſſe filium, quia prauatio [6] præſupponit habitum, l. decerni, ff. de verborum obligationib. & carentia ſunt habendū, vt aliquando Bald. dicebat, & cum filius vel ſit inſtituendus ad validitatem teſtamenti, vel nominatim exheredandus, vt in iuribus vulgatis, talia ſunt ſubieſta, qualia prædicta demonſtrant, & nulla melior eſt probatio, [7] quāam proprij oris coſeſſio, cū ius, C. de tranſ. cū aliis, quos citauit in conf. 60. n. 1. & in terminis de coſeſſione patris ſunt decisiones apud Menoc. de arbit. iud. cauſa 89. n. 79.

[8] Rurſus probatur quaſi poſſeſſio ex tractatu paterno, quia tractatus vti filius, præſumitur filius, & conſtituitur in quaſi poſſeſſione filiationis, ſecundum Bar. in l. ff. de quæſtio. vbi etiam Marſi. Afflicti. in deciſ. 28. in princip. Dec. in conf. 54. col. 2. vbi quod tractatus tranſfert in aduerſarium omnis conuatiæ probationis, hoc etiam tenet Abb. Felin. Dec. & alij omnes in ca. per tuas, de probatio. Alex. in conf. 28. n. 3. vol. 7. Gozad. in conf. 14. n. 17. Parif. in conf. 29. n. 9. vol. 1. Ruben. in conf. 16. n. 16. Bero. in conf. 158. n. 2. vol. 1. Rolan. in conf. 49. n. 13. vol. 4. Menoch. de Arbitr. iudic. cauſa 89. n. 69. dixi hæc in conf. 1. vbi poſt Meno. in loco prædicto, probauit hæc quaſi poſſeſſionem ſufficere etiam in pœtorio iudicio, & ibi Menoch. extendit pluribus modis hæc probationē tractatus, & in terminis noſtris Menoch. in d. q. 55. n. 33. vbi citat Bartol. & Verall.

[9] Ex nominatione parentū non iudici quaſi poſſeſſionem filiationis concludit Hieron. Gabriel, loquendo in noſtris terminis in conſil. 25. n. 2. & ſeq. vbi late agit, & facit, quia ea nominatione ſæpe fieri ſolet blandiendi cauſa, non approbandi veritatem, l. nemo, §. 1. ff. de hæred. inſtit. ideo ſolemus ſæpe filij vocabulo vocare eos, quos diligitur, & cū illo tenet Gozad. in conſil. 13. n. 11. Crauet. in conf. 149. n. 10. Paleot. in trac. de noth. & ſpur. ca. 23. communem dicit Dec. in c. per tuas, n. 8. de probatio. Parif. in conf. 10. n. 15. vol. 1. tamen id procedit, quando ſit in actu, qui æquè conuenire poteſt extraneis, ſi ſoli filio conueniat ea nominatio, conſtituit [10] filium in quaſi poſſeſſione filiationis, Bartan. l. 1. §. id reſcripſit, ff. de lib. agnoſ. Decan. d. c. per tuas, n. 7. verſ. limitatur primo, Gozad. & Paleot. in locis ſuprà citatis, admittit Gabr. d. conf. 25. quando nominatio omnem eſt in actu indifferente, & dicit ſal. in cōſil. 106. col. 1. volum. 1. quod vbi nominatio patris ſit principaliter propter ſe, & non ad alium finem, conſtituit filium in quaſi poſſeſſione filiationis, donec contrarium fuerit probatum, ſecundum l. ſin. ff. de proba. ſequitur Alex. Parif. Rui. & Gozad. quos citat approbando Rolan. in conf. 22. n. 2. 4. vol. 3. Menoc. d. cauſa 89. n. 78 & pluribus ſeq. vbi ponit caſus, quibus nominatio probat, id quod tamen ineligendum eſt, quando alia coniectura non vigeat in contrarium, vt per Salic. in l. non nudus, n. 3. C. de probat. vbi ait, quamcumque leuem probationem deſtruere vel nominationis, quos citat in propoſito Gabriel d. conſil. 25. n. 6. vbi aliquas recenset cōiecturas, Rolan. in conf. 49. nume. 48. vol. 4. & quia mea non eſt intentio materiam filiationis huius in locum tranſferre, ideo remitto te ad ea, & que poſt Rol. in d. conf. 25. vol. 3. conf. 49. vol. 4. Bero. conf. 158. vol. 2. Meno. d. cauſa 89. per totum, & que dixi in cōſil. 1. ſerè per totum, Ant. Gabr. commun. opin. lib. 1. tit. de præſump. concl. 14. per totum, & nouiſſime Joſeph. Maſcard. in trac. de probat. lib. 2. concl. 789. & pluribus ſeq. vbi per diſtinctas cōclusiones tradit quomodo filiatione probetur ex contractu, nominatione, inſtitutione, effigie, & aliis, Petra de fidei com. q. 11. n. 24. 0. & ſeq. & 11. 42. & ſeq. quæſiuit igitur age n. vt [11] filius teneatur in iudicio probare ſe tale plene, alijs ſuccedat, vt per Ang. in l. liberorum in prin. ff. de his qui not. in ſam. Abb. in c. peruenit, vbi Dec. n. 4. qui ſi ſint legiti. Jaſon. l. neque profeſſio, n. 3. C. de teſtam. Dec. in l. ſi emancipati, n. 3. C. de colla. n. iun. in conf. 57. n. 4. vol. 5. Socin. iun. in conf. 56. n. 34. vol. 1. D. datus 10. epitom. de ſponſ. in c. pari. c. 8. §. 1. n. 1. Aleſtat. de præſump. reg. 1. præſump. 49. n. 10. in conf. 31. n. 1. vol. 1. Capſal. in conf. 82. n. 10. & ſit regulare, quod agens tanquam [12] talis, teneatur probare ſe tale, Bart. in l. non ignorat, C. qui accuſ. non poſ. & qui agit vti agnatus, [13] probare debet ſe agnatum, ſecundum Dec. in conſil. 221. col. penult. in conf. 471. in prin. tamen hoc caſu ſatis erit probare quaſi poſſeſſione filiationis, & ratio eſt, quia de ipſa filiatione agitur incidenter, ideo videmus in ſimili, quod & [14] ſi dominium ſit diſciſilis probationis, Bartan. l. rem alienam, col. 3. verſic. ad probandum, ff. de pignorat. actio. l. cum teſtim. 1. lectura. C. de probatio. Alex. in conf. 4. n. 26. vol. 2. Calcan. in conf. 32. n. 43. n. 1. in c. ſape, n. 5. de teſtibus ſpolia Maranta de ordine iudic. in 4. parte, in 3. principal. diſtinct. n. 4. 8. ita vt etiam conſeſſio partis non [15] ſufficiat, ſecundū Socin. in conf. 91. n. 2. ver. præterea ex quo partes, vol. 3. Crauet. in conf. 157. nume. 7. in fine, nec ſat ſit [16] edocere de poſſeſſione, l. cum res, C. de probatio. cap. fin. de cauſa poſſet. & propria.

Barto.

Barcol. d. lrem alienam. tamen quando de dominio agitur incidenter, tunc ex probatione [17] possessio inferatur ad dominium. Bart. in l. quidam in suo, num. 4. verfic. secundo casus de condit. institut. Abbas in c. cum ad sedem de rebus spoliat. Decius in consil. 221. colum. 3. Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, numus. ff. de acquir. h. possel. Alba. in consil. 67. numer. 6. Valquius illustratur questio. capite 7. numer. 19. Menochius de recuperand. possel. semel. 11. numer. 31. eo enim ipso quod est filius, sequitur sibi deberi hereditatem patris, & esse fundam intentionem: conlidue ad text. in l. qui de inofficiosis, ff. de inoffic. testamenc. vbi ait nui solum competere ei, qui esset hares, si esset filius quo verbad aetatem popullarem, ea non est necessaria, nec iura aliqua illam requirunt, & licet l. i. C. de Carbo. edit. faciat mentionem, tamen ibi hoc fit non ad effectum alimenta consequendi, sed ad differendum questionis status.

Tertium requisitum videtur omnino esse necessarium, est text. in l. instituta, ff. de inofficiosis, ff. de inoffic. testamento, vbi et ipse dicitur ideo alimenta decerni, quia [18] iure appellavit, atque ita per modum causae fit mentio de appellatione: cessante autem causa, cessare debet alimentorum praestatio. l. adigere, §. quomus, ff. de iure patronat. & quando non obtinet sententiam in fauorem, quod non debeatur alimenta probat text. in l. qui de inofficiosis, ff. de inoffic. testamento, vbi ait, filio exhereditato, qui testamentum accusat tanquam inofficiosum, non decerni alimenta, & per illum text. hanc sententiam probat glo. in d. §. de inofficiosis, in vers. decerni, atque ibi Bartol. & Bald. clarius autem Angel. qui ita respondet ad l. qui de inofficiosis. Castleni qui dicit vno ex dictis regulis deficientes, non esse locum dispositioni illius text. & pro hac parte Cordubens. in l. i. qui §. i. liberos §. i. vel patres, numer. 42. si de liberis agnoscent. allegat Speculat. Alber. Fulgof. Felinum, Decium, Beroum, Alciaz. Ioannem Lup. Duem. Ludouicum Molin. & alios: qui tamen omnes non hoc dicunt, vt aduertit Menochius in d. tractatu de praesump. q. 35. nu. 30. sed imo non esse necessarium, quod sententia sit lata in fauorem agentis, probant plures, & praecipue Rota in decisio. 2. in tit. de iudic. iuter collectas per Biugne. quia equitas d. §. de inofficiosis, militat etiam in prima instantia, & illam in decisione 88. Abbas in c. fina. Ailichius in decisione vndeima, in fine. & hae duae decisiones loquuntur, quando filius agebat ad legitimam. Rebuffus dicto tomo primo, tit. de sententia promissio art. primo. glof. secunda, num. 5. vbi attestatur quod seruati in Francia, Didacus Practicae quaeftionum capite 6. numer. 5. verfic. secundum quod Doctores, Duem. d. regula 365. nu. 4. in quarta simpliatione, notius in tit. de aliment. praestandis vxo. & fil. numer. 3. Caphal. in consil. 127. nume. 10. sermical. in tractatu paupertatis, in septima questione, in l. special. iudic. nume. 14. vbi dicit esse notandum, atque id ait esse receptissimum, Hieronymus Gabriel consil. 39. numer. 19. in fine. Ioseph. Ludouic. decisio Perusin. 46. numer. 7. Simon de Prax. de conieciuris vicinorum voluntatum, libro 5. interpretat. 1. dubitata. in principio, numer. 18. vbi ait Doctores magis communiter in iudicando ita tenere, vigente eadem equitate d. §. de inofficiosis. Quincel. Mandos. d. consilia. omnes. 3. vbi dicit, Rotam Roman. c. benignitate semper interpretatum fuisse textum in dict. §. vendicare sibi locum in prima instantia, Cordubens. in d. §. i. vel patres, nume. 44. Menochius dicta questione 35. nume. 3. & 4.

Lancellos. de attentatis, parte secunda, capite 4. l. i. mut. 11. numer. 19. Ludouicus Molin. de primogen. Hispanorum, libro 2. capite 17. numer. 36. Alin. in pract. §. 39. ampliat. 39.

Et non obstat text. in d. §. si de inofficiosis, quia secundum aliquos loquitur in factu contingentia: alij docent procedere illum textum de iure antiquo, secundum quod exhereditatio semper praesumebatur iusta, nam & si is, §. i. ff. de inoffic. testamenc. ideo cogebatur filius diuine probatione illam extinguere praesumptionem: cessabat autem per sententiam in fauorem filij latam, cuius virtus licet suspendatur, vel secundum aliquos extinguatur pendente appellatione, remanet tamen quodam praesumptio contra filium, imo hares ipse teneatur [19] probare iustam fuisse exheredationis causam, gl. in l. fin. in princ. ff. quod metus caus. §. aliud quicque capitulum, in Authent. vt cum de appellat. cognosc. Loannimod. C. de inoffic. testamenc. Alciaz. in tractatu praesumptio, regula 1. praesumptio 16. Didacus d. cap. 6. verficul. secundum quod Doctores, vbi dicit fuisse necessariam sententiam ad tollendum praesumptionem insurgentem ab exheredatione, Cordubens. d. §. i. vel patres, numer. 43. & sequenti. Menochius dicta questione 35. nume. 4. & 5. qui & ipse dicit fuisse eo tempore necessariam sententiam in fauorem filij, tamen errat magis prima resolutio, quod ex factu contingentia foret lata sententia in fauorem filij, & quae ratione dicat textus moueri ad decernendum alimenta: nec tamen idem negat, quia si alia praesumptio subeisset, quam sententia idem omnino foret, nec inquit sententiam esse necessariam, ideo vbi agipollens cadit ratio, idem est dicendum, textus autem in d. qui de inofficiosis, non ideo denegat alimenta exhereditato, quia sententia non esset lata, vti opinatur glof. ibi, & in d. §. si de inofficiosis, sed quia nulla concurrebat praesumptio, vel coniectura pro filio, quod rite non foret exhereditatus, imo forte contra filium vergebatur coniectura aliqua, id quod conicere licet ex vltimis verbis illius textus, dum inquit, tunc alimenta filio decernenda, quando si filius esset, hares quoque foret, nō quando esset filius, non tamen esset hares: argumens namque eiusmodi verba aliquid in eo facto interfuisse, quod impediret successionem: & si dicatur ipsam exheredationem fuisse impedimento, ex quo praesumebatur iusta: respondeo quod sola exhereditatio non poterat hanc effectum producere: si enim haec sola obstitisset, vtique hodie quod cessat ea ratio, deberet filius alij probata fihatione, vel eius possessione, nulla alia subsistente praesumptione, cuius tamen contrarium volunt Doctores, vti dicemus infra.

Est ergo conclusio, quod etsi in §. si de inofficiosis, lata foret sententia, non tamen semper ita necessaria est sententia, vt nunquam sit locus decisioni praedictae, nisi ea intensionem: nec ideo in l. qui de inofficiosis, denegantur alimenta, quia sententia lata non fuerit, admittenda est quidem tunc deberi alimenta, quando sententiam filius obtinuit, sed idem omnino esse, quando alio §. i. concurrat praesumptio, Bartol. in l. i. neget, in secunda lectura, de liber. agnoscent. in qua sententiam Menochius de Praesumptionibus dicta questione 35. in principio, vocat Arctin. Felinum, Ailich. Alciazum, Ioannem Lup. Cretetiam, Duem. & alios post dictam a oia decisionem, qui tamen nihil dicunt de praesumptione.

Bane verum est quod ita debent intelligi, & hoc quoque modo Didacus declarat d. cap. 6. verficul. se.

condum quod Doctores, Salicet, in l. hna. C. de a-
 tend. libet. dum inquit quod summariis constat,
 Bos. in titu de alim. prelat. vxo. n. 1. Simon in lo-
 co prelat. n. 18. vbi quod consilare debet summa-
 ric de bono iure adnoti: qualis tamen esse debeat
 probatio ad effectum, vt inde colligat iudes sam
 præsumptionem que sufficiat ad decernendum ali-
 menta, non potest præcisè determinari, sed Atet. in
 C. significauerunt, in glo. in vers. liquet, de testib. ar-
 que ibi Felin. dicit, quod insurgit ex testibus [1] Je-
 xaminatus, licet adhuc super eis non sit iudicatum,
 sequitur Bos. d. vt de alim. prelat. vxo. n. 2. Hieron. verò
 Gabriel d. cons. 35. nume. 1. dicit, non
 quamlibet sufficere præsumptionem, sed eam requiri
 que faciat saltem semiplenam probationem, ex do-
 ctina Bart. in l. 3. causat. in fin. C. de Carbon. edict.
 vbi tradit regulam, quod in causis summariis [2]
 probatio debet esse semiplena, idem secundum eum,
 voluerunt Iacob. de Atet. & Alber. in l. si neget, di-
 centes, quod filio probari debet semiplene, Atet.
 in cons. 66. n. 10. ideo Didac. d. 6. coluro. si. dicit,
 vnum testem sufficere, allegat Bart. in extrauagan.
 ad reprimendum, in vers. summariis, & est regulare
 quod in causis summariis, in quibus agitur de mo-
 dico prædicio, vnu [3] testis plene probet, vel
 sufficiat, vt per Dex. in cons. 56. nume. 1. qui infert,
 vnum testem probare in possessorio iudicio, cuius
 dictum sequi in l. si Matthei. Chaslan. Grat. Alcia
 Bellon. & Rebuff. quos citauit in cons. 73. nume. 1.
 & licet extant contradicentes, tamen procedit hæc
 opinio, quando agimus de possessorio summariis si-
 mo, vt dixi ex glo. Iacob. But. Bart. Ange. Salic. An-
 cha. Imola. Alex. Lanfranc. Afflicto, Cur. Iun. Grato.
 Cagnolo, Natta, Ploto, Roland. & aliis, in dict. cons.
 73. num. 38. Hanc quoque sententiam, quod ad de-
 cernendum alimenta facit probare per vnum tes-
 tem, sequitur et Decia. in consil. 66. n. 3. vol. 3. quem
 sequitur Meno. d. q. 35. n. 32. vbi addit Lud. Molin.
 d. tract. de primogen. l. i. p. 16. n. 40. subdit au-
 tem Menoch. quod ille testis debet esse omni ex-
 ceptione maior, allegat Zuchar. & Benintend. qui
 concludunt regulam vt testis semper esse debeat maior
 omni exceptione, quando à iure admittitur pro-
 batio per vnicum testem: imò hoc casu [4] parti-
 culari & probari debet, quod testis sit talis, Bart. in l.
 1. si quis neget. col. si. si. quemad. testa. apert. vbi de-
 clarat Aug. licet enim testis præsumatur idoneus, ta-
 men non præsumitur omni exceptione maior, vt in-
 quit Imola in d. si si quis neget. & Soci. cons. 173. vo-
 lum. dixi in cons. 39. & 40. addit autem Didac. in d.
 col. si. quod probatio ista casu fieri poterit per fami-
 & per instrumenti agentis, in quo vt scias quam [5]
 probationem faciat fama circa filiationem, videas
 Ioseph. Mascardum in tract. de probat. lib. 1. conel.
 791. per totam, credo item hoc casu [6] testes pro
 summariis informatione non posse recipi parte non
 citata, per ea quæ post Ang. Dec. & Zuchard. ponit
 Meno. de adipic. pos. remed. 6. n. 18. at bene poterit
 iudex se informare à [7] testibus nondum publicatis,
 Alcia. in tract. præsumpt. reg. 3. præsum. 9. n. 11. quem
 sequitur Alcin. in sua paxi 5. 32. amplia. 19. in fin. Si-
 mon de prælat. lib. 1. interpret. 2. dub. 2. in prin. n. 17.
 admonet autem Didac. d. ver. secundum quod, in fi-
 vt cautius iudex diligenter examinet iura partium,
 & cognoscat quid præscriptio vigeat, magis pro actor-
 e, decernit ei alimenta, si verò contra erit abstinere,
 sequitur Meno. d. q. 35. n. 6. vbi subit, quod non de-
 bet esse levis præsumptio, certum est enim, quod li-
 ex parte rei contrariè extiterit [8] præsumptio,

possent elidere præsumptionem quæ pro actore mu-
 labatur, allegat seipsum in cons. 484. vol. 5. & in pro-
 positio ita quoque tenet Gabriel d. cons. 25. n. 6. vbi
 ait fortiores, & pares præsumptiones elidere se iust
 cenat. diuus, si de restit. in integr. erit tamen in hoc
 iudicio aduertendum, quia si filius agat de paterna
 hereditate sola, sufficit filiationis probatio, siue co-
 cludens siue præsumpta, nec aliud ab ipso proban-
 dum est, etiam si reperitur in testamento præteri-
 tis, vel exheredatus, & idem est quando frater age-
 ret ad hereditatem fratris, vel consanguineus con-
 sanguineus, quia confitio, quod sit proximus, erit a-
 tendenda: sed si res sit incertæ necesse est edocere de
 bono iure competente ad illa bona, de quibus erit
 questio, vt dicam infra de iura. Deuenio ad quæ-
 situm requisitum, de quo in d. l. instituta. §. si de inof-
 ficioso, si. de inoff. testam. dicitur enim ibi placuisse
 alimenta pupillo decernere propter inopiam, & quod
 paupertas requiratur, imò, 3. iuniora, volunt omnes
 supra citati in princ. præcedentes questionis, & tenet
 Meno. d. q. 35. n. 4. ver. concedimus quidem, & n. 31.
 vbi tamen, post lo. Lup. in d. e. per vestras, in l. nota.
 amplia. 18. 3. n. 3. tenet quod sola inopia non suffi-
 ciat, id quod voluit etiam Bos. in d. tit. de aliment.
 prelat. vxo. n. 1. cetera, fin. comprobatur supra in re-
 gula. Rebut. tamen in d. gl. 1. n. 6. & 3. dicit aliquan-
 do Parisiensium Senatuum alimenta diuti decessisse,
 quia et si vna ratio esset propter diuitias, non tamē
 cessat alia expensarum, & sumptus, qui sunt in pro-
 sequendo litem, & pro ea obferuantia hæc consi-
 derari tex. in d. §. de inofficio ibi, propter inopiam
 & eam dictio, propter, [9] non denotat finale cau-
 sam, sed remotam & occasionem, l. si propter. C. de
 compensatio. Bar. & Bal. in l. 1. C. si seru. extor. Bal.
 in lex aratilis. 4. C. ne actio empet. tamen veteri est
 opinio, quod alimenta non debeantur filio diuiti,
 extraneo, & l. seq. vbi nar. si. de ventre in posses. mit-
 ten. l. si. C. de ordin. cogni. Abb. & alij in c. cum ha-
 beret, de eo qui dux in vxo. quam polli. per adalter.
 & est regulare, quod filio habenti vnde se aliat, patet
 non teneretur præstare alimenta, confirmatur quia hæc
 alimenta debentur merito iudicis officio, vt dicamur
 nunquam debentur ei, qui habet aliunde, quando
 solo iudicis officio [10] determinata sunt, l. si quis à li-
 beris. §. i. vers. sed si filius. ff. de lib. agnos. eam. in l. li-
 bertus quas. §. i. ff. de alimen. & cibari. leg. Dd. in l. de
 alimen. C. de transact. cū aliis aliquando allegandi.

Addo quod vbi filius est diues, cessat requiri pro-
 pter quam decernuntur alimenta: & cessat ratio so-
 lita considerari, & subest timor, ne ob inopiam de-
 serat prosecutionem rerum suarum, & cedat iuri
 modico recepto, & quod cessat dispositio dicti §. de
 inofficio, quando filius est diues, ponam vno loco,
 dum tractabo de iustis causis denegandi alimenta, &
 licet paupertas sit causa remota, tamen eam sine ea
 non aliter fuisse facta illa promissio, cessante causa
 impulsiva [11] cessat dispositio, secundum a. l. in l.
 et. post tres. si. si quis caut. Alex. ad nar. in l. 2. §. si.
 de donatio. Triaq. in tracta. cessant. cau. limita. n. 19.
 Nec dicitur quod alimenta hoc casu dantur non
 ex [12] sola miseratione, sed tamquam de bonis pro-
 priis filius, cui decernuntur, secundum a. l. in l. hna.
 C. de ordin. cogni. Lup. c. per vestras. i. not. ampliat.
 18. 3. in princ. atque id præstanda videntur ba-
 bere alimunde quia respondet non dici verè decerni
 de suis bonis, sed de his, quæ aliquo casu possunt ef-
 se sua, vt dicitur in d. l. 1. §. de est. incertum, & de v-
 be in pos. mittent. cum enim de stracho iure nihil de-
 beat habere nunc, sed in futurum posset esse domi-
 nus, &

nis, & ex equitate fame perire non debeat, eligitur media via, per quam neque admittatur ante tempus ad usum bonorum, neque interitus excludatur. & hoc opinio in filio certa est: an vero procedat in uxore litigante cum marito dicam infra.

S V M M A R I A.

1. *Filius pendente lite non debetur alimentum, quando agitur ad revocandum renunciationem hereditatis paternae si sit factum.*
2. *Renunciatio in iura sua non datur regressus.*
3. *Petrum facit de loco rei.*
4. *Instrumentum habet pro se et est presumptum.*
5. *Filius non datur alimentum lite pendente, quando tale quid obicitur quod excluderet triam filium.*
6. *Renunciatio in iura sua datur regressus aliquando ex causa.*
7. *Impedimentum non praestat, quod de iure effectum non fortitur.*

QVÆSTIO CXIII.

SI filius vendidit, vel renuntiavit alieni paternam hereditatem, & petit contrarium rescindi, an interitus sit alendus à fratre vel alio, cui vendidit, vel renuntiavit? Io. Gallus in decisi. parlam. Paris. [1] q. 121. dicit non esse prosequendum illi de alimentis, qui remittentibus iura sua non datur regressus, [2] l. qui torus. §. si venditor. ff. de edil. edic. c. quam periculumsum. 7. quæst. 1. pretium autem succedit loco [3] l. rei. l. ab eo. ff. de verb. signifi. & qui vitat pectio, videtur rem habere, quia si de usufructu per quas rationes ita tenet Rebuff. d. artic. l. gl. 1. num. 26. vbi addit Auzer. sequitur Duen. d. reg. 365. limit. 4. Simon d. interpret. 1. dubit. 2. in prin. num. 13. Ludou. Molin. d. c. 16. num. 45. Menoch. d. quæst. 35. num. 27. vbi addit, quod talis videtur extra possessionem filiationis, quando vendidit hereditatem, & habet contra se presumptionem, quæ insurgit à emancipatione, quod scilicet sit vera, valida & iusta, ut dicimus de instrumentis, [4] q. 300. sunt tres præsumptiones. Bal. in cons. 417. numer. 5. vol. 5. cum alius citatus à domino Becio in cons. 52. numer. 3. & fest. quorum sententia potest esse vera, quando filius imputetur soli filiationi: quandoquidem tunc militat ratio legis, qui de inoffic. test. ff. de inoffic. testam. quod scilicet etiam si filius sit, non potest hereditatem consequi stante venditione, vel renunciatione, per quam excluditur à petitione, ex quo vendens facit se alieni à se vendita, & contra filiationem obstat renuntiatio, quæ arguit filium nullum habere ius in paternam hereditatem: & certum est quod nostra conclusio procedit, quando nihil aliud obicitur, præter quod non est filius, etiam aliud obicitur quod etiam filium potest excludere, [5] sive non decernantur alimenta, puta quando dicitur quod habet aliunde, quod est ingratum, & simile, ita declarat Hieron. Gabriel. d. cons. 115. num. 14. & sequen. verum vbi præter filiationem allegaret filius, & summarie probaret, vel saltem semiplene, secundum supradicta se factum in ea venditione, vel iustificaret causam rescissionis quam deduxit, crederem eo quoque casu alimenta deberi si apparetur constare de bono iure filij agentis, & non habet aliunde: quia ut suo loco dicemus, debentur alimenta cuiusque agenti etiam privato, concurrentibus prædictis, & rationes allegatz contrarium non imponent hanc provisionem: nam et si regulariter regit effectus non decet remittentibus iura sua, tamen hoc fallit in multis casibus, præcipue [6] quando subesset enormissima læsio, l. a. C. de rescind. vend. vel quando subesset dolus, & multis aliis casibus, quandoque ergo potest filius recuperare

bona si obtineret in causa principali, debet item illis in calibus consequi alimenta lite pendente, si probat semiplene ius suum, quia eadem militat ratio, ut si preter bona paternam occupata à tertio sine suo factio, quia renunciatio quæ potest rescindi, non impedit [7] provisionem. c. non prestat, de reg. iur. in 6. dum verò dicitur quod pretium loco rei succedit, est verum si vbi pretium non extat, tunc non minus decernantur alimenta, & idem est quando pretium non respondet iusto rei valori, & procederet id multo magis, quando renunciatio esset gratuita, vel facta modico recepto, prout de Senatus Monasterii in quadam causa inter fratres Aibenses, iudicavit esse certum quid dandum pro alimentis, & impensa litis actori qui impugnabat, cessionem bonorum fratri factam tamquam fore à suis vitra dimidiam, & inducitur doct. ad cedendum.

S V M M A R I A.

1. *Filius adoptivus non datur alimentum pendente lite pro hereditate patris adoptantis.*
2. *Adoptivus vocatur appellacione filij, quando verba non possunt in alio verificari.*
3. *Adoptivus equiparatur legitimo & naturali.*
4. *Filius adoptivus alendus est à patre, sicut naturalis.*

QVÆSTIO CXIII.

Quid in filio adoptivo, num ei decernantur alimenta, quando agitur ad hereditatem adoptantis, & Rebuff. in d. tomo 1. de sentent. provisio. artic. 1. glo. 2. num. 27. dicit, [1] non esse locum dispositioni dicti §. si de inoffic. test., quia in hac materia appellatione filium non veniunt adoptivi, l. fideicommissum ff. de condi. & demonstra. c. in presentia, de probatio. vbi Doctor, & tunc solum adoptivi [2] veniunt, quando dispositio in aliis non potest verificari, glof. Bald. & alij in l. i. quis postulat, in prin. ff. de libe. & postulat. Duen. d. regul. 365. limitat. 5. Simo d. interpret. 1. dubit. 2. in prin. n. 2. 4. Menoch. d. q. 35. nu. 24. vbi magis attingendo huius questionis modum quam fecerunt supra citati, dicit veram rationem esse, quia adoptivus non debetur alimenta à patre, ergo contrarium amplector opinionem, quod adoptivus non minus sint decernenda alimenta quam filio naturali, non tam quod [3] acquireretur legitimis & naturalibus, ut per multas decisiones concludit Tiraquel. in l. i. vbi inquam, in vers. si superest liberos, nu. 19. & 20. Cede restitucand. donat. quàm duplici alia ratione. Prima est, quod filium adoptivum pater alit [4] sicut naturalem, secundum Azon. Placent. glo. Specul. Io. Andr. Bal. Barbat. & Lambertin. quos citavi in princip. huius tituli, in questionibus, An pater adoptivus alit huius, quæ sententia plures, & gratiores habet auctores. Secunda est quod alimenta decernuntur cuius privatus, vel pauperi agenti ad bona magni valoris, quæ pretendat sua, ut explicabo paulo infra: non ergo provisio denegari debet adoptivo, quæ conceditur cuius etiam extraneo: negabit enim nemo, quin maius vinculum filio intercedat cum patre adoptivo, quam cum extraneo: & per secundam hanc rationem infero quod decernenda sunt alimenta etiam illam probemus sententiam, quod pater adoptivus non teneatur alere filium.

S V M M A R I A.

1. *Sporus seu naturalis filius non debetur hereditatem, nisi legitima.*
2. *Sporus alimentum non debetur proinde liti super bonis paternis, contra tamen vide ibi.*

- 3 Naturalis non differt à legitimis quoad alimenta.
 4 Spurio agens ad id, quod ex testamento patris relinquitur, obsequere potest alimentis.
 5 Naturalis agens ad patrem filii ab intestato delatam, debetur inter alimenta.
 6 Naturalis quidam in casibus succedere possit extraneis, vel ab intestato.
 7 Naturalis facile testamentum habetur pro extraneo.
 8 Naturalis non est à patre nominandus in testamento.
 9 Naturalis non recipit testamentum, si praeceatur.
 10 Instrumentum non facit rem liquidam, quando ei aliquid obicitur.
 11 Compromissum fieri ex forma statuti, quando super contentis in instrumento contrahitur.
 12 Restitutio in integrum an petatur per calumniam, statum arbitrio iudicis.
 13 Causa nulla laudandi extimatur arbitrio iudicis.
 14 Exceptio dubia non releuat.
 15 Naturalis qui agit tanquam legitimus, & naturalis, est interum alendus.

QUESTIO CXV.

Naturalis vel spurio, an sint decernenda alimenta in bonis patris: ad quae agit videtur quod non, quia eis neque hereditas [1] debetur, neque legitimam per totum. C. de natur. libet. Bart. in l. fin. C. de libet. alend. & hanc sententiam tenuit [2] Socin. ian. in cons. 3. colum. 1. volum. 3. Rebuff. tomo. primo, de sent. prouis. artic. 1. glo. 2. numer. 30. vbi excepit casum, quando pater ei reliquisset alimenta, quia tunc debentur, secundum eum, cum haberet, cum ibi nota de eo qui dux in vxo quam polli. per adule. item voluit Hieron. Gabriel cons. 25. numer. 9. & 10. Simon de Pret. lib. 5. interpret. 2. dubit. 2. an prim. nu. 25. Cordub. in d. l. qui à liberis, §. si vel patens, num. 63. ff. de libet. agnoscent. vbi vult dari eiusmodi prouisionem solum, quando spurio relicta sunt à patre alimenta, dum spurio ad ea agit: sed contraria pars magis de iure procedit, nam spurio seu naturali alimenta debentur inspecta iuris canonici dispositione, quae in vtroque foro attenditur, vt dixi supra in hoc eodem titulo, & probatur dict. c. cum haberet, ideo iuste peti prouisionem, ita Duen. in d. reg. 363. nu. 6. limitat. 6. Ludou. Molin. de primogen. Hispan. c. 16. n. 32. Decian. in consil. 66. num. 6. vol. 2. cum quibus transit Menoch. in tract. praesump. libro 1. q. 35. n. 13 quod sententia verificari potest non solum, quando peteret alimenta à patre relicta, vt Rebuff. & Cordub. voluerunt, sed etiam quando peteret alimenta ex sola iuris Canonici dispositione: quia d. differtur, an debeantur, p. ellabitur prouisio confisso semper, quod sit filius: quia vt dicimus in filio legitimo eo ipso quod constat esse filium, fundata est eius intentio ad consequendum alimenta, & supra in filio legitimo diximus alendū esse, dum à patre petit alimenta, ergo idem erit in filio naturali, quia quoad alimenta [3] non differt à legitimo secundum Paleotum tracta. de noth. & spur. c. 4. n. 3. Similiter si naturalis peteret, vel instrumentum de se factum, vel legata relicta in casibus, quibus pater eis potest relinqueret, & instrumentum, tali casu interum esset alendus [4] eo modo, quo aleretur legitimus petens bona patris, & hoc admittunt Rebuff. & Cordub. dum dicunt, quod debentur alimenta quando petat ex testamento patris, non enim refert quid in testamento relicta sint alimenta, vel quid aliud quod habet eius loco succedere: vbi enim aliquid simpliciter relinquitur filio naturali, sustinetur pater

quam relictum pro alimentis, vt dixi supra. Idem est quando naturalis peteret portionem bonorum sibi delatam [5] ab intestato in casibus, quibus vocatur ad patris intestatū succ. effusionem, nam tunc potestente line allequitur alimenta. sicut in sunt praestanda filio legitimo, qui petit ab intestato patris hereditatem, vira quod dictum est hoc non esse spectale in filio, sed procedere in quocunque alio, quibus autem casibus, ab intestato, vel ex testamento capiat [6] naturalis, videtur potest apud Paleot. in d. tracta. de noth. & spur. cap. 38. per totum. Dida. de succ. ab intestat. in sin. opus autem Rebuff. & aliorū citatorū in principio huius questionis, posset procedere quando pater naturalis condidisset testamentum: eo enim facti naturalis quoad hereditatem haberet pro extraneo, sicut [7] si esset legitimus, Hier. Gabr. d. cons. 15. num. 9. vbi nu. 10. dicit, procedere etiam si filius aliqua opponeret contra testamentum, quia cum haberet contra se praesumptionem ex testamento insurgentem, repellitur ab alimentis, ab allegat. Ruin. & Cauer. qui nihil dicunt, id quod confirmatur, quia non tenetur pater de naturalibus [8] in testamento mentionem facere. l. fin. C. de natur. libet. praeferunt [9] testamentū, glo. in l. fin. vet. naturalis. ff. de contrah. vbi etiam Bar. Tiraq. in l. i. vbi inquit in vers. si reperi liberos, nu. 47. C. de reuoc. dona. Paleot. in d. tra. 7. sed etiam condito testamento si naturalis ageret ad alimenta, fieri debet prouisio statim vbi summarie apparet esse filium. Imo idem dico quando ageret ab intestato, & contra testamentum opponeret inualiditatem, & allegaret talia, quae apparent testamentum destruerent: tunc enim censetur interum alimenta esse decernenda, quia praesumptio validitatis testamenti domuit, & obicitur, quando contra illud allegantur talia, quae apparenter concludunt, quandoque dem instrumentum non facit [10] rem liquidam, quando opponitur aliquid imol. in l. i. in prin. colum. 1. in fin. vers. qualiter autem, ff. de oper. ouium. & ibi laf. nume. 10. Ruin. nume. 4. Horman. num. 38. Ruin. in cons. 266. nu. 3. & 4. volum. 1. Dec. cons. 474. num. 3. Rom. in cons. 128. num. 13. volu. 4. Crot. in cons. 157. num. 9. D. Becinus in consil. 52. nume. 91. & sequentibus, hinc est, quod etiam statutis de compromissis non habet locum, quando via partium habet pro se instrumentum, tamē fallit quando super instrumento, vel contentis in eo [11] controuertitur, adeo quod reuocatur in dubiis, per multa probat Socin. in cons. 4. volu. 1. vbi tenet esse locum statuto. Blanc. in tract. de comprom. quest. 4. princip. tit. de quib. cau. pos. vel debe. fieri compromiss. §. & dixi latē in cons. 32. per totum, vbi cōtra Afflic. in dec. 63. defendo exceptionē reimpetitorum oppositam in via dilatorie esse referendam ad finē litis, quantumvis probata sit in continent, si reus contra illam probationē replicat aliqua, quae requirunt altiorē indagant bene fateor, quod hoc casu debet iudex oculare procedere, ne forte per calūniam actor replicet contra instrumentum testamentū, quia detecta calūnnia res est clara, verō cessante, damna sunt alimenta. committitur autem iudicis arbitrio cognitio, an interueniat calūnnia, vt de restitutione [12] in integrum, vt per Bald. ad Specu. in titulu. de rest. in integ. §. vlti. viderunt. col. 6. & Bal. in l. 1. C. de aduoca. diuer. iudi. dicit iudicis arbitrio committi, quando habet quae iustam [13] causam laudandi: non possit dici calūnniator, sequuntur A. leza. laf. & alij citati à Menoch. de arbit. iudic. ca.

fu 177. n. a. & seq. Hæc vera sunt, quando ageret quis tamquam naturalis, sed si diceret se legatum & naturalem: hæres vero illum assereret spurium vel naturalem, & allegaret testamentum, quod actor replicando diceret nullum propter præstationem, tunc esset alendus, quia siue legimus ut, siue naturalis, utroque casu debentur alimenta ex dispositione iuris canonici, quod servatur utroque in foro, c. cum haberes, de eo qui dur. in vxo. quam poll. per adulter. & excep. 14. dubia non releuat, l. non hoc, vbi l. si, in 4. l. i. i. C. vnde legit. ita [15] voluit glo. si in l. si. C. de alien. liber. vbi cum sequitur Barto. Hieron. Gabr. d. conf. 15. m. 12. & seq. vbi tamen dicit aliud esse quando multa essent in cōtraum, in quo tamē videbis quæ dixi suprà, & ponam infra suis locis.

SVMARIA.

1. *Hæreditas post adiunctionem definit esse hæreditas patris.*
2. *Fratri agenti contra fratrem iudicio communi dividundo, vel familia crescenda providendum interponi est.*
3. *Fratri dum agit ad alimenta testamentum patris relinquitur providendum esse ad alimenta.*
4. *Fratri petenti alimenta vel mulctam à promogenito dantur interim alimenta.*
5. *Fratri agenti ad bona quæ præstant communia, debentur interim alimenta.*

QVÆSTIO CXVI.

Dixi, filium agentem ad paternam hæreditatem alendum esse lite pendente, tu tamen frâs, quod post adiunctionem definit esse paternam hæreditas, l. 1. §. veteres, vbi Doct. præcipue Alexand. ff. de acquir. posses. si plures, §. si filius, ff. de vulg. Ange. in cō. 1. 32. colum. fin. vbi infert ad filium, cui debetur fratri hæreditas, licet sit statuto exclusus à paterna successione, & cum sequitur r. o. m. in cō. 40. Deci. in l. hæreditas nihil aliud, in fin. & in l. quoties duplici, in fin. ff. de regul. i. si filius citat. quid ergo si frater agat contra fratrem familiæ eriscundæ, vel communi dividundo, an interim provideri sibi debeas de alimentis, per rationem, de qua suprà conclusit [1] n. e. ubi d. glo. i. n. m. 10. concedendam esse provisionem, sequitur Duen. d. regula 369. ampliat. 8. & hoc extenditur etiam, dum frater petit à fratre alimenta [3] in testamento patris relinquitur, secundum Aicm. in cō. 449. & idem quando peteret ea quæ iure debentur à promogenito, [4] Ludov. Molin. d. tractatu de primogen. Hispan. ca. 16. m. 10. trigessimus quinto, sequitur in utroque articulo Menoc. in tractu de persump. lib. 1. quæ ff. 35. m. 17. & quando agit ad bona, quæ præstant communia, quod sit alendus [5] voluit Hostiens. de accusat. §. 1. colum. 2. ver. si de quo regulari loculen. Lup. in c. per vestras, 2. not. §. 39. m. 1.

SVMARIA.

1. *Fratri vel consanguineo petenti fratri hæreditatem non est providendum lite pendente.*
2. *Ratio extendit de iure.*
3. *Fratri agenti ad alimenta, si iuris etiam servari agenti ad dote, intercom dividendo sunt alimenta.*

QVÆSTIO CXVII.

De filio & patre diximus, sed nō minus dubium est, in fratre, vel consanguineo, qui fratri sui, vel consanguineo petat hæreditatem: nam [1] hoc casu non esse illi providendum, tenuit n. e. ubi in dicto tomo primo, de sentent. promiss. articulo 1. §. 1. 2. or-

me. 32. vbi tamen dicit aliud esse, quando peteret ex testamento, idem per omnia tenet Didac. d. 6. præ. questio. c. 5. verū constat sanè. Duen. d. regul. 365. l. m. 6. Caphal. in cō. 127. numer. 10. Boer. in dec. 124. num. 4. Simon de Præst. d. lib. 5. interpret. a. dubitat. 2. in princip. numer. 17. Menoch. dicto tractu de præsumpt. quest. 35. num. 17. ego non video quæ sit diversitatis ratio inter filium agentem ad paternam hæreditatem, & fratrem agentem ad hæreditatem fratris, vel alterius consanguinei. at si dicatur quod fratri nō ita debetur fratri hæreditas, vt filio debetur paternam, in suis ff. de liber. & posthum. vbi dicunt n. e. ubi. Duen. & alij supracitati: respondere non per illam rationem doceri filio alimenta, dum agit ad hæreditatem patris, sed quia non est iustum quod per inopiam cogatur derelinquere ius suum vel illud cedere modico recepto. Item quia melius est aliquando facere impendia superflua, quàm famæ nocere eius qui aliquo casu futurus est dominus, d. 1. §. sed et si incertum. ff. de ventre in posses. mitten. quæ rationes omnes sicuti consumant fratri, & consanguineo, ita in eis debet idem ius esse, l. illud ff. ad legem Aquil. Præterea quod dicimus hæreditatem patris esse magis debitam filio quàm fratri, procedit inspecto naturali vinculo, non quia futurus sit actio, quæ filio datur quam quæ fratri, quia inter actiones nihil magis est vel minus, & si consideremus hæreditatem delatam, pari iure mouetur filius, & frater, imò & eadem expetitur actione petitionis hæreditatis, quoniam bonorum, vel etiam rei vindicatione: non video ergo quare filio providendum sit, non fratri, vel alij ab intestato succedenti. n. u. si filius si promissio fieri debet consanguineo pauperi litiganti, vt dicam infra: quāto magis concedenda erit consanguineo? cūmigitur ratio concedendi provisione sit generalis, & concernat etiam consanguineo, debet ad eum extendi dispositio, d. §. si de inofficio. quia [2] lex extenditur ad limites rationis, l. regula, §. fin. vbi Bart. & Bald. ff. de iur. & facti ignor. l. 1. §. si mater. ff. ad Trebell. l. nomen debitoris, §. final ff. de leg. 3. inuenio tamen quod Petr. Anto. August. in cō. 4. numer. 1. volum. 3. restituit textum prædictum ad eos, qui ex iuris dispositione alendi sunt, de bonis, ad quæ agunt, & cum sequitur Lancello. de attentat. par. 1. cap. 4. l. i. m. 1. numer. 31. hæc tamen opinio licet sit solitaria, & ab antiquis non excogitata, ita minime placeat, videbimus enim infra in discursu huius tituli multis provideri, quibus tamen regulariter non debentur alimenta. Item dicunt Doctores filio esse detrimenda alimenta, dum agit, non distinguunt an ex fratre, vel alia persona, quæ primo teneatur ad alimenta, cum tamen, vt dixi, obligatio alendi non transeat ad hæres, nisi stante extrema egestate, secundum Bar. in d. l. si quis à liberis, §. item rescriptum, ff. de liber. agnos. Adde, quod Doct. non mouentur ad detrimenda alimenta ea ratione quod de iure sint illi debita, sed alius rationibus, de quibus dixi suprà, hæc adeo questione, quæ communis sunt etiam iis, quibus de iure alimenta non debentur. Coniungitur etiam prædicta restrictio ex textu in d. §. si de inofficio. vbi consideratur solū inopia, & sententia ante lata, atque ob eas causas dicitur alimenta deberi, non autem propter rationem naturalem, & stringo argumentum, si ratio naturalis sufficit: ad quid mentionem facere de sententia lata, cūm non minus alendus sit filius de iure ante sententiam, quàm post? Præterea quando [3] frater agit ad alimenta, vel foror ad dotem, est interim providendum eis de alimentis. Lue-

dou. Molin. de primogen. Hispa. lib. 2. cap. 17. num. 35. predicta ante conclusio multo minus procedere potest in fratre, qui ageret ad legitimam libi debitam in bonis fratri, qui instituitur tutorem personam ex dispositione l. frater. C. de inoff. testam. quia hoc casu eadem omnino videtur ratio, quod in filio potest legittimam, & infra in q. incip. & quia supra probauimus alimenta generaliter alicui esse praestanda cum agitur de omnibus bonis, vel cum agit quis ad bona, quae praetendit sua.

SVNIMARIA.

1. *Vxor accusans matrimonium, tenetur interim maritus providere.*
2. *Junari rema potest ex eo quod impugnetur.*
3. *Vxor dum agit ad repudium et quod intra biennium non fuerit cognita, consequitur alimenta interim a marito.*
4. *Vxor non habet interim alimenta, quando maritus illi agens obicit vnam ex causis, quibus possunt denegari alimenta.*
5. *Vxor datur alimenta pendente lite, an licet vi sibi a viro diuertere.*
6. *Vxor est alenda a viro, disponatur de veritate matrimonij.*
7. *Vxor est alenda a marito, dum repetit ob maris inopiam.*
8. *Vxor agens ad data restitutionem propter maris mortem, interim debet alere.*
9. *Vidua dotem existentem in bonis mobilibus exigit statim non expellitur anno.*
10. *Vidua quae lapsa anno peti dotem consistentem in pecunia, est interim alenda ab heredibus mariti.*
11. *Vidua etiam non capiet de dote, est alenda, dum dotem peti si non habeat alunde.*
12. *Vxor non habens aliunde alenda est ab heredibus viro pendente iudicio super data restitutione petita intra annum si dos est in innotabilibus.*

QUESTIO CXVIII.

VXOR aliquando accusat matrimonium ex aliqua causa, queritur, an interim sit alenda, & an debeat habere sumpsum licit? Hostien. in tit. de accusat. §. 1. incip. admittuntur omnes, column. 2. vers. quid ergo si contingat, vult quod si non habet aliunde maritus (1) illi ministret, mouetur ex l. fina. C. de ord. cognito. & ex d. §. 1. de inoffic. iud. idem per eandem iura voluit Spec. in tit. de inquisitio. §. fin. num. 3. ver. quid si matrimonij. Abb. in c. ex parte, in fine de accusat. vbi etiam Barbat. in si Anan. 3. in prin. Felin. col. fin. Aufer. 2d. decil. Tholof. 88. in fine. lo. Lup. in d. cap. vestras, in primo notab. amplia. 18. §. 39. maris. 4. de donatio. inter vicum & vxorem. Bos. in tit. de alimen. pueril. vxor. Rebuff. tom. primo, tit. de senten. prouid. in artic. 3. gloss. 1. numer. 10. Dico. pract. questio. cap. 6. num. 5. vers. quantum ad primum. Benincas. in tracta. de pauper. in 7. quest. princ. in 2. specia. iudic. num. 2. & Boer. in deci. 325. num. 2. vbi sequitur Host. & Specul. in locis predictis. Caphal. in cons. 12. 7. num. 6. Affan. Clem. in tracta. de pati. potest. effect. 17. num. 11. Lancello. in tracta. de attenta. in secunda part. 4. limitatio. 11. num. 39. Ioan. Bapt. Alin. in sua pract. 3. 32. ampliat. 14. vbi tamen post Anan. & Innoc. videtur limitare, vt non procedat in vxore indotata, de quo tamen diximus supra in questione, an maritus soluat vxorem. Simon de Pratis de interpret. vicin. voluit interpret. 2. dubit. 2. in prin. num. 17. lib. 5. Cordub. in l. h. quis a liberu. 4. h. vel parentu. 6. ff. de liber. agnos. Cen. Mo-

noch. in tracta. de presumpt. q. 35. no. 18. vbi tamen dicit procedere, quando aliqua extat presumptio pro vxore accusante. sed dic sufficientem esse presumptionem, quando constat de matrimonio: eo enim ipso est fundata infamia vxoris, quod si maritus dicat velle alere in domo, & contendat vxor subesse causam soluendi matrimonium, interim est alenda, nec omni casu grauiamen vllum infertur marito: ut enim tenetur alere, si validum sit matrimonium, vt contendit. contra tamen videtur, quia nullo iure maritus tenetur vxorem alere, nisi propter matrimonium, quomodo debet vxor (1) eummodum consequi ex matrimonio quod impugnat, capite ex eo, de regulis iuris, in sexto. Sed responderi potest, quod hoc operatur figura matrimonij, & reliqua putatui matrimonij, seu verius praesumptio, quae ita pro matrimonio: & an hoc procedat, quando vxor habet aliunde ducam suo loco, & primam opinionem tenet Guido Pap. in q. 439. nu. 3. vbi ait quod si maritus intra biennium non cognoscit vxorem, eaque de causa vxor (1) petat repudium, l. in cantis. C. de repud. interim etiam alenda.

Predicta tamen ea mente Cyni in l. i. C. de alien. liber. non procedunt quando mulier (1) ptecerit alimenta, & opponetur viro causa aliqua ex his, quibus solent denegari. eo enim casu non prouideatur vxori, sequitur Capella Tholof. decil. 77. sed hac sententia falsa est, quia etiam vxori degenti extra domum debentur alimenta, dum pendet lis, in extra domum sit alenda, nec iuste recessit (1) atque ita vbi ordinatum ab excellentissimo hoc Senatu, cum vxor quaedam nobilis diuertisset ob fructum viri, quam maximum allegabat, idem tenet Afflic. in decilio. 10. vbi loquitur in vxore, quae recessit eo quod maritus concubinam induxisset domum: & mouetur sola ratione, quia constat de coniugio. an vero recessus iustus fuerit, vel iniustus, illi dubium facti, ideo eo pendente ministrant sunt alimenta. Ioan. Lup. d. §. 39. num. 5. in fin. vbi idem dicit, quando maritus expulisset vxorem sub praetextu adulterij, allegat Oldrad. licet velle, sequitur Bebuff. in d. artic. 3. gloss. 1. numer. 17. vbi idem dicit, si per zelotypiam, vel aliam causam expulsi. id quod tamen intelligit Lup. loco predicto, nisi notorium sit adulterium, hoc etiam voluit Afflic. in decil. 157. per totam vbi fortius debet alimentis vxori, dum lingatur (1) de veritate matrimonij, dummodo habeat pro se iuram sententiam, vel praesumptionem matrimonij: sed ante eum hoc voluit Specul. in tit. qui fil. sint legit. §. 4. nu. 31. vbi si mulier petat alimenta a viro, qui neget illam esse vxorem, est interim alenda, & illam Afflic. decil. decimam sequitur Ioan. Bapt. Alin. Lancello. Simon de Pratis, Caphal. Benincas. Affan. & alij supracitati, & Ioseph. Lodu. Petus. decil. 46. nu. 4. Cordub. d. §. 1. vel paratu. nu. 67. Idem dicit, quando vxor ob mariti inopiam (1) repetit dotem, quia interim est alenda, ita Alberic. in l. vbi ad hoc. column. fina. versico. sed cuius expensis. C. de iore dot. ex tex. in l. fina. C. de ordi. cognito. sequitur lo. Lup. d. §. 39. in prin. vbi tamen dicit, quod text. in l. fina. non probat, quia loquitur de alimentis praestandis ex propriis illius bonis, cui est prouidendum, sed forte Alberic. tenuit quod hoc casu alimenta sint vxori praestanda de fructibus dotis, non etiam de mariti patrimonio, ideo allegauit l. fin. C. de ordine cognito. secundum Alberic. sequitur Rebuff. d. gloss. 1. artic. 3. n. 15. vbi ait hic fuisse iudicatum, & maiorum subesse rationem praestandi alimenta vxori, dum repetit dotem collante matrimonio propter inopiam mari-

mariti, quàm matrimonio soluto. Didac. dist. cap. 6. num. 5. ver. sequatur ad primum. Lam. ellor. d. l. m. itat. et numer. 35. vbi tamen intelligit quando certa est dos vxoris, & subdit ita fuisse iudicatum. Cordob. d. 5. si vel parens, num. 68. vbi allegat Socin. & Felis. qui tamen hoc non dicunt. sed quidquid sit, conclusio est veracitatem enim de coniugio, & nihil opponi potest, quando non sit alenda. quod si obicitur quod maritum dilapidationis accusat, respondit debet se agere ad communem vniuersæ vilitatem, attento quod fructus percipiendi ex dote restituta vel collocata in loco tuto defensu debent oneribus matrimonij, veluti supra declarauit.

[8] Alimenta etiam sunt vxori prestanda, dum soluto matrimonio per mortem vii prout docem si bi restituit cum donatione propter nuptias, non dico intra annum luctus, quando dos obliuit in pecunia, quia eo casu an alimenta debeantur, satis demonstratum est in precedentibus, sed dico, quando dos est in bonis immobilibus, & si cum vxore iure mortui agit ad illius restitutionem, cum non teneatur expectare [9] lapsum, l. vnica. s. exacho, vbi gloss. & Doct. C. de rei vicio, actio. si enim tunc fiat mora per heredes mariti, puta quia negent reu dotalem, & causa sit pericula, tunc iudex præhabita summatia cognitione mandat alimenta præstari, secundum Rebuff. d. art. 3. glo. t. nu. 9. Mem. tit. quando lapso anno petit dotem consistentem in pecunia, & heredes [10] mariti litigare cogunt, interim ergo præstabitur alimenta, idem Rebuff. loco prædicto, nu. 15. idem voluit Didac. d. c. 6. nu. 5. ver. quantum ad primum allegat. hoc in l. pen. ff. vt in poss. legat. & ad Bart. in l. si neget. ff. de libei agnos. Menoc. d. q. 35. n. 18. & hanc partem tenent gloss. Dyn. Bar. Bald. Ange. Imol. r. roma. Caster Alex. in Al. Bar. Paris. Bald. Nouell. Campeg. Crau. Didac. Plo. & alij, quæ citant in prima l. i. tit. in q. an vidue post annum luctus prestanda sint alimenta, & quando nō haberet aliunde, & credere non fore expectandum aliam probationem, quoad decernendum alimenta, quia in loco præcitato diximus viduam etiam indotatam alendam esse ad heredibus vii post annum luctus, ne in opprobrium antea matrimonij mendicare cogatur, propterea isto casu non attēditur exceptio obiecta, quod non conuict de dote, [11] iuxta siue dotem habeat, siue nō, vtroq; casu alenda sit, perea quæ in simili ponit Huet. Gabriel d. conf. 15. nu. 12. facit, quia non est id expectandum, cuius euentus nullum omnino paritum est effectus, id est dico, quando dos consistit in bonis immobilibus, quæ [12] vxor petere intra annum.

SVM MARIA.

1 *Agens ad bona, quæ sua pretendit, prestanda sunt alimenta pendente lite, iuxta ibi laci.*

2 *Litiganti de omnibus bonis, vel maiori parte, reus tenetur providere pendente lite.*

QUESTIO CXIX.

ET quia supra multis in locis promissimus dicere, an prouiso fieri debeat soli filio, vel alij, cui de iure præstanda sunt alimenta: inquiri est nunc quæritur nunquid cessante affinitate, vel alij, in aliqui ratione, teneatur conueniens alimentum ministrare ei, qui agit ad bona, quæ pretendit quouis titulo ad se spectare? Et generaliter ea debent ante [1] omnes tradit Hostien. in tit. de accusat. s. l. incip. admittuntur omnes. col. u. ver. id eoque regulari, vbi ait seculari subueniendum esse, siue clericus sit, siue laicus sit, quando agit ad bona communia, vel in

quibus ius habere præsumitur, quibus verbis ostendit necessarium esse præsumptionem, de qua supra dixi saepe agendo de prouisione, quæ sit in fauorem filij, & mouetur Hostien. principaliter ex d. l. si. C. de ord. cogn. ex d. l. si instituta, s. l. de iusticio, s. l. de inob. testam. idem dicit Specul. in tit. de inquisitione, s. fin. nu. 1. ver. item seculari agentis mouetur ex eisdem iuribus, quibus Hostien. ita vt necesse sit alteri ex eis monuisse ab alio, & quauis in vtroque legatur seculari agenti, ego tamen lego seculari agentis bene facere quod subesse debet inopia, vt datur prouisio, vt dicam suo loco. & dixi supra in quæto iequilibr. & prædictam opinionem tenuit Ange. de Periglian l. vi. certis, ff. de iud. per d. l. fin. s. quod si. C. de ord. cogn. lac. de Puteo in l. infamam, s. fructus, ff. solut. matrimo. quos citat & sequitur Guido Pape decif. 361. Aretin. in c. qui testium, colum. 3. de testib. ver. secunda conclusio, & hanc citat generaliter conclusionem Ioan. Lup. in c. per vestras, in 1. notab. ampliat. 18. s. 39. col. 1. ver. ex qua lege inferatur donatio inter vi. & vxor. Similiter Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumptio 9. nu. 9. dicit hoc esse generaliter verum, vbi cum litigat quis super bonis, quæ pretendit communia, vel ad se pertinere, & habet pro se præsumptionem, Crau. in conf. 164. num. 1. vbi dicit locum habere pendente lite super hereditate, vel omnibus bonis actoris, Didac. præ. quæst. c. 6. nu. 5. ver. lego verò quod litis. vbi dicit, quoad ministrandum litis expensis, esse generaliter verum in eo, qui litigat super bonis communibus vel quæ pretendit ad se pertinere, & habere hanc sententiam maximam æquitatem etiam quoad alimenta in quibuscumque succedebitibus ab intestato, & certe si est generaliter vera quoad sumptum litis, non debet aliter videri quoad alimenta in quocumque extraneo. quid enim prodest actori, quod ministrantur sibi sumptus litis, si ob defectum alimentorum cogatur abstinere, & desistere à prosecutione rerum suarum? Adde quod inter sumptum litis veniunt saepe alimenta, propterea etiam quoad alimenta nostram approbat conclusionem a Rebuff. in dicto tomo 1. de sent. prouisio. in præfat. nu. 117. hanc item conclusionem generaliter procedere in [1] quocumque litigante de vniuersa hereditate, vel eius parte, firmat Cephal. in conf. 127. num. 10. Io. Bapt. Altin. in sua praxi s. 31. ampliat. 19. Simon d. lib. 5. interpret. 2. dubitat, a. in prin. nu. 29. Ioseph. Lud. decif. Perul. 46. n. 5. & faciunt, quæ dicam infra, quæstione proxima. nam in eiusmodi quantumvis extraneis omnimoda militat ratio, quæ in filio, vel vxore, vel supra declarauit, & licet Guido Pape, & Crau. loquantur indefinite, tamen Io. Lup. Alciat. Didac. a. Rebuff. & alij intelligunt, quando pro actore præsumptio viget, & non aliter, ne sit in facultate cuiusvis improbi hominis institutio calumniosum iudicium extorque per indebitam vexationem alimenta à bonæ fidei, & iusto possessore.

SVM MARIA.

1 *Alii pauperi pendente lite debentur expensæ ad res dote.*

2 *Alii litigant pendente lite debentur alimenta à reo locupletis.*

3 *Pauperi non sufficit, vt alteri provideatur de expensis lue pendente.*

4 *Pauperi non ita faciendum est, vt alteri fiat inuertia.*

5 *Præuulgata non est ita faciendum, vt perturbentur aliorum iura.*

6 *L. fin. C. de ord. cogn. quomodo procedat.*

- 7 Sententia presumptio suspensio pendere appellacione.
- 8 Nulla simul iuncta mouant, que singula non proficiunt.
- 9 Duo uincula strictius ligant.
- 10 Alimenta sunt plus inuoluntaria, quam litis expensa.
- 11 Presumptio pro iudice.
- 12 Sequitatio fructuum conceditur aliquando ei, qui obtinuit sententiam pro se.
- 13 Appellatio in causa alimentorum non suspendit sententiam.
- 14 Actori pauperi non dantur a reo alimenta, quando agitur de re personalis, vel rei pro re particulari.
- 15 Actori pauperi sibi conueniens ministratur alimentum, & expensa litis, quando agitur ad hereditatem.
- 16 Pauperi litiganti patrocinatur aduocatus de publico conductus in Gallia.
- 17 Si quis uisum iure prout, ubi non reperitur in specie privilegiorum.
- 18 Pauperibus agentibus ministratur expensa a domino ciuitatis, qui iudicatur.
- 19 Sine iudicio quando iudex tunc tenetur pauperibus ministrare expensam.

QVÆSTIO .CXX.

EST quoque non leuis questio, an reus teneatur pauperi actori litiganti providere, cum ipso dicitur in qua Ang. in cons. 2.45. n. 4. in fine, vel. praterea quia teneatur aduersarij, dicit [1] debere expensas per l. fin. C. de ordine cogniti. si instituta, §. si de inofficio, si de inoff. testam. l. si ff. de Carbo. edict. idem uoluit Paris de Puteo in tract. iudic. in versis expensis, numer. 2. folio mhi 124. ubi allegat Specu. quem non inuenio hoc tenentem in ritu. de expens. in princ. ubi prout refertur, dicit procedere ratione inopie, allegat etiam Ang. in d. consil. & in Ancient. iurisdictionum quod praest. ab his, in princ. qui dicit, quod causa pauperum sunt gratis, & sine portuaria solutione agitando, & ita seruati in Delphinaria attestatur Guido Papa in quaestio. 561. ubi addit, quod de publico datur aduersariis miserabilibus personis ita quoque inferi generaliter Ioan. Lup. in d. c. per vestras, in primo notat, ampliat. 18. §. 39. col. 2. versicul. imo quod plus est, ubi tamen quod plus est, ubi tamen declarat duobus modis, Didac. practicat. questio. capit. 6. numer. quinto, vers. ego uero quod ad litis expensas, ubi dicit generaliter probari a multis, allegat Specul. Aret. & Aciat. in locis relatis supra in proxime precedenti questione. Neuzan. in illius imperiali, libro sexto, numer. 31. & in consil. 44. numer. 14. & ubi que allegat Paris de Puteo, loco praedicto, Boer. in decis. 303. numer. 4. Rebuff. in in consilia. regi. tomo primo, titu. de sentent. prout. si, articulo. 3. glo. fin. numer. 1. ubi tamen nihil allegat, prater sacra scripturam commendantem pauperes, sed latius agit in prefat. numer. 117. ubi alios citat, Ioan. Boppit. Atin. in sua praxi iudicia. §. 31. ampliat. 30. qui allegat Solum Ang. & Boer. in locis praedictis, Ado. Lancello. in tract. attentat. part. 2. cap. 4. limit. 11. numero. 10. Simon de Practis in d. lib. 5. interpret. 2. in princ. numer. 28. ubi allegat etiam Crauer. dicto consil. 164. Cordub. in d. l. si quis a liberis, §. si vel patris, num. 47. si de liber. agnoscent. & quamuis praedicti omnes loquantur non de alimentis, sed de sumptu litis, tamen eadem est sententia alimentorum ratio, quia nihil prodest actori habere unde litam sustineat, si non habet unde se aliat. Ad quod iura, unde hinc conclusio deducitur, loquitur non minus de alimentis, quam de impendio litis, ut potest videri in text. d. final. C. de ordine cogniti. ubi tantum litis sumptus, & alimentum homini ministrantur, & in d. §. si de inofficio, dicitur,

placuit interini propter inopiam pupilli alimenta pro modo facultatum, &c. Et in specie, qui dicitur etiam alimenta [2] ministrantur, ita tenere Didac. & Simon in locis praedictis, & hoc uoluit Oldrad. in consil. 27. num. 3. decis. Peruli. 46. num. 6.

In contrarium tamen faciunt quae supra diximus in prima questione de hac materia: nam paupertas sola non est iustificans causa, [3] per quam cogatur reus providere actori de alimentis, ut probatur in l. Imperatoris, ff. de tutel. & tatio. distrah. ubi Bald. expresse notat & id explicat Ioan. Lup. in d. §. 39. col. 2. dicens, quod debitor non ministrat expensas creditus, Boff. in tit. de aliment. praestant. vxor. quod tex. in d. l. Imperatoris, clare probat, quod si ago contra debitorem vel possessorem duntaxat, non mihi debentur expensae litis, quamuis sim pauper, & Boer. d. decis. 303. num. 4. dicit, si nunquam videlicet seruati, sequitur Menoc. de arbit. iudic. casu 169. n. 12. & nunquam etiam vidisse se in practica tellatur Simon d. num. 28. & facit, quia pauperibus & eiusmodi miserabilibus personis non est ita sanandum, [4] ut aliis fiat iniuria, & extenore de foro compot. Hieron. ad Rulic. lib. 3. epistolam. ubi ait, propter iniustitiam pauperem in iudicio non defendas, & est regulare, quod non ita tuenda sunt iura privilegiorum, ut [5] aliena perturbentur, & ag. nolentes, de privileg. in 6. l. si ne cessat. d. glo. vltim. in §. 7. ad text. in l. fin. C. de ordin. cogniti. respondet Bald. ibi, num. 4. locum habere, quia ibi bona erant ablata agenti, idcirco facilius provideatur de illis bonis [6] tanquam de proprio patrimonio, quam de alienis, sequitur Alber. ibi, Ioan. Lup. d. §. 39. num. 1. in princ. Didac. d. c. 6. num. 5. in princ. cum quibus transiit Cordub. d. §. si vel patris, num. 47. & 69. & videtur hac procedere etiam lata sententia, nam illa praesumptio, quae actur ex sententia tollitur, vel soluta suspenditur [7] pendente appellatione, & pastoralis §. prater ea, de offi. deleg. l. iust. §. 1. si de his, qui notant. infam. Felin. in rubric. de appellat. ma. 1. Decius in equoniam contra, num. 33. de probat. Didac. praedict. questio. c. 23. nu. 1. cum similibus. Persilio tamen in prima sententia per rationes supra allegatas & non obstat, quod sola paupertas non sit causa inducendi hanc provisionem, quia verum hoc est: sed quando paupertati accedit praesumptio, quod ius foueat, tunc nulla reputatur causa proiudicandi, quia [8] quae non possunt singula, nulla iuncta, l. patre furioso, ff. de his, qui sunt sui vel alio iuris & duo funiculi [9] strictius ligant, cap. 1. de iur. & pace, cum aliis, quos citauit in consil. 11. num. 6. & hoc probatur in d. §. si de inofficio, ubi sententia iudicialis iuncta inopia pupilli praebet iustam causam decernendi alimenta, ergo idem erit, quando cum paupertate concurrat praesumptio iustitiae ex parte actoris, per ea, quae dixi in tertio requisi. & declarat Ioan. Lup. d. §. 39. column. 2. vers. intellige, quando haberet, ubi dicit opinionem Parid. de Puteo in loco supra allegato procedere, quod actor pro se habet praesumptionem iustitiae, aliter non. ita quoque resolut. Boff. in d. tit. de aliment. praestant. vxor. num. 2. ubi postquam confutatur regulam negatiuam, limitat cum Bart. non procedere eam, quando pro agente adest praesumptio, quod foueat ius, & ita procedit l. Imperatoris, supra citata. nec mouet solutio Bal. ad l. si, quia respondet quod eadem subicit ratio, quando bona non fuerint ablata agenti, sed constat de bono illius iure praesumptum: nam tunc alimenta decernuntur tanquam de proprio patrimonio, & non reser. quod ea nunquam possederit, quia praesens status ille est, qui attenditur, non autem qui alius fuit.

fuit, ut dicimus de vltima consuetudine quæ est seruanda, non prima, ideo videmus in §. si de inofficio- so, decerni alimenta, licet non agatur de bonis ab- latis, sicut etiam in c. ex parte, de accusat. decernit- ur expensæ litem nullo habito respectu, an bona fue- rint alia sua, et in d. l. §. sed & si incertum, si de vete- re in posse mitem considerat id quod contingere potest, ideo dicitur melius esse superflua facere impendia, quam alimenta illi negare, qui aliquo ca- su futurus est dominus.

Non etiam obstat, quod Dd. pro mea opinione citati loquantur de expensis litis: quia cum alimenta sint longe fauorabilia, quam litem expensæ, si hoc volunt in expensæ litem, multo magis locum ha- bebunt ex decissione in alimentis, & quod fauorabilia [18] sint alimenta, probat in proposito Nicol. de Neapol. in dicta l. Imperatoris, ubi resoluit disposi- tiō §. si de inofficioso, procedere fauore alimentorū.

Non denique obstat, quod effectus sententiæ per appellationem suspendatur, si non tollitur: quia re- spondendo quod etiam appellatio impedit, ut senten- tia omnimodum suum sortitur effectum, non tollit in totum, neque suspendit omnes effectus sen- tentiæ, & ideo non obstat appellatio adhuc pro iudice [19] presumitur, secundum l. mol. in ca. in pre- sentia, de renuncia. Dec. in c. quoniam contra num. 33. de probatio. ubi allegat Bald. Caltren. & alios. Al- ciat. in tractat. presump. reg. 3. presump. 9. Denē fa- tor quod ita presumptio non est ita vigen, ac si non esset appellatio, aliquando etiam operatur quod sequatur fructus, [21] ut in d. Clem. de sequest. poss. ubi alij citantur effectus sententiæ, & si in alia causis multum operatur sententia, non minus ope- rari debet in causa alimentorum, ideo videmus quod appellatio [23] non suspendit exequutionem senten- tiæ litæ in causa alimentorum, secundum Bald. in l. 1. ff. sol. matr. Paris de Puteo in d. tract. lindi. in ver. expensæ, num. 2. folio mihi 124. Bald. Nouel. in tract. dist. part. 9. §. peria. 7. in fin. Ioan. Lup. in d. §. 39. col. 1. in fine, Ripa in l. 2. nu. 4. ff. de re iud. & Felin. in d. c. si qui testum, Specul. in d. tit. de inquis. §. fin. ver- sic. porro, & dicit fauore paupertatis, & alimento- rum inducuntur sententiæ executioni suspendatur per appellationem, Benincas. in tract. pauper. qua- litio, 7. in 4. specia. iudic. nu. 7. ubi quod pauper pen- dente appellatione alendus est de bonis tibi per eam sententiam adiudicatis, non ergo debet rursus videri, quid appellatio non impediatur provisionem, de qua nunc agimus.

Hec verò quæ diximus de paupere, procedunt, quando petet vel vniuersam hereditatem, vel ma- iorem partem, secus si personali actione experire- tur [14] pro aliquo suo credito, vel pro aliqua re sin- gulari, quam petendat suam, ut declarat Ioan. Lup. d. §. 39. col. 2. in fin.

Ampliat autem principalis nostra conclusio, ut procedat etiam si litem pauper haberet cum fisco, quia is nihilominus tenetur tibi providere, [15] iurgen- to l. 1. §. quod fisco, ff. de Carth. edict. per quem tenetur ita dicit Paris de Puteo, in d. ver. expensæ, col. 2. hinc dicit Bal. in l. magis puto, §. in primis, ff. de reb. eor. deductum fuisse prædicationem, quæ seruatur in Gal- lis, ut pauper litigantis [16] detur aduocatus simplici- bus Regis conductus, Io. Lup. in d. §. 39. col. 2. in fin. Boc. in decis. 303. nu. 4. ver. & idem in fisco, Io. Bap. Afm. in pract. iud. d. §. 2. amplia. 31. Iacobin. in l. viz certis in fin. ff. de iud. Rebuff. d. præf. au. in 18. fisco enim ubi non apparet [17] de singulari aliquo pri- uilegio tibi concessio, vbi debet iure priuati.

Et Paris de Puteo loco prædicto, col. 1. ampliat, procedere etiam in [18] domino cionatis, quia ubi iudicatur a superiore, tenetur pauperibus querelas porrigentibus ministrare expensas, hoc etiam in iudice [19] iudicatur intelligi Io. Lup. loco prædicto.

SVMMARIA

1. Monacho accusanti Abbatem ministrantur interim expensæ a monasterio.
2. Monacho litiganti debentur a monasterio expensæ, non solum præfatur ad eas etiam pro exequu- da lite.
3. Monacho agenti contra Abbatem ad propriam vtilitatem, non ministrantur interim expensæ a monasterio.
4. Argumentum a seruo ad monachum, est regulariter validum.
5. Monachus non potest accusare Abbatem sine licen- tiatibus non consequitur provisionem pendente litem.
6. Monachus dicitur mortuus mundo.
7. Monachus caret arbitrio.
8. Monachus non potest quinquam accusare, peccat Abbatem propterea.
9. Monacho agenti ad propriam vtilitatem, est pau- per, ut agat principaliter ad alimenta, providen- dum est.
10. Canonico regulari litiganti contra suum superiorem providendum est a monasterio.
11. Subditi cuiuscunque agentis contra prelatum suum pro- videtur medio tempore.
12. Clerico agenti ad vtilitatem ecclesiæ, providetur ab ecclesiæ.
13. Preterea cum debetur, ei non est dandum dispendium.
14. Clericus qui aliquid de proprio impendit ad vtili- tatem ecclesiæ, dispendii repert.
15. Clericus secularis accusans aliquem ad vtilitatem ecclesiæ, non consequitur a se sumptus.
16. Monachus alium accusans quoniam Abbatem, non consequitur ab ecclesiæ expensas, & alimenta, nisi id faciat ad ecclesiæ vtilitatem.
17. Vtile negotium ducitur quando bene succedit.
18. Negotium ducitur immoliter gestum, quando gerens succubum.
19. Principium attenditur in iudicando, si est utile.
20. Gerens aliena negotia, non petat expensam antequam fecerit sed factum repert.
21. Propter repertum impensam, quam pro domino fecit cum mandato, suæ vtili sit, sine non.

QUESTIO CXXI

Monachus qui accusat Abbatem suum, inter- tum est ascendens [1] de bonis monasterii, in pro- prium non habet, ex parte, de accusat. 17. quest. vltima, §. fin. glo. in l. si instituta, §. de inofficioso, in verbi decerni. 23. de inofficio. etiam in leg. finit. ver- sumptus, C. de ordine cognit. Archid. in c. cum pas- toralis, l. 1. quest. 7. in c. quancumque distictio. 32. Specul. in tit. de inquis. §. fin. in princ. Rota in decis. 619. in antiq. & decis. 335. in nouis. Rota in decis. 619. C. manda. & in leg. Imperatoris, ff. de iud. & ratio distrah. hoc idem voluerunt Barr. Ange. & alij in d. §. si de inofficioso, ubi dicunt notandum Anan. in d. c. ex parte, num. 3. verbi. nota casum, ubi dicit dari tunc actionem monacho aduersus Abbatem pro a- limentis, sequitur ibi Felin. Afflict. in decis. 10. num. 2. & dicit Alberic. in leg. fin. C. de ordine cognitio, quod ita sensari vidit in Romana curia, idem art. in d. §. si de inofficioso, num. 2. Ioan. Lup. in d. c. per ver- stras, in primo notab. ampliat. 18. §. 39. n. 2. de don. inter vir & vxor. ubi dicit, expensæ ad debet non solum pro sustinenda, sed etiam pro exequenda lite, Barb. in

d. c. ex parte, Anfrat. ad Capel. Tolof. questio. 88. La-
cob. de Ait. Angel. & Caltren. in l. vii. certis. ff. de
iudic. Rebuffum constituit reg. tomo. i. tit. de senten-
tiis. in prelat. num. 103. Capbal. in cons. 117. nu.
9. Benincas. in tract. de pauper. in 7. questio. prin-
cip. in 2. specia. iudic. num. 4. Ioan. Bapt. Añ. in sua
praxi iudic. §. 2. ampliat. 46. vbi in fine dicit ratio-
nem esse, quia cum nihil habeat litem pendente. fa-
me periret, ideo subueniendum est eis de alimentis
& sumptibus liti. Lancellos. in tract. de attentatis.
para. cap. 4. limit. i. nome. c. vbi nume. 28. ampliat
etiam, quando monachi electi essent inter se discon-
d. §. addit sic fuisse iudicatum, & num. 30. declarat
procedere solum, quando esset in possessione mona-
chatus, in quo tamen dicit secundum supradicta suffi-
cere presumptionem aliquam monachatus, Simon
de Prei. in d. tract. de coniect. vlt. volum. lib. 5. interp.
2. dubit. 2. in prin. nu. 12. & 13. Boer. decif. 324. num. 4.
Menoch. in tract. de presump. q. 35. nu. 21. vbi al-
legat etiam Aici. & Coudub. Joseph. Ludou. decif. 46.
nu. 4. quae tamen sententia restringitur, vt procedat
quando ageret ad vitilitatem [3] monasterii, secus si
ad proprium, ideo Bal. in d. l. Imperatoris, dicit tunc
monachum non alendum, quando conuenit de
persona Abbatis, autem de bono ecclesie, quod
tamen non placet, quia cum interit ecclesie habere
bonum prelatum, satis dicitur monachus prosequi
vitilitatem ecclesie, quando accusat personam Ab-
batis, Felin. in d. c. ex parte, col. 1. de accus. vbi quod
monachus detegendo delictum prelati meretur, c.
1. per totum. §. q. 1. & supradicta conclusio deducitur
a lege fin. C. de ordin. cognit. quae etiam loquatur in
seruo, extenditur tamen ad monachum: valet enim
argumentum de vno ad alium [4] quando come-
nit materiam, leg. Pedius. §. fin. ff. de arbit. l. cum prae-
tor. §. fin. ff. de iudic. declarat Rebuff. in d. prelat. nu.
103. & debet tamen monachus antequam accuset
petere licentiam, antequam agat [5] ad prouisione-
nem, vt voluit Archid. in c. ex parte, sequitur Felin.
ibi, col. 1. & col. 2. verum tamen requiritur,
vbi allegat Ioan. Andr. & Resend. licet contrarium
tenuerit Butr. & Abb. ibi, vt per eum Rebuff. dict.
num. 103. vbi allegat Franc. March. decif. 126. in 1.
part. & non debet mirum videri, quod monachus,
[6] qui est mortuus mundo, & placuit. 16. q. 1. & qui
[7] caret arbitrio, & religiosus, &c. nullus, de elec-
tio. in 6. admittitur ad accusandum, nam non ei
pernititur alium accusare, [8] quam proprium Ab-
batem, vt d. c. ex parte, vbi Anan. not. in prin. non e-
tiam impedit ratio subiectionis fidelitatis, & obe-
dientie, quia est solum obligatus in rebus honestis,
& licitis, d. c. ex parte, vbi Felin. in prin. dicit, quod
semper prosequitur vitilitatem monasterii, quando
accusat Abbatem, sed ego dico quod plus tenetur
religioni, & monasterio, quam Abbati, argum. auct.
multo magis, C. de sacros. eccles. ideo pro vitilitate
monasterii potest accusare Abbatem, vide de hoc Ho-
st. in summa de accus. §. 1. col. 1. & 2. quantum autem
monacho prosequenti propriam causam, vt quando
dicit se a superiore vel alio iniuriatum, non teneat
monasterium prouidere, d. c. ex parte, tamen si
principaliter petat subministrari sibi expensas, & ni-
hil omnino habeat unde possit vivere, de euentor
sibi alimentis [9] a superiore porrecta supplicatione,
ita Rota in decif. 799. sciendum est quod dicitur. v-
bi etiam nulla allegaret ratio, licet tamen conuenire
quod non est in iudicio, quod fame pereat, vel etiam men-
dici in opprobrium monasterii, vbi Bellame. decif. 159.
in casu, Rebuff. loco praedicto, num. 107. vbi dicit esse

monacho prouidendum per Abbatem, sicuti filio per
patrem addit quod sepe superiores religiosorum so-
lent sequi & in subditos, & n. 109. dicit, quod si alimen-
ta peteret ab Abbate, frustra experiretur, quia vel
numquam, vel sero minus prouideret, Alim. dict. §. 2.
ampliat. 27.

Ex quod dicitur de monacho, procedit etiam in
canonico [10] regulari litigante contra suum superi-
orem, quia & ipse nihil habet proprii, Alim. d. d.
fin. C. de ordin. cognit. Jacobin. in d. l. vii. certis nu. 4.
Rebuff. in loco praedicto, n. 106.

Imò extenditur ad quicumque subditum agentem
[11] contra suum prelatum, gl. in d. l. fin. Specul. de in-
quisitio. §. fin. sequitur Butr. in tit. de alim. praestand.
vxo. n. 1. in prin. Alcan. in d. tit. de pat. potest. effec.
17. nu. 12. Simon d. interp. 7. dubit. 2. in prin. Re-
buff. in d. prelat. nu. 107. vbi dicit procedere in quo-
cunque religioso, quia in omnibus eadem est ratio,
allegat Suen. in cons. 99. & 101. volu. 3. Ioan. Bapt. A-
ñ. in d. ampliat. 27. vbi intelligit. diuimodò agat pro
vitilitate ecclesie: Cum tamen, vt dixi idem sit quan-
do ad proprium eummodum experitur, & idem est
in clericis [12] seculari qui causam agat ad vitilitatem
ecclesie suae, quia consequitur expensas ab ecclesia,
vt probat Specul. in tit. de inquisitio. §. fin. m. 2. ver-
fic. potum cum inquiritur. vbi dicit, quod si mona-
chus sit, siue clericus secularis reperit expensas ab
ecclesia, per in fin. de accusat. quia dispendium ha-
bere non [13] debet pro eo, pro quo premium mere-
tur, c. sane, de renuncia. c. peruenit de iudic. & lo-
quitur quando inquitur de statu ecclesie, Oldra.
idem tenet in cons. 38. Thema tale est, quidam, nu.
a. ver. nisi esset talis persona Butr. & Henric. Butr. in
c. ex parte, de accusat. Anan. ibidem n. 2. qui dicit hoc
procedere in indistincta, Abb. in c. cum pro causis, nu. 1.
de procur. vbi quod nedum extraneis, sed etiam qui-
libet ecclesie consequitur expensas [14] quia fecit
pro ecclesia, imò etiam rector ecclesie si quid de pro-
prio patrimonio impendit in vitilitatem ecclesie re-
pentit, & de eo restatur Rebuff. in d. prelat. num. 109.
Añ. d. ampliat. 27. Cordub. in d. l. huius a liberis, §.
si pater, nu. 56. fide lib. agnos. Menoch. d. q. 35. nu. 37.
& praeter omnes addo Hostien. in lum. de accusa. §. 1.
incipiunt tunc omnes col. 1. vbi dicit non solum
regulari, sed etiam seculari clericum consequi
alimenta, quia nihil esset, quod de lure non possit
habere proprium, vel quod de facto nihil habeat,
imò subdit fortius prouidendum esse seculari, quam
regulari, Lup. d. §. 39. num. 6.

Hoc tamen declarat, vt non procedat, quando ta-
lis clericus secularis [15] accusaret, quia tunc non ha-
bet sumptus ab ecclesia [16] laudabilis enim intio-
nis genus accipit, c. si episcopus. 2. q. 7. Specul. in d.
tit. de inquisit. §. fin. in prin. Hostien. §. admittuntur
omnes, col. 1. verum hoc autem quod dicitur de Ana.
in d. c. ex parte, tenet contrarium, n. 2. verum Butr.
nu. 6. tenet primum, & allegat multos.

Item aduerte, quod monachus qui alium accusa-
ret praeter Abbatem, [16] non consequetur ali-
menta, vel expensas a monasterio, nisi accusaret pro
ecclesie vitilitate, secundum Io. Andr. quem citat &
sequitur Butr. in d. c. ex parte, nu. 12. de accusat.

Ad cognoscendum autem, an actus sit verus, dic
quod si res bene successit, [17] negotium dicitur vit-
le, c. quicumque. 12. q. 4. c. vt praeteritis de elect. ita di-
cit per a iura Oldr. in cons. 38. nu. 2. in ver. secundum
attendendum. vbi inserit, quod petuntur ab eo qui
gessit negotium: si vero male successit negotio pra-
sumitur male gessisse, qui [18] in eo succubuit. Jam
tamen

tamen, §. in hac, ff. de iudi. solu. glo. in cap. cum pro causis, in gl. ff. de procu. vbi Abb. in c. fin. ii. verò fuit inspecto initio vtiliter captum, sed sine mea culpa non est perditum ad bonum exitum, repetitur sumptus, quia iniunctum attenditur in iudicando si est utile, sed an vltro, ff. de neg. gest. Abb. in d. cap. pro causa, in fi. Oldr. in d. conf. 38. nu. 1. vbi inquit fufficit quod prima facie, & appareat profuequeat vtiliter ecclesiasticis vero cum subest probabile dubium ite ne inutile vel inutile, delistendum est à principio & vltius non progrediendum, regulariter generis aliena negotia, nihil expensarum petit à principio, sed datur actio ad repetendum tam factus vultur, l. qui aliena, §. ff. de neg. gest. l. licet munici pium, in 2. resp. ff. quod cuiusvis iur. nom. Oldr. in conf. 38. nu. 2. quæ vera sunt, vbi quæ gerit aliena negotia sine mandato, quia si habet mandatum non fit dūctio, [17] aut gesserit vultur, sed quæ lequidit negotium, repetit expensam, l. exi, C. mand. gl. in, in d. c. d. pro causis, vbi Abb. circa si fed quando non extat mandatum, vide Ange. conf. 145. nu. 4. & 5.

SV MARIA.

1. *Servus litigans cum domino, alendus est iure pendente.*
2. *Uxor litigans cum domino si pauper sit, utitur utrum alendus sit habet presumptionem pro se.*

QUESTIO CXXII.

Servus item cum litigat cum domino, alendus est [1] iure pendente, ut est text. clarus in d. l. fin. C. de ordine cognito, vbi dominus conveniatur ei subministrat alimenta, si non habet aliunde, Doct. in c. ex parte de accusat. Ang. in l. vii. certis, ff. de iudic. Rebuff. in d. iomo. l. de sententia proculio in prefat. num. 103. Alim. in paxi iudic. §. 32. ampliat 28. Simon de coniect. vltim. volunt. interpe. 1. dub. 3. in prin. num. 13. Socin. iun. in conf. 8. nu. 6. volu. 3. vbi tamen intelligit, quando servus erat in possessione seu quæsi.

[2] Idem est in vasallo litigante contra dominum, quia si non habet aliunde debet ei dominus providere, si pro illo est presumptio, secundum Menoch. in d. tract. presumpt. quæst. 35. numer. 12. qui allegat glo. Socin. iun. & Boer. loquentes de servo & clerico, non de vasallo, sed decisio sua est vera, & ratione iustatur.

SV MARIA.

1. *Sequestratus bonis semper dominici est de illis alendus, vide tamen ibi.*
2. *Dominum presumitur in possessione.*
3. *Bona mobilia existantia in domo mariti presumuntur mariti.*
4. *Bona mobilia in domo uxoris existantia presumuntur uxoris esse.*
5. *Sequestratus bonis dominici ex eis non alitur, quando de vicinis de tribus concordi.*
6. *De dictum non presumitur.*
7. *Sequestratus bonis extra dominium, an ex eis alendus sit dominus.*
8. *Procurator domini iudicium pendente reus est de illis bonis alendus.*

QUESTIO CXXIII.

Sequestratus bonis semper dominus rerum [1] potuitur leg. si loquelro ali debet de illis bonis, ut peccat text. in sub. fin. C. de ordine cognit. & facit in argumentum l. si neget, ff. de liber. agnos. d. l. sed & si. de Carbon. edict. ponit expresse Baldus d. leg. fin. nu. 4. Alber. num. 1. vbi ponit exemplum in mercatore, qui extra forum suum existentia fuerunt sequestratae merces, Bar. tract. de alimen. nu. 44. & Salic. in l. si fideiulor, §. fin. ff. qui causid. cogant, inquit le-

gem illam esse ad hoc vnicum, glo. fin. in c. ex parte, de accusat. vbi Felin. numer. 4. l. si d. §. fin. nom. 30. Caut. in tract. de sequestr. num. 10. Rebuff. com. 1. de sent. proculio. in prefat. nu. 106. Cordub. in l. si quis à liberis, §. si vel parens, num. 45. & 51. ff. de liber. agnos. Menoch. de presumpt. q. 35. num. 13. vbi ait, duo esse necessaria: primum, quid pro illo sit presumptio; secundum, quid non habeat aliunde: sed primum non est necessarium, quia bona semper illius esse presumuntur, penes quem sunt reposita, quia ut dixi, ex possessione [2] presumitur dominus, Bart. in l. cum res, in 2. lectu. C. de probat. alios citat super circa primum requisitum, dum tracto de alimentis peritandis filio agenti ad paternam hereditatem, hinc mobilia existentia in domo [3] mariti presumuntur mariti, secundum Bald. in l. ob maritum, num. 3. vers. reuoco in dubium, C. ne vxor pro marito, Salic. num. 6. Alciat. in tract. presumpt. reg. 3. presumpt. 16. num. 9. Anchar. mod. famul. quæstio. lib. 1. quæst. 7. numer. 1. licet presumuntur uxoris quando eius erat domus, [4] & maritum induxerat, Salic. d. l. ob maritum, nom. 7. Socin. in conf. 128. num. 1. volum. 1. Anchar. loco prædicto, num. 12. ideo non est opus alia probatione, præcipue cum petendo illi sequestrari merces, videtur quia illum confiteri in dominum & possessorem earum, & Rebuff. loco prædicto linuat [5] scribis modis primò, quando dicitur illa bona esse furciva; secundò, quando mercator habet aliunde; tertio, quando pauca admodum essent, & modici valoris: quod primum, vbi non haberet aliunde, crederem non subicere, quia [6] non presumuntur delictum, mariti, ff. pro socio, antequam verò probetur, alit de eis alendus, quod si laboret presumptio, tunc alit esset dicendum quo verò ad tertium, stante inopia providendum esset de illis bonis, ne dominus fame periret, ideo iussit mones Rebuff. quod iudex causæ inquiret veritatem, Cordub. item d. num. 5. linuat, quando sequestratio fit extra locum domicilij ipsius [7] domini, sed etiam fiat in loco domicilij, nihil refert, dum tamen non habeat aliunde, & an haberi debeat ratio bonorum quæ habet alio in loco, vel in separata provincia, videri potest quod in simili ponit Rebuff. d. tit. de sent. proculio art. 1. glo. 1. nu. 2. & pro huius quæstionis decisione faciunt, quæ supra diximus de clerico suspensio, vel depositio, cui sunt nihilominus ministranda alimenta de fructibus beneficij, & leg. ff. C. de ordin. cognit. loquens fortius in eo, qui iuratur bonis spoliatus.

Idem est, quando promittit quis sub pena amissionis omnium bonorum facere certum quid, quod exinde non facit: dom enim lis agitur super privatione, [8] alimentis decretantur, argum. l. populus, ff. de privileg. credit. Rebuff. in d. glo. num. 14. sed ante eum Alber. d. l. fin. C. de ordin. cognit. Cordub. d. §. si vel parens, nu. 53.

SV MARIA.

1. *Ad alter quæ ventris nemine sui in possessione, non imputat suis alimentis quæ percepit, nisi dolose dixerit se pregnantem.*
2. *Filius non restituit patri alimenta, quæ recepit pendente lites super filiatione.*
3. *Ad alter succumbens non restituit viro alimenta quæ percepit pendente lites super matrimonio.*
4. *Alimenta quæ lites pendente dantur iure promissionis, neque imputantur, neque restituantur.*
5. *Empor in re restituitur restituit non solum fructus, sed quod receperat, & quod mancipium sortibus tradiderat.*

6. Solui his idem iura non permittunt.
7. Conditio indebiti datur, quando causa deuenit ad non causam.
8. Sententia quando reuocatur eo quod iudex deuenit ad non iudicium, non fructus restituuntur.
9. Restitutio quando fit legi dispositione, tunc veniunt pars et alia accessione.
10. Generalis dispositio debet generaliter intelligi.
11. Ratio generalis amplius dicitur.
12. Specialis non debet allegari si non extat ratio.
13. Facilis legitimo non debet retrahari.
14. Tempus motu iuris attenditur ut cognoscatur si erit presumptus pro alio.

QVÆSTIO CXXIV.

Dubium est an alimenta sic per modum prouisionis præstita filiis, vel alijs agentis, sint deinde imputanda actori, si obtineant, vel per eum restituenda, si in causa succumbat, & sicuti varias per formulas hæc questio respicit, ita varias sunt resolutionum sententiarum. quod enim ardet ad mulierem, quæ ventris nomine percipit alimenta, certum est, quod ea non tenetur restituere alimenta, [1] quæ percipit, nisi per calumniam sit prægnantem dixerit, legi. §. inter esse. ff. si mul. vent. nom. in possess. cau. esse dicat. id tamen non potest trahi in consequentiam, quia alimenta non præstantur matris iuitui, sed filij existens in ventre, qui aliter non potest alimenta habere nisi per matrem.

Quo verb ad ea, quæ pater filio præstitit pendente iure super ipsa filiatione, ea quoque non restituitur, si filius [2] succumbat, ita voluit glo. in l. fin. C. de Carbo. edito. per text. in d. §. inter esse, & per legi. i. in iura. §. si in allegata, ff. de inoff. testament. & per alia iura ibi allegata, cuiusque sententiam sequuntur communiter idem iuris ciuiles, ut attestat Didac. præd. quest. cap. 6. in fi. cum quo tranfit Lancello in tract. de actenta. par. 2. cap. 4. limita. ii. num. 27. Afflicti in decis. 52. num. 4. in h. & ante hos Cast. in l. qui de inoff. testom. §. ff. de inoff. testam. ubi dicit rationem esse, quia sanctus est quod filius fuerit alius de alieno contra ius quam quod facta probatione, quod ius filius fame decessit sequitur Fr. Marc. in dec. 364. in fin. 2. par. eam quoque glof. sequitur Rebuff. tomo 1. in consil. Gal. tit. de sentent. prouisionis. §. gl. i. nu. 22. Cordub. in d. l. si quis à liberis. §. si vel parens. num. 54. ff. de liber. agnosc. Ludou. Molin. de primog. Hispal. lib. 2. cap. 26. num. 43. quem citat, & sequitur Menoch. de præsup. quest. 35. num. 37.

Summiter non agitur super matrimonio, mulier, [3] quæ intentionem percipit alimenta à viro secundum supradiçta, non ea restituit in casu succumbentis, ut concludit Afflicti in decis. 152. num. 4. mouetur ex textu in §. inter esse, & per ea quæ dicit de filio, cui datur ex Carboniano edito possessio in causam alimentorum, sequitur Menoch. d. questio. 35. num. 37.

Generaliter autem in alijs causis [4] neque imputanda, neque restituenda est alimenta, quæ iure pendente loco prouisionis dantur probat Mafure. in sua praxi. tit. de possess. nu. 17. per text. in d. §. inter esse, quem prius allegat glo. in d. l. si C. de Carbo. edito, & dicit Mafure. quod ita seruatur in Parisiensis Senatuum cum eo tenet Boer. in deci. 314. num. 3. & sequi ubi allegat doctrinam Bar. in l. si pigri. §. si de pigri. ubi qui obtinet in causa principali, non recuperat expensas, quæ soluerat ratione contumacie. Rebuff. in d. d. 2. glo. 1. num. 22. ubi dicit ita seruari vidisse in causis Franciæ. mouetur & ipse illa

Bar. decisione, quam ego comprobavi in consil. 84. per totum, quia decisio optine procedit, quando propter iniam, vel contumaciam decerneretur, alimenta, uti fit in causa retardata solutionis dotis, vel similibus alijs. ac ubi dantur per modum prouisionis nulla concurrente mora, illa de cæso non facit ad propositum, quia cessat ratio propter culpam seu delictum, per quam tunc denegatur repetitio, leg. quod à quoquam. ff. de regul. iur. at quæ mora vel culpa imputari potest ei qui in causa obstituit, & qui nihil omnino debebat: qui enim succubuit, præsumitur non fuisse iustam causam, argum. l. cum tamen. §. in hac. ff. iudi. solui. cum ea quoque sententia tranfit Ludou. Molin. d. c. 16. nu. 42. & Menoch. d. q. 35. nu. 36.

Contrarium tamen probauit Didac. præd. quest. d. c. 6. nu. 7. verum quærum his ipse, mouetur per text. in l. cum autem. §. cum te debetur mancipium. ibi, quod tunc datur hominem ei restituit. ff. de adilit. edito. ubi emptor [5] restituit non solum fructus, & sed etiam quod à venditore acceperat, pro eo quod mancipium cui diuis tradidisset, atque ita addit quod fuerat consequens propter moram venditoris. confirmat etiam ratio, ne inueniantur pauperes ad temere agendum ea spe inducti, quod int erim recipient alimenta, dum his agitabatur, quæ inde succumbent erunt eius luctu, & subdit hæc opinio nem veriorum esse, & nunquam vidisse contrariam admitti. Ad cert. in §. inter esse, respondet specialis fauore concessum ventri, cum iustus sit alij, non alendum, quam fame necare eum, qui non modò esset alendum, sed etiam ubi nasceretur foret dominus, bonorum, ut dicitur in l. i. §. si in incertum. ff. de ventis in possess. mittend. idem tenet Cordub. d. §. si vel parens. num. 54. Ad do quod restituenda, vel imputanda est alimenta probari videtur in l. si. in fin. C. de ordine cognitio. ibi enim, prout ibi intelligit Bald. & Ioan. Lup. in c. per vestras, in i. notab. ampliat. 18. §. 39. in prin. de donatio. inter viros & vxores inde decernuntur alimenta tamquam de bonis proprijs illius actoris, non tamquam de alienis, & tætijs sapientiam tractant, an cuiusque pauperi agenti decernantur alimenta, si verò dantur tamquam de huiusmodi propter, utque in casu victorie erunt imputanda, & tantò minus capiat actor, qui obtinuit, alius plus recipiet, qui in ibi debeat, contra iura vulgata, & his [6] idem consequetur, contra l. bona fides. ff. de regul. iur. in casu verò succumbentis erunt restituenda, quia data fuisse in causam, quæ erat falsa, id est tanta sunt tamquam fructi, vel filio, vel aliter ius habenti in bonis. Cum tamen ius non habere, damnum autem ex causa restituitur causa non sequuta ut toto tit. ff. de cond. ob causam, & ubi causa [7] deuenit ad non causam, tunc repetitio conceditur, l. si fullo. ff. de cond. sine causa. Rom. l. si verò. §. si de viro. num. 170. ff. soluto matrimonio. ad idem est text. in l. filio. §. contra tabulas. ff. de inoff. testam. per quem Rom. in consil. 454. eolum. si dicit quod ubi reuocatur sententia, [8] cuius vigore quæ tolerabatur in possessione, restituenda est res cum fructibus, quia titulus deuenit ad non iudicium, sequitur Nabf. d. art. 3. glo. 1. num. 22. licet inde non resoluit. Prima opinio est non solum approbata, sed etiam verior & humanior, & non ei obstat §. cum reddubetur mancipium, quia est in reddubio iura speciale, quod non solum fructus veniant, sed etiam quæ venditor soluerat ratione moræ, ita post Capol. ibi. nu. 2. in fi. declarat Menoch. d. q. 35. nu. 57. specialitatis aut ratio est, ut omnis in possessionem restituatur, addo etiam quod

quod ubi restitutio fit ex legis dispositione, [9] non attendimus habilitatem, nec quod ius fuerit iam incorporatum, ideo veniunt potius & accessiones, quas venditor non erat percipiturus, secundum Bald. in l. per diuitem, num. 5. in fin. C. de adit. actio, ubi dicit esse notandum, sequitur Caballin. in tract. de adit. actio. c. 1. n. 5. plenior est semper restitutio, quae fit à lege, quàm ab homine. Ad rationem, quod pauperes iniuriuntur ad mouendum iudicium molestantur respondet calumniam hanc cessare, auctoreque omni per suspitionem temeritatis ex presumptione, quae est omnino necessaria antequam iudex actori decernat alimenta in bonis, quae petit, ut diximus supra in tertio requilito. nullo enim casu erit locus suspitioni, quandoquidem aut pro actore est sententia vel boni iuris praesumptio, & tunc cessat suspicio calumniae aut non erit, & tunc iudex non decernit. Nec in § interfecto, considerari potest quid specialitatis, quare mater minus restituit alimenta quàm quous alius ex ematratio, quod melius sit non alendum alere, quam tamen necare eum, qui aliquo casu futurus est dominus, concernit non restitutionem alimentorum sed illorum provisionem, & per hoc mouetur textus ad decernendum alimenta ventris non ad statuerendum quod non restituantur, ideo ad restitutionem referri non potest. Ad id quod illa ratio sed etiam incertum, non est specialis in vobis praegnantibus, sed est generale in omnibus qui agunt ad bona tamquam propria, & non habent aliunde, & per Doctores trahitur ad alios casus, ideo generaliter in omnibus [10] debet locum habere, l. de pretio, ff. de publiciana act. & generalis ratio [11] iam placet de Quin. l. regula, & si quis ius ignorans, ubi Barto. ff. de iur. & facti ignor. dicit in consil. 67. nu. 21. & in consil. 96. nu. 10. Praeterea allegare specialitatem non debemus ubi nulla in iurata ratione glossa in l. filium quem habentem C. famul. etiam Caltern. Ripa & alij a l. ff. soluto matrimonio, atque ratio specialitatis allegari potest in ventre praegnantis, quae non multet in alius. Immo considero minorem subesse rationem eo casu, quàm in aliis etenim aliis non decernuntur alimenta pendente lite, nisi stante inopia vel decedat in quarto requilito. ventri autem praegnantis dantur alimenta etiam si mater diues sit vel alius de habeat, l. curat. ff. de ventre in posses. nutren. & dicit supra in questione, an ventris praegnantis debeantur alimenta.

Postremo non aduersatur, quod proquis fiat tamquam de bonis propriis eius qui agit, quia dico verum esse quoad hoc ut non prius decernantur quàm constet apparere, vel praesumptiue, quod sint sua, vel ad eum spectent, quia cognitio praemissa iudex ita deceptus, quasi sibi constet ea pertinere bona ad actorem, quod si in progressu causae contrarium appareat, non infertur ad restitutionem: ratio quod fecit [12] est legitimè constitutum, non destruitur, licet ad casum deueniat, à quo non potuisset incipere, cap. factum legitime de regulari iuris, in sexto, l. in ambiguis, § non est nouum ff. eodem tit. & non dicitur hoc casu causa deuenire ad non causam, quia etiam praesumptio cessat lata sententia quae à principio ita instituitur, tamen si consideretur res in eo statu, ut tunc erat, semper fuit utilis constitutio, & ista status est considerandus, leg. sed an videtur ff. de negot. gest. Abbas in cap. cum pro causa, in fin. de procur. Cederet tamen imputanda fore actori, quando sententiam obtemperet etiam cum fructibus, quia non debet consequi fructus rerum, & alimenta.

SYMMARIA.

1. Factum quod non releuat, non debet fieri.
2. Fructus autem alius fieri non debet.
3. Fideiussores inuenire difficile est.
4. Fideiusso non est necessaria, quando aliter prouidetur de alimentis.

QUESTIO CXXV.

Si ventris est, quod supra proxima questione docuimus, alimenta filio decreta argui aliis personis data, non esse restituenda, ubi in causa succumbit, inferri potest sine hesitatione non esse necessarium cautionem, quando decernuntur alimenta, quia fieri [13] non debet quod factum non releuat. Rursum in consil. 43. num. 8. vol. 4. & lex abhorret a dū fructu actoris, [14] typica C. de thesaur. lib. 10. l. 1. in h. ad municip. & difficile est fideiussores inuenire [15] l. 3. pen. ff. de iud. praecipue in eo, qui nihil possidet, & est egenus, qualis esse debet filius, vel alius qui petit lite pendente prouideri de alimentis, atque ita tenuit [16] Masuer, in l. ius pectus, in tit. de postulato. num. 17. sequitur Menoc. in tracta. de praesump. q. 35. num. 38. sed contrarium amplectitur Didac. pract. quod cap. 6. num. 7. ver. quatum huius ipse addere ubi dicit eis receptissimum. Cordub. d. l. si quis à liberis, § licet vel parens, num. 5. ff. de liber. agnosc. Molin. in d. tract. primogen. Hispan. lib. 1. cap. 16. num. 43. ubi ponit formulam fideiussoris, & mouetur Didac. rationibus, quas praecedenti questione confutauit. Cordub. autem mouet dubium ex dicto Balan. consil. 107. vol. 3. perit eum sequimur citando Gozzadin. in consil. 47. num. 10. in huius, ubi inquit quod fideiussor non tenetur [17] qui petit alimenta. Sed Bald. & Gozzadin. non loquuntur in nostro proposito, sed de fideiussione vendi, & fructu ad arbitrio boni viri quae est necessaria, in usufructuario, qui terminj longè à nostris distant, verius est itaque cautionem minime esse necessariam, nec placet concordia, quam ex Ludou. Molin. adducit Menoch. quae l. 35. num. 38. quia ubi iudex suspicatur de calumnia vel fraude, non debet alimenta decernere, stante conclusione firmata in praecedentibus, quod non debeantur, nisi stante praesumptione pro actore.

SYMMARIA. A. R. I. A.

1. Sententia praesumptiva in fauorem filij non probat fiduciam.
2. Exceptio rei indicata non habet, nisi iura copulata concurrant, ut ibi.
3. Sententia in summario iudicio lata, non nocet in plenaria.
4. Probationes factae in causa summaria, non probant in plenaria.
5. Sententia in causa leuiori cognitionis non patitur exceptionem rei indicata in causa plenaria.
6. Provisio lite pendente fieri non debet, quando iudex prauidendo decideret principalem causam.
7. Educator est alius, qui tenetur ad probandum fiduciam.
8. Filius probatur per educationem.
9. Educator sola non probat fiduciam.
10. Sententia super incidenti nocet in causa principali.
11. Probatio plena facta in iudicio summario, nocet in plenaria.
12. Sententia inter alios facta fidem semper plenam in alio iudicio.

QUESTIO CXXVI.

Ubicari solet, an sententia per quam iudex decernit filium alendum esse, faciat praesudicium in causa principali, in qua principaliter est

quiritio de filiatione. Et breuibus agendo dico, quod non, quia ubi de filiatione contenditur, non nocet sententia. [1] nisi declaret illum esse filium, etiam si aliquid deus bonorum possessoris ubi tam sequitur Bar. & Bal. ceterique scribentes: at ubi sit ea prouisiō lite pendente iudex non declaret illū esse filium, sed dicat fore a lendam: ergo nocere non debet.

Ad id quod vt res iudicata in vna causa nocet alia, tria [3] concurrere debent: idēitas personarum, causa, & modi agendi: quorum si vnum deficiat, exceptio minime obstat, licet in quæstione, cum duabus sequentibus ff. de except. rei iudicata. c. hna. de excep. in sexto, & id notant glos. in veris, admitti: Archid. Ioan. And. Gemin. & Fran. Socin. in consil. 18. num. 43. volum. 1. Dec. in consil. 464. num. 6. Ioan. de Amic. in consil. 121. num. 5. Socin. iun. in consil. 68. num. 4. volum. 1. cum aliis, quos citauit in consil. 124. num. 11. Accedit, quod iudicium, in quo tractatur de promissione alimentorum, est summariū, & sit totius quedam cognitio, non plena, & sufficit pro huius preiudicio, vt dixi in quæstionibus precedentibus, at sententia lata in iudicio [3] summariū, non nocet in plenariū. Barto. in extrauag. ad reprinendum in ver. summariū, nu. 12. But. & Imol. in e. causam, quæ de testib. ita etiam & probationes in causa summariā [4] non probant in plenariā, c. veniens, il. 2. vbi Felin. & alij de testib. Bar. in l. 1. ad. vi bono. raptio. Ruben. in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 99. ff. de acq. poss. & dicit Bellam. in c. pastoralis nu. 13. de causa posses. & propter text. in l. ante. ff. de excep. rei iud. quod sententia lata [5] in causa leuiores cognitionis, vel leuiores probationis, nunquam parit exceptionem rei iudicatæ in causa maioris inquisitionis. Cast. in consil. 39. nu. 2. vol. 1. Ang. in §. quadriplis, num. 37. l. inst. de actio. Rom. d. §. nihil commune, nu. 13. Paris. consil. 10. nu. 52. vol. 1. Contar. in l. vnica, in d. iur. nu. 6. C. si de mon. posses. quod autem ea prouisiō minime præiudicat, voluit text. in l. si quis a liberis, §. si vel pateris, ff. de liber. agnos. vbi rationem ponit, quia non pronunciat iudex illum esse filium, sed ali. debere, & ibi hoc notant Bart. & Alberi. idem probat eiusdem legis text. in §. solent iudices, & in l. penult. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. Rebuff. in tomo 1. de sent. prouisiō. artic. 1. glo. 2. nu. 34. ver. tamen ista. vbi allegando Pet. Bellaperti. & Alberi. dicit, quod exequutio, quæ sit pro alimentis debitis lite pendente, non nocet causæ principali, hoc etiam voluit Natta in consil. 473. num. 6. Cordub. d. §. si vel pateris, num. 34. & sequi. vbi allegat Bertram. & Didac. qui de hoc nihil dicit Decian. in consil. 66. colum. 3. veris. quæ assignatio, vol. 2. Menoch. d. quæstio. 35. in fin. in tantum autem verum est, quod non præiudicat principali causæ, vt debeat iudex [6] a prouisione abstinere, si prouident causam principalem deciderit, vt aduertit Rebuff. de sentent. prouisiō. in præfatio, num. 134. vbi ait reuocatur ea ratione fuisse sententiam vnius iudicis, & ideo licet, alere in domo, sit vnus ex iis actibus, qui solent exerceri circa [7] filium, vt inquit huius in e. per tuas, ver. modò quæritur, qui sunt isti actus, de probat. pertex. in liquidam cum filium, in prin. ff. de verb. oblig. & hoc ratione dicit Cast. in consil. 351. nu. 3. volum. 1. quod probatur esse filius quis ex educatione, [8] inquitur Paris. in consil. 10. num. 61. volum. 1. Socin. iun. consil. 86. num. 41. vol. 1. Bened. in cap. Raynouer, in 3. par. in veris. quæ filium ex eo suscipiens, nu. 4. de testam. Natta in consil. 35. num. 2. cum aliis, quos citauit in consilio 1. numero. 35. tamen si

eum excommunicationis, vel præstatione alimentorum aliud [9] non concurrat, non probatur filiatione, secundum But. in c. transmissa, in 1. notab. vbi Abb. nu. 1. dicit neque prodesse, neque obesse filiationem, & Prapoli. in 1. notab. qui fil. sint legit. & Abb. loco prædicto inquitur a comuni consensu tenere. Dd. omnes, & secundum Alex. in consil. 74. nu. 2. vol. 1. ratio est, quia actus alendi tamquam descendens a pietate, conuenire potest aliis, quam filijs, sequitur Barba. in consil. 27. vol. 3. l. inf. in consil. 10. 2. colum. pen. vers. text. facit volum. 4. Ruin. in consil. 3. num. 4. vol. 5. Riminal. in consil. 289. nu. 1. ed. vol. 1. Paris. in consil. 12. nu. 247. vol. 2. Grat. consil. vlt. nu. 45. vol. 3. Cordub. in §. si vel pateris, nu. 36.

Sed quod supra diximus sententiam in causa prædicta summariæ latam pro alimentis nullam facere præiudicium in causa principali non procedit, quando in eo facta fuit plena discussio filiationis, per ea quæ ponit Imol. in c. suborta, de re iud. vbi vult, rem [10] indicatam super incidenti obesse causæ principali, si super incidenti iur. plenè cognitam: But. in c. aduersario, de exceptio. Bal. in l. incerti, nu. 11. C. de interd. Abb. in consil. 50. num. 3. volum. 1. Roma. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. quirit. poss. Dec. in consil. 96. Claud. Agrier. in d. §. nihil commune, num. 98. Ripa in c. cum ecclesia sitina, num. 21. de causis poss. & propt. & in l. qui Roma. §. duo fratres, num. 20. & sequ. ff. de verb. oblig. & dicit Roma. in d. §. nihil commune, nu. 43. vers. secundum nisi quod plena probatio facta in summario [11] iudicio, & sententia inde sequuta, nocet in iudicio plenario, sequitur ibi num. 78. idem Alex. in l. sepe, num. 81. & in l. a diuo Pio, §. si super rebus, nu. 2. ff. de re iud. Roma. in l. si minor, nu. 13. ff. de iur. iuran. Socin. in c. si clericus, colum. 5. de foro compei. Felin. in c. causam quæ, ill. 1. nu. 6. de testib. Ripa in d. §. nihil commune, nu. 38. Natta. d. consil. 473. num. 38.

Rursus dici potest, quod et si sententia de cementi alimēta non nocet in causa principali quoad totale præiudicium, tamen facit aliquale damnum, ex quo enim iudex non potest alimenta decernere, nisi cognito summarie de bono iure actoris, & nisi pro actore stet præsumptio, vt dixi supra, iam negat [12] non potest, quin ex ea sententia descendat semper quedam præsumptio iustitiae: videmus enim quod res inter [13] alios acta nocet tertio quod sententia plenam probationem, glo. in l. vbi Bal. nu. 18. ver. hæc vera. C. de eden. vbi eum sequitur Alexan. num. 12. l. causam quæ, ill. 2. de testib. & ibi Felin. num. 19. Gonzad. in consil. 103. nu. 15. in fin. Natta in consil. 160. 44. decif. Pedem. 38. numer. 6. & glo. in l. si duo patroni, in veris. habetur, ff. de iur. iuran. inquit quod facit qualemque, quoad tertium, probationem sententia inter alios lata, sequitur ibi Bar. & alij, si deum voluit glo. in c. interrogatum, tertia quæst. §. in c. dilectus, in veris. dantes, de funon. Alexan. in d. loco patroni, Alex. in l. sepe, num. 20. ff. de re iudic. Socin. in l. ff. de excep. rei iudic.

SYMMARIA.

- 1 Abbas dum accusatur recipit alimenta, & expensas lite pendente.
- 2 Abbas depositus, vel priuatus non recipit alimenta a Monasterio.
- 3 Subditi opponere possunt, ne alienentur in alium.
- 4 Subditi vniuersi non possunt alienari.
- 5 Abbatum dum pendit lites super accusatione, pendendum est a monachis.

Judici

- 6 Inducti dum fundicatur, reverentia est exhibenda, si-
cuti prius.

QVÆSTIO CXXVII.

Scitum actore pauperi ministrande sua expen-
sa commento lue pendente, secundum proximè di-
cta, ita multum casus, quibus reo providendum
est lite pendente, puta Abbas [2] accusatur, inter
consequitur a monasterio alimenta, ac expensas ne-
cessarias pro defensione, ita voluit glo. si fi. in c. ex
parte, de accus. per text. in dicit. l. si instituta. ff. de
inst. testa. & eum sequitur loaz. Andr. in d. cap. ex
parte. qui ampliat procedente, etiam quando Ab-
bas est ab administratione remotus, quæ ampliatio
comprobat ex his, quæ supra dixi clerico suspensio,
imò etiam depositio, qui si non habet aliunde, est a-
liunde de beneficio idem voluit Bur. numer. 9. &
Abb. nu. 5. qui tamen intelligit de simplici suspensio-
ne, vel quando interdicitur administratio: scilicet
secundum eum, quando esset priuatus titulus, id est,
quando esset realiter, & verè depositus, [2] quia tunc
nihil habent commune cum monasterio, vt declar-
elaz. Feli. ibi. colum. 1. & 2. in prin. & dicit Abb.
foco prædicto, quem sequitur Feli. colum. 1. quod si
monachus acculat Abbatem, totum negotium expli-
catur expensis monasterij, monachus enim habet ex-
pensas, qui ad utilitatem ecclesie, vt dictum est supra
de monacho accusante. Abbas item defendendo ag-
git negotium vite ecclesie, quia si Abbas bonus est,
interit ecclesie non mutare superiorem, pro quo sa-
tis quod voluit Hosti. in cap. cum dilecti de maior.
& obediens. quod cum inter subditorum non mu-
tare domum, possunt se opponere [3] & contradic-
cere, ne alienentur in alium, & dicit Abb. ibi hoc al-
le molum notandum, per cu. Imperialem. §. præte-
rea. de prohib. feud. alien. per Feder. Inno. in cau-
ditis, col. 4. de præcip. ubi ait quod attenditur præ-
iudicium subditorum, & quod subditi inuici trans-
ferri non possint in alium [4] domus autem, est rex. an d.
§. præterea & ponit glo. in l. maritus. ff. de fideicom-
miss. libet. & ponit in c. 1. si quis miles in primo nota-
bo, quo tempore Abb. in d. c. auditis, col. 1. Socia. 20
cons. 39. col. per vob. §. & inter ponit R. col. in consi-
der. 54. volum. 1. Natus in cons. 906. o. 15. Menoch. in
consid. p. 111. & decem allegat huius dicti rationes
Ripa in cons. 179. an §. & docet experientia, quod de-
minuunt, vel etiam superiorem inuicem non sit. si-
ne damno subditorum, aia etiam est ratio, quare Ab-
bas ministranda sint alimenta, & expensas, quia au-
tatione pendente non definit esse abbas, & superio-
ris, itro in his quæ non impediunt cursum causæ
[5] monachi lite pendente obediens debent & reuer-
entia abbatem, vt notat. B. quarto. §. sequitur Abb. in
d. c. ex parte, nu. 4. ubi ita declarat glo. ubi que
videbatur innuere contrarium, & Feli. ibi. col. 1. in prin.
facit quod dicitur de iudice, ubi dicitur iudicium
[6] maior reverentia est exhibenda quæm dicitur
officio. Bald. in l. nec quisque §. posth. col. 1. de
off. per cons. sequitur. in l. 1. nu. 7. C. de iud. iud.
tam civil. ubi dicit esse notandum, & quod Abba
alatur a monasterio, tenet Cordub. in l. si quis. §. si
vel parentum. 48. ff. de liber. agnoscent.

SVMMA RIA.

1. Abbas accusatus in monasterio causa sua
prosequitur.
2. Monacho accusato ministrantur alimenta pendente
lite, ubi tamen distinguatur.
3. Monachus in ingressu monasterij dicitur de sua omnia.

4. Defensio etiam diabolo non est deneganda.
5. Culpa imputatur ei, qui se in necessitate comouet.
6. Delinquens non est deneganda defensio.
7. Monachus obligatur monasterio conpanum suum.
8. Monasterium est loco filij.
9. Venerabilis tenetur defendere eum suum.
10. Monasterium, quando vult monachum expellere,
providet de alimentis pendente lite.
11. Monacho dum contenditur, an sit monachus, pro-
videndum est a monasterio.

QVÆSTIO CXXVIII.

Monacho inquisito per Abbatem, vel superio-
rem suum, non videtur debita alimenta, vel
expensas, quia sumptus [1] non consequitur, qui
causam suam prosequitur, c. vt preceperit, de elect.
Specu. in titu. de inquisitio. §. si. in l. Inno. & Hosti.
in cap. bone, ita. de electo. Innocen. in cap. ex par-
te, ubi etiam Butr. num. 5. & Anan. nu. 4. de accusatio-
nem facit, quia tunc solum datur sumptus necessa-
rij per monasterium, quando lis agitur ad utilita-
tem monasterij, id est, ut patet, cum ibi nota & dixi
supra in quaestio. de monacho accusante Abbatem
& de clerico accusante prelatum, at hoc casu nulla
versatur ecclesie utilitas.

Pro veritate tamen distinguit Specul. in d. titu. do
inquisitio. §. si. numer. 5. item pone, Abb. ubi
post relatas multorum opinionum, dicit monacho
exhibendas expensas a monasterio, quando contra
eum inquit Abbas, non secundum formam vi re-
gularum sed via ordinaria [2] non autem quando pro-
cedit secundum suam regulam. Primi membri duas
adfert rationes prima est, quod cum non habeat a-
liunde, & in ingressu monasterio [3] & sua dicaue-
rit, anth. ingressi. C. de sacrosanct. ecclesie. c. si qua. 19.
questio secunda, & aliter se defendere non possit, de-
bet tunc a monasterio consequi, quia aliis priuare-
tur sua defensione, quæ tamen necdum excommuni-
catus, sed necetiam diabolo [4] foret deneganda, si
esset in iudicio, etiam inter, de exceptio. c. conu-
quo. questio 3. secunda ratio est, quia Abbas filij de-
bet imputare, qui cum posset procedere secundum
regulam sine impensa, eligit hanc viam, per quam
monachus [5] grauat impensa, l. scimus. §. si au-
tem. C. de iure delibet. c. cum super Abbatis de of-
fic. de lega. Quo verò ad secundum membrum mo-
uetur, quia produciendo secundum regulam, nulla
restituatur impensa ad defensionem, hæ rationes ni-
hil nulla in parte satisfaciunt, non quidem prima,
quia per eam non inferretur quid monasterium tenet
tan licet enim se & subditi, tamen in casu de-
licti posset expelli, & et tunc sua culpa expulso non
ministrantur alimenta, vt dixi, & deservientes [6] il-
lius tollitur panis, quam si de cibo securus iustitia
negligens c. non omnis. §. questio. 5. non placet
etiam secunda, quia mala Abbatis electio in pro-
cedendo non debet gravare Ecclesie, asserit, c. de
licti personæ, de regu. iur. in 6. Aia verò ratio non est
inveniens, quid tamen si impensa esset pro defen-
sione necessaria, vel quia allegaret testes esse extra pro-
vinciam, vel quid simile, nonne est defendendus
etiam per Specialis iurisdictionem sequens est
Goffred. de statu monach. verius, sed illud, Butr. in
dict. cap. ex parte, num. 7. & ibi Anan. numer. 3. qui
allegat Hostien. sequitur Feli. in fine, qui ad hoc
citaz Abb. in cap. cum contingat, de foro competen-
tia. Lupus in c. per vestros, in 1. notat ampliat. ff.
§. 39. numer. 2. verius, idem eadem ratione, de dona-
tio, inter virum & uxorem, idem tenet Boer. in de-

cul. 35. circa principium. Rebuff. in totius l. titul. de
sentent. proiudic. in prefatio. num. 104. in fi. Simon
de Pr. et lib. 3. interpret. 2. dub. num. 13. Vital. tractu
claustr. su. remissio. poss. aliment. cal. 3. ego. ego.
documentumque sit necessaria in pouda pro monachi de
sententio. teneo monasterium ad hoc cogendum siue
inquiratur secundum regulam. siue ordinaria via.
quia monasterium erga monachum fingitur vice pa
tris. licet monachus obligatur monasterio [7] tam
quam filius. ut probat Oldes. in. comit. 17. col. 1. in
prin. & facit quod dicimus in successione. [8] quod
monasterium est loco filij. & in presentia. de proba
tio. §. sed & hoc presentia. athen. de sanctis p
cop. & in athen. si qua mulier. ubi lafon murea. f.
yetic. ego non. si ceto a communi. Cod. de sacro
ecclie. licet. ergo pater tenetur filio providere. & si
lius patri. ut obligatur monasterium erga mona
chum. facit quia universitas filium defendit. manij
pein. l. si quis. §. quod causis. v. murea. nom. Adde
quod siue inquisitio sit culpabilis. siue innocens.
semper agitur de utilitate monasterij. si enim reus
delicti invenitur. interest monasterij alium p
dici. & monasterium purgari homine malo. ut dicimus
publice interesse. si quod provincia malis. hominibus
purgari. moribida enim facta pecustorum conu
pit ouile. si rego est innocens. interest monasterij.
quod de illius appareat innocentia. & bonus mona
chus non opprimatur. vel eo monasterium non pre
iudicet. non enim minus interest domini habere bo
nos subditos. quam subditorum interest habere bo
num dominum. Cum ergo versetur in hoc utilitas
monasterij. debet ab eo refundi impensa per notat
ij. dict. cap. ex parte. confirmatur haec opinio ex eo
quod supra diximus de carcere. cui aliunde non
habent providendum est ab eo. qui carcerari cupi
uit. vel de publico.

Et quod dicitur de monacho per Abbatem inquit
suo. procedit etiam. quando monasterium vellet il
lum expellere. quia hoc pendente. [10] debet ali
i monasterio. vt post Rot. concludit Cordub. in dict.
§. si vel parens. num. 59. adeo est quando disputat.
an sit monachus. [11] quia interim ali debet. Bartia
tract. de alimen. num. 45.

S V M M A R I A.

1. Accusatus quilibet alienus si pendens lite.
2. Bona accusati ante sententiam non sunt capienda.
3. Bona accusati non possunt deseri ante sententiam.
4. Scholarius dum luitur cum collegio. alienus est ab eo.
5. Clericus qui moriatur in prebenda alij uxorem de
bet de fructibus prebende.
6. Adripi pendente accusatus uxoris de adulterio
ali alienus est.
7. Accusato de lesa maiestate debentur alimenta pen
dente lite.
8. Filio damnato pro lesa maiestate denegantur ali
menta.
9. Damnato ob lesam maiestatem. denegantur ali
menta.

Finis Tituli Primi Tract. Ioan. Petri Surdi De Alimen.

QUESTIO CXXXIX.

Accusatus quicunque. dam qui natus de iustitia
causa. [1] alienus est. & si habet bona pro
pria ex illis consequitur impensam necessariam
ad alimenta. argumento l. ait prioratorum sine. & l. sine
fi. de iure delibe. ita tenet Rebuff. in d. tomo l. reg.
confitut. titu. de sentent. proiudic. in prefatio. num. 113.
ubi dicit quod etiam de iure accusati bona ante senten
tiam capi [2] vel sequestrari non possunt. l. prohibi
bitum. C. de iure lici. lib. 10. immo nec delicti.
[3] vel annuati. l. defensionis. C. eo ti. tamen quia
conscriptum seruatur. iudice. ideo quando pendente
iudicio capiuntur bona. vel sequestrantur. debet in
quiritus ex illis alij sequitur Cordub. d. l. si quis a li
beris. §. si vel parens. nu. 32. ff. de libe. agnos. facit l.
lege Cornelia. §. perteret. ff. ad Silla. & quod ibi po
nit Bartia. & generaliter quod accusato de crimine
ministrantur alimenta pendente lite. ponit Benin
caf. in tracta. de paup. in 7. q. 1. in speciali iudic. nu.
6. & dixi in questione de carcere. & post Boer.
in deo. 35. ubi an de publico vel accusato impensa
filiis.

Ad idem est quando scholarius. vel alius collegia
tus. [4] litigat cum collegio. quia etiam si sit expul
sus consequitur alimenta lite pendente. ut per glo
bar. & Albert. in d. l. in iustitia. ff. de iust. testam.
in Bologna. in alij. habita. nu. 146. C. de fil. pro pa
tre. ubi dicit esse tenendum coram in practica. Rebuff.
in d. prefatio. 15. Cordub. d. l. si vel parens. nu. 60.
Adenoch in tract. prefatio. q. 35. num. 11.

[5] Et idem est in clerico. qui patitur molestiam
in prebenda. debet is interim impensam de fructu
bus prebende. secundum Bart. in l. si neget. in fi. ff.
de libe. agnos.

[6] Simili modo maritus. qui accusatur uxorem de adul
terio. tenetur interim alimenta illi vxori. & sum
ptum pro sustinenda lite. secundum Albert. in l. si
num. 2. C. de ordine cogniti. ubi tamen hoc intel
ligi fieri debere de dote. sed Innocentius. per vestras
in fin. de dona. inter vir. & vxor. dicit. quod maritus
accusans uxorem de adulterio. tenetur ad alimenta.
& sumptum litis. etiam si vxor indotata sit. sequitur
ibi Hostien. Ioan. Ande. & Cardin. eos sequitur
Ioan. Lup. ibi. in i. notab. ampliat. §. 39. num. 5.
Cordub. d. l. si vel parens. nu. 64. Immo Cardin.
quem sequitur Lup. loco praedicto ait quod maritus
tenetur semper vxori sumptum facere ut quodque
causa consumatur. licet Lupus teneat. quatenus
negat vxori agenti subueniendum esse.

[7] Adde quod etiam accusato de crimine. lesa
maiestatis debentur alimenta pendente lite. & per
motum ei. quod vendat tor du luge bonis. Imola in
l. post contractum. col. pen. vers. item adde circa se.
secundum tempus. ff. de donat. sequitur Annib. p. 166.
& sequ. ubi dicit procedere ante sententiam. sed si
iam sit lata. quia sicut [8] denegatur filio damniato.
Liquisquis. Cad leg. ital. maiest. ita multo magis de
negabuntur ipsi [9] delinquenti. & sequitur Cor
dub. in d. l. si quis a liberis. §. sed vtrum. p. 16. ff. de libe.
agnos.

TRACTA

TRACTATUS DE ALIMENTIS, D. IO. PETRI SVRDI CASALENSIS I.C. PRÆCLARISSIMI.

TIT. II.

Alimenta quando censeantur relicta, vel debeantur.

SUMMARIA.

- 1 Accidentum cognosci non possunt, nisi cognita substantia.
- 2 Accidentes non possunt sine subiecto.
- 3 Substantia est probanda ab eo, qui vult probare qualiter.
- 4 Successionis modus trahitur non potest, nisi prius concessa fuerit facultas.
- 5 Qualitas non datur sine subiecto.

Principium.

¶ **Q**UOD ad alimentorum Tractatum pertinent, vis scire poteris, qui ignorant, quando alimēta censeantur relicta, vel debeantur operæ ergo pretium duxi totum hunc tractatum breui hoc titulo perstringere, ut intelligant omnes, vidēda primò in alimēta sine præstāda, quā de eorū qualitate, iustitate, modo, & tēpore agatur. Nemo enim potest qualitates, vel accidentia cognoscere [1] cui ignotum sit subiectum vel substantia, ut inquit Bald. in l. omnium, C. de testam. & non potest accidens [2] stare sine subiecto, l. nec vilius, §. si absens, vbi Angel. notat in summario, ff. de petiti. daret. l. Pomponius, §. fin. vbi Aretin. in princ. ff. de acquirend. possell. Bald. in l. circa princip. C. de vscap. pro dote, & dicit Bald. in consil. 465. n. 1. volum. 4. quod substantiam probare debet, qui [3] vult qualitatem probare, & inquit Dec. in consil. 508. num. 5. quod non potest traheri de modo succedendi, nisi probetur facultas [4] succedendi, idem Dec. multa cumulat in l. i. qui in provincia, §. quod stipulatus, numer. 5. & seq. ff. si cert. peti. & dicit Come. in consil. 197. col. 3. vers. quæ conclusio vol. 2. quod inquiri non potest de qualitate [5] sine subiecto, & dicit Menoch. in consil. 75. num. 100. quod omnis dispositio præsupponit substantiam.

SUMMARIA

- 1 Fundus quando relinquatur ad alimenta, venit proprietas.
- 2 Res quando relinquatur, ut ex ea certum quid annuum percipiat legatarius, tunc res, non redditus venit in legato.
- 3 Fundus, quando relinquatur ad usum, vel usufructum, habetur videtur relicta proprietas.

- 4 Res cum relinquatur in gaudium, venit fundus, non usufructus.
- 5 Fundus quando relinquatur, ut eo legatarius gaudere possit, proprietas debetur.
- 6 Bona, quando relinquuntur matri, ut de his possit sustentari, venit proprietas, non usufructus.
- 7 Res quando relinquatur, ut ex ea percipiantur redditus, venit proprietas.
- 8 Proprietas transit ad heredes, quando relinquatur res ad usum, ad alimenta in gaudium, & familia.
- 9 Legatum non transit ad heredes, quando res limitato tempore relinquatur ad alimenta.
- 10 Legatum non transmittitur ad heredes, quando sit per verba taxativa, & limitativa.
- 11 Legatum relictum ad tempus finitur cum ipso tempore.
- 12 Limitata causa, limitatum producit effectum.
- 13 Legatum potest ita fieri ad tempus, sicuti sub conditione.
- 14 Legatum saltem ad tempus, aut sub conditione transit ad heredem restantis mortui legatario ante diem vel conditionem.
- 15 Fundus relictus ad usum, & habitationem, non contrahit proprietatem, sed solum usum propter commutatum voluntatis.
- 16 Fundus relictus ad vitendum, & gaudendum, non transit relictus proprietati in legatarium quando constat de voluntate defuncti.
- 17 Pars una scriptura declarat aliam.
- 18 Clausula exceptiva non restringit, sed declarat dispositionem.
- 19 Fundus concessus ad usum per contractum, non transit contrahentem tantum proprietatem.
- 20 Beneficium laici interpretatur.
- 21 Fundo concessio ad vitendum & fruendum, venit proprietas.
- 22 Dimissio vni appellacione contractus.
- 23 Fundus non transit relictus proprietati quando expressio incipit & explicari ab usu, vel alimentis.
- 24 Pecunia redditus si relinquatur pro alimentis, non venit proprietas, & pecunia remanet prius heredem.
- 25 Habitatio quando relinquatur ad alimenta, non fit eas locus, vel quando heres possit cum legatario habitare.
- 26 Proprietas res ad usum relicta non venit, quādo adiecta illa ponitur per modum causæ finalis.

- 27 *Dispositio omnium restringitur per suam causam finalem.*
 28 *Generale dictum limitatur per suam rationem, secundum suam causam.*
 29 *Modus non limitat, nec restringit dispositionem.*
 30 *Causa finalis non simpliciter restringit, sed restrictio, an sit de presenti, vel de futuro, et an respectu commodum recipientis.*
 31 *Causa de futuro non recipitur finalis, quando respectu commodum solius recipientis.*
 32 *Causa quae continet fauorem legatarii, non restringit legationem.*
 33 *Causa finalis, quomodo dissolvitur, remissive.*
 34 *Causa quando adicitur ad restringendum legatam, tunc non venit proprietatis rei ad usum relictæ.*
 35 *Modus restringit legatum, quando non respicit fauorem legatarii.*
 36 *Fundus, quando ad usum illi relinquitur, qui non est capax proprietatis, tunc non venit proprietatis.*
 37 *Verba quae habent duplicem sensum, tractantur in dubio ad bonum significatum.*
 38 *Verba iure legi debent secundum conditionem personæ, cui diriguntur.*
 39 *Verba interpretantur, ne sint superflua.*
 40 *Interpretatio quilibet sana debet, ut alius sustineatur.*
 41 *Presumptio validitatis alius, est fortior exteris.*
 42 *Eligere usum nemo potest suum, per quam suum iudicium subvertatur.*
 43 *Pater dando filio rem aliquam ad usum, vel ad usufructum, non tenetur concedere proprietatem.*
 44 *Pater non potest donare filio in potestate, et donatio ad eo facta est nulla.*
 45 *Pater potest filio donare alimenta, vel usufructum.*
 46 *Alius si non valet eo modo quo agitur, valet ut valet pater.*
 47 *Mater donando rem ad usum, vel usufructum, cum instrumento, vel ex causa dotis, censetur proprietatem concedere.*
 48 *Donatio inter patrem et filium, quibus casibus subsistat, remissive.*
 49 *Mater cum donat filio rem ad usum, vel ad usufructum, venit proprietatis.*
 50 *Mater revocare non potest donationem, quam fecit filio.*
 51 *Mater non habet filium in potestate, sicut pater.*

QVÆSTIO I.

Primum ergo videndum est, quando fun-
 lingitur ad alimenta, an tunc censentur reli-
 cta alimenta. Et in hoc habemus casum cla-
 rum, quod venit proprietatis [1] et illa videtur re-
 licta, cit. tex. in l. 4. ff. de alim. et cib. legat. ubi vi-
 dentur mihi ipsa prædia esse libertatis relicta, ut ple-
 no domino hæc habeat, & non per solum usufructum.
 Et fortius ibi dicitur, quod proprietatis trans-
 mittitur ad coniunctos, & Bart. ibi, nu. 2. vers. oppo-
 nit, & videtur inquit, maximam differentiam, quod
 prædium relinquatur ad alimenta, vel quod alimenta
 relinquatur ex prædii: vel quod legentur alimenta,
 & pro eis obligetur prædium, quia primo casu
 venit proprietatis, idem Bart. in l. cum hi, §. i. vni, nu.
 2. ff. de transact. dicit, quod proprietatis censetur reli-
 cta, & transit ad hæredes alimentarij, idem voluit
 Arg. in cons. 378. nu. 7. Alex. in cons. 214. n. 12. vol. 6.
 quia illa verba, ad alimenta, vel se alias, inducunt sunt
 in fauorem legatarii, & non possunt operari restric-
 tionem si non ampliuntur possessionem, & infert ad
 questionem, quando testator reliquit usufructum

vitori ut habeat victum & vestitum: in quo tamen
 Ang. cons. 378. nu. 7. videtur contrarium tenere, l. as-
 in vlt. seu. nu. 105. vers. sexto facit, Imol. Cuna. &
 Ang. de Petigl. in l. si fundum per fideicommissum,
 vbi l. si. nu. 22. ff. de leg. 2. vbi dicunt, quod si rei re-
 linquitur, [2] ut ex ea legatarius certum annuum re-
 ditum capiat, tunc res videtur legata, non reducta,
 & ad hæredes transit, & hæc dicit communem l. as-
 in l. cum hi, §. i. vni, ff. de transact. Rui. in cons. 81. n.
 18. vol. 2. vbi loquitur, quando concessio fit per ve-
 rum consignare, quia etiam illud importat trans-
 latione donum, sicut et verbum dare, ut per cum, Mar-
 ti. in l. 414. vbi in fin. dicit, esse menti tenendum,
 quia prima facie quilibet diceret contrarium, Picius
 in l. Titia cum nuberet, §. Titia, nu. 2. ff. de leg. 2. vbi
 in l. Titia cum nuberet, §. Titia, quia de re sit metito dispositum,
 dicit rationem esse, quia de re sit metito dispositum,
 de alimentis verò causatiue, Soc. iun. in cons. 88. n.
 8. vol. 1. Natta in cons. 211. nu. 17. Duran. de arte te-
 stam. tit. 6. caut. 23. nu. 1. Vincen. Carroc. in ca. cum
 quid. in 2. par. lim. 2. nu. 13. vbi dicit, hæc esse com-
 munem opin. allegat laicam attestari in l. cum hi, §.
 si vni, & Marti. l. 414. idem Cordub. in dicit. l. si
 quis, §. sed si filius, nu. 13. Simon de Prat. de inter-
 pret. vlt. volente lib. 4. dubit. 10. n. 26. fol. mihi 410.
 & rursus dubit. 11. nu. 2. fol. mihi 414. rationem præ-
 dictorum ponit Ang. in consil. 378. in h. dicens, quod
 vbi testator proprietatem legat, tunc ex verborum
 figura apparet, quod voluit rem in legatarium trans-
 ferri: ideo hæc causam alimentorum adiciat, cre-
 dendum non est quod per eamque legatarii fauorem
 respicit, voluit legatum restringere Picius, quem
 supra retuli in dicit. §. Titia, nu. 20. dicit iusticiem
 esse, quia res dispositiue relinquitur alimenta verò
 causatiue, & ideo attenditur dispositio, quia causa
 adiecta legato, non illud restringit, & hæc eadem
 est ratio cum supra dicta, Bald. in l. si habitatio, in
 princ. ff. de usu & habita. dicit, rationem esse, quia
 illa verba, ad alimenta, ad usum, ad habitandum, ad
 fruendum, vel similia, important modum, qui cum
 sit in fauorem legatarii, non restringit, & in rubr.
 C. de iure emphit. n. 10. in fine, vers. idem ibi dicitur
 inquit, rationem esse quia illa verba, ad usum, po-
 nuntur demonstratiue, non restrictiue, nec laxatiue.

Hæc conclusio non solum procedit, quando res
 ad alimenta relinquatur, sed etiam quando fundus
 relinquatur ad usum, vel usufructum, quia tunc
 non censetur relictus solus usus, aut usufructus, sed
 ipsa proprietatis, ut est text. in l. species. ff. de aur. &
 arg. lega. in l. donationes, §. species. vbi Doct. ff. de
 donat. glo. in l. si mulier. vbi Cy. in fine, & Bal. nu-
 mer. 2. C. de iure dot. Bart. latè in l. libertas, l. 1. n.
 3. ff. de alim. & cib. leg. alios multos allegat l. as-
 in l. cum hi, §. i. vni, ff. de transact. Ferr. in caut. 3. incip.
 quotidie, idem l. as- in l. illud, nu. 3. C. de leg. Alex.
 in cons. 170. nu. 1. vol. 7. vbi loquitur in fortiori casu
 quando adiecit testator, quod legatarius non possit
 bona alienare, sed solum fructus percipere in perpetu-
 um, est verum quod mouet Alex. ex eo, quod vigore
 prohibite alienationis deducit Bal. in l. procul, ff.
 de usufr. leg. quæ controuersia altiore indaginem
 requirit, sed principaliter allegat textus & doctrinas
 supracitatas, Capol. in tit. de seru. vbi præd. c. 4. col.
 2. vers. sed & dubium, & inquit Ang. in auth. hoc lo-
 cum in fin. C. si fec. nup. quod ita alias cõsuluit Cur.
 iun. in cons. 38. n. 3. & seq. vbi infert ad questionem
 eius, quod prædium vendidit, cum facultate facienda
 bucam in flumine Scide, & detinendi aquam pro ir-
 rigando præd. & concludit, quod ille modus pro ir-
 rigando præd. non restringit, sed emptor poterit a-

quam

quam ducere, & irrigare quoque alia bona. Dec. in cons. 262. n. 6. in fin. verbi. tertio non obstat, ubi allegat Rom. & alios, ubi fundat se super eo, quod præcedit vel concessio, & pondeat verbum, quod im portat domini translationem, & infert ad concessio nem aquæ, an transeat ad hæredes acquirentis. Cré- sing. 34. ubi allegat singulare dictum Bald. in l. 1. in fi. C. de inof. don. Picus d. 5. Titia. n. 20. Parif. in cons. 27. n. 38. vol. 2. Neuiz. in cons. 38. n. 10. plures alioquin Mantica de coniect. vit. voluit lib. 9. tit. 2. num. 29. Causal. in trad. de usufr. mul. relicti. nu. 78. Simon d. dub. dub. 10. num. 19.

Et quamvis prædicti Doct. loquantur, quando res ad usufructum, vel vsum relinquitur, tamen idem est, quando ad alium finem, sub eadem tamen forma legandi, potè quando ad [4] gaudium finem, ut per Bald. in l. in habitatio. ff. de usu & habita. Alex. in d. cons. 150. num. volum. 7. Natta latè in d. cons. 21. num. 17. ubi infert idem esse, quando testator legat prædium pauperibus pro reddito dictatorum viginti, & dicit quod si prædium plus reddat, illud cedat commodò pauperum, & de gaudimento loquitur Picus d. num. 2. l. in vitiis. fin. num. 104. ver. quintò confirmo. Neuiz. d. cons. 38. n. 10. latè Mantica d. lib. 9. tit. 2. n. 30. ubi refert Floria. Capol. & l. in hoc distinguere inter filios, vel extraneos hæredes institutos, vt scilicet institutos extraneos, legatarius rem habet, non autem filios institutos, sed tunc distinctione Dd. communiter transeat cum Bald. vt patet ex prædictis, & aliis, quos citat Causal. d. num. 78. Math. sing. 44. Curt. iun. d. cons. 38. n. 5. ver. quimò fortius, non enim est eius in verbis importanti- bus modum, sed in verbis dispositiuis, & tunc testa- tor loquitur de usu, lue de habitatione, siue de usufructu, semper militat eadem ratio, quia procedit verbum importans domini translationem, ideo semper idem est ius.

Idem est, quando fundus relinquitur, vt eo legata rius gaudere [5] possit, quia venit proprietatis, vt post Bald. voluit Simon d. dubit. 10. num. 27.

Infert etiam Caut. quem citat Curt. iun. in cons. 38. n. 5. ver. confirmantur præmissa, quod si quis re- linquitur bonis suis, vt de [6] his possit se susten- tate relicta censetur proprietatis, non autem ali- menta.

Idem est, quando relinquitur res, vt ex ea reddi- tur percipiat, quia [7] tunc in legato non est red- ditus, sed res, vt voluit in l. in fundum per hæ- de commissi. ff. de lega. 1. sequitur Angel. de Pergl. ibi, & l. 1. numer. 22. & moueantur omnia ex d. l. 4. ff. de alim. leg.

Et in casibus prædictis, licet alimenta regulari- ter finiantur cum vita eius, cui debentur, [8] pro- prietas transit ad hæredes & successores, vt vult Bal- m. l. in habitatio. in prin. & ponit text. in l. 1. 4. in prin. ff. de alimen. leg. ubi hoc etiam voluit Bar. Alex. in cons. 214. n. 12. vol. 6. Picus in d. 5. Titia. nu- 20. & Dd. omnes supracitati.

Sed non procedit, quando testator legat cum tem- pore præfixione, vt quia dicit, lego fundum ad vsum duratè vita legatarii, tunc [9] enim legatarius non transit ad hæredes, vt probat text. in l. Titia. 5. fin. ff. de leg. 2. quem ita interpretatur Bald. in l. 4. n. 3. ver. respondeo Old. ff. de alim. leg. ubi dicit, quod adie- ctio temporis restringit legatum Bald. in l. 1. in prin. C. de inof. & lit. expen. ubi 10. ver. & quando ali- quid concedatur, aut quod est verba illa, ad vtendum & fruendum, non minuat concessionem: tamen, quando tempus apponitur, aliud est, allegat l. cum

hi. 5. l. ubi ff. de transact. & idem placuit Bart. in l. Titia. n. 2. verbi. quæro, quid si tempore, ff. de leg. 2. ubi dicit, quod etiam usufructus non videatur reli- ctus, sed proprietatis, tamen uult transire ad hæredem, quando relicta est, donec vixerit, & sed redit ad hære- dem legantis, etiam si hæres decessisset ante legatari- um, quia censetur magis respectum habuisse ad ius hæreditarium, quam ad personam hæredis institu- ti, & idem voluerunt Caut. & alij ibi, præcipue Picus, nume. 11. qui dicit, questionem hanc fuisse Papaz, & pro hac parte consultasse Curt. fen. Lan- cello. Decium. Danielem Sandulphum, & Ambros. Opizon. licet ipse dicat esse cogitandum, quia passus est dubius, idem voluit Socin. in cons. 102. n. 10. ver- lic. sed poto quod censetur, vol. 3. ubi tenet quod cum relinquitur, vel donec vixerit, legatum huius- modi morte, hoc etiam tenet Parif. in cons. 22. nume. 38. vol. 2. ubi subdit, tunc quæque [10] legatum non transmitti, quando fit per verba limitata, & taxati- ua, ita quod, vel similia. l. 1. in vitiis. fin. n. 103. ver. secundò moueant. ubi allegat solum Bald. in d. l. 1. C. de suc. & lit. expen. & ante alios idem placuit Ang. in cons. 334. col. hn. ubi allegat opinionem Iacobi de A- re & eam sequitur, li legatum non est relictum ad vi- tam legatarii Caphal. in cons. 158. num. 5. ubi ita li- mitat conclusionem prædictam, Causal. in trad. de usufructu. mulie. relicti. num. 79. ubi dicit procedere, quando legato adiecta est taxatio dictio, dumtaxat, tantum solum, & similes Mantica d. lib. 9. tit. 2. n. 29. ubi quid finitur legatum mortuo legatario. Simon. de Præ. in d. trad. lib. 4. dubit. 10. num. 30. & ratio est, qui relictum ad [11] tempus videtur substatum fi- nito tempore, l. quæstionem. 5. idem respondit, ff. de fundo inter. l. si mulier, ubi glo. C. de pact. alios citat Causal. d. n. 79. dixi in cons. 51. n. 8. addo quod limitata causa, [12] limitatum producit effectum, l. in agris, ff. de acquir. rer. dom. & legari potest, l. licet [13] sub conditione, 5. sub conditione. Instit. de lega. 2. proinde cum testator dicit se relinquere, donec legatarius vixerit, nihil impedit legatum finiri cum vita legatarii.

Et aduertendum est, quod hoc est vetum, etiam si hæres institutus præmortuatur legatario, quia nihil- ominus legatum in relictum non remanet apud hæ- res legatarii, sed transit ad hæredes hæredis institu- ti, [14] vt expresse determinat Bar. in d. 5. Titio. in prin. verbi. quid si tempore, & sequitur Bald. ibi, & Caut. & idem voluerunt Caut. Alex. & l. 1. in l. fin. C. de lega. qui tamen intelligant, quando lega- tum simpliciter relinquitur ad vitam, scilicet quando addit testator quod mortuo legatario transeat ad hæredem institutum, quia tunc non vadit ad hære- dem hæredis, & testator censetur respectum habuisse non ad ius hæreditarium, sed ad personam hære- dis, & eius causa diem appofuisse legato, idem Alex. in cons. 173. vol. 5. Soc. d. cons. 202. Picus d. 5. Titia. n. 17. Kuin. in cons. 29. iun. 5. vol. 2. Duran. de arte tes- tan. tit. 6. cau. 60. n. 1. & seq. ubi alioquin Ruben. conf. 13. num. 3. Causal. in d. trad. num. 81. & dixi in cons. 123. num. 17.

Principalis tamen conclusio nostra, quæ habet, quod ubi res ad vsum, vel usufructum, vel gaudi- um relinquitur, veniat proprietatis, restringitur vt locum non habeat, quando aliter testator decla- rat, vel aliud ex aliquibus coniecturis colligitur esse de mente testatoris, quia eo casu legatum restringi- tur ad alimenta, ad vsum vel usufructum, prout e- rit intentio testatoris, ita declarat Alex. in cons. 273. vltis verbis, in fin. vol. 2. ubi ait, quod relictum factum

ad vsum & habitationem, restringitur ad solū vsum
[15] legatarij propter illa verba, adeo quod possit sta-
re & habitare, &c. quia per ea testator videtur vo-
luisse restringere se ad solū vsum eius. tamen de-
cretio mihi non placet, quia illa verba non sunt tāce-
potentia, vt voluntate testatoris ostendant, vel pre-
cedentia generalia restringant, quod li causa expres-
sa legato adiecta, vt possit stare & habitare, &c. non
restringit, multo minus id operabuntur verba non
per modum causae prolata est, vt si quod Alex. tione-
tur per illa verba, possit & debeat, quae necessitatem im-
ponant, vt per eum, & ex ea necessitate adiecta
voluntas testatoris demonstratur. sed respondeo id
procedere per viam oris inmundi, non quia legatū
restringitur, acque ita resultat conclusio, quod lega-
tarius remanet in sua generalitate, licet legatarius te-
neatur servare onus adiectū sed nostram limitationē
ponit Rom. in cōf. 503 diligenter inspectis, n. 7. in 2.
dub. vbi ex causa adiecta dicit legatū restringi ad vi-
tam legatarij & cōprobat multis, vt per eū. sed etiam
ad nostrū propōitū allegari solet, nō tamē pertinet
ad praesentē quēst. quia non querimus, an legatū re-
stringatur respectu temporis, sed an restringatur in ip-
sa substantia, ita vt nō contineat proprietatē, & in ip-
sa res videtur clara, quia cū, vt supra diximus fi-
niatur morte, quando est expressē limitatum ad vitam
legatarij, ita finire debet: quando tēpus vitae est tacite
adiectū, quia tacite est, quod de voluntate testatoris vo-
lētis ad vitam restringitur & limitatur, cū tēp. quomodo,
ideo Soc. in d. cōf. 102. n. 10. vol. 3. dicit clarius, quod
etiam regulariter veniat proprietatē, tamen saltem quan-
do apparet [16] de mēte de finitū, bene vērū est, qd al-
gar Rō. & Alex. in locis praedict. qui hoc non probat,
dicit autē ipse apparere de mēte, quando in alio
loco testator dicit se vsum, vel usufructū vel alimēta
relinquere, quia vna pars scripturae [17] declarat aliā,
li. heredes palatij. sed in nostra in ver. ex vicinis scriptis,
fi. de testa. l. vnicuique Bar. Ang. & alij. ff. de pet. her-
red. & si dicatur, qd clause exequutivae, & accessorie
nō debent alterare principāle dispositiōē, respōdetur
quod saltem [18] declarat secundū Bal. in l. eam
quā, n. 36. C. de hōc. Cur. sen. conf. 49. n. 52. cū aliis
allegatis à D. Recio in conf. 38. n. 50. praedictum etiam
limitationē sequatur est Duran. d. c. 6. caut. 23.
in su. Maticō, d. 2. n. 29. sed praeter eos Calta. in cōf.
371. coll. 1. vers. secunda ratio, vol. 2. Crauet. conf. 25.
n. 27. id autem multo magis locum habet, quando
testator verbis expressis declarat intentionem suam.

Restringitur secundū, vt locū nō habeat conclusio
limitatio, quando concessio fit in cōtractu, quia tūc
nō cōtinetur [19] proprietatē, nec transit ad here-
des, ita Bal. in proem. l. i. in 6. diu. l. n. 51. vbi di-
cit, in testamētis heri pleniorē interpretationē,
ideo causam impurare demonstrationē, non taxa-
tionem, & inferi, quod li rei cōcedatur in feudum
ad vendendū & fruendū, extinguatur morte cōcessio,
quia quod in proprijs vsum cōceditur, morte finitur,
licet hi, §. si vniūsi. de transact. & perinde est ac li cō-
cessio foret rei ad alimentā, & eū sequitur Paris de
Puteo seu reinteg. c. 103. n. 6. & seq. vbi latē agit, &
ponit quēst. an concessio castrō ad habitandum va-
lialis possit alij locare, sed cōtraria sentētia verior
visā est Martino Laud. in c. l. qui lau. dare poss. quia
natura feudi est, quod cōcedatur ad vtēdū, & fruē-
dū, & verba intelligi debent secundū naturam actus
super quo sunt interposita, illi quoque reprehendit
Bal. in vñ. fol. m. 103. & seq. vbi multas rationes &
decisions adducit in contrariū, & praecipue, quod
non est differentia inter cōtractus & vltimas volū-

tates, & quid vbi etiam subsisteret differentia, ta-
men non esset consideranda in feudo, quod dicitur
beneficium, & latē vult interpretandum non minus
[20] quam vltima voluntas, l. fin. de constit. princ. c.
cū dilecti, de don. in specie quoque illū reprehendit
Clau. Sessel. in tract. de def. & inuen. feud. §. & illud
facit ad quēstionē, fol. m. 170. & seq. vbi subdit
Baldū male fuisse loquutū, & quomodo praedicti tres
loquuntur in multis, de feudo, tamen est generaliter
verū, quod etiam in cōtractib. illa cōcessio ad [21] v-
tēdū & fruendū, continet proprietatē, vt praedictū de-
clarat Bar. in l. 4. in fi. de al. leg. per l. donationes. 4.
species, ff. de don. quātoquid idē Bal. quod allegat Paris
de Put. in d. c. 103. n. 8. voluit quod cōcessio cōcessio ad
vitae usufructū veniat proprietatē, & Bal. in rub. C.
de iure emph. n. 10. in fin. vñ. idē li diceretur, in-
quit, in cōtractib. vt est vñ. dicitur, verba illa, ad vsum,
vel usufructum, habere demonstratū, non taxati-
uē, allegat tex. in 4. specier. hoc etiam tenet Bald.
in donatione in l. 2. n. 10. in prin. C. de inoff. dona.
& tam in donatione quā in vñ. dicitur in tenet
Crem. in sing. 34. las. & Sessel. in locis alleg. suprā, &
Pal. in praedictis locis sequitur Curt. iun. in conf. 38.
n. 3. & seq. & n. 6. vbi loquitur in venditione, don-
atione, & ceteris concessiōib. & non est dubium
quod appellatione cōtractus venit [22] donatio, gl.
in l. in adibus, l. 1. ff. de don. Alex. in l. i. iur. gentiū,
in prin. n. 6. vbi las. n. 8. ff. de pact. Corn. in consil.
101. in prin. vol. 1. Ripa in l. 5. n. 120. C. de reuoc. don-
Gome. in f. in personam, n. 40. in l. de act. & pro-
dicta decisione facit quā ratio, quia Dd. mouentur,
mixta non minus in cōtractu, quā in vltima vo-
luntate, ideo non pōt valdū cōstitutū discrimen inter
ea, & quod indistinctū & proce. dū cōstitutū supradicta,
tenet Capie. in decisi. 18. n. 4. & vbi dicit hū fuisse
semel decisum per Affl. in decisi. 401. n. 6.

Declaratur tertū vt procedat, quando primum
fit rei concessio, vt quia disponens incipit mentis
conceptum explicare à concessiōe rei vt quando
dicit, concedo rem ad alimentā, secus est quando
incipit à concessiōe [23] alimentorum, vñ. vel usufr-
uctus, quia tunc proprietatē nō venit, ita distinguit
Bar. in d. l. 4. n. 2. ff. de alim. leg. vbi inquit multum
differre quod vñ. relinquitur primum ad alimentā, vel
quod relinquitur alimentā ex praedio, vel quod relinquitur
alimentis obliget pradia pro eorum praestatione
Cur. iun. d. conf. 38. n. 4. Capie. d. decisi. 188. n. 4. vbi
subdit, respicienda esse verba concessiōis, quomodo
soment. ideo Ange. in l. proculsi. ff. de usufruct.
dicit, quod si reditus pecuniae [24] relictus sit pro al-
imentis, pecunia remanebit penes haeredem, per l.
fundi Trebatiani, ff. de usufr. leg. sequitur Caltr. n.
9. atque ita non censetur relictā proprietatē, quod et-
iam voluit Fulg. in l. cum hīs si integra, ff. de trans-
act. las. in ead. l. §. qui, n. 4. Natta in conf. 221. n.
17. hanc quoque distinctionem inter concessiōem rei,
& concessiōem usufructus, vel vñ. constituit
Ang. in conf. 338. col. 5. vbi ait non venire proprie-
tatem, quando usufructus relinquitur ad alimentā,
imò eo casu legatum restringi ad id quod pro alime-
tis est necessarium, quod superet cedere lucro ha-
reditis, secus quando res ipsa relinquitur in causam
alimentorum, & ibi ponit rationem differētiā, vt
per eum, idem voluit Casaica. de usufruct. mulie-
rel. d. n. 28. vbi tamen neminem citat qui hoc dicat
Manticō de cōiect. vñ. volum. lib. 9. tit. 5. n. 2. & in re-
liquo quantitas ad alimentā ponit Simō de Pico li.
4. dubia. n. m. 2. fol. m. 444. & specialiter in re-
liquo pecuniae seu vñ. pecuniae, seu alimentis relictis

ex redditu pecunie, quomodo legatum sit intelligendum, & an tunc pecunia esse debeat apud heredem vel legatarium, vel alium, vide Simo. in loco predicto, Cordub. in d.l. si quis a liberis, §. sed si filius, nu. 12. & 13. de lib. agnos. vel aliter quando relinquitur habitatio ad vium, vel ad alimenta, quando licet [35] locare, vel quando heres possit cohabitare cum legatario, vide late Parid. de Put. in tract. de feud. reing. c. 107. Afflict. in dec. 401. Capic. dec. 188, num. 6. Bero. lam. quest. 101. nu. 3. Causle. d. n. 78. in fin.

Quinto limitatur præcedens conclusio, ut nō procedat, quando adiectio est nō in vim modi, sed per viam [36] causæ finalis, tunc enim restringitur dispositionem, ita declarat Bal. in l. si habitario, in prin. ff. de viū & habit. & eodem modo declarat Ang. in d. c. 6. ff. 38. in fi. & ratio est, quia omnis dispositio restringitur [37] per suam causam, cum patet, §. dulcissimi, ff. de leg. 2. l. in fin. ff. de font. & dixit Ang. in Lobb. gatione generalis, col. 1. circa prin. ff. de pign. q. dictū generale limitatur per rationem, secundum suam [38] causam, & dicitur in d. §. dulcissimi, esse meliorem, quod ad hoc possit allegari, præcipue quando causa est expresse, ut per Curiam in Lempore. Lucius, ff. de pactis, l. si in l. de decern. in 6. C. de trans. Natta in c. 6. §. 4. n. 10. modus autem non solet restringere [39] vel limitare dispositionem, ut voluit Bart. in l. si de ali. & cib. lega. licet tamen declaratio patitur difficultate, quia nō est verum simpliciter, quod causa finalis restringit dispositionem, nam considerandum est, si sit de præterito, vel de futuro, [40] & si respicit commodum concedentis, vel tertij, ut bene in terminis nostris declarat Bart. in d. l. 4. nu. 5. ver. ex predictis distinguo sicimō Bal. in l. damus, ff. de condit. indebit. ait, quod causa de futuro respiciens commodū folius recipientis, [41] potest limitari impulsiva, non autē finalis, & de hoc videri latē poterit l. ysaquel in tract. cel. sunt. causam. l. n. 4. & seq. & in hoc consistit resolutio, quia dum continet legatarij favorem, [42] non restringit legatum, Bart. in d. l. 4. in prin. in summario, & n. 4. Curt. in d. conf. 38. num. 6. propterea decisio Bal. & Angel. supra relata intelligi debet, quando cōstat causam esse hñalem, & talem, sine qua testator non fuisset aliter legatarius, vel disponens aliter concessurus, quomodo autem cognoscatur eam [43] causam esse hñalem, vide Tyrq. loco predicto, D. Becu in conf. 20. n. 10. & seq. item dicta decisio obtinebit, quando constitut quod causa adiecta fuit ad limitandum & restringendum legatum, quia eo casu nō [44] venit proprietatem, ut declarat Bar. d. l. 4. nu. 5. & inter causam hñalem & modum non est differentia, quia etiam modus restringit quando nō [45] respicit favorem legatarij, l. Titio centum, §. 1. vbi Bart. & alij, ff. de cond. & dem. ponam. Dd in d. l. cum hi §. si vni, ff. de trans. Curt. jun. d. conf. 38. n. 6.

Limitatur quinto loco conclusio supra firmata, ut locum non habeat, quando relinquitur res eo modo sicut, qui non sit capax proprietatis, tunc eo casu cōcessio [46] restringitur ad vium vel alimenta, vel vñ fructum, hoc fuit originale dictū Ang. in d. l. cum hi §. si vni, col. 1. in fi. ver. sed de casu vñ, ff. de tras. vbi ponit exemplum, quando res ad alimenta relinquitur matris, minoribus, qui non sunt capaces proprietatis, Clem. exi. de paradyso, de verb. sig. & dicit rationem esse, quia verba [47] quæ duplicem habet sensum, trahi debent in dubio ad bonum significatum, l. quoties idem sermo, ff. de reb. dub. & ea decisionem probauit Ang. in d. §. si vni, n. 5. vers. istam regulam limitat, qui subdit aliam rationem, quia scilicet verba

intelligi debent secundum conditionem [48] personæ, cui dirigitur, l. plenius, §. equitij, ff. de viū & habit. idem voluit additionem ad Cremon. sing. 34. c. 4. idem decisionem probauit Carroc. in acuto quid, in 2. par. hinc. l. n. 4. de regul. iur. in 6. vbi ita declarat, sed nihil allegat, præter Capic. qui tamen de hoc casu non loquitur, & verba debent potius impropriari, [49] ita ut sit superflua, c. si sententia, de sent. exc. [50] Item ut sit superflua, c. si sententia, de sent. exc. in 6. Bal. in c. 1. de Capic. qui cur. vend. Abb. in conf. 32. col. 1. in fin. vol. 1. Socin. conf. 2. num. 8. vol. 4. Dec. in conf. 48. num. 4. & sunt semper [51] debet interpretatio, per quam sustineatur actus, l. quoties, ff. de pretatio, per quam sustineatur actus, l. quoties, ff. de verb. oblig. c. Abbate sane, vbi gloss. de verb. sign. & hæc præsumptio est ceteris omnibus fortior, [52] ut per Alciatum tract. præsumpt. reg. 3. præsumpt. 34. nu. 1. & seq. D. Becius in conf. 52. nu. 2. Vnde Carroc. in d. e. cum quid, par. n. 2. & non est credendum, quod testator voluerit legare proprietatem, cum sciret, vel scire præsumeretur, quod id legatum fuisset nullum, nemo enim præsumitur [53] elegere viam, per quam suū iudicium subactatur, l. 3. ff. de test. mil. Hosti. But. & Imola, in c. q. m. tualis, in 4. dist. de iure iur. Felin. in c. cum ordin. col. 2. de recip. Alciat. d. reg. 3. præf. 35. nu. 1. Cum ergo præsumatur testatorem voluisse hæc validum legatum, nec aliter possit sustineri, nisi restringatur, dicendum est, quod illa verba, posuerit enim restringendi, quæ ita sunt restrictio ex tacita & cōiuncta testatoris voluntate, secundum ea, quæ dixi supra in prima limitatione. idem est quando conceditur fundus spurio ad alimenta, ut dicam in titu. quanto tempore præstanda sunt alimenta, dum ego, spurio.

Intellige sexto supradictam conclusionem, ut non habeat locum, quando pater dat filio rem ad alimenta, vel ad vium, vel ad vñ fructum, quia nō videtur proprietatem dedisse, [54] sed vium, vel vñ fructum, vel alimenta, ita nobiliter declarat Bal. in l. 1. nu. 10. C. de iuss. donat. vbi inquit, quod verbum, dono, a patre prolatum non includit proprietatem, licet aliud sit quando proferatur ab extraneo, & illius dictum appellat singulare Cremon. sing. 34. l. si Simon de Prat. d. lib. 4. dubia. 10. nu. 3. vbi inquit notandum, l. si in d. l. cum hi §. si vni, n. 4. ff. de transact. dicit se ignorare, quo spiritu Bald. in loco predicto hæc posuerit limitationem, verum ego arbitror hanc limitationem esse veram, & pronuntiare à proxima præcedenti limitatione, secundum quam dixi tunc non videri cōcessam proprietatem, quando incipax est, cum sit concessio, pater enim filio in [44] potestate donare non potest, & si donat, non valet donatio, l. donationes quas parentes, C. de don. inter virum & vxor. Corn. in conf. 199. colum. 2. in limitat volumine secundo, Paris. in conf. 16. num. 19. volum. 2. cum enim acquiratur patri, quidquid filius acquirat non datur dominij translatio, quæ statim ad patrem non redeat, licet autem patri donare alimenta, [45] vel vñ fructum, vel quid simile, præcipue ad vium, ut per gloss. in l. 1. C. de iuss. donat. proinde, ut sustineatur actus, quando pater donat, sit interpretatio, ut nō veli proprietatem donare, sed vium, vel alimenta, alia nulla esset inter patris extranei donationum differentia. & quando actus non valet eo modo, [46] quo ago, sustinetur eo modo quo potest fieri potest, secundum regulam de casu apud Doctores in l. primi, §. si filius, ff. de iuss. de verborum obligationibus, & hoc modo intelligendo, decisio Baldi sublimitabitur, ut non procedat, quando pater donat cum iuramento, [47] vel in causam dotis, aut de nationis propter nuptias, & quando donat filio emancipato, vel eunti in castro

vel filio clerico, & omnibus illis casibus, quibus pater valide potest donare filius, quia in illis cessat ratio, propter quam donatio proprietatem non continet, & ratione cessante non est locus decisioni. quando autem & quibus in casibus sustineatur donatio [48] inter patrem & filium, vide late Clar. in tract. de do. q. 8. per totam, vbi multis modis declarat, & ante quod Dica. nam in regu. 22. vbi latius egit Lupus in rubr. de donatio. inter virum & vxor. §. 18. n. 8. §. n. u. & sequens. §. 71. n. 5. D. Becium in consilio. nu. 4. Anto. Gabriel communis opinio. libr. 4. tit. de donat. conclus. 4. per totam. Rolan. in consil. 77. vnu. 25. volum. 2. Scraphin. in tract. de privileg. in fin. in priuileg. 71. per totum, & alibi sæpe per Doct. hinc etiam deducitur differentia inter donationem, que fit à matre ad vñm, vel alimenta, & eam que fit à patre, nam quando fit à patre, non venit proprietatem, ut dictum est, sed quando fit à matre, aliud est, cum veniat [49] proprietatem, ut est textus expressus in l. donationes. §. species. ff. de do. vbi rerum filiarum donatarum à matre proprietatem venit, & in tantum, ut mater non possit [50] rem filio donatam reuocare, ut ex text. in l. non mortui. ff. de instit. testam. & in l. si constante. C. de donatio. inter virum & vxor. & ratio est quia mater non habet [51] filium in potestate sicut pater. §. femine. Instit. de adop. & toto tit. Instit. de patr. potest. ecce ergo nullam aliam esse rationem, quare donatio patris non includat proprietatem, nisi quia pater non potest donare filio in potestate.

SVM MARIA.

- 1 Coniectura non admittitur in rebus clariis.
- 2 Verborum qualitas est testimonium nostra mentis ceteris omnibus apertius.
- 3 Verba cum clara sunt, non admittitur questio voluntatis.
- 4 Verba iurata sunt ad explicandum voluntatem legumini.
- 5 Voluntas hominis cognoscitur ex loquela.
- 6 Verbum relictum idem est quod alimentorum.
- 7 Verbum appellationis non venit testamentum, etiamsi relinquatur famulo in domo.
- 8 Verbum, & verbum quando relinquatur, videtur relictum alimenta.
- 9 Vnde legata veniunt alimenta.
- 10 Propter quod in quocumque tale, & illud magis.
- 11 Educationis relictum comprehenduntur alimenta.
- 12 Educari in domo cum quis debet, tunc recipit alimenta in domo.
- 13 Nurus qui debet, et alimenta prestanda sunt.
- 14 Alimenta si aliter relinquuntur, non alimenta debentur.
- 15 Cibarius relictus, vel diarius, non venit habitatio, aut testamentum.
- 16 Potus venit relictus cibarius, vel diarius.
- 17 Alitudo non venit relictus cibarius, vel diarius.
- 18 Subsistendi vicia, vel necessarium vicia cum relinquuntur, alimenta prestanda sunt.
- 19 Subsistendi vicia cum relinquuntur, debentur alimenta.
- 20 Sustinendi causa quando exprimitur in relictis, tunc veniunt alimenta.

QVÆSTIO II

Quando alimenta expresse relinquuntur, vel promittuntur, non est dubium, quia si iura clari non est opus coniecturis. c. c. c. c. ff. de verbo. oblig. & nullum est magis nostre mentis aper-

tum testimonium, quam verborum qualitas [1] & conceptio, ut dicebat Cassiodoro. Bald. citatus in Legem. riter, in 2. notat. C. de non num. pecu. & in l. res de. nunciaciones. col. 1. C. quomo. & quando iud. cum multis apud Tirag. in l. si vaquam in ver. libertat. nu. 18. C. de reuoc. donat. & questio voluntatis non debet adanti [3] cum in verbis non est ambiguitas. l. non aliter. ff. de leg. 3. l. ille, aut ille. §. cum in verbis. ff. eo. ti. c. si quis presbyter, de consecrat. & verba sunt iuncta [4] ad eum solum effectum, ut his dicentis voluntas demonstratur, l. labeo. ff. de super. leg. c. is autem, 22. q. 2. & dicit Bal. in l. sed & reprobari, in prin. ff. de excusat. tuto. quod voluntas hominis cognoscitur [5] ex sua loquela, & subdit esse summe notandum, & insinuos ad hoc citat Tiraque. in d. ver. libertat. nu. 17. & seq.

Et idem omnino est, quando testator alicui legat victum, quia idem continet, [6] quod legatum alimentorum, l. alimenta. & l. cum ibi notat. ff. de alim. & cibariis. leg. 1. verbo vict. ff. de verb. significat. Bar. in tract. de alim. in prin. Papien. in formalibelli, quo agit actio realis in ver. & redditibus, nu. 1. vbi dicit paria esse quod legatur alimenta, vel legatur victus, & dicit Ruin. in cons. 86. n. 2. vol. 1. quod legatum victus acquiritur legato alimentorum per di. Ita iura. Vital. in tract. claudul. in titu. an possit renunc. alim. col. 1. & 2. ponit Bonacof. in tract. de seru. & famul. qu. 193. vbi tamen dicit, quod si quis famulo victum in domo [7] legauit, non habet vestes, quas conseruaret, gestare in honorem domini, appellat ipse domiellares, arbitror intellexisse de his, quas domini seruitoribus præstat ad pompam vericoloris, vulgo dicimus, liliu. eas, quia illæ sunt, non famulæ, sed domini gratia, idem est quando relinquatur victus, [8] & vestitus, ut post Curia. ponit Simon de iur. terpret. vltim. volent. lib. 4. dubit. nu. 1.

[9] Idem est quando testator legaret vitam, quia continet alimenta, cum aliter nemo viuere possit, cui cedant omnia, que alimentorum nomine continentur, est text. in l. quos mos. §. verbum viuere. ff. de ver. b. significat. quem ad hoc allegat Bar. in d. tract. alim. nu. 5. Ang. in tract. de testa. in ver. item relictum mulieris concubine, est glo. 45. sequitur Deci. in l. de alimentis, nu. 4. C. de transactio. Simon de Præ. lib. 4. dubit. nu. 7. folio 420. e. enim omnia sunt necessaria, ut quis vitam ducere possit, quod si victus importat alimenta, multo magis id importabit vita, propter quod victus conceditur, & propter quod [10] in quocumque tale, & illud magis, autem, multo magis. C. de sacros. ecclesie deo enim victum sumit homo, ut viuat, alius radicale humidum ad nihilum breui rediret.

[11] Eodem modo intelligi debet relictum educationis, quia alimenta ei sunt prestanda, quem testator educari iussit, vel cui aliter concessa est educatio, l. si ff. de alim. & cibariis. legat. Bar. in d. tract. de alim. n. 3. verum quid si debet educari, & subdit alimenta, victum, & educationem habere paræ significationem, idem dicit Papien. in d. libellat. realis in ver. & redditibus, n. 1. Ang. in tract. de test. glo. 45. n. 10. vbi si testator iubet aliquem in domo sua [12] educari, videtur illi alimenta reliquisse. Deci. in d. l. de alimentis, n. 4. vbi dicit idem esse, ac si alimenta fuissent relictæ, & subdit eodem modo intelligi, quando testator mandat aliquem [13] nutrire, allegat l. penult. ff. de his qui sunt sui, vel alie. iur. Simon loco prædicto, n. 7. vbi grauat ad prestandum summa viuere.

Idem intelligendum est, quando relinquere quis alimentaria, [14] quia ex pronuntiatione ab ali-

mentis non differret, cap. 2. in fin. de preben. l. necare. ff. de liber. agnoscen. c. ecclesiarium servos. 12. quest. 2. c. inter ceteras. 22. quest. 1. §. de d. de alimentis. 3. in fi. ubi loquitur non in legato, sed in promissione, vt intelligas non esse speciale in vltima voluntate.

Quando autem alieni relinquuntur cibaria, vel vltimum, tunc videtur et relictum quicquid pertinet ad cibum, non tamen venit habitatio, nec vestimentum, sedarius. ff. de alim. & cibariis. legat. venit tam. [16] portus. Letri non sint. §. Stichum. ff. de aur. & arg. legat. Bart. in d. tract. de alim. n. 7. ubi post Franc. Tig. dicit non venire medicinas. [17] quia ille non sumuntur pro cibo, & sane relictis huiusmodi cibare debet Papien. in form. libell. quo legit pro lega. res singul. in prin. n. 65. ubi ait quod appellacione cibarij, vel cibarij non venit vestimentum, vel habitatio, licet appellacione alimentorum omnia veniant, & dicit Ang. in l. i. cum domus. §. fin. autem in fructissimo. ff. soluto matrimonio. quod cibaria relictis non veniunt. modicior. & Alexan. ibi dicit esse bonum textum in l. in rebus. §. possunt. ff. comm. mod. Dec. in ea l. de alimentis. num. 2. ubi quod neque vestimentum, neque habitatio, sed cibis, & potus, & idem voluit Ruier. in l. 2. §. hoc edicto. §. n. 63. ff. de opp. nou. p. ubi quod nec vestimenta veniant, nec calcascentia nec habitatio.

Videntur etiam legata alimenta, quando relinquuntur necessarium vitæ, vel subsidium vitæ. [18] l. 6. ha. C. de pat. pot. ubi Ang. notat quod ubi quæritur aliquid relinquuntur in subsidium vitæ, illud cadit in dotem, & non mirum nam dos succedit loco alimentorum, & sæpe tenetur dotare, qui tenetur alere, ad id est text. in capitulo de preben. ubi Decan. §. dicit tale legatum intelligi pro alimentis, & declarat dictum Ang. superius citatum, & facit ratio, quia vita non datur alimentis, nec aliud est vitæ subsidium præter alimenta. Cum sine eis nemo possit vivere, & non debet differre relictum ad vitæ subsidium à relictis vitæ.

Et idem dicendum est, quando relinquuntur sustentatio vitæ. [19] text. in comm. ubi gloss. dist. 31. & in capitulo superius citato, quæ textus ad hoc citat Bonac. in d. tract. de sumul. q. 201. & paria sunt dicere pro necessitate, pro sustentatione vitæ, vel pro subsidio vitæ, & idem quando certis quid relinquuntur, vt valeat se sustentare. [20] C. de pen. quæst. 2. n. 19. & c. Simon loco predicto, n. 7. in fi. ubi post Ange. dicitur quando pro expensis relinquuntur.

SVMARIA.

1. *Habitatio cum fidei, si uxori relicta est, alimenta significatur.*
2. *Alimenta eis sunt præstanda, qui est in seruitute.*
3. *Cura domus si fidei demandata sit, cui relicta sunt alimenta, non præsumitur esse causa legatæ.*
4. *Habitatio legatum non importat alimenta.*
5. *Habitatio continetur sub alimentis tanquam species sub genere.*
6. *Habitatio non continet sub se alimentum, quia sunt rationem genus.*
7. *Habitatio aliquando continet alimenta non ex vi verbi, sed consuetudine voluntatis.*
8. *Omni consuetudine declaratur non tenetur testator.*
9. *Legatum est donatio.*
10. *Habitatio legatum cum sit pauperum, non videtur importare alimenta sed vnde ibi de veritate.*
11. *Alimenta videtur relinqui, quando maxime testator aliquando recipit, vnde ibi.*

Testator reliquit uxori habitationem cum filiis, dubitatum fuit, an matri videantur relictis alimenta, & Bal. in l. 6. n. 3. C. de indic. vdiat. tollen. dicit alimenta [1] videri relictis, quia quando relinquuntur habitationem cum filiis, videtur illi demandare etiam filiorum, vt probat text. in l. 6. ff. de hoc. §. fin. ff. de cond. & demonst. & si seruit filijs, [2] debet à filiis alij, vt in l. in reb. §. possunt. ff. comm. da. probat etiam text. in l. Seio. ff. de annu legat. & Bal. sequitur Ang. in tract. de rell. gl. 46. num. 9. Alex. in additio. magna ad Bar. in l. Titia. §. si sub n. 3. ff. de lega. 2. & Bald. dicit in loco predicto id procedere non solum in matre legataria, sed etiam in quacunque alia, quia censetur relictum in recipiendone laboris, ideo ponit exemplum in amita, eandem decisionem probauit Cepol. in tract. de seruit. vltan. præd. c. 6. in fi. ubi subsidij esse notandum, & loquitur etiam ipse in matre, & amita, & singulariter dictum appellat Ceream in leg. 66. in fi. & hanc esse signandam decisionem inquit Pic. in d. l. Titia. §. Titia. n. 76. ff. de lega. 2. quia si debet esse in obsequio filiorum est alimenta sue materis, sue amita, si, siue alia persona. Bero. in cons. 34. n. 2. vol. 1. Notata in cons. 37. n. 2. Mantica de consuet. vltim. volent lib. 6. tit. 11. n. 19. & lib. 8. tit. 4. n. 11. Menoch. in cons. 62. n. 2. & præter eum Campegi in tract. dot. in 2. par. qu. 84. Lancel. Gal. in consuet. Alex. in ver. 10. n. 147.

Verum hanc Bal. sententiam impugnatur Cordub. in l. 6. quia liberis. §. si quis ex iis. n. 170. & n. 109. ff. de libe. agnos. mouetur, quia in declarando legato alim. ponderanda est vis verborum, talimenta. 9. ballica. ff. de alim. & cibariis. legat. cibaria non venit habitatio, vt Lebaris. ff. de alim. & cibariis. leg. & quis videtur demandata curat, tamen eis [3] non præsumitur fuisse causa alimentorum, vt notat gl. in l. Caius ff. de alim. & cibariis. legat. & quamuis fuisset causa legati, tamen non per hoc inferitur quod habitacione legata veniant alimenta, augent autem difficultas, quia habitacionis [4] legatum non importat alimenta, vt probat text. in l. cum antiquitas. C. de vltim. vol. n. 5. qui transigit ff. de transactio. alimenta enim genus sunt, quæ continentur sub se habitacionem tanquam speciem, gl. in capitulo superius citato, n. 4. legat. & l. 6. ff. de alim. & cibariis. legat. sed habitatio, quæ est species non [5] continet sub se genus, ita Bologn. in cons. 48. n. 8. Bero. in cons. 34. n. 2. & cons. 35. n. 15. vol. 2. mihi verò ea Bal. decubio semper visa fuit vera, quia testator videtur fecisse rationabilem dispositionem, vt is alimenta habeat, qui aliud veretur in filiorum obsequio, & licet tutori non debeantur alimenta, nec filiarum, ex quo munus est publicum, & à iure cogitur qualibet illud alim. erant tamen aliud est in eo, cui non tutela, sed simplex regimen filiorum committitur, & non obstat quod habitacionis legatum non continet sub se alimenta, quia non dicit Bal. loci alim. 22. [7] venire ex vi verbi, habitacionis, sed ex tacita, & coniectura testatoris voluntate, vt declarat Cepol. c. 6. in fine. si quis etiam Picus in d. l. Titia. n. 176. & clarior Bero. in d. cons. 34. n. 2. Non etiam obstat, quod onus non præsumatur causa legati, quia de hoc non est questio, sed an onus arguat quod testator voluerit legare, & non est dubium, quod ex qualitate [8] oneris iniuncti venimus ad cognitionem mentis testatoris, argum. l. generaliter. §. 1. C. de sacro. eccl. Rom. in cons. 47. n. 2. cum qui in prin. ubi Bart. ff. de iur. iur. & ibi l. l. 1. Menoch. de arbit. indi. casu 22. Cum ergo curam filiorum testator committere videatur, censendum est etiam quod

voluerit matrem recompenſare eo modo legando, eſſi ſolam voluiſſet habitationem relinquere cum filiis, vique legatū illud potius contineret omnia, quam commodum contra naturam ſuam, cum ſit donatio, [9] vti in legatum inſtituitur legat. propter non eſſe tutum, vel rationabile diſcedere a ſententia Baldi, que tot habet teſtatores, & ſane aliud eſt relinquere ſimpliciter habitationem, aliud vero relinquere cū filiis, quia primo caſu legatū continetur intra limites verbi habitationis, ſecundo vero ſubſeſt tacita quedam conſuetudo voluntatis teſtatoris, illi enim coniunctio cum filiis, importat quid pluri, & dat intelligi quod in eo actu aliquid habere debeat eo modo, quo filiis deberetur filiis debeat alimentum, ergo idem videtur in vxore, & in hac quaſtione laborem matris, & onus iniunctum conſiderat etiam Lancelotus in d. conſuetudo in ver. viginti, n. 34. idem voluit Simon de Prat. de interpret. vltim. volunt. lib. 4. dubit. n. 4. in ſ. vbi in ver. ego addo tamen, declarat procedere, quando illa perſona, cui relicta eſt habitatio, eſt pauper, [10] quia eo caſu legatum ſubſiſtetur in recompenſationem laboris, ſed hac reſtrictio mihi nō placet, quia recompenſatio fieri poſſet non ſolum pauperi, ſed etiam diuiti, & diuites non tenentur gratis curam ſubire filiorum alterius, ſi non ſit relictus tutor, & quando etiam datus eſt tutor, poſſet teſtator illi relinquere, vt ſunt iura clara, que non expedit reſerre.

Eadem alimenta videntur relicta, quando teſtator mandat [11] aliquem recipi in domo, vt voluit Bart. in l. in ſin. C. de leg. Cornan. conſ. 323. col. a. verſ. & ſaltem procedat, vol. 2. & in conſ. 136. per totum, præcipue, c. ſi volunt. 4.

SVMMARIA.

1. Usuri conſentio relicta alimenta, quando mater mandat filios apud eam educari, & ibi de veritate.
2. Camillus inter perſonas poſita attribuit cuique æquale, licet aliud ſit, quando ponitur iuxta rei.

QVÆSTIO III.

Similis eſt quaſtio, vbi pater mandat filios educari apud matrem, dubitatur enim, an eo caſu alimenta videantur matri reliquiſſe, & Bald. in l. ſi malit. in prima leſtura, in ſ. ſi de vſuſu. accreſcen. inquit videri alimenta [1] matri quoque relicta, & ſubdit illam legem eſſe ad hoc notabilem, & tenendam mentis, & hanc dicit notabilem theoreticam Cremen. d. ſingul. 66. in p. in p. vbi ſubdit habuiſſe de facto, & ita determinat Cauſan. in tract. de vſuſu. mulie. relic. n. 38. verſ. & ideo ſi teſtator filium ſuum minorem reliquerit Simon de interpret. vlt. volunt. dubit. n. 4. n. 4. Lancel. Gallia in conſuet. Alexandrie in verſ. viginti, num. 141. & ſaciunt, que aliquando dicam infra in hac eadem parte, dum tractabo, an videantur relicta alimenta vxori, cui a teſtatore ſunt commiſſa adminiſtratio, vel gubernium filiorum. Hæc tamen eſoſuſio licet impugnetur a nemine quem viderim, non caret dubitatione, quandoquidem neque verba, neque intentio teſtatoris videntur id inferre quod matri videantur relicta alimenta ex eo, quod teſtator iuſſerit filium apud matrem educari, & in toto titulo, vbi pupill. edic. debet. nihil tale ponitur, eſſi dicatur curam filij videri demandatam id eſt ſuſum, quia ſub illis verbis non venit filij cura, & Bald. in d. l. ſi mulier, loquitur non quando teſtator mandat filios apud matrem educari, ſed quando iubet filios alimen-

tari vna cum matre, etque ita quando alimenta matri coniunctim relinquuntur cum filiis, & mouetur Bald. ex vi coniunctionis, quæ cuique perſonæ æqualiter attribuitur, licet aliud ſit, quando coniunctio [2] ponitur inter plures res, vt in l. ſi de fun. inſtr. & id colligit ex text. in d. l. ſi mulier, vbi ſi quis inſtituat vxorem cum filiis, videtur vxori medietatem relinquere, & aliam medietatem filiis, & quando mātā filios educari apud matrem, nihil ſimile poſſet conſiderari, & voluntas teſtatoris eſt prouidere de loco ad commodum filiorum, non de alienatione ad commodum matris.

SVMMARIA.

1. Relictum pro neceſſitatibus, intelligitur relictum pro alimentis.
2. Neceſſitas nulla durius eſt ſane.
3. Relicta vſuſuſu pro neceſſitate vnde indigentia, legatarius habebit ſola alimenta.
4. Sulleſtatio congrua vbi relinquatur, veniunt alimenta.
5. Neceſſitas dicitur, quando aliunde quis capere non poſſit.
6. Neceſſitatis cauſa conſeſſum, ceſſat, vbi ipſa cauſa neceſſitatis.
7. Paupertas cauſa ceſſante, ipſa quoque ceſſante, quæ ob paupertatem fuit conſeſſa.
8. Neceſſitas licet non adſuerit, tamen alimenta pro ſolenda neceſſitate conſeſſa debentur.
9. Pro, dictio, ſignificat cauſam impoſſibilem, non ſuſalem.
10. Pro, dictio, importat modum.
11. Alimenta præteritis temporis peti poſſunt, quando aliquid relictum eſt pro neceſſitate.
12. Alimenta præteritis temporis peti poſſunt, quando aliquid relinquatur pro indigentia.

QVÆSTIO V.

Iti ſuprà alimenta cenſeri relicta, quando teſtator legauit neceſſitatem vitæ vel ſulleſtationem vitæ, quid ſi reliquiſſet teſtator aliquid pro neceſſitatibus, an id intelligi debeat [1] relictum pro alimentis, & hoc videtur indubitatum, vt probatur in l. pen. ſ. ſin. & l. ſi de alim. & cib. lega. & nulla eſt maior vel durius neceſſitas [2] ſi ſane, l. a. vbi Albe. C. de attrib. qui fil. diſtraz. Dec. in conſ. 557. num. 12. & dixi aliquando hoc eodem in opere, & in terminis hoc voluit Anch. inter conſ. Calder. 22. col. 1. tit. de teſtam. & dicit Caſt. in conſ. 371. col. 2. verſ. ſecunda ratio, vol. 2. 9. ſi teſtator vſumfructum reliquit vxori ſux pro ſua indigentia, [3] vel neceſſitate, habebit alimenta tamen, ſequitur Crau. in conſ. 135. n. 2. & in conſ. 199. nu. 4. Gabr. conſ. 108. n. 15. in 2. vol. & ibi nat. hoc declarat eſſe Crau. in loco prædicto id attribuit verbo neceſſitatis Caſtren. tam enim in conſilio præſcripto non mouetur ea ratio, ſed ex aliis clauſulis contentis in teſtamento, per quas apparet teſtatorum reſtrixiſſe legatum ad ſolum vſum, & indigentiam vxoris, ideo ſuper eo non poſſet fieri ſuſtinentum, ſed ad id quoque Caſtalleget. & ſequitur Pet. Pek. de teſtam. coniug. cap. 9. num. 1. lib. 3. Cauſa. de vſuſuſu. mulie. relic. n. 20. & hoc etiam voluit Simon de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 2. interpret. 2. dubit. 1. ſo. latio. 10. folio maſi 72. & lib. 4. dubit. 2. n. 9. folio 425. & Crau. in conſ. 32. num. 2. oftendit quod legatum aliquid ſuſtinentum pro ſua neceſſitate non comprehendit alimenta, & Caſtren. in conſ. 437. in 2. dub. col. 1. vol. 2. dicit idem eſſe, quando relinquatur congrua [4] ſuſtentione, & ibi queritur an debeat vſtinentum, ſequitur Crau. in d. conſ. 199. nu. 4. dubitari tam poſ-

et. an alimēta hoc casu debeatur ei, qui non indiget, nam dicitur necessitas, quando [5] aliunde non habet quia, ubi capere possit, et quando, de consuetud. Abb. in consil. 17. ver. fin. volum. 1. et inductum necessitatis causa non habet locum, ubi cessat [6] necessitas, et 2. de custod. euchar. ubi Bart. in 2. notab. Ancha. in 2. not. & Cardin. Floren. in 3. notab. & dicit Bart. in l. 1. n. nunciatio, colum. 3. ver. quando sit iuris nostri. ff. de oper. nou. nunc. quod statutum ob necessitate locuti habet quatenus necessitas duras, & idem est in paupertate, quia [7] ea cessante non procedunt, que propter illa inducta sunt, non tantum. §. eos qui libi nisi aculeus corā aulice fuerint, ff. de excus. tutor. ubi post Jacob. de Are. Nicol. Maz. et. & alios ponunt Bart. & Alber. in finibus cumulat. Tiracord. in tracta. cessat. cau. part. 1. num. 179. & num. 193. eodem modo o dubitatur potest an debeatur pro tempore praeterito, quia cū relicta sint pro necessitate, & pro praeterito tempore cessante necessitas, ex quo legatarius aliunde habuit, videtur dicendum non posse peti, cessat enim ratio deheretique tamen se hoc casu debeatur alimenta [8] etiam si nulla subie. necessitas, vel post Bald. quem citat, concludit Corn. in consil. 187. col. penul. ver. his non obstantibus, vol. 2. ubi ait quod legatum alicui factum pro suis necessitatibus etiam si necessitas non substat, quia illa dictio pro, [9] obligat impullum non finalem causam, c. Agatola, 63. d. ff. de importat. [10] propter secundum Bar. in l. quib. diebus. §. Terentius, ff. de cond. & demon. & in L. Lucius Titius, §. 2. ff. de legat. 2. & quod pro tempore praeterito peti possint in alimēta, voluit Ancha. d. c. 12. inter cōt. Calde. ubi mouet per eandem rationem, sequitur Simon de interpret. vici. voluit lib. 4. dubit. 8. not. 90. folio auih 399. Carph. consil. 81. p. ca. totum.

Et quae dicta sunt de necessitate, vel sustentatione, procedunt etiam quando dictum est pro indigentia, [11] ut Simon ibi dicit.

SYMMARIA.

1. *Gubernare imperio regere q. administrare.*
2. *Præcia dicitur eius propter regimen q. administrare.*
3. *Præcia dicitur.*
4. *Gubernium dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
5. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
6. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
7. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
8. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
9. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
10. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
11. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
12. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
13. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
14. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
15. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
16. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
17. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
18. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
19. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
20. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
21. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
22. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
23. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
24. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
25. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
26. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
27. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
28. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
29. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
30. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
31. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
32. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
33. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
34. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
35. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
36. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
37. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
38. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
39. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
40. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
41. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
42. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
43. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
44. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
45. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
46. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
47. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
48. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
49. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
50. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
51. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
52. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
53. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
54. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
55. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
56. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
57. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
58. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
59. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
60. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
61. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
62. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
63. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
64. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
65. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
66. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
67. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
68. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
69. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
70. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
71. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
72. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
73. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
74. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
75. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
76. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
77. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
78. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
79. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
80. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
81. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
82. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
83. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
84. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
85. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
86. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
87. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
88. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
89. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
90. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
91. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
92. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
93. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
94. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
95. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
96. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
97. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
98. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
99. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*
100. *Præcia dicitur alicui relinquere p. alimēta re. illa videtur.*

QUESTIO VI.

Consonat quoque relicta alimenta, quando testator mandat alicui gubernum domus: verbum enim gubernare est imperare regimen, & administratio, cum singula, extra de præben. Alber. in suo dictionario ver. gubernare. Corth. in consil. 255. colum. 1. volum. 2. ubi inducte tenet alimentum legatum hoc importare de omni, non commodum, & esse contra naturam legat. ut decimas de tutela, [1] que propter regimen reputatur onus, tria onera. ff. de excus. tutor. & per hanc rationem in terminis [2] nostris, etiam concludit Corn. in consil. col. pen. ver. & insinuat dicta interpretatio, vol. 2. ubi persequitur veterius, & eum in proposito sequitur Paris. in consil. 22. no. 2. & seq. vol. 1. ubi insinuat quod testator relinquendo uxori domus gubernum nō censetur usufructum illi relinquere, sed alimenta, & idem dicit, quando reliquit uxori gubernum, sequitur Casualia. in tract. de usufruct. mulier. rel. num. 22. ubi allegat quoque Petr. Pek. Simon. de Præ. lib. 4. dubit. 1. num. 5. & facit quod voluit Grat. in consil. 13. num. 1.

37. ubi inquit quod gubernum convenit legato alimentorum, & num. 2. dicit quod non censetur relicta [4] usufructus illi cui est commissa custodia de gubernum rei, & licet quæ dicit super dum tractatui quælibet, an alimenta debeantur ei cui relicta est habitatio cum filiis, quia iustum est quod curam habens filiorum alimenta consequatur, & alitur, qui est in eorum obsequio, & de hoc aliquid ponam infra de tractatib. an usufructus uxori relicta restituiatur semper ad alimenta secundum consuetudinem Bulgari.

SYMMARIA.

1. *Legatus Titio cum familia, idem significat quod legato Titio, & familia.*
2. *Alimenta ei videtur relicta, quia implicite includitur legato, ut quando dicitur Titio cum familia.*
3. *Capula, & conuogit aequaliter.*
4. *Capula, & conuogit aequaliter.*
5. *Cum dicto, magis conuogit quam capula de.*
6. *Famula succedat eodem tempore cum masculis, quando conceitur fructus pro masculis cum famula.*
7. *Matri alimenta videtur relicta, quando legatur filius cum matre.*
8. *Alimenta quando Titio relinquuntur cum familia, non potest Titius illis remouere in praedicatione familiae.*
9. *Pallium unius non necesse ali.*
10. *Pater qui fructum acquirit pro se & filio, non potest illi remouere in praedicatione filiorum.*
11. *Conuogit unius non necesse ali.*
12. *Denarij unius cum pallio quod pro illis remouere transiit ad alium, potest remouere denarij remouere.*
13. *Denarij fallacijs cum pallio quod ex mortuo transiit in tertium stipulante necesse non potest remouere.*
14. *Contrahit a principio sunt valentia, postea vero necessitas.*

QUESTIO VII.

Non solum autem alimenta debentur ei qui est explicitè honoratus, & vocatus, sed etiam ei qui implicite continetur in dispositione, veluti, quando testator dicit, lego alimenta Titio cum familia, eo enim casu idem est ac si dixisset, lego [1] Titio, & familia, illi cum illo. ff. de usufruct. l. Titio testatore. §. nihil. ff. de legat. 2. DD. in l. si cuius de fundo instruit. & in l. si fundum. C. de verbo. significat. ita [2] in terminis declarat Alex. in consil. 178. num. 2. vol. 6. quem sequitur Natta in consil. 660. no. 3. & ratio est, quia illa capula, & [3] equaliter coniungit, l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus rebus. l. 3. §. si quis ita. ff. de eo quod certo loco. si quis Titio. ff. de usufruct. accret. Ripa. l. in c. ex parte. no. 42. ff. de re scripte. Natta in consil. 22. decil. Pedem. 81. num. 1. Menoch. in consil. 96. no. 35. & æque principaliter coniungit, [4] l. gl. l. c. quædam, ubi Abbas de Semon. Felici. c. quanto ille de iudi. Raim. in consil. 33. no. 7. volum. 1. Ripa in d. c. ex parte. no. 40. imò strictius copulat ex dicto c. quædam dictio, & probatur ex eo quod voluit Bald. in l. quomodo. n. 5. C. de suis & legat. ubi ait quod dictio [5] c. c. inducit maiorem conjunctionem verbalem, quam dictio, & insert autem quod, est seu obsequio, pro masculis & feminis, non veniant formine nisi ordine successu [6] deficientibus masculis, tamen quando est concessum pro masculis c. formis veniant formine ad successionem eodem tempore cum masculis.

cuius ob virtutem conuenit omnis predicta, & illam Baldi decisionem sequuntur omnes, vt inquit La. in l. Gallus. §. quidam recte. n. 37. ff. de libe. & post. Dec. in cons. 106. n. 2. Paris. in tract. de feud. re. tegr. c. 109. in prin. Crot. in cons. 37. n. 3. Paris. in cons. 2. num. 17. vol. 1. Cremen. sing. 70. Jacob. in sua inuest. feud. in ver. ex. hereditas, num. 20. Zaf. in tract. de feud. par. 8. in 2. conclus. vers. iterum fallit, Iulio mihi 107. Rojan. in cons. 84. n. 10. vol. 4. Clar. de feud. q. 79. vers. & in hoc proposito. Thom. Marin. de feud. b. 2. tit. 12. de feud. for. min. num. 31. Guerin. Pifo in praz. lud. feud. §. an. & quando femine succedant, colum. 2. vers. sed si concedatur, folio mihi 150. licet ibi moueat aliquis dubium, sed ante cū dubitarum, Ang. & Curt. iussit magis ad nostrū propōitū quod legando Titio cum familia debeatur quoque familiæ alimentum, probatur ex Baldi decisione, in l. si mulier, in fin. ff. de viusu. accrescen. vbi si testator [7] mandauit filios cū matre alimentari, vult quod virtute nominacionis alimentum præstetur matri, & cum sequuntur alij, quos citauit supra hac eadem partic. in questione, ad matrem videantur relicta alimenta, quando testator mandat filios educari penes eam. Dubium tamē est, quādo testator legat alimenta Titio cum familia, an possit Titius illa renuciare in praeiudiciū familiæ proposito, quod non obstat dispositio l. cum hi. ff. de trans. & Alex. & Natta in locis predictis concludunt quod nō, [8] quia pactum vnus non nocet [9] alij, l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. trans. actione. ff. de trans. & quando pater acquiritur feudum pro se, & filiis, non potest exinde illi renuciare [10] sin. praeiudiciū filiorum, vt voluerunt Dy. Bal. & Ang. in l. apud Iulianum. §. si quis aliqui. ff. de leg. 2. addo quod tot cē. sequit legatarij quod sunt persone, quib. est relicta ideo renunciatio vnus non tollit ius competens tertio, & id quod nostrum est non potest sine nostro facto in alium transferri, id quod ostendit ff. de reg. iur. & neque pactum, neque transactio, [11] neque conuentio vnus potest alij praeiudicare, vt probauit in cons. 69. n. 4. & seq. & hanc resolutionem non continet prob. b. item dubitationē in legato, sed in donatione vel contractu nō caret dubio. Bar. sup. in l. qui Romæ. §. Flauus. ff. de verbo. oblig. inquit, quod si rem donat ad lecto pacto quod certo casu adiuciente ea res restituetur ad tertium, potest [12] donator de cōsensu legatarij reuocare donationem, & cum sequitur Cuna & Imol. lib. 1. col. 2. & communem dicit Soci. n. 6. l. ap. 4. Rom. in l. sed si hæc. §. profutur. ff. de in ius voca. Salice. in l. q. o. c. i. C. de reuoc. doli. Alexan. in l. ad optatum. §. par. o. q. m. ff. de in ius voca. Soc. in consil. 175. n. 12. volum. 4. La. in l. 2. num. 66. C. de iure emph. hanc etiam communem dicit Clar. in tract. de don. questio. 12. numer. 5. vers. quid si nullus. & magis communem attestant Port. Imol. commun. opin. lib. 5. conclus. 36. Ap. Gabriel. in cod. tract. lib. 3. tit. de donatiq. conclus. §. num. 4. Crau. in cons. 19. num. 2. Vera tamen resolutio est, quod si donatio, vel concessio facta est per contractum absenti nullo stipulante, poterit concedens reuocare interueniente maxime cōsensu patris, neque sequitur est acceptatio, [13] vt voluit Bar. cum predictis omnibus: ac si facta est presentib. & acceptantib. vel etiam absenti stipulante notario, reuocari non poterit, quia contractus à principio sunt voluntatis, possit verō [14] in necessitate, sic. C. de re. & obli. Bal. qui ita declarat in l. cur. à futuro. C. de iure dot. Rapha. Fulgosi. in d. §. Flauus. vbi Arce. col. pen. ver. licet autem predicta Alex. col. 7. ver. tamen in conclusio. Soc. colum. 2. ver. & conclusio. La. colum. 8. vers. secundum limitat, & hanc

dicie communem Soci. iun. in consil. n. 8. num. 12. vol. 2. Dida. lib. 1. variat. resolutio. cap. 14. nu. 11. Gabriel. d. conclus. §. num. 4. & Clar. d. n. 5. vers. id ergo quod si quidem, & predicti omnes concludunt, quod quando donatio, vel concessio facta est presenti, vel stipulante notario, vel aliter est accepta, tunc non potest reuocari.

S Y M M A R I A.

- 1 Vxor si relicta fuit domina in domo, habebit alimenta cum präeminencia.
- 2 Vxor relicta domina: & massaria habet alimentum cum präeminencia.
- 3 Vxor relicta domina, & massaria habet alimentum a cura präeminencia.
- 4 Ad massaria quando vxor relinquatur, venit cum präeminencia.
- 5 Vxor relicta domina, & parrena habet alimentum cum präeminencia.
- 6 Vxor relicta domina, & parrena habet usufructum, quando extranei sint instituti, vbi la. i.
- 7 Bar. in l. Titia. §. Titia. ff. de leg. 2. delator.
- 8 Vxor quando relinquatur domina nullo dato herede, est proprietaria.
- 9 Alii interpretatur, vt valeat, non vt perdat.
- 10 Vxor quando relinquatur domina, & madonna, ducunt vna habet usufructum.

Q VÆSTIO VIII.

INstituto hærede si testator relinquat vxorem dominam in domo, habebit alimenta [1] cum solita präeminencia ita concludit Bal. in l. si. n. 6. vers. quid si testator dicit. C. de indit. vult. talem, quia verbum, domina, intelligitur secundum vulgare italicum, vt importet eam esse caput domus, & penes se habere regimen, cum enim testator alium instituerit hæredem, non est credendum, quod intellexerit de dominio bonorum, & Bal. ibi vult: hoc procedere, siue filius, siue extraneus fuerit institutus, & siue relicta factum fuerit vxori, siue matri, siue forori siue cuius alij persone, quia nō est vis in qualitate legatarij, sed in substantia verborum, quibus testator vult esse, idem voluit Pic. in l. Titia. §. Titia cum nubere, num. 95. ff. de legat. 2. vbi subdit, quod in ea präeminencia subintelligitur semper quod veniant alimenta, & ante eos idem voluit Bar. in d. §. Titia, n. 8. vbi postquam dixit vxorem relicta cum veniant alimenta, & ante eos idem voluit Signorol. de Homod. in cons. 175. in questione, serē per totū, sed præcipue, n. 2. in fin. ver. his igitur sit præmissa, & n. 6. vers. modo ex his inferat, & uoueat inter alia, quia testator alium reliquerat hæredem, & loquitur quod fuerat institutus filius, non filium, nequis forte existimaret id provenire ex consuetudine vulgari, idem voluit Ange. in cons. 144. colum. 2. ver. habebit ergo, quia secundum eum veniunt alimenta virtute präeminencie, secundum quam viro viuēte capiebat sui autoritate alimenta, & dicit idem esse, quando [2] vxor fuit relicta domina & massaria, idem tenuit Abb. in cons. 4. n. 6. volum. 2. vbi loquitur, quādo dictum est quod sit domina, madonna, [3] & massaria, & de eo verbo, massaria, [4] de per se loquitur etiam Bal. in d. l. si. n. 6. in prin. & Picus. n. 95. in prin. Beron. in cons. 3. num. 3. volum. 2. vbi dicit hoc procedere, quando dictum est eam fuisse dominā, & dominatrem, vel dominā & massariam, vel [5] dominā & patronā, si ipse intelligit procedere solum, quando filij aut descendentes sunt instituti, & inueniunt.

Inuens, quod institutus extraneis ea verba importet plenum viumfructum bonorum, in quo tamen contrarium tenet [6] Bald. in d. l. in. volens, quod siue filij, siue extranei fuerint instituti, eo casu vxor habeat sola alimenta, & hanc sententiam sequutus est Paris. cons. 12. nu. 18. & seq. volum. 1. Cypel. Tolof. de c. 161. dum tamen extent filij, Simon. de Præ. in tract. de Interpret. vi. in. voluntat. lib. 4. dub. 10. num. 46. ver. & cum hac interpretatio, folio mibi 411.

Contrarium tamen sententiam probauit Ruin. in cons. 50. num. 5. & 6. volum. 2. vbi concludit quod vxor relicta domina non consequitur alimenta, sed solum habet præminutionem quam viuente testatore habebat, quia de proprietate testatoris verbum, domina, importat præminutionem, non autem alimentum, & mouetur ex eo quod voluit Bartol. in d. 5. Titia, dum loquitur de vxore quæ fuit relicta domina, & maritima, & vult quod ea præminutionem importet solum facultatem administrandi, & faciendi elemosynam, etiam si testator dasset, prout ad præsens est quia est in testatore vxor percipere alimenta, id tamen erat ob necessitatem, quæ incumbit marito alendi vxorem, sequitur Gabriel. com. opin. lib. 5. tit. de v. usufruct. cons. 1. nu. 14. eiusdem opinionis videtur Picus in d. 5. Titia, num. 1. ver. prima est, quod vbi loquendo Bar. dicit, quod si testator vxorem relinquit dominam, vel dominatricem, & maritima, habebit solum præminutionem eo modo, quo habebat, quando testator vivebat.

Sed prima opinio est vetior, & præter supradictos illam tenuerunt Ange. in l. si de actio. rer. amot. vbi. coll. sequendo Bar. dicit, vxorem habere præminutionem, & vestitum indistinctum, siue extent filij, siue non, Salic. in anth. hoc locum, nu. 6. ver. nam eum maritus, C. si secum. imp. mul. vbi tamen nihil dicit de alimentis sed solum de præminutione, prout etiam Corn. in cons. 1. coll. 2. ver. sed his non obstantibus, voluit vbi loquitur etiam quando pia causa est instituta, vel substituta, Picus, qui tamen clare loquitur de alimentis in d. 5. Titia, nu. 34. Soci. in in cons. 94. nu. 3. vol. 1. vbi dicit hoc tenere D. magis communiter, idem dicit in cons. 97. num. 17. & sequ. eodem vol. Causale de usufructu. mulier. rel. nu. 39. vbi dicit idem esse dicere dominam & maritima, vel dicere gubernatricem & administratricem. Est verum quod hæc intelligit sibi, quod est contra aliorum sententiam, Gabriel. commun. opin. lib. 5. tit. de usufructu. cons. 1. nu. 35. & seq. & retenta hac opinione pro verana non obstat dictum Bartol. in d. 5. Titia, ponderatum à Ruin. in d. cons. 50. quia intentio Bal. longè [7] est diuersa, vult enim quod institutus filius nihil relictæ vxorem relinquit dominam & usufructuaria, vel usufructuariam tantum, ita declarat Picus d. num. 4. & laus Bartol. in eadem explicat Soci. in in dict. cons. 94. nu. 5. vbi poterit videri, & quoad nostram quæ Bartol. contrarietas non potest nocere, quia quæritur, an verba importent viumfructum & Bar. voluit secundum aliquos vult, quod verbum, domina, importet viumfructum: ergo multo magis importabit alimenta. nã iure omnes Dd. habent hoc pro absoluto, & ponit Picus num. 95. Angel. in cons. 144. coll. 2. ver. item habebit, Abb. in cons. 4. num. 6. & consultatio fuit est multo magis iusta, quatenus vult non venire alimenta, etiam si dixerit testator, prout ad præsens est, nam per ea verba sine dubio relinquuntur alimenta, quia ea tempore vxorin domo albarur, & nõ valet Ruin. diffugium dicentis, quod vxor alabatur ex necessitate maritoni, nam non attenditur, quia ex causa albarur, sed fit est quod aleretur. Præterea ad-

mittunt omnes, quod habet præminutionem: at ea præminutionem continet curam domus, ea verò cura importat quod habet alimenta, quia alere eos debemus, qui continet sunt in nostris obsequiis, vt dicit paulo supra, & propterea vera erit conclusio, quod alimenta debentur ei, quæ relicta est domina, vel patrone, vel maritima.

Declaratur tamen procedere, quando alius est institutus heres, at si nullus sit heres, tunc tale relictus [8] importabit proprietatem, vt videtur voluisse Dd. super citati, præcipue Signorol. d. cons. 175. vbi considerat quod duo nõ possunt esse domini, ex quo alter fuit institutus, Bal. in d. l. in. num. 6. ver. hoc etiam patet, C. de indic. viduit. tollend. dam. ponderat quod alium instituit heredem, Ang. in d. cons. 144. column. 2. dum dicit, quod alius instituit heredem in vnum, & expressè hoc voluit Picus d. 5. Titia, num. 95. dicens, quod exstantibus heredibus, verbum, domina, vel madonna, vel maritima, importat alimenta nullis autem institutis trahitur ad institutionem, & idem videtur voluisse Bal. in cons. 294. num. 1. coll. 2. ver. quid ergo dicemus, vol. 5. vbi considerat rationem, quia dominum non potest esse apud plures, & Castr. in cons. 71. ad primum, in princ. vol. 2. Soci. in in cons. 97. num. 17. & seq. vol. 2. Bar. in d. 5. Titia, nu. 6. vbi Picus, num. 16. & 19. Gabriel. d. lib. 5. tit. de usufructu. cons. 1. nu. 37. Paris. in num. 19. volum. 2. & facit quia verbum, domina, sui nature importat dominium, quando autem nullus est institutus heres, nihil impedit quominus secundum suam proprietatem intelligatur, quia verba intelligi debent proprie, & alia testamentum tanquam institutione carens esset nullum, & actus [9] interpretari debet vt valeat non vt percat, quatenus de talibus D. Boetius in cons. 105. num. 9.

Non omitto, quod Dec. in cons. 476. num. 2. voluit viumfructum deberi, quando testator reliquit vxorem domum [10] & madonna, durante la vita sua, & loquitur fortius quando filij fuerint instituti, licet postea dicit, quod saltem debet habere locum, quando decesserint filij, & mouetur ex consuetudine voluntate testatoria, & cum ea tenet Soci. in in cons. 87. volum. 2. sed Ruin. eos reprobatur in cons. 17. volum. 2. vbi late agit.

SUMMARI A

1. *Mulier cui administratio datur relinquitur, vel quæ relinquitur administratrix habet alimenta.*
2. *Administratio relicta venit usufructus.*
3. *Gratari non possunt non honorari.*
4. *Legari non potest propria legatarii, quia non esset vtile legatum.*
5. *Creditori legatum factum non valet, nisi aliquam offereat utilitatem.*
6. *Administratio quando relinquitur, idem est ac si relinquitur gubernatrix.*
7. *Administratio relicta continet alimenta.*
8. *Administratio libera quando relinquitur, venit usufructus.*
9. *Usufructus quando vni relinquitur, & alius heres instituitur plenus iure, nec heres habet dimidiam usufructus.*
10. *Administratio plena, vel plenaria, importat usufructum in relictis factis vxori.*
11. *Administratio quando relinquitur cum facultate capiendi fructus vel disponendi de eis usufructus venit.*
12. *Administratrix vel gubernatrix, quando liberatur, quid veniat.*

QUA variis veniunt verbis nostri in explicando testamentum mentem, necesse est cuique verborum formulae suam asserere declarationem; quod si testator reliquit uxorem administrationem in domo, vel ei reliquit administrationem, vel simul dominum, & administrationem, an hoc casu alimenta censentur relicta? Baldus in cons. 94. col. 2. vers. item communis volum. 5. in vxore principis dicit, quod si i vigore eius relictus habebit solitos honores, & alimenta pro se & familia. censetur enim concessa libera procuratio, & subdit sic se habere communem vsum loquendi & interpretandi, & ibi ponit quod possit mulier circa subditos, & illud appellat, & legitimum consilium, & perpetuo menit teneo, dum, quoniam non reperitur alibi decisum, Picus in l. Titia, §. Titia cum nubere, num. 177. ff. de leg. 2. sequitur etiam Parisius in cons. 126. vol. 2. vbi dicit illud verbum importare preeminentiam, alimentumque cum administratione, & subdit administrationem idem esse cum gubernatrice, & loquitur etiam quando filij non sunt instituti, sed extranei. Socius in cons. 97. m. 2. & seq. vol. 2. vbi sequitur Baldus in loco praedicto, & dicit verbum administrationem, non sonare in vsum fructum, sed in alimenta, licet per interpretationem possit etiam importare vsum fructum, est verum quod loquitur, quando instituti sunt filij, quasi aliud sit quodammodo filij non esse: videtur enim moueri ex consuetudine Bulgari, de qua apud Dd. in auth. hoc loci, C. si mul. fec. nup. idem voluit instituta filijs, Capell. Tholof. de dec. 462. vbi tamen alius dicit non extantibus filijs, Rurinus in cons. 17. nu. 12. vol. 2. vbi vult quod alimenta censentur relicta, quando concessa est administratio, & subdit hoc esse verum institutis filijs, sed tale legatum nihil plus importare post mortem filiorum, quia mirum est & vultu, ideo non valetur per mortem filiorum, & ibi arguit relicta esse administrationem, ex eo quod reliquerat testator cum: ab onere reddendi rationem, quod etiam considerat Socius in cons. 74. num. 12. vol. 4. vbi dicit legatum, etiam vsum fructus relinquit ad alimenta, quando vel deit etiam liberatio ratione reddenda, sequitur Mant. de coniec. vlt. volunt. l. 9. tit. 7. nu. 26. vbi allegat alios, Caltr. tamen in cons. 17. ad primum breuiter, vol. 2. tenet, quod administratione relicta veniat vsum fructus, [1] idem voluit non extantibus filijs, in cons. 160. col. pen. & sic. vol. 2. sed mox utitur non ex verbis, sed quia non est verisimile quod testator voluerit uxorem in esse procuratricem, & cause instigat, ideo voluit Dec. in cons. 476. n. 3. vbi loquitur etiam filijs, extantibus stante voluntate testatoris coniecturata, de qua per eum, Socius in cons. 85. n. 7. vol. 2. vbi dicit, verbum, administrationem, importare vsum fructum, sed ex consuetudine loquendi, & sequi videtur Picus in d. j. Titia, num. 177. vers. septuagesimo sexto, vbi refert simpliciter Caltr. in loco praedicto, quod ostenditur quam errauerit Crauius in cons. 32. n. 2. ver. quoniam ex verbis, vbi dicit, neque vsum fructus, neque alimenta venire, sed solum facultatem administrandi, quasi ea facultas commodum contineat, & suorem asserat legatario, non autem onus maximum contra legat naturam, quae est vt vultur ferat: existimo tamen priorem partem veritorem esse, quod scilicet administratione relicta veniant alimentum, non legatum interpretari debet vt sic vult, vt probat Crot. in cons. 7. nu. 42. si simplex cura iniungatur, non erit legatum, [2] & quem non honorare non possum, ab eo. C. de fideic. ibi intelligi

ergo debet vt sit vult legatum, hinc videmus quod non valet legatum de re propria legatarij, quia voluit [4] asseri vultur, etiam, sed si rem legatarij, de leg. 1. propterea, C. eo tit. cetera, §. si de leg. 1. huiusmodi, §. Titia, ff. de leg. 1. & legatum factum domino vel creditorum valet, [5] necesse est quod in ea re aliquod ius competat testatori vt late probauit in cons. 13. nu. 19. & pluribus seq. Præterea si verum est quod legatum administrationis idem importet quod legatum gubernij, vt dicitur [6] multi ex supra citatis, & admittit Socius in d. cons. 85. nu. 17. negari non poterit quin legataria administrationis consequatur alimenta, quandoquidem probauimus paulo superius alimenta ei deberi, cum curam & gubernium testator demandauit. Nec obstat, si forte dicatur alimenta non deberi ei, cui iniungitur cura, seu tutela filiorum, & tamen tutor & curator habent administrationem quia responderi potest, vix consistere in modo disponendi. Si enim dicat testator, relinquo filijs meis tutorem Sempronium, cum facultate administrandi, vel relinquo huiusmodi uerborum tutorem, & administratorem, & tunc patet quod non voluit relinquere alimenta, si dicat simpliciter, volo quod sit talis administrator, vel relinquo [7] talem administrationem, tunc veniunt alimenta, præcipue quando legatum sit uxori, vel alij coniuncto, & hoc modo loquitur Socius in cons. 74. name. 12. vol. 4. & hoc modo intelligi debet Crauius in d. cons. 32. nu. 2. Mant. d. tit. 7. nu. 26. ex eo enim apparet uerulam fuisse relictam, & ideo non potest venire, neque vsum fructus, neque alimenta.

Conclusio tamen hæc limitatur, vt non procedat quando testator reliquit uxori plenariam, & liberam administrationem omnium bonorum tunc enim [8] consequitur integrum vsum fructum, sed filij, extant, siue non ita declarat in terminis Parisius in cons. 134. nu. 17. vol. 2. qui est alia cuncta verba, dicit sua posse id ipsum operari, & cum eo transit Simon de Præd. d. lib. 4. dubio, nu. 70. Bero. cons. 55. num. 8. vol. 2. verbum enim illud, plenum, plurimum importat, & eius vigore dicit Alexand. in cons. 56. vers. unde cum in testamento, vol. 3. quod est regulariter heres solam habet proprietatem, [9] quando alij relictus est vsum fructus omnium bonorum, tamen fallit, quando heres sit institutus pleno iure: tunc cum consequitur dimidium vsum fructus, Parisius in cons. 34. num. 49. Picus in d. §. Titia, nu. 82. Simon d. dubio, nu. 64. Gabriel. com. opin. lib. 5. tit. de vsum fructus, conclus. 3. num. 41. & idem est quando dicit quod plenarie [10] administrat, vel sit plenaria administratrix, quia idem hoc importat quod pleno iure, Barbacian. cons. 2. col. 5. vol. 2. Picus loco praedicto, §. 82. & dicit Dd. quod si extantibus filijs testator relinquit uxori plenum vsum fructum, consequendo Bulgari non habebit locum, vt dicam paulo infra, & pauci sunt dies, quod in excellentissimo hoc Senatus ita fuit iudicatum, me allegante in quadam causa Nitae, in qua tamen alij suberant, quæ suadebant vsum fructum fuisse relictum.

Restringitur etiam nostra conclusio vt non procedat, quando tractat de usufructu, quod possit fructus capere, de eis libere disponere, vel [11] exant acquiescentia verba: quia tunc licet relicta sit administratrix, consequitur vsum fructum, ita concludit Alexand. in cons. 24. col. 1. & seq. vol. 6. vbi loquitur in sortioribus terminis, quando sciuit relicta est administratrix cum facultate disponendi de fructibus, ita quod habeat victum & vestitum toto tempore vitæ suæ, quia posteriora verba, secundum eum, non restringunt principale, dicitur Corn. cons. 5. col. 1. pen. vers.

ver. quanto autem ad relictum, vol. 1. Soci. in conf. 1. vol. 4. Paris. in conf. 97. num. 7. vol. 1. Gabr. d. tit. de usufructu. cond. 1. num. 47. Mantica d. tit. 7. num. 16. Simon d. dubita. 10. num. 66. quia alimentarius non potest de fructibus disponere pro libito suar voluntatis, sed capit quantum sufficit pro suo vitio, imò alimentarius non percipit fructus, sed eos habet de manu heredis, ut aliquando dixi.

Quid autem importet, quod vxor relicta gubernatrix, vel domina, vel maistra, vel etiam administratrix [n] fuerit liberata ab onere reddendi rationem, vide Cornu. de conf. 3. col. pen. in fin. Soci. in conf. 88. num. 1. Soci. in conf. 97. num. 17. vol. 1. conf. 74. num. 12. vol. 4. Ruin. conf. 17. num. 3. vol. 2. Crot. in conf. 67. num. 17. Paris. in conf. 12. num. 16. vol. 1. Mantica d. tit. 7. num. 16. Simon d. dubita. 10. num. 70. in fin.

SYMMARIA.

1. *Heres patri tenetur alere filium.*
2. *Acquisita a vbi aliqua sunt, tunc deponunt in vna locum habet etiam in alio.*
3. *Alimenta dicuntur et relicta, qui ex dispositione testatoris tractandi est in filium, & nu. 8.*
4. *Promissioni tractandi aliquem in filium sub pena, si eum expellat, puniuntur.*
5. *Promissionem aliquem tractare in extra filium, non potest illi inaequalibus vestibus vestire.*
6. *Testamentaria plenè interpretatur.*
7. *Argumentum a contractibus, ad vitium voluntatis, valet affirmari.*
8. *Alimenta non conferuntur relicta quando mandata testatoris aliquem in filium tractari in aliqua re particulari.*
9. *Causa bonitatis produci effectum limitatum.*
10. *Verba a verbo non est recedendum.*
11. *Contractibus tenet servari debet.*
12. *Verba testamenti sunt servanda.*
13. *Alimenta ei non sunt praestanda, qui tractandus est in filium in casibus quibus pater non cogitur alere filium.*
14. *Referuntur est in referente cum omnibus suis qualitatibus.*
15. *Relatio confertur fieri cum omnibus suis qualitatibus.*
16. *Legata fructus sunt interpretanda.*
17. *Legatum ad piam causam largè interpretatur ut veniat quod maximum est.*

QUESTIO X.

MANDAT aliquando testator aliquem tractari tanquam filium, proinde dabiturum fuit, an illi ab herede praestanda sint alimenta. Et sanè cum pater filius alere tenetur, non videtur dubitandum, quia ille quoque heres ad id cogi [1] possit de patre est tex. in l. si quis à liberis. si vel perens. ff. de lib. am. & dixi in tit. quib. & in quibus praestari debeant alimenta. vbi enim duo sum equiparata, [2] dispositum in vno locum habet in alio. magna circa h. in l. quod verò contra ff. de leg. 8. in l. si quis servus, in verbo, corruptum. vbi Bar. & alij. C. de furt. l. si. ex maleficiis. nu. 19. in fin. de action. dicit procedere etiam in poenaliibus, Doc. in l. factum. §. in poenaliibus. num. 33. ff. de reg. iur. & de vi excoptionis multa ponunt Doctores in l. ff. de leg. l. idèd cum à testatore huius est heres tractare aliquem in filium, tenetur ei praestare alimenta, quemadmodum filius erat praestanda, & per illam dispositionem legatarius repositi videtur in locum filij, proinde tractari debet eo modo, qui venit tractandus filius, in cuius locum fuit

subrogatus, argu. l. si cum. §. qui iniuriarum. ff. si quis caution. & in terminis quod per ea verba censentur legati [3] alimenta, ponit Ruin. in conf. 45. num. 1. & §. vol. 1. vbi infert, quod tenetur heres non solum alimentis, sed alia quoque dare, innotetur ex eo quod ponit Bar. in l. quidam cum filium, num. 10. ver. quid si cum non indut. ff. de verb. oblig. vbi dicit vult quod promittens aliquem tractare in filium, tenetur ad omnia ad quae pater tenetur erga filium, allegat tex. in d. l. si quis à liberis, §. si vel pater, qui precise loquitur de alimentis, ita ut Bar. in necessariam consequentiam videatur vellet, quod talis promissor tenetur ad alimenta, allegat etiam Ang. in mol. & Aretib. quinimò post Jacob. de Are. vult Bar. ibi quod si promissor [4] sub poena, incurrit poenam, si velit sine causa illum expellere de domo, & dicit etiam Bar. quod talis promissor cogi possit officio iudicis ad praestandum vestes necessarias, licet non quales praestet filius suus, nisi promissor expresset [5] illum tractare ut ceteros filios suos, quia tunc non debet inaequalitate servare, ut per Bar. ibi, in fl. vbi monet, ut cautius sit obediens circa formam obligationis, & cum in hoc sequitur Caltern. ibi, col. pen. & l. si nu. 32. vbi tractat an liceat illum educare, & an possit instituire in re certa, & quod alimenta eo casu praestanda sunt, voluit Crot. in conf. 67. num. 34. & seq. libet ex aliis in suo casu contrarium tenet Simon de Prat. de interpret. vitim. volent. lib. 4. dubita. num. 7. folio mihi 435.

Declaro hanc decisionem, ut non solum procedat in contractibus prout loquuntur Bar. & alij. in l. quidam cum filium, sed etiam in testamentis, quia in eis [6] sit semper plenior interpretatio, ut in e. cum dilecti, de donatio. l. in testamentis, ff. de reg. iur. vbi Dec. numer. 5. dicit hanc regulam optime procedere comparatè ad contractus, & infert ad alia, & inquit, fallit in l. si. C. de leg. quod ex quo in victimis voluntatibus sit plenior interpretatio, valde arguitur affirmatiue à contractibus ad vitimas [7] voluntates, idèd voluit Imol. in l. servum filij. cum qui chirographi, ff. de legat. Aret. in l. si. de lege Ful. C. an. tollend. in prin. Eucrar. in loco 17. à contractibus ad victim. volunt. col. 1. ver. quando autem sumus in dubio, Imol. Ruin. Crot. & Simon loquuntur in victim. voluntatibus.

Intellige quoque, ut procedat ex decisio, quando testator simpliciter, & absolute mandat aliquem tractari in filium: nam si id disponeret limitatè, puta si diceret quod heres in administratione bonorum allicuius faciat ea, ad quae pater tenetur erga filium circa bona adventitia, vel quod in bonis adventitiis legatarium tractet tanquam filium, tali casu non tenebitur illi praestare alimenta [8] quia limitata causa limitatum producit [9] effectum, l. in agris, de acquir. rer. dom. l. quod dictum. ff. de pact. Soci. in e. cum ordinem, in ver. limitata causa, de praescript. pater autem circa adventitia, vel ratione educationis non obligatur ad alendum filium, sed id facere tenetur naturali impulsu. l. si. ipsum autem filium. C. de bonis, quae liber. in in terminis declarat Crot. in d. conf. 67. num. 34. & sequi vbi idèd in casu, super quo consulti Ruin. in d. conf. 45. ipse contrarium tenet, propterea rectè admonet Bar. in d. l. quidam cum filium, in fl. quod disponens sit cautus, ut sciat rectè verba concipere, non est enim recedendum à forma [10] verborum, Bal. in conf. 182. col. fin. vol. 1. l. quod constitutum. vbi Bar. in prin. ff. de testam. m. l. i. l. i. Tiraq. in l. si nequam in ver. liberis, numer. 4. & 21. C. de reuoc. donat. & non est recedendum à tenore

[1] contractus, Bald. in conf. 270. col. 1. vol. 5. si uere-
tiam feruari debet [12] in verbis testamentorum. 5.
nos igitur, in Auth. de relictis fideicom. l. ille aut ille,
§. cum in verbis. ff. de legat. 1. Titia loco prædict. nu-
7. & 10.

Restringe quoque supradictam conclusionem in
casibus, in quibus teneatur pater filii alere, ut scilicet
alimenta non sint ab herede præstanda, quando
pater [13] ad ea non teneatur, ita videtur voluisse
Rota. in dicto conf. 43. numero secundo, iurata e-
nim exequationis hoc valeat pari exequata pro-
cedant, posset tamen dubitari, quia præceptum testa-
toris absolutum est, & non continet diem, vel con-
ditionem, & licet pater teneatur solum in subsidium,
tamen testator mandat præcisè, sed responderi po-
test quod est dispositio testatoris videtur pura, ex
quo et non fit relictæ ab obligationem, quam pater
habet erga filium, quæ est conditionalis, quando sci-
licet filius, non habet aliunde, ipsa quoque videtur
continere conditionem, quia [14] præsumptum est in refe-
rentia cum omnibus suis qualitatibus, Bartol. in L. de
recepto. in l. si filii, h. ut, ff. de testat. dicitur in con-
f. 115. numero trigesimo. & ratio censetur fieri cum
omnibus suis, [15] qualitatibus ut probat in alimento-
rum materia, text. in l. in filio. §. testator. ff. de alim. &
cibar. leg. ubi filii testator legatur alimenta feruis, prout
ipse solebat præstare, hæres ad ea tenetur solum
pro tempore quo testator præstabat, & Bartol. ibi in
summatio dicit quod relatiuum limitat annus non
solum in quantitate, sed etiam in tempore, idem cla-
re inducendo illum res. ponit Cast. in conf. 83. nu-
mer. 5. vol. 1. Alex. in conf. 141. num. 3. vol. 1. post Bar. in
alio loco per eum allegatum, Rol. in conf. 58. num. 23.
vol. 1. debet autem legatarius æquiparationem ita cõ-
tra se acceptare, sicut pro se, & hæc intelligentia mihi
videtur vera, licet non laudemus Doctorem in spe-
cie tangentes præcipuum in legatis hieri [16] debeat
interpretatio stricta, l. i. in iuramentis. ff. de lega. 2. Lapud In-
lium. §. Scio. ff. de leg. 1. ut semper heres iniuriæ gra-
uari censetur, l. vnus ex familia. §. si rem. ff. de leg. 1.
declarat Dec. in l. semper in obsecris, numer. 3. ff. de
reg. iur. ubi dicit quod in legatis venit quod est mi-
nimum, & in d. l. in testamentis, numer. 3. & si dicatur,
quod fauore alimentorum, sicut & pie cause fit in
legatis lata interpretatio, ut veniat [17] non quod mi-
nimum, sed quod maximum est, l. Titia. §. Scia. vbi
Bar. ff. de auro & argento legat. Abb. in c. indicantes,
columna secunda. vers. vnus tamen singularis, de tes-
tata. Socin. conf. 347. num. 6. vol. 2. & Dec. d. l. semper
in obsecris, numer. 4. Cõcord. conf. 60. num. 15. re-
spondendo quod est verum, quando constat de substi-
tuta legatæ, tunc enim si sit in causam piam fauorabili-
ter intelligitur, at hic quærimus, an censentur legata
alimenta, quando habet aliunde, atque ita in dubium
reuocatur ipsi legatæ substantia, proinde non potest
de qualitate, & accidentibus legatæ iudicari, respon-
deo etiam quod legatum alimentorum, non est pius,
quando non sit pauper, sed habenti unde viuat, ut di-
xi inter alimentorum privilegia, posset tamen repli-
cari, quod & si alimenta non continentur piam cau-
sam, quando debentur ei, qui non est pauper, tamen
non desinunt esse fauorabilia, ut tetigi in loco supra
citato.

SVMMARIA.

1. *Recommendarum a testatore heredi, consequitur ali-
menta.*
2. *Commendatio verum, præsumitur in specie, importat fi-
deicommissionem.*

3. *Commendans aliquem in fin. dolo, non obligatur, sed
videtur laudare.*
4. *Commendare, est laudare vel approbare.*
5. *Tempus, in quod confertur legatum, non in quo fit,
attenditur, ut dicitur prius.*

QVÆSTIO XL

Alimenta item censentur illi legata quem te-
stator hæredi suo recommendauit, [1] & re-
commendatio esse voluit, ut concludit Alexand. in
conf. 158. numer. 4. volum. 2. quæ sequitur Simonian
tracta. dd. interpretat. vltim. volum. lib. 4. dubitatur,
num. 10. folio mihi 425. Mant. de coniectu. vltim. vo-
lunt. lib. 8. tit. 1. numer. 8. & sequ. intelligit tamen A-
lex. quando quis commendatus huius in omni casu ne-
cessarius, & vult quod solum in casu necessarius pe-
tere possit alimentota, & vult fortius, quod eiusmodi
legatum sustineat solum, quando factum est pauperi,
quia tunc dicitur continere piam causam, & lauci-
re pie cause incertitudo non vitiat legatum, l. si cui
annuus. ff. de annu. lega. dixi inter alim. privile-
gia, mouetur, Alexand. circa principalem decisio-
nem, quia verbum, commendando, quando est in specie
prolarum, importat fideicommissionem, sicut [2] ver-
bum, rogo, l. verbum, tum gloss. ff. de alimen. & cibar.
leg. iuncta L. C. commun. de lega. Bart. in L. Lucius. ff.
de fideiussor. contra tamen facit text. in l. si verò. §.
cum quidam, ff. mand. vbi qui simpliciter alterius
personam commendat, non obligatur, prout etiam
dicitur, quod pro simplici laudatione facta nemine
requirere, non obligatur [3] quis nisi doctum commi-
serit, vel lucrum fecerit, l. legatarius, §. fin. ff. de do-
lo, Fulgos. in dict. l. si verò. §. si qui satul. cogn. vbi
Cast. Alex. & Lf. idem voluit Bald. in l. cum osten-
ditur. §. si prop. fin. ver. in textu ibi, affirmatorum
ff. de fideiussor. tutor. sed prædicta ratio non loquitur
de recommendatione in eo sensu de quo loqui-
mur, ut quando aliquem alij in gratiam conciliamus,
vel alterius operam in amici vilitatem imploramus,
sed l. quoniam de commendatione, id est laudatio-
ne [4] vel approbatione personæ, vel rei, in quo sepe
capitur in text. l. ea que commendandi si mand.
vbi late agit Curt. iun. ibi, & Berro. in consil. 193. nu-
mero quinquagesimo quinto, volum. 1. & Cephal. in
conf. 437. numer. 3. & 33. & sequ. proinde non obstant
in nostro proposito, Quæritur verò Alex. dicit susti-
neri legatum solummodo, quando factum est pau-
peri, & egeni, videtur mihi hoc dictum esse inane,
quia cum factum sit in casu solius necessitatis, vique
semper erit pius, & factum pauperi, eius enim non
dabitur petitio nisi quando necessitate legatarius ve-
geat, & ut dicatur pius attendi debet tempus, in
quod legatum confertur, [5] non autem tempus tes-
tamenti, argumens. l. si cum vxore, §. final. cum l. sequi
ff. de dona. inter vir. & vxor. gloss. in l. cum dos. ff. de
pact. totat. Bald. Nouel. in tractat. part. 7. privileg. at-
tinet. §. licet enim legatarius non egeat tempore tes-
tamenti, poterit tamen egere aliquando, & ca-
pacitas legatarii considerari potest triplici tem-
pore, ut de hærede [6] dicitur Institut. de hæ-
redi. qual. & different. §. in heredibus autem.

SVMMARIA.

1. *Legatum annuum censetur factum in causam ali-
mentorum.*
2. *Qui accersendi non habet locum in legato an-
nuo.*
3. *Persona legatarii interpretatur legatum.*

4. Legat-

4. *Legato uxori viduae legato non veniunt cultura ex se-
rice.*
5. *Stipulatio annua intelligitur ad usum stipulatoris,
non totius.*
6. *Argumentum valet ab ultima voluntate ad con-
tractus.*
7. *Promissa annua intelligitur pro alimentis, et ali-
quid sit verum, et an procedat ad dote.*
8. *Annua legatum intelligitur pro alimentis, quatenus
die videtur si sibi non est pauper.*
9. *Legatum dote intelligitur pro alimentis quando si-
bi non est pauper.*
10. *Legatum cum intelligitur pro alimentis quando si-
bi non est pauper.*

QVÆSTIO XII

Annuum legatum in dubio censetur factum in causam alimentorum, & qui contra quid legat in annos singulos alimenta legare [1] videtur si legatarius pauper sit, probatur in Legatum, vbi glo. ff. de rapit. dicitur. I. si cui annuus. ff. de annu. legat. in l. cum his. ff. in anno. ff. de transact. glo. in l. codicillis, in prin. ff. de annu. legat. est ex. expellus in l. Stichus. §. Titia. ff. de alim. legat. & l. Titia, in prin. ff. de annu. legat. vbi iurisconsultus annuam quantitatem reliquit in testatore appellat alimenta, notat Bart. in d. l. codicillis, & in d. §. si in annos, vbi etiam Alex. idem voluit Bart. in l. si Stichus. §. stipulatio. vbi eam sequitur Bal. Ang. Cum. Cast. & alij omnes. ff. de verb. oblig. Bal. Ang. Cum. Cast. & alij omnes. ff. de verb. oblig. Bal. in an. in annulis. C. de legat. & in an. in ingressu. C. de heredi. legat. ff. in d. §. si in annos, num. 3. I. de A. mte. in eo. ff. de legat. num. 1. Bal. in l. antiquitas, C. de vfu. fructu. Croc. in l. re consueti. num. 73. ff. de legat. 3. Bal. nouel. in l. num. 44. ff. de solu. matr. Io. Lup. in re. pete. per vestras, in 3. notat. §. 2. num. 6. vbi post Bal. & Ang. infero, quod idem in legato [2] annuo non est locus iuri accedendi, Ruin. in consil. 4. num. 9. voluit. Dicitur, variis. resolut. lib. 3. c. 9. col. 1. ven. quarta bar. in controuersia, Naua in consil. 379. num. 5. Cardus. in l. si quis à liberis. §. verum. num. 3. ff. de lib. agnos. vel alieno. Follet. in sua praxi censur. in ver. huiusmodi census super rebus maner. 80. vbi dicit maxime vtile esse quod censetur factum pro alimentis propter multa privilegia, quæ à iure alimentis sunt attributa, Maneta de coniectur. vbi voluit. lib. 6. tit. 1. num. 18. vbi dicit idem non esse locum iuri accedendi in eo, & ratio est quia legatum interpretatur [3] et persona legatarii. l. plenum, §. equit. ff. de vfu & hab. t. vbi Bal. in. et. quod in legato lecti facti uxori viduæ non veniunt & ultre ex l. lico [4] quia non conueniunt legatariis, idem voluit Bald. in l. l. nu. 2. C. de legat. idem in generalis legato alimentorum dicit Salic. in l. 6. nu. 6. C. de indicia. Vid. tollent. Ripa in Lex forat. §. si quis rogatus. nu. 13. ff. de Testib. in.

Et in legato nemo contradicit difficultas tamen est in annua promissione, an censetur facta in causam alimentorum. Et sunt gloss. in dict. l. si Stichus. §. stipulatio. ff. de verb. oblig. dict. quod stipulatio [5] intelligitur ad vitam stipulatoris, non vltra, & eam sequitur Bar. ibi. nu. 1. ver. sed semper in ius. vbi dicit quod stipulatio annua intelligitur in causam alimentorum, idem non tranfit ad heredes, sed finitur cum vita hominis, & licet secundum eam iura sequantur in legato, tamen quod ad hoc est eadem ratio in stipulatione, quæ in legato, voluit Bar. dicere quid & si moratibilis, & hanc ratio fuisse interpretatam in testamentis, quæ in contractibus, tamē quædo in contractibus multat eadem ratio, vbi [6] iurgamentum ab ultima voluntate ad contractus, p. actum inter ho-

redem, vbi Bar. non. ff. de pact. Liure civilis. ff. de cond. & demonstr. l. seruum filij. eum qui chirographum, vbi Din. Rain. Imola & alij. ff. de leg. l. si duobus, vbi Ang. ff. de verb. oblig. Bald. in l. vna. C. de leg. Fuf. Can. tollent. ita declarat [7] Alex. in consil. col. 3. vol. 1. quem sequitur Dec. in l. in testamentis, num. 7. ff. de reg. iur. Euerat. loco 17. col. 2. ver. pro cuius quædā ei articulis Ang. in d. §. stipulatio, tranfit cum Bart. & dicit esse hoc vtile ad promissiones, quæ sunt fratribus mendicantibus, & limitat non procedere quando diuiti facta est: quia licet contineat colorem alimentorum, vel pia causa, non propterea dicitur pia, l. illud, C. de sacro. eccl. vbi dicit esse textum singularem, idem voluit Alex. num. 5. vbi dicit sibi placere decisionem Bar. quando facta est pauperi promissio, hoc aliud sit in dubio per rationes ab eo allegatas, & l. sibi. nu. 1. dicit cum Bartolo tranfit magis communiter Doctor. eandem quoque communem dicit Ruin. in d. consil. 4. num. 9. voluit & l. in loco prædicto adducit rationem supra citatam, quod promissio omnis intelligitur secundum conditionem cuius, et sit. d. §. equit. idem cum sit pauperi [8] intelligitur pro alimentis, quibus ille indiget, sed maior est ratio Bar. quod non militet diuersa ratio.

¶ Er in promissione contrarium voluit Bald. in d. §. stipulatio, qui dicit, nulla lege reperiri quod promissio facta pauperi intelligitur pro alimentis, licet in legato sic cautum sit, sed responderi potest quod licet arguere à legato ad contrarium, quando diuersis ratio nulla subest ratio, & cum eadem est ratio, idem ius esse debet, l. illud. ff. de leg. Aquil. & cum habemus rationem, non est querenda lex, propterea licet legē loquentem de legato extendere ad contrarium, cum Bald. tenet Cuman. Imola, & Glos. in d. §. stipulatio, sed Cast. dicit primam opinionem subdillere ex æquitate, licet hanc dicat esse de rigore iuris veniosæ, præcipue quia catur infinitas præstationis. Præterea adiungit Cast. quod vbi facta est pro alimentis stipulatio non fit perpetua, Ra. quoque in d. l. si Stichus, in prin. nu. 7. & seq. quando stipulatio facta est a paupere tranfit cum Barto, licet in dubio dicat nullus tenere contra Bart. & addit ad Cast. intelligit contradicentes Bartolo loqui quando dices stipulatur, & certe omnes, Bald. excepto, loquuntur in dubio, vt per Alex. ibi. num. 4. nec quisquam ex eis distinguat, Bar. promissio diuini, vel pauperi, & neque respondet ad argumentum Bartoli, hoc multum allegatur in contrarium, propterea melius est tenere primam, quæ habet irrefragabilem rationem, & graues auctores.

¶ Stant autem conuolutione supra firmata, declarat illam procedere quando quantitas in singulis annis relicta conueniat alimentis, alio licet sit facta pauperi non intelligitur causa alimentorum, nisi quantitas ille [9] indiget, ita declarat Follet. in d. nu. 80. in si. legat. Bald. qui hoc mihi nō dicit in eo loco, sed probat Ruin. in d. §. stipulatio, nu. 8. vbi dicit quod pingue legatum annuum factum fratribus mendicantibus sustinetur in viam alimentorum, quod ad eam quantitatem, quæ necessaria est pro alimentis, non vltra, & Cast. ibi requirit duas qualitates, quod promissio facta sit pauperi, & de modica quantitate hoc etiam voluit Naua in d. consil. 379. cum. 5. & prædictorum ratio est, quia concessum ob causam alimentorum restituitur, quatenus ipsa alimentorum causa militet & nō vltra, & non potest dici pro alimentis concessum, quod longe excedit alimentorum necessitatem.

¶ Ex quæ supra dicta sunt de annuo legato, [9] loci habent etiam in relicto dotis, vt post Bald. Nau. dicit

Manica de conje. ult. vol. ult. lib. 6. tit. 1. no. 18. in fine.

Unde videntur generalia in quocunque relicto; quod factum sit pauperi, quia intelligitur pro alimentis; [7] videlicet paulo infra, & facti, quia semper legatum interpretatur, secundum conditionem eius, cui fidei dicitur & equio; & hec ratio militat non minus in legato simplici, & vnico, quam in annuo, & ita videtur tenere Bald. conf. 136. in fi. vol. 2. & conf. 115. vol. 3.

S Y M M A R I A.

- 1 Spurio egentis relictum, vel concessum intelligitur pro alimentis. vide no. 3. & 10.
- 2 Feudum concessum potest nudum spurio, sed etiam seruo.
- 3 Spurio indutrisio legatum, vel concessum, non intelligitur pro alimentis.
- 4 Dos si legata sit spurio filie, intelligitur pro alimentis si sit pauper.
- 5 Factum in dubio presumitur quid ex causa, ex qua fieri potest.
- 6 Interpretatio fieri debet, per quam alius sustineatur.
- 7 Compensandi animus presumitur ex debitorum necessitate non legat.
- 8 Promissio sequens intelligitur alla ex causa que precessit.
- 9 Causa vnica quando potest assignari, habetur pro expressa.
- 10 Spurio relicto sustinetur saltem pro eo, quod necessarium est pro alimentis.
- 11 Spurio relicto non gaudet favore alimentorum, quod factum est diuini.

QVÆSTIO XIII.

DIXIMVS in titulo, quibus debeantur alimenta, quod filio spurio nihil reliquum potest prater alimenta, quando non habet aliunde pro suo victui; sed si aliquid tali spurio indigent legatur, vel concedatur nulla expressa causa, eo casu [1] sustinebitur tamquam in causam alimentorum legatum, vel concessum, ita dicit Afflicti. la. decisio. nonagesimona, vbi inter quod potest pater cum phyculino stipulari pro se, & filio spurio, atque pro hæredibus filij spurij, quia secundum eum feudum, potest dari nequam spurio, [2] sed etiam seruo, in quo articulo videri poterit D. Becius consilio decimobis; sed quod attinet ad decisionem principalem, Afflicti. nihil allegat, nisi quod pecunia censetur donata pro alimentis, ex quo spurio non habet unde se aliat, cum haberet, de eo qui duxit in vxorem, quam poluit per adulter. sed ante cum hoc voluit Caltr. in consil. quinto, numero sexto, volum. primo, monetur, quia legatum intelligitur secundum qualitatem, exigentiam personarum plenam, & equitatem. de vfu & habitatione Crau. in consil. 119. columna penultima. Natta in consil. 402. numero quadragesimo octauo, vbi aliud dicit quando spurio est diuini, vel indutrisio, [3] Rota Bonon. decisio 22. numero 3. vbi allegat solum Afflicti. Cornel. in l. si quis a liberis, §. idem rescriptis, numer. 68. ff. de lib. agnosce. vbi post Abb. in consil. 124. volum. 2. & Abb. in consil. 44. dicit idem esse in legato dotis, [4] quia presumitur in causam alimentorum factum, & a spurio peti debet tamquam dos seu alimenta non tamquam simplex legatum, Simon de Pre. de interpret. vltim. volum. lib. 1. interpret. 2. dubit. 2. fol. 7. numero 14. folio mihi 68. & libro tertio, interpret. dubit. 3. fol. 2. numero septimo, folio 188.

S V R D I T R A C T.

& predictorum ratio est vbi solum, quia Caltr. allegata est, sed etiam, quia factum in dubio quid presumitur ex ea causa, [5] ex qua fieri potest. l. si cum dotem. §. si pater. ff. soluto matrimonio. Corn. consil. 117. lib. 3. hanc rationem adducunt Crau. & Cordubus in locis supra citatis. addo quod fieri debet interpretatio [6] per quam actus sustineatur, & non pereat, quoties, fide rebus dubiis, ac legatum esset nullum, si non esset factum in causam alimentorum, ex quo spurio aliud relinqui non potest, ergo ex ea causa videri debet relictum. Rursus pater debitor est filij de alimentis ex dispositione legis, atque ita est debitor necessarius, ergo censetur reliquisse animo [7] compensandi eum eo, vt potest videri apud Doctores in auth. praterea. C. vnde vir, & vxor. vbi precipit Dec. Præerea sublequeis promissio referri semper [8] debet ad causam, que præcessit, secundum doctrinam Bartoli. in l. tritici, in princ. ff. de verb. oblig. Natta in consil. 202. numero tertio. Decimam ideam relicto censetur in alimenta, quia nulla alia reliquendi causa suberat, & quando sola causa potest assignari, ea habetur pro expressa, [9] & perinde habetur ac si foret scripta, Dec. in consil. 545. numero tertio. Socin. in consil. 1. numero 43. volum. 1. Menoc. consil. 85. no. 9. & ab eo licet arguere non minus quam à ratione, & causa scripta, vt dicunt passim Ld. in locis solitis.

At si forte relicto excedat debitam alimentorum quantitatem sustinetur tantummodo [10] vsque ad summam pro alimentis debitam, & vicinam in excessu, secundum Bald. in l. eam quam, column. 2. C. de fideicom. Socin. in consil. 1. num. 5. volum. 4. Novita. in consil. 91. num. 26. multos citat Simon de Pre. d. fol. 2. num. 6. vers. primo enim in spurio. Ruin. in consil. 44. num. 9. vol. 1. idem Simon alios citans, lib. 4. interpret. 1. dubit. numer. 18. folio 377. vbi dicit quod reducitur ad ennuientem summam pro alimentis, & dicant in tit. quanto tempore prestanda sint alimenta. hoc ergo casu id solum dicendum erit alimentorum causa relicto, quod pro alimentis esset necessarium, non quod excedit alimentorum modum.

Intellige etiam, quando non gaudet alimentorum fauore, quando spurio est diues, quia predicti omnes Doctores [11] loquuntur, quando non habet abunde, vt potest videri apud eos, & idem est quando sit legatum diuini, quia vt dictum est, tunc solum intelligitur ex causa alimentorum, quando sit pauperi.

S Y M M A R I A.

- 1 Filij positi in conditione non dicuntur vocati.
- 2 Condicio nihil disponit.
- 3 Legatum non censetur res, que fuit posita in conditione.
- 4 Alimenta posita in conditione non debentur.
- 5 Condicio nihil parit in esse.
- 6 Legatum potest relinqui per epistolam.
- 7 Legatum mutui relinqui potest.
- 8 Legatum relinquitur per quatuordecim verba.
- 9 Legata fieri possunt sine verbis, sed attenditur voluntas.
- 10 Legata relinquantur ex coniecturis, & quod sufficit.
- 11 Filij positi in conditione quando censentur vocati.
- 12 Filij positi in conditione censentur vocati fauore patris causa.
- 13 Filij positi in conditione legati, vel alterius rebus censentur vocati, licet aliud sit in tota hereditate.

- 14 *Legatum desinitur à contraria sensu dispositione, ut si quis dicitur legatum esse in fideicommissum.*
 15 *Argumentum à contrario sensu conditionis sumitur, etiam in verbis negatiuis.*
 16 *Argumentum à contrario sensu non capitur in verbis testatoris conditionaliter prolati, et quomodo procedat.*
 17 *Alimenta aliquando relinquuntur per modum conditionis implenda.*

QVÆSTIO XIII.

Alimenta nunquam ponuntur in conditione, non autem in dispositione: dubitatur ergo, an eo casu debeantur, puta si dicat testator, lego Titio mille si alimenta dederit Sempromio, vel si talis nō præstabit alimenta, tali lego centum. Et sanè regula est, quod posita in conditione non [1] censetur vocati, gloss. in l. Lucius, l. 2. ff. de hered. institut. cum aliis, quos citauit in cons. 91. nu. 11. & conditio [2] nihil disponit, l. si quis sub conditione, ff. si quis omnia cau. testam. Alex. in cons. 17. num. 7. vol. 3. Mancica de coniect. vltim. volum. lib. 5. tit. 1. num. 3. & in legatis, quod politares in conditione non [3] censetur legata, est text. in l. si penam, in ff. quando dies leg. ced. vbi si testator mandat hered. quod decem soluat Titio casu quo non det penam, non poterit Titius petere penam, quia non est legata, ad idem est text. in l. cum sine præfinitione, ff. si ita scriptum. ff. eod. tit. vbi dicitur vnicuique esse legatum, & peti non posse rem, quæ fuit posita in conditione, idem dicit glo. in l. si de pen. lega. vbi eam sequitur Bart. & alij, & in terminis, quod alimenta posita in conditione non [4] debeantur, voluit post Bart. in l. 1. in ff. de legat. Corn. in cons. 373. col. 2. verfic. & saltem procedit, volum. 1. & in cons. 156. per totum, præcipue circa ff. vol. 4. vbi loquitur de legato recipiendi aliquem in dano, quod secundum eum importat relictum alimentorum, facit generalis regula, quod conditio [5] nihil ponit in esse, glo. Bart. & alij in l. Lucius, ff. de hered. institut. Dec. in cons. 461. col. 1. an ff. D. Becius in cons. 373. numero vigesimo primo, vbi infert, quod non potest argumentum sumi à verbis conditionalibus ad inducendum fideicommissum, & necessaria est dispositio vt testatoris mēs locum habeat, & disponat, in Auth. de nupt. mihi tamen dura videatur hæc decisio: & quamvis gratius mihi foret audire aliorum sententias, quā meam proferre, tamen non veniunt, quæ mihi videntur in contrarium adduci posse, & primo, quia legatum potest non [6] solum epistola relinquij, vt probat Mancica de coniect. vltim. volum. lib. 1. tit. 12. numero primo, & seq. & per nuntium, vt per Bald. in rub. extra de procurat. numero 4. quem sequitur Mancica tit. 1. numero quinto, & seq. sed etiam nunt. [7] vt in l. nunt. ff. de leg. 3. & l. in epistola, Cod. de fideicommiss. & sufficiunt quæcumque verba, [8] Licet proponebatur, ff. de lega. 1. l. vnum ex familia, ff. de eo. tit. 19. quamuis Cod. de fideicommiss. & non est necessaria verborum observatio, quando legata [9] sunt, l. in legatis. Cod. de legat. & non verbus, sed voluntati testantium fauendum est, ff. nostra, lultit. de legat. & solis voluntas attenditur, l. pen. ff. de leg. 1. & solis coniectus [10] inducitur legatum, dict. l. vnum ex familia, ff. pen. Curt. iun. consil. 121. numero. 10. & 17. Pari. consil. 41. num. 19. vol. 1. latè comprobatur Mancica in dicto tract. lib. 8. tit. 1. numero. 18. vbi post Socin. iun. in consil. 62. nu. 45. vol. 4. dicit idem esse in legatis, quod in fideicommissis, cum sint exequata, vt in l. si de legat. & num. 23. sustinet quod

non requiruntur coniectura necessaria, & concludentes, sed sufficiunt probabiles: propterea, cum testator alimentorum præstationem ponit sub conditione, videtur voluisse ea relinquere & præcipue cum hodie multi contra gloss. in d. Lucius, l. 2. de hered. institut. velint filios positos in conditione videri [11] vocatos, vt per Oldr. Bald. Florian. Fulgos. & Salic. in l. 1. C. de condit. instert. plures citat Clar. de testam. quæst. 77. verfic. contrarium vero, Ant. Gab. com. opin. lib. 4. tit. de fideicommiss. conclus. 4. nu. 2. Rolin. consil. 51. nu. 1. vol. 3. Zanc. in l. heredes mei, ff. cum ita, par. 7. nu. 3. verfic. pro contraria vero videat, vbi multos citat auctores. Vsq. de successio. creat. lib. 3. §. 26. limitat. 31. nu. 88. verfic. in contrarium adduco sequentia. Accedat quod alimenta quando relinquuntur pauperi, continent piam causam, sed fauore pæ causæ filij positi [12] in conditione censetur vocati, secundum las. in l. si quis id quod, ff. de iurisd. om. iud. Ruin. consil. 139. colum. 4. volum. 3. Zanc. in dict. §. cum ita, par. 7. num. 40. in quo tamen contrarium tenente Ruin. & Paris. citati à Zanc. num. 76. item facit, quia quædam sit in conditione, quæ respicit totam hereditatem certum est quod politis in conditione [13] legati vel alterius relictæ, censetur vocati, ita singulariter voluit Ang. in l. in legatis, Cod. de legat. las. in l. 1. Cod. de pact. vbi ponunt rationem diuersitatis, Purpur. d. l. 1. colum. penul. prope ff. Corn. in d. l. in legatis, las. pulchre in consil. 4. numero 13. vol. 1. Genard. sing. 61. Socin. iun. in consil. 158. col. fin. vol. 2. Bened. in c. Rainutus, prout eum citat Socin. loco predicto, Vsq. dict. l. si de p. num. 88. Gabriel. dict. conclus. 4. nu. 14. D. Becius ad consil. las. supra citatum. Zanc. d. par. 7. nu. 78. vbi tamen allegat nonnullos contrarium tenentes. nos igitur sumus in legatis, & ideo alimenta in conditione posita censeri debent legata. Postremo adduco, quod voluit Rom. in l. si cum dotem, in prin. numero trigesimo nono, ff. si solore matrem. vbi ait quod à contrario sensu dispositionis [14] resultat dispositio legati, seu fideicommissi, licet aliud sit institutio, & ponit rationem diuersitatis inter legatum, & institutionem, quia in legatis sufficit coniectura mens testatoris ad inducendam dispositionem dict. l. cum proponebatur, in fine & dicte pro sua conclusionē tertium expressum in l. pater filie nubenti, ff. de collatio. dot. allegat etiam multa alia iura Alexand. in l. 1. numero vndecimo, ff. de off. eius, vbi fortius dicit argumentum sumi posse à contrario sensu conditionis etiam [15] in verbis negatiuis, sequitur Lac. Nig. numero. 69. & cum hac parte transit Mancica in dict. tract. lib. 3. tit. 17. numero. 4. & sed licet referat contrarium voluisse Castr. & Dec. sed est aduertendum, quod & si Rom. opinio patitur difficultatem, quando conditio concepta est verbis negatiuis, tamen quando verba sunt affirmatiua, non subest contradictio: quia etiam dicunt omnes, quod argumentum sumi à contrario sensu non possit in verbis testatoris [16] conditionaliter prolati, vt per las. in d. l. 1. numero. 54. tamen procedit, vbi agitur de institutione, vt supra dixi, & probat Mancica dict. tit. 17. numero decimo, & ita, quando de legato quod nun requirit tantam solentiam, sed potest quoquo modo relinquij, quamuis ergo non viderim aliquem in specie reprobantem, mihi non placet supradicta Corneli decisio, difficillimum tamen est respondere ad text. in dict. l. si penam, & in l. cum sine præfinitione, ff. si ita scriptum, quæ iura allegauit supra in prin. & gloss. ibi dicit quod res posita

in conditione, non censetur legata, quando dispositio non incipit à conditione, propterea relinquo Bald. in l. cum his, si integra, ff. de transact. alimenta [17] nonnunquam relinquuntur per modum conditionis implenda.

SVM MARI A.

- 1 *Ufusfructus uxoris relictus restringitur ex consuetudine singulari ad alimenta stantibus filiis.*
- 2 *Pater profertur magis debere filis, quam uxorem.*
- 3 *Ufusfructus restringitur ad alimenta, quando uxor relinquatur domo, & usufructuaria, sine quando relinquatur dominum, & usufructus.*
- 4 *Uxor quando relinquatur simpliciter usufructuaria consequitur solum alimenta stantibus filiis.*
- 5 *Ufusfructus uxoris relictus, restringitur ad alimenta, siue testator utatur verbis uariis, siue factis, quando exant filij.*
- 6 *Ufusfructus quando vel simpliciter, vel omnium bonorum relinquatur uxori, restringitur ad alimenta propter filios.*
- 7 *Argumentum à maiori ad minus, valet negativè.*
- 8 *Uxor quando sine additione verborum relinquatur usufructuaria, habet integrum usufructum.*
- 9 *Ufusfructus restringitur ad alimenta stantibus filiis etiam quando relinquatur matri, vel patri vel alij persone.*
- 10 *Amor mariti erga uxorem superat omnes alias.*
- 11 *Uxor relictà usufructuaria in iustitiis nepotibus, aut descendens, consequitur sola alimenta.*
- 12 *Amor descendens ardetur in nepotes, quam viget in filios.*
- 13 *Nepotes veniunt appellations filiorum, quando sumus in materia filij appellabilis, & ipsi laici.*
- 14 *Nepos comprehenditur appellations filiorum, cum de eis sit mentio ab homine.*
- 15 *Ufusfructus mariti relictus restringitur ad alimenta, quando in iustitiis sunt nepotes ex ea matre & filio promortui.*
- 16 *Uxor relictà usufructuaria consequitur sola alimenta, quando in iustitiis est mater vel alius ascendens.*
- 17 *Ufusfructus uxoris relictus, non restringitur ad alimenta, quando sui in iustitiis mater, vel fratres.*
- 18 *Ufusfructus mariti relictus restringitur ad alimenta in iustitiis filius.*
- 19 *Correlativa. Dispositum tam de iure, quam de consuetudine in una correlacionem, totum habet in alio.*
- 20 *Ufusfructus mariti relictus licet restringatur ad alimenta stantibus filiis tamen maritus uti pater, est usufructuarius.*
- 21 *Pater ingrediens monasterium perdit usufructum, quem habet uti pater, non quem habet ab iure.*
- 22 *Pater non habet usufructum in bonis filio relictis, quando in eodem testamento aliquid patri relinquatur.*
- 23 *Paterne usufructus acquiratur, potest testator dispoñere.*
- 24 *Testator etiam iacit prohibere potest, ne patri usufructus acquiratur.*
- 25 *Ufusfructus uxoris secunda relictus restringitur ad alimenta, quando in iustitiis filij prioris matrimonij, unde num. 27.*
- 26 *Amor uxoris superat omnes, sed cedet amor erga filios.*
- 27 *Fratres consequuntur aequaliter succedat cum utriusque communio, quando agitur de substitutione vulgaris.*
- 28 *Nomina sunt dissimila à principio.*

- 29 *Ufusfructus uxoris relictus ad alimenta restringitur quando est infirmus filius legitimatus.*
- 30 *Legitimatus non includitur statim loquente de filio.*
- 31 *Legitimatus non excludit suum matrem, quando statim masculis excludit propter feminas.*
- 32 *Legitimatus per subsequens matrimonium, est favoreabilis, & naturam mutatur, & ibi laici utuntur.*
- 33 *Naturam nihil differt à legitimo, quando est questus de alimentis.*
- 34 *Legitimatus consensiente, testatore excludit substitutionem.*
- 35 *Legitimatus habetur in omnibus pro legitimo quoad partem legitimatorem.*
- 36 *Ufusfructus restringitur ad alimenta, quando infirmus filius erroris, vel adptatus.*
- 37 *Adoptio succedunt parentibus sicuti legitimi, & naturales.*
- 38 *Adoptio dicitur filij Imperatoris, Regis, aut Senatoris, sicut legitimi & naturales.*
- 39 *Adoptio gaudet privilegio filiorum.*
- 40 *Adoptio excludit ascendentes & uxores à successione.*
- 41 *Adoptio dicitur inter filij filios, non veri.*
- 42 *Ufusfructus uxoris relictus ad alimenta, restringitur ad alimenta, quando naturales filij sunt infirmi, unde num. 47.*
- 43 *Naturales ita dulci consensu à testatore, sicut legitimi.*
- 44 *Naturalia iura non possunt aboleri.*
- 45 *Naturales filius infirmus potest in omnibus bonis, quando non exat legitima soboles.*
- 46 *Naturales filius non potest habere ultra vanciam, stantibus legitimis.*
- 47 *Ufusfructus uxoris legitime relictus, non restringitur ad alimenta, quando sunt infirmi filij naturales, & ibi de veritate.*
- 48 *Ufusfructus mariti relictus infirmis naturalibus restringitur ad alimenta etiam stantibus legitimis & naturalibus.*
- 49 *Naturales succedunt matri sicuti legitimi & naturales.*
- 50 *Naturales arguunt de inefficaci testamento matri.*
- 51 *Naturales succedunt matri una cum legitimis.*
- 52 *Ufusfructus uxoris relictus à principio, restringitur ad alimenta.*
- 53 *Consuetudo succedit loco legis.*
- 54 *Princeps ligatur consuetudine, sicut lege.*
- 55 *Consuetudo interpretatur contraria, & ubi non voluntatis.*
- 56 *Privilegium non presumitur nisi privilegium, & inferat ad principem.*
- 57 *Princeps non ligatur sicuti inferiorum, & subditorum.*
- 58 *Princeps non ligatur consuetudine subditorum.*
- 59 *Princeps ligatur consuetudine fundata naturæ ratione.*
- 60 *Princeps non ligatur lege legis, sed ligatur lege rationis.*
- 61 *Princeps ligatur statuto, & consuetudine subditorum, si vult illa uti, alius non.*
- 62 *Clerici non ligantur statuto laicorum, sed si sunt favorabilia possunt eis uti.*
- 63 *Domus Principis erga filium in possessione non valet.*
- 64 *Princeps presumitur uti plenitudine potestatis, quando alius non potest aliter valere.*
- 65 *Princeps non presumitur uti plenitudine potestatis quod de suscitando actum inferret preiudicium tertio.*
- 66 *Ufusfructus uxoris relictus in tantum restringitur ad alimenta, quod filij non possunt usufructum dare iuxta matrem.*

- 67 Heres non potest recedere à voluntate testatoris, quamvis emendetur.
- 68 Filia excluditur à hereditate propter masculos, ut tamen quod debeat donari, non poterit masculus se liberare ab onere dotantis donatendo fortis suam portionem bonorum.
- 69 Solvere aliud pro alio nemo potest iuncto credere.
- 70 Fidei ius remanere non potest.
- 71 Indes si voveri usufructum relinquas statimque filius legatum accipiat ad alimenta.
- 72 Indes dicitur de populo, & de corpore civitatis.
- 73 Indes includitur in dispositione statuti.
- 74 Indes includitur in concessione facta populo vel universitati.
- 75 Indes gaudet immunitas concessa hominibus aliquo loco.
- 76 Indes habet filius in potestate.
- 77 Indes legatur statim exclusio seminarum.
- 78 Indes legatur consuetudo sicut statuta.
- 79 Indes propter mortem ex beneficio legali.
- 80 Indes usufructus manifestus potest testari valere.
- 81 Vxor relicta usufructuaria consequitur solum alimentum, licet si cum filio suum infirmum, & ibi de veritate.
- 82 Regi eadem non debet diuerso iure censei.
- 83 Determinatio reposita plura determinabilia, debet omnia aequaliter determinare.
- 84 V usufructus vixori vixori, restringitur ad alimenta vitam infirmis extraneis si conplex de voluntate testatoris, ubi patet de veritate.
- 85 V usufructus vixori relicto non restringitur ad alimenta, si extranei sunt infirmi.
- 86 Consuetudo tantum bis de potentia, quantum de alio.
- 87 Consuetudo non extenditur ad similes personas.
- 88 Consuetudo extenditur ad casus singulos.
- 89 Consuetudo ex verbi aut vel de verbo non extenditur ex identitate vel maiestate tantum.
- 90 V usufructus vixori relicto non restringitur ad alimenta, quando filij non fuerint infirmi, licet extranei, & ibi de veritate.
- 91 Remuneri fororis ad suorum viros, non potest alijs.
- 92 Remuneri fororis ad suorum, fratris intelligitur, dominando frater possit vel vel succedere.
- 93 Fama statim excludit propter masculos aduocato, quia masculus non potest vel non vult succedere.
- 94 Prælegitur non extenditur de persona ad personam.
- 95 Vincens vincitatem tenet magis vincit te.
- 96 Vincens vincitatem te, non semper vincit te, sed multis casibus à regula saluta.
- 97 Vxor infirma in usufructu post sui mortem filio datur heres universalis, & cessat gratia restituere per fiduciariam filio bona post mortem, ubi de veritate.
- 98 Heres infirmus iure certa, non occupat omnia bona quando datus est heres universalis sub conditione.
- 99 Conditionis purificata alius restituitur, ac si ab initio fuisset potius.
- 100 Vxor infirma in usufructu, & filio heres de post eum mortem inter eos filius habet solum usufructum legitimum.
- 101 Vxor infirma in usufructu, & filio in omnibus bonis post eius mortem, videtur testator voluisse affectare usufructum vixori.
- 102 Specialia plura non debent cumulari.
- 103 V aliam colligitur ex alia nullo.
- 104 Verba inuenta sunt ut demonstrant voluntatem legentis.
- 105 Anoniam deprehenditur ex verbis.
- 106 Verba instrumenti censentur apposta de voluntate testatoris.
- 107 Natus presumitur sapiens.
- 108 Vxor relicta usufructuaria, & heres extraneus pleno iure infirmis dimittitur usufructus inter eos.
- 109 Pleno iure verba important proprietatem cum usufructu.
- 110 Heres simpliciter infirmus, dicitur pleno iure infirmus, unde tamen non 113.
- 111 V usufructus alius relicto heres non contractat cum legatario in usufructu.
- 112 Expressio sui, quod tacite inserti, nobis operatur.
- 113 Infirmus simpliciter non videtur infirmus pleno iure.
- 114 V usufructus quando uni simpliciter relinquatur, ius non videtur testator heredi infirmo pleno iure.
- 115 V usufructus alius legatus, quando heres cum legatario concurrat, transiit.
- 116 V usufructus modici relicto in codicillis, non restringitur ad alimenta.
- 117 Potestatem derogari prioribus.
- 118 Codicilli in suis testamentis filii, non veri.
- 119 Habere, verbum, importat filium.
- 120 Perinde dicitur, importat filium.
- 121 Verba testamenti intelligi debent secundum verum & naturalem sensum.
- 122 V usufructus relicto uxori cum viro, & vixori, restringitur ad alimenta tam infirmis extraneis.
- 123 Testator presumitur magis diligere heredem, quam legatarium.
- 124 Testator presumitur minus gravare heredem, quam peripat.
- 125 Legatum tantum est de fructibus prestandum.
- 126 V usufructus vixori relicto habendo tunc tempore vitæ vult & vixit non restringitur ad alimenta.
- 127 Alimenta quando alius relinquatur cum usufructu, tunc legatarius habet usufructum.
- 128 Alimenta quando in eadem dispositione, & uxore relinquatur cum usufructu, tunc uxorem legatam confunditur cum alio.
- 129 Legatum usufructus in codicillis saltem non restringitur, quando in testamentis relicta fuerint alimenta.
- 130 Genere per speciem derogatur in legatis.
- 131 Capitulum dicitur separata, quando unumquodque continet per se illam orationem, & vixit non dependet ab altera.
- 132 Legatum usufructus factum in testamento, restringitur ad alimenta quando in codicillis relicta sunt alimenta.
- 133 Legatum usufructus non restringitur ad alimenta, quando non est usufructus omnium bonorum sed eorum tantum.
- 134 Legatum usufructus non restringitur ad alimenta, quando respectu quorundam bonorum, & ibi an hoc verum sit.
- 135 Peris quod partem eadem est ratio, que totius que ad totum.
- 136 Infirmus in quæ datur heres universalis, licet alius sit datus heres in certis bonis.
- 137 Argumentum de iis ad partem, non habet locum, quando subest diuersa ratio.
- 138 Bonorum mobilia, & immobilia appellatione non veniunt iura, & aliones.
- 139 Heres in verba datur, qui est infirmus in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.
- 140 Legatarius usufructus bonorum mobilium, & immobilium, consequitur integram usufructum.
- 141 Dispositio, que fit de maiori parte bonorum, æquatur ei que fit de omnibus bonis.
- 142 Legatum usufructus omnium bonorum, non est nisi universale.
- 143 Fidei presumitur ex alienatione viuis res si in ea

- confissio maior pars bonorum.
- 144 *Patrum, & matris, equiparantur.*
- 145 *Ufusfructus certe rei ad alimenta restringitur, quando ea capio maiorem partem bonorum.*
- 146 *Ufusfructus, quomodo contribuitur in soluitur ante aliam.*
- 147 *Ufusfructus non restringitur ad alimenta, quo ad partem extranei, qui sit institutus cum filio.*
- 148 *Argumentum de reo ad partem, est validum supra nunc. 135. q. 137.*
- 149 *Comitatus gaudet beneficio comitatus.*
- 150 *Res eadem diuerso iure censetur, quando subest diuersa ratio.*
- 151 *Res eadem potest diuerso iure censeri diuersis respectibus.*
- 152 *Res eadem diuerso iure censetur ex diuersis causis.*
- 153 *Comitatus tuus gaudet privilegio comitatus, quando sumus in iudiciis.*
- 154 *Restitutio in integrum minori concessa prodest maiori in individua.*
- 155 *Comitatus non gaudet beneficio comitatus, quando agitur de re diuina.*
- 156 *Comitatus non gaudet comitatus privilegio personalis.*
- 157 *Interesse succedat loco rei debite.*
- 158 *Ufusfructus restringitur ad alimenta pro prelegato relicto extraneo, qui sit cum filio, intelligenda tamen pro portione, quam capio hereditario iure a filio.*
- 159 *Monasterium succedit loco filii, & excludit substitutionem.*
- 160 *Monasterium non succedit loco filii, quo ad ea que non fuerint relicta monasterio.*
- 161 *Heres quando grauatur aliquid dare, non recipiens habet a testatore, non a grauato.*
- 162 *Ufusfructus non restringitur ad alimenta, quando filius instituitur de testis, & substitutionis est admissus, ubi de veritate.*
- 163 *Mater consequitur integrum ususfructum mortuo filio, etiam si pia causa fuerit illi substituta, ubi las de.*
- 164 *Pia causa si non comparatur fauori filiorum.*
- 165 *Pia causa in dubio sciendum est.*
- 166 *Substitutus pupillo ex iacta pupillari, excludit matrem si sit filius.*
- 167 *Pia causa substituta tacite pupillo, excludit matrem.*
- 168 *Testamentum, in quo pia causa instituitur, gaudet privilegio concessi testamentis conditis mater liberis.*
- 169 *Condicio si decesserit sine filijs non subintelligitur, quando pia causa est substituta.*
- 170 *Pia causa minus fauor laici, quam descendens.*
- 171 *Mater non consequitur integrum ususfructum, se ad alimenta, quando filius ingreditur monasterium, vel dat se in arrogationem.*
- 172 *Monasterium succedit loco filii.*
- 173 *Filius, qui se tradit in arrogationem, acquirit patri solum ususfructum, non proprietatem.*
- 174 *Mater an habeat integrum ususfructum, quando filius non moritur, sed primatur bonis.*
- 175 *Mater quando non excludit substitutionem, nec ususfructus non restringitur ad alimenta facta nunc pia causa.*
- 176 *Monasterium consequitur omnia bona ingreditur.*
- 177 *Ufusfructus restringitur ad alimenta post mortem filii testator, quando restrictio inducitur ex voluntate testatoris importata per verba, non autem ex consuetudine filijari.*
- 178 *Ufusfructus licet mortuo filio non restringatur ad alimenta, de dicitur tamen legitima filio debita, ubi vide.*
- 179 *Mater consequitur integrum ususfructum etiam legitime, quando filio relicto est ultra legitimum, sed vide ibi.*
- 180 *Filius potest in legitima grauari, quando ei relinquatur ultra legitimum.*
- 181 *Filius, cui ultra legitimum relinquatur, debet aliud plus repudiare, vel acceptare cum matre.*
- 182 *Heres non potest ornare contra filium defuncti.*
- 183 *Inuentarij beneficium non prodest, quatenus vices hereditatis suppleant.*
- 184 *Heres ademptio dicitur quasi contrahere.*
- 185 *Filius, licet non possit gravari ultra legitimum, sed tamen, quando contrahenti inuenerit parat aduocatum.*
- 186 *Cum de uno disputamus ceteris supponitur habita.*
- 187 *Consultus, rebus sit stantibus, intelligitur in quacunque dispositione.*
- 188 *Legitima non includitur in dispositione in dubio.*
- 189 *Mater ususfructuaria omnium bonorum non consequitur integrum ususfructum, quando mortuo filio exat substitutionis pupillari.*
- 190 *Legatum annuum per primo anno est parum, & pro frequentibus sub conditione.*
- 191 *Legatum relicto ad institum non censetur repetitum a substituto pupillari expulso.*
- 192 *Obligatio de fundis non variatur ex persona heredis.*
- 193 *Interpretatio, que non reducit ad sui promouum, est fauorabilis.*
- 194 *Res de facili redit ad naturam suam.*
- 195 *Ufusfructus restringitur ad alimenta, quando legatum est unicuique, & filius decedat relicto substitutionis pupillari.*
- 196 *Filius est locus heredis.*
- 197 *Filius dicitur heres extraneus, si non est loco filii.*
- 198 *Mater consequitur integrum ususfructum quando ex delecto filij bona venerint ad filium.*
- 199 *Legatum dicitur annuum, quando relinquatur ad vitam, vel quo ad vixit, vel per similia verba.*
- 200 *Constitutio transferri in filium iura omnia actiua & passiva, que de longuanti competent.*
- 201 *Constitutio non transferri in filium iura personalia, si sunt alimenta.*
- 202 *Personalia iura non transferunt ad heredem.*
- 203 *Personalia non transferunt in filium.*
- 204 *Ufusfructus vocari relictus cum filio, non restringitur ad alimenta.*
- 205 *Paria sunt dicere, lego Titio cum Manio, vel lego Titio & Manio.*
- 206 *Cum dictis, copulati aequibet.*
- 207 *Cum, dictis, copulati aequi principaliter.*
- 208 *Famula non veniunt ad fundum, nisi ordine successivo, quando verno sunt masculi & femina.*
- 209 *Fundo concessa pro masculis, cum feminis, si femina veniunt eodem tempore cum masculis.*
- 210 *Copula coniugij pariformis.*
- 211 *Qualitas posita in uno capitalium, censetur repetita in altero.*
- 212 *Testator si relinquat alicui partem fructuum fundi & fructus vixit pecunia debetur quando debentur fructus.*
- 213 *Testator si aliquod relinquat heredi & eundem tempore illud debetur tertio.*
- 214 *Compositio verbi dicitur, quando legatum sit heredi, & Titio.*
- 215 *Ufusfructus quando duobus relinquatur, censetur omnibus relictum in solidum.*
- 216 *Mater consequitur integrum ususfructum, quando relictus ususfructum relinquit uxori cum filio.*
- 217 *Reinerti potest res, qua fuerat mulier data in solidum.*
- 218 *Legatum solidum caducum, vel repudiatum prodest ad heredem utile hereditatis.*

- 219 Legata veniunt substitutione facta in omnibus aliis bonis.
- 220 Substitutus vulgaris excludit cui accrescendi.
- 221 In accrescendo relicto usufructu alieni cum heredi- bus duplex in eadem locum habet.
- 222 Hereditas non est vicaria.
- 223 Usufructus potest alienari, & heredi- bus relinqui.
- 224 Usufructus, quem usufructuarius consequitur per sui accrescendi non est idem.
- 225 Voluntas testatoris est lex.
- 226 Usufructus non restringitur ad alimenta, quando constat de voluntate testatoris.
- 227 Mater consequitur integrum usufructum, etiam quando voluntas testatoris est iacta.
- 228 Usufructus non restringitur ad alimenta quando testa- tor reliquit plenum, & integrum, & usufructum.
- 229 Mater consequitur integrum usufructum, quan- do testator legat liberam, & fructum usufructum.
- 230 Mater renuncians videtur tunc delata a fructu circa dote, quando promissa reddere totam, & in regram dote.
- 231 Testatorum censetur prohibita, quando testator mandata integrum hereditatem reliquit.
- 232 Usufructus non restringitur ad alimenta, quando si- lici sui usufructus post mortem uxoris.
- 233 Usufructus non restringitur ad alimenta, quando si- lici usufructus reformatur uxori usufructu.
- 234 Usufructus non restringitur ad alimenta, quando re- lictus vult quod postea disponere de fructib. vel illis gaudere, vel quod illis habeat in sua potestate.
- 235 Usufructus non restringitur ad alimenta, quando tes- tator dicit quod vult postea vti, & frui bonis.
- 236 Usufructus integer debetur, quando testator man- dat uxori non molestari.
- 237 Accessoria non alterant principalem de jure.
- 238 Coniunctio, quib. reuocandi a consuetudine Bulgar- na non debet esse leuius, sed coincidentis.
- 239 Usufructus uxoris relicto non restringitur ad alimen- ta, quando testator liberat ab onere reddendo rationem.
- 240 Verba improprata pro viciando superflua sunt.
- 241 Verba testamenti improprata intelliguntur e- iusdem superflua.
- 242 Verba improprata accipiuntur, quando non possunt propriis intelligi.
- 243 Usufructus restringitur ad alimenta, quando testator liberat uxorem ab onere prestandi rationem.
- 244 Subrepta talia facta, qualia praedicta demonstrant.
- 245 Usufructus non tenetur auctore de viando, & fructu arbitrio boni viri.
- 246 Testator non praesumitur voluisse facere aliam su- perfluum.
- 247 Uxor, cui alimenta relicta sunt cum praesententia non tenetur ratione.
- 248 Usufructus non restringitur ad alimenta quando tes- tator mandata quod vult suffragari onere heredi- taria, vel ea alienare.
- 249 Usufructus non tenetur ad satisfactionem alicui alieni.
- 250 Usufructuarius solus collector, quia est omnis fructus.
- 251 Usufructuarius non tenetur ad collector, quando ille abstergeret amovet fructus.
- 252 Uxor relicto usufructuarius consequitur integrum usufructum, si non sit solus, quando accipitur.
- 253 Exceptio derogat regulam, & consuetudine non ex- cepit.
- 254 Exceptio amplius regulam, quando alius non esset de regula.
- 255 Exceptio amplius regula, quando alius foret inutilis.
- 256 Inclusio vniuersi, est exclusio alterius.

- 257 Consuetudo non extenditur, & stricti iuris, & san- tum habet de potestate quantum habet de iure.
- 258 Fruitione plane consuetudine potest alienari sine agna- ti consensu interueniente beneficiario principis.
- 259 Consuetudo extendenda fructu inter viros, non exten- detur ad alienationes, quas facit ex hereditate.
- 260 Licentia vendendi fructum non extenditur ad dona- tionem causa mortis.
- 261 Consuetudo non extenditur de casu ad casum, etiam ex identitate rationis.
- 262 Argumentum valet a contrariis ad vltimum vo- luntatis.

QUESTIO XV.

Quando testator relinquit uxorem dominam, & usufructuariam bonorum suorum instituit filius, tunc licet vxor de rigore iuri plene habere de- beat usufructum, tamen ex consuetudine Bulgarica quae generaliter obseruatur legatum favore filiorum testatur ad alimenta, & in tractatione huius cõ- clusionis ad duo monito aduertendū esse: primum, quia mea non est intentio ligiliter omnia recedere, quae ad hanc questionem pertinent, sed aliqua summa- rie tamen, postquam non deluxit plene tractatis, in quib. ex professo omnia cõgerit secundū quia non intē- do in hac conclusionē includere ea, quae tradunt Do- ctōres, quando testator vxori relinquit vltimū a- liis verbis, quod usufructus, vel quando in legato non adit verbum usufructuarius, quia de illis dictionib. sat est nūllia scriptis paulo supra hoc eodē titulo, ita (i) debent gl. Odof. Bar. Bald. Alber. Ang. Salic. & alij in auct. hoc locū, C. ū secū. nup. etul. & Ang. ibi dicunt hanc consuetudinem receptam fore in omnib. partib. Italiae, eandem suam tenuerunt Bar. Bal. Alm. & alij omnes in l. Titia. Titia, cū nuberet fil. de leg. 2. & Bar. ibi attestat de consuetudine totius Italiae, Pract. Pap. in sua praxi in fol. libelli, quod vxor agit ad restitut. dot. in ver. donec, num. 3. Bartol. in l. h. col. 2. C. de indic. vñ. colleu. Aug. in consil. 97. col. h. ver. restit. igitur videre, Ro. in consil. 153. huc domine Francisca, Com. in consil. 38. col. 1. Calit. in consil. 160. considerandum, col. h. ver. sed dubium est, vol. 1. Abb. in consil. 4. §. vol. 1. fo. de Ana. consil. 37. cir. h. ver. circa verū aliud. Arch. in consil. 217. m. 1. ver. restit. Ang. Aret. in tracta. de testam. glo. 44. verū. item reliquit. Aret. in consil. 41. num. 1. & seq. Capua. in consil. 4. in prin. nu. 1. Alex. in l. si contra tabula, col. pen. verū. & illa inducit. l. si de vulg. & pupil. & in consil. 36. per totum, vol. 3. l. si in l. cum h. si in singulos. post medium, ff. de trans. Cremat. iung. 8. Cor. in consil. 5. num. 1. & in consil. 257. num. 6. vol. 1. Socin. in consil. 210. per totū. vol. 2. Cut. sen. in consil. 14. per totum, Dec. in consil. 178. col. 2. ver. vñ. de postremo. Picus in d. §. Titia, nu. 21. vbi dicit quod iay nam esset dubitare, vel recalcigare contra. tanto- iuris deos, qui consilendo, & legendo attestantur hanc esse communem opin. Gozad. in consil. 47. nu. 1. vbi dicit hāc esse cōmūne opinione scribentū. Grot. in consil. 68. nu. 1. vol. 1. Socin. iun. in consil. 39. a. 8. vol. 1. vbi dicitur loquitur, Aulse ad Caspel. Tossol. quærit. 462. Berot. in consil. 32. numer. 1. vol. 2. Tirac. qui alius in locis citat in tracta. de legib. communalib. lege 10. nu. 7. & licet prædicti omnes dicant hanc cõ- suetudinem seruari per totam Italiam: Tamen Boer. in dec. 194. nu. 4. dicit eam seruati vbi que quod facit ad ea quae ponit Picus d. §. Titia, num. 21. Ber. in consil. 23. col. 2. vol. 3. insinuat citat Ant. Gab. com. opin. l. §. titia, de usufr. conclus. 2. numer. 1. Rol. in consil. 74. num. 1. & seq. volum. 2. Bello. in consil. 6. num. 22. Duran. de arte testam. tit. 6. caus. 49. nu. 1. &

seq. latet etiam Menoc. in conf. 62. noma. vbi addit Ruin. & Paol. Causala. in tracla. de vsufr. molie re. l. 17. Mantica. de consuet. vli. volan. li. 9. titu. 7. noma. 1. vbi latet congerit auct. Doctorum. Simon de Pret. de interpret. vli. volan. li. 4. dubi. 10. nu. 46. & concludunt p. dicta omnes vxori alimenta tantu debet cum p. emendat. qua vtebatur in domo viuentie testatore. quam p. emendat. volunt Doctores importare quod liceat sibi propria auctoritate capere alimenta. non autem de manu heredis. & quantum id consuetudine factum fuerit. que non ratione. sed tacito populi consensu inducitur. tamen non caret ratione. quantum ratio multi. rationem dedisse consuetudinem causam: ratio autem est. quia pater p. sumitur potius voluisse filius consilium quam vxori. cum & filios [2] p. sumatur magis diligere quam vxorem. l. nam etiam parentibus. in prin. ff. de inoff. testam. ex communi etiam parentum voto successio filius defertur. l. scripto. in fi. ff. de libe. & cum testator filium heredem scripserit non est credendum quod voluerit ei nudum nomen relinquere. vt inquit Bar. in d. §. Titia. nu. 6. & quod filius cogatur interiri etiam p. perire. vel medicare. l. pro habemus. in Auth. de tamen. & fem. & dicunt omnes id fieri ad filiorum fauorem ex p. sumpta testatoris voluntate. propterea non est opere p. sumptum. inuestigare de veritate p. dictae sententiae. postquam consuetudo populi. & conuenientia iudi cum illam receperunt. & aduertatur quod non est vis in forma verborum. siue testator dixerit. relinquo. [3] vxorem. dominam. & usufructuariam. siue. relinquo ei dominum. & usufructum. utroque caso legatum restringitur ad alimenta. quicquid in contrarium voluerit Bar. in d. §. Titia. quia contra eum sunt omnes.

Ampliat autem conclusio. vt locum sibi vendicat eo quoque casu. quando testator solum expressit verbum usufructuaria. non addito verbo. domina. vel massaria. quia etiam tunc [4] vxor habebit sola alimenta. ex dicta Bulgari consuetudine. ita Bald. in l. fi. nu. 9. C. de ind. vli. tollen. vbi tamen non mouetur ex vi consuetudinis. sed quia cum non fuerit in legato facta mentio bonorum. indefinita illa pronuntiatio restringitur ad vniuersam. alias ratione incertitudinis relicta vitaretur. & nisi intelligeretur de alimentis relicta esset derisorium. ita quoque ante eum tenet Ioan. And. ad Specul. in tit. de pignor. & di. vers. cautio. §. sequitur videre. nime. 16. in vers. durat. in fi. & Bar. expressit in d. §. Titia. nu. 8. vbi non facit differentiam quod dicatur dominam. & usufructuariam. vel dominam tantum. & usufructuariam tantum. Pract. Pap. in fac. libel. quo vxor agit ad dote. in vers. docet. nu. 5. quia secundum eum non est verisimile quod testator voluerit filiis relinquere inane. & inutile nomen heredis. & pro hac parte consiluit Aret. in consil. 40. p. supponitur in facto numero secundo vers. in contrarium facit vbi subdit quod consuetudo Bulgari non inducitur propter improprietatem verborum. que procedunt verbum. usufructuariam. sed ex ratione de qua in dict. §. prohibemus. quia scilicet impissimus. & crudelis fuisset pater in filiis si eos ab usufructu excludendo adegeret ad fame moriendum. vel mendicandum. & sicuti in primo casu fauore filiorum impropriatur verba. eodem modo impropriari debent in hoc secundo. cum eadem omnino militet ratio. & subdit non esse vim in multiplicatione verborum. & reprehendit Baldi rationem in dict. l. fin. ali quia secundum eum. quon-

do relinquatur usufructuaria. licet bonorum mentio non fiat explicita. quia non datur usufructus nisi in bonis. Pictus in dicto §. Titia. numero trigesimo secundo. vbi in fin. sequitur Aret. & respondet omnibus argumentis contrariis. l. al. in l. cum §. si in annos. in fin. ff. de transact. idem voluit Azaren. in consil. 459. numero primo. volam. 2. vbi dicit non esse constituendam differentiam. siue testator relinquat usufructum simpliciter. siue usufructum omnium bonorum. Socin. lun. in consil. 97. numero 25. vers. & adeo verum est volam. 2. vbi idem omnino dicit. & ex eius dictis confunditur ea differentia. quam [5] notauit Pictus in dicto §. Titia. inter verba iuris. vt est dictio usufructus & verba facti. vt est dictio usufructuaria. & repetit in consil. 99. numero. 1. eodem volumine. & vtroque dicit Aret. decisionem in dicto consil. 40. esse singularem. Ant. Gabriel adit. conclus. 2. numero 5. Mantica. lib. 9. titu. 7. numero. 1. vbi posuerit Bartol. in l. sicut in annos. fi. quibus mod. vsufr. amitta. tenere hanc partem etiam quando testator loquitur per verba significantia ius non factum. & & destruit eam differentiam. quam aliqui constituunt inter legatum usufructus [6] simpliciter factum. & legatum usufructus omnium bonorum. hoc etiam videtur tenuisse Pictus in dict. §. Titia. numero. 137. dum tractat quando liceat vxori capere alimenta propria auctoritate. de quo etiam Rolin consil. 74. numero. 25. volum. 2. Causala. in tracla. de vsufr. mulier. relic. numero. 37. ver. contrarium autem. vbi vult. & ipse. quod relicto simpliciter usufructu non capiat alimenta auctoritate propria. scilicet autem quando relinquatur domina. massaria. & usufructuaria. Meno. in consil. 62. numero. 1. vbi idem dicit. quando relinquatur usufructus omnium bonorum. Simon de Pret. dict. lib. 4. dubio 10. numero quadragesimo nono. & facit ea ratione. cui responderi non potest. quia si quando verba sunt generalia. & praeiudicia. que magis debent operari. reliquum restringitur ad alimenta. quanto magis restringi debet. quando verba sunt simplicia. & ita si de quo [7] magis videtur inesse. non inest. multo minus. inest id. de quo minus. cap. si ergo. vbi glo. 8. quae sit. i. c. si Paulus. vbi glo. 30. q. 1. cum aliis apud Eueras. loco 66.

Tamen multi fuerunt qui dixerint plenum deberi usufructum vxori. quae fuit in marito relicta simpliciter usufructuaria [8] sine alia adiectione verborum. domina. vel massaria. & in primis Bald. in l. fi. numero nono. vers. si verbi testator. & in vers. primo casu. C. de ind. vli. tollen. vbi loquitur quod do relicto est usufructus omnium bonorum. & omnia antesignantia sunt Odofred. quem citat Specul. in tit. qui si sunt legiti §. in hoc testu. numero. 34. sequitur Salic. in aut. hoc locum. numero. 3. C. si mul. secundum nup. Cor. in consil. 2. vol. 1. Rum. in consil. 39. numero. 1. vol. 2. Gozard. in consil. 47. vol. 4. & pro hac parte Causala. in numero trigesimo septimo. in prin. allegat Bal. Alber. Corne. & Franc. de Marthe. sed quod sit. prima est verior. & gratiores habet auctores.

Secundo modo ampliat conclusio predicta. velociter beat et quando usufructus est relicto non vxori. sed matri. vel forori [9] vel alij cuius personae. ita Bald. in d. §. Titia. col. 2. versus finem. vers. idem credo. vbi loquitur quando usufructus relicto est concubinae. matri. vel forori. quia quomodo non est de fauore matrimonij. sed interpretatione vocabuli. sequitur Imola. Cum. & Florian. ibi idem tenuit Bald. in d. l.

d. l. in. numer. 7. C. de indicia vid. tollen. vbi inquit, quod certa verborum interpretatio ita sonat in vna persona iquitur in alia, & secundum eum coniuncta persona acquiritur vxori. Ang. in Authent. hoc locum. C. si mul. secundum. Ang. in d. tracta. de testam. glo. 46. colum. 1. in fin. Picius latet in d. §. Titia, num. 51. vbi reprobat Ang. & Cum. dicit procedere hoc iane legataria habet res alimenta in domo, live non & mouetur quia semper militat ratio, que procedit in vxore, quod pater non videatur voluisse nudam filio proprietatem relinquere, ergo idem ius esse debet. & cum rationem allegauit Picius, Imola in d. §. Titia, qui etiam addit quod consuetudo Bulgari inducta fuit fauore liberum in matre, ergo ex identitate rationis extendi debet ad alias personas. & Florian. ibi dicit non habendam esse rationem, quod legataria habitaret in domo vel extraneam quoque conclusionem sequitur & late comprobatur Riminald. sen. in consil. 188. per totum, vbi rationem dat omnibus argumentis aduersantium, Ruin. in consil. 41. nu. 9. vol. 3. vbi loquitur de usufructu relicto nouerit, Gabriel. d. consil. 2. nu. 12. vbi loquitur de concubina, & consil. 3. num. 46. Meno. d. consil. 62. nu. 1. vbi loquitur in nouerca, Mant. d. tit. 7. nu. 12. vbi hanc partem tenet etiam si legataria non fuisset in domo, nec praeinuentiam habuisset, Simon d. dubit. 10. num. 50. Moder. Galli ad Dec. consil. 454. in 1. addit in t. l. imit. Anch. mod. l. 2. q. 1. nu. 1. communem dicit Picius d. §. Titia, num. 59. addo quod si legatarius praedictum vxori factum restringitur ad alimenta vt supra dist. multo magis debebat restringi quando relictum est aliis personis, quas testator curas diligebat. amor [10] in vxoris vincit quicquidque alium. vt in lib. 3. c. 4. & probatur Tirac. in praef. leg. l. vnam. nu. 12. C. de reuoc. donat. vbi quod soli cedit filius, & in ver. libertis. num. 108. quare si propter filius restringitur in perniciem vxoris tantum dilectae, abfurdum foret si non restringeretur eodem fauore in praedictum matris, vel vxoris, quia sunt minas dilectae, & hoc absurdum considerat Simon d. num. 50. non est ergo curandum quod contrarium tenerent distinguendo Ang. in d. ant. hoc locum. Signoro. in consil. 66. nu. 6. & erit indistincte vera consuetudo, siue persona legataria praeminentiam, aut alimenta in domo haberet, siue non, quia id non attenditur.

Extenditur tertio etiam vbi nepotes, vel alij descendentes sunt instituti, quia pari modo eorum fauore si legatarius usufructus restringitur ad alimenta, arg. l. cum acutissimi. C. de fideic. ita voluit generaliter loquendo Picius in d. §. Titia. nu. 48. Gabriel. in d. consil. 2. nu. 11. & Picius apertius in d. §. Titia, nu. 60. vbi late probat, ante eod. Cas. consil. 459. col. 1. in prin. vol. 1. sequitur Mant. d. tit. 7. nu. 13. & confirmatur quia ardentius descendit amor in nepotes, quam in filios [11] vigeret, vt l. liberorum, in f. ff. de verb. signifi. Cur. iun. in consil. 169. n. 35. gl. in l. isti quidem ff. quod met. cau. vbi quod unus praefamitur magis diligere nepotes quam filios, & quando aliquid statuitur fauore filiorum, the appellatione filiorum veniunt [12] nepotes, vt inquit Barto. in l. liberorum, in prin. ff. de verb. signifi. & ideo inquit Cast. in con. si. 448. colum. 1. volum. 2. quod statutum prohibens eum donare, qui habet filios, includit etiam eum, qui habet nepotes, & late probat Tirac. in tract. primog. q. 40. n. 58. vbi n. 59. allegat multos, qui tenent nepotes propter dicit filios, vt per eos dicit Cin. Bal. Imol. & lal. in leg. Gallus 4. instituit. ff. de lib. & postea quod vbi ab homine fit mentio de filio, semper

comprehenditur nepos, [14] late Cassand. in consil. 67. nu. 30. vbi arguit a paritate rationis, quae versatur in nepote, sicut in filio.

Id quod procedit non solum, quando institutus nepotibus usufructum reliquit vxori, sed etiam quando usufructum relinquit vxori, [15] Id est, vxori sui filij praemortui institutus nepotibus ex eodem filio, vt dicit mod. Gallus ad Alexand. in consil. 454. in 1. addit in 3. l. imit. vbi subdit ite se paulo ante consuluisse, & sequitur Caualea. in d. tract. de v. usufr. mulie. elinu. 23.

Praedicta quoque conclusio locum habet, quando quis instituit matrem, vel alium ascendentem, quia etiam tunc vxor, non obstante usufructus legato [16] consequitur sola alimenta, ita determinat Ancha. in consil. 137. quia in primo qualico. col. 2. ver. restat dubium. vbi id videtur deducere, desumpta coniectura voluntatis a charitate, & pietate, quae praesumitur in filio erga matrem, & licet consuetudo non sit amplianda, tamen saluti quando eadem subest ratio, & quando casus est a lege antiqua equiparatus, vt est in patre & filio, inter quos exequatur est ordo, & gradus dilectionis, sequitur Boer. in decis. 194. n. 4. hanc questionem Barcin. d. §. Titia, in f. reliquit indecisam dicendo, cogita. Bal. de ea non meminit, sed Imola ibi, col. si tenet contrariam consuetudinem, scilicet Bulgari, non extendi ad casum, quando mater est instituta, quia est exorbitans, & non datur exteniorum exorbitantibus. & quae iure de reg. iur. in 6. praecipue, quia ratio non ita viget pro matre, sicut pro filio, idem voluit Ang. in consil. 338. imperitit Notariorum, nu. 2. in f. vbi dicit, quod ea consuetudo [17] non habet locum institutis ascendentibus vel transuersalibus, sequitur Alex. in consil. 57. col. 2. vol. 3. quia hereditas non ita debetur ascendentibus, sicut descendens, & hanc communem dicit Picius in d. §. Titia, nu. 56. & seq. vbi eam defendit ab omnib. impugnationibus, & praedicti omnes idem dicunt, quando instituti sunt testatoris fratres, lal. in consil. 44. n. 13. vol. 1. vbi est loquatur de fratrib. allegat tamen praedictos omnes Doctores, alios citat Gabriel. d. consil. 1. nu. 55. & consil. 3. nu. 1. Rol. in consil. 74. n. 8. vol. 1. Caualea. in d. tract. de usufr. mulie. relic. nu. 18. Mant. d. lib. 9. tit. 7. n. 14. Simon de Praed. d. l. 4. dub. 10. n. 47. in quibus locis praedicti omnes elegant multos, praecipue Cast. Capr. & Cur. sen. tenentes hoc pro indubitato, quando fratres sunt instituti, & negari non potest quin haec vti est communior, ita sit verior, & coniectura voluntatis, quam allegat Anch. n. 6. est vera, quia et si plus censetur testator diligere filios quam vxorem, tamen non eo modo censetur plus diligere matrem, quam vxorem, quoniam amor matris cedit vxorio, quia dicit scriptura. Relinquit patre & matre, & sequatur vxore, vt potest videri apud Tirac. in praef. l. si vnam. n. 12. & in ead. l. ver. libertis. n. 108. ideo non licet a filiis arguere ad matrem.

Quid procedit etiam quando usufructus est marito relictus ab vxore, [18] quia institutus filius hoc quoque casu restringitur ad alimenta, vt voluit Bal. in auth. hoc locum, in f. C. si mul. secundum. & ibi sequitur Ang. n. 4. & ideo voluit Bal. in d. §. Titia, in f. vbi Cama. in f. ver. tangit etiam, & Picius nu. 53. vbi mouetur non ex vi sexus, nam femininum non concipit masculinum, sed ex vi rationis, quae in viro eadem est cum ea, quae militat in vxore, allegat etiam quod vir & vxor sunt correlatiui, & dispositum in vno correlative tam ex consuetudine, quam de iure hoc habet [19] in alio, l. si. C. de indicia vid. tollen. quae regula procedit in quacunque materia, siue sit statu

tacia, siue sit cōsuetudinaria, siue paralis, siue cōse-
cutoria, vt apud Euerar. in loco de correl. qui est 76.
Gabriel commun. opin. lib. 6. tit. de legib. & cōstitu-
tione, conclus. 3. n. 1. & seq. & Picus in loco predicto
intelligit siue filij instituti sint communes, siue al-
terius maritoni, & quæritur an per illa verba, domi-
nus & usufructuarius, videatur vxor reliquisse pro-
prietatem. hanc etiam ampliationem tenuit Sal. in
d. l. 1. in col. 2. versic. sexto facit. Cede indicia viduit.
toll. Cotta in memori. incip. vxor relicta, col. 2. Crau.
in tract. de antiqui temp. in 4. par. in prin. 7. l. ver.
decimū limitatur. vbi allegat Cur. sen. & Roch. de
Curt. & præter eam ita quoque voluerunt Ruin. Nic.
Arelaz. & Boer. quia citat & sequitur Gabriel d.
concl. 1. n. 6. qui refert pro contraria parte Curt. iun.
& Crau. Causica in d. tract. n. 24. vbi tamen plures
personas confundit, Anch. moder. d. q. 1. n. 5. vbi al-
legat Riminal. Gozard. & Paris. & mouetur propter
identitatis rationem, Manrica d. tit. 7. n. 10. Simon d.
lib. 4. dub. 10. n. 51. Lancello Gallia. in consuet. Ale-
xandri. in ver. vxori, q. 4. n. 5. vbi addit Rebuff.

Hæc tamen limitatio intelligitur considerata so-
la vi legati, quicquid autem est quando alio iure vfu-
fructus pertinetur ad maritum, puta certū est quod
pater habet vsumfructum in omnibus aduenticijs fi-
liorum, l. i. C. de bon. mater. vbi Docto. ponunt, mo-
dō vxor instituitur filiis relinquit marito vsumfru-
ctū, certū hoc casu licet ex vi consuetudinis restrin-
gatur legatum ad alimenta, vt dictum est tamē [10]
tamquam pater & legitimus admissitator perso-
nar, & bonorū suorum filiorū consequatur vsumfru-
ctum sibi à lege delatum, ita tenet Picus in d. §. Ti-
tia, n. 79. Cotta in memori. incip. vxor relicta, col. 2.
ver. sed tu cogita, quia consuetudo Bulgari interpre-
tari debet, vt minus ledat ius cōmune, ut minus hæ-
reditis filij maritus excludat à legato vsumfructus aduen-
ticijs ad vsumfructū legatum delatū ex legis dispo-
sitione, & aliud est habere vsumfructū vigore lega-
ti, aliud verō vigore patris potestatis, vt in simili cō-
siderat Sal. in auth. idē est, n. 1. ver. & hoc verum, C.
de bō. quæ lib. vbi dicit quod pater ingrediendo [11]
monasteriū perdit vsumfructū, quia habet ratione
patris potestatis, nō qui alio iure libi cōpetit. Picus
tamen licet ita teneat, non esse cogitandum, quia
est noua consideratio & eum sequitur Simon d. du-
bit. 10. n. 51. in fi. recit. autem Picus aduertit esse co-
gitandum, quia obitat decisio gl. post litem. in auth.
item hereditas, C. de bon. quæ liber. vbi vult quod si
in eodem testamento sit institutus filius & pater ali-
quid ita relinquitur, tunc pater non habebit vsum-
fructum in portione relicta filio, sequitur Sal. lib. 1.
3. dicens quod hæc opinio est æqua & rationabilis,
moueturque quia sicuti pater in portione filij vsum-
fructum non habet, quando à lege vocatur ad suc-
cessionem vnā cum filio, vt probatur in §. si verō cō-
ascenderitis, in Authen. de hæred. quæ ab intest. &
in auth. item hereditas, C. de bon. quæ liber. glo. in
§. igitur, Institut. per quos person. nob. acquirit. Crau.
in consuet. 37. in fi. Rol. cons. 95. n. 49. vol. 1. & cons. 90. n.
24. vol. 2. ita non debet habere, quando homo relin-
quit patri & filijs, quia interpretatur voluntas testa-
toris vt sit legi cōformis, eiusdem opinionis fuit
Bar. in cons. 118. Lucius, n. 5. vol. 1. Bal. in cons. 32. 4.
vol. quinto, Cast. Afflic. Caccia lup. Dec. Crot. Alba
& Hieron. Gabriel. quos citat in cons. 116. n. 4. qua-
dragésimo primo. Cum ergo patri relinquatur ab vx-
ore vsumfructus, qui ex consuetudine Bulgari res-
tringitur ad alimenta, nō debet postea pater præ-
tendere ratione patris potestatis vsumfructum in

bonis filij testator enim relinquens aliquid filio-
rum, potest [13] prohibere ne vsumfructus patri que-
ratur vt est text. in auth. excipitur, C. de bon. quæ li-
ber. & sufficit tacita [14] prohibitio vel voluntas tes-
tatoris, vt per Cuman. in l. cum filiofamiliari, n. 7.
ver. nota quod testator, ff. de l. i. & si sequitur Aret.
col. 6. ver. secundus casus, & ver. alia tamen opinio,
Cast. n. 18. in fi. l. 1. n. 151. Soci. n. 3. Bal. Nouel. n. 12.
& 30. Baret. n. 75. n. 118. & n. 154. Ripan. 68. Socin.
iun. n. 24. 4. & Crau. in 3. par. n. 40. Boer. in deci. 193.
per totū, & satis dicitur testator acquisitionem vfu-
fructus prohibuisse, quando patri aliquid solum à
filio reliquit, & si hoc procedit, quando patri relin-
quitur pars hereditatis communis cum filio, vel ali-
quod prædium, multo magis locum habebit quan-
do ei relinquitur vsumfructus bonorum filio relicto-
rum, quia inducere videtur testator quandam com-
pensationē, & eo animo relinquit vt extinguat il-
lum vsumfructū, qui patri debetur in bonis filio re-
lictis & non obstat quod cōsuetudo Bulgari debeat
restringi vt minus deroget iuri communi quāsi fieri
potest, quia respond. quod ex exclusio, quæ inducitur
iure casu non prouenit à consuetudine Bulgari, sed à
cōiectura testatoris voluntate, qui legando aliquid
patri in eo testamento, in quo instituit filium, vide-
tur patri vsumfructum prohibere in bonis filio re-
lictis, & non obstat quod aliud sit vsumfructus, qui de-
betur ratione patris potestatis aliud verō, qui ex le-
gato prouenit: quia non est dubiū quoniam vsumfructus
possit pluribus ex causis deberi, & quoniam sublato vno
iure debetur ex alio, sed dico quod sicuti patri du-
plici iure cōpetit vsumfructus, ita duplici iure est ex-
cludendus ab vsumfructu debito patris potestatis ex
cluditur per legatum factū ab vxore, rursus ab vfu-
fructu debito ex testamento vxoris excluditur per
consuetudinē Bulgari, atq; ita sicuti duplici iure de-
fertur, ita duplici exclusionē aufertur. Præterea dici
potest hoc casu vsumfructū nō deferri duplici iure,
imò nullo in casum quidē ex legato, quia & si vx-
or legando mentionem faciat de vsumfructu, tamen
solum validitatis cōiectura dicitur sola reliquisse al-
imenta: non etiā ex dispositione legis, quia ea non
habet locū, quando in eo testamento aliquid relin-
quitur patri, & filio. doctrina autem Sal. in d. auth.
idē nō caret cōtradictione, vt potest videri apud gl.
Bar. Bal. & Cast. in d. auth. excipitur, C. de bon. quæ
lib. & si hæc partem teneas copra Picum infertur,
quod si pater relictus ab vxore vsumfructuarius repu-
diaret legatū, non posset consequi vsumfructū vigo-
re patris potestatis, quia obitaret tacita voluntas vx-
oris legantis, quæ sufficit ad exclusionem, vt supra di-
xi, & tanc hoc mihi placet, licet fortē aliquid posset
dicere, quod decisio Cast. in d. auth. excipitur, cum
aliis supra citatis, procedit quando patri & filio re-
linquitur in eodem testamento hereditas, nō quan-
do filius instituitur, & patri aliquid legatur, sed ego
non video rationē diuersitatis, propterea existimo,
siue patri per legatum, siue per institutionē aliquid
relinquatur, vtique casu denegari vsumfructum,
quia vtroque casu eadem militat ratio.

Procedit sexto nostra cōclusio, etiam quando tes-
tator relictus filijs ex primo matrimonio legat so-
cunde vxori vsumfructū, quia & si illa sit nouerca
respectu filiorū institutorū, tamen legatū resistit
[15] ad alimenta, vt voluit Picus, qui hanc partē late
defendit in d. §. Titian. n. 59. & n. 63. & 65. Ruy. qui
tamen de eo non meminit in con. 41. n. 4. in ver. se-
cunda ratio, & n. 59. vol. 3. vbi ait, quod hæc opinio est
de iure verior, & acquirit, Capra in cons. 72. n. 1. ver.
quod

quod procedit, ubi allegat Ioa. de Montesperel. in d. auth. hoc locum, & dicit habere locum in consuetudine Bulgari, relicta filius ex primo, vel secundo matrimonio, hanc partem tenent ante Bald. quem citat Picus in d. 3. Titia, n. 176. q. 84. sed haec tenet illud consilium non inueniunt. Anto. Gabriel. d. tit. de v. sufr. cons. l. n. 53. Mant. in d. tract. lib. 9. cit. 7. nu. 13. ubi tamen de veritate conclusionis nihil dicit, sola auctorum relatione contentur. Vltius comm. op. m. lib. 1. op. m. 4. 6. in fin. ubi dicit ita quoque voluisse Bald. in d. Titia, & Imol. lib. 5. Sueres. in thes. recep. sentent. in ver. domina. nu. 142. Bello. in conf. 31. nu. 3. Causale. in tract. de v. sufr. mul. rel. nu. 32. ubi citat etiam Franc. de March. in decis. 8. 99. in 1. par. ubi subdit, quod suo iudicio melius concludit Capra in loco predicto, Simon d. l. 4. dubit. 10. nu. 51. ubi inquit hanc opinionem non solum esse veram, sed etiam tenendam in practica, Menoe. conf. 62. n. 2.

Et pro hac parte tamen ratione, & quibus responderi non potest, & primo quod consuetudo Bulgari fundatur super testatoris voluntate coniecturata in fauorem filiorum, ut per Aret. in d. conf. 4. n. 6. & dixi supra: at hic fauor, & coniectura voluntatis procedit non solum ubi agitur de filius eiusdem matrimonij, sed & ubi instituitur filij alterius matrimonij, ergo utroque casu debet esse locus consuetudinis.

Secundo illi propter communem filios legatum usufructus restringitur ad alimenta, multo magis restringi debet propter filios alterius matrimonij, quibus contra nouerca magis fauere, quam filijs communibus, ut in l. hac edicti, l. 2. de secund. nuptia arguit Ruin. in d. conf. 41. nu. 9.

Facit tertio, quia super consuetudine Bulgari non est questio de fauore matrimonij, sed de interpretatione vocabuli, propter ea distingui non potest inter filios primis, & secundi matrimonij, quia hic distinguendo esset matrimonij questio, non vocabuli, ita arguit Picus in d. 3. Titia, nu. 59.

4. Adducitur & quarto post hanc in loco predicto, quod ex identitate rationis consuetudo predicta extenditur de vno casu ad alium, & ideo vidimus supra eam procedere etiam relicta matre concubina, & luore, vel alia persona, ergo pari modo debet extendi, quando usufructus restringitur nouerca filiorum institutorum, id quod confirmatur, quia est vtorius [16] amor superet omnes, cedit tamen amor filiorum, ut dixi ex Tirac. in praefat. lib. v. quum. n. 12.

Quinto, si restrictio consuetudinis inducitur ex coniectura mente testatoris, atque eius dilectione erga filios, vique discerni non debet constitui inter filios, prioris vel posterioris matrimonij, quia patris affectio par est erga filios utriusque matrimonij, & ideo in substitutione vulgari finit ex vno latere [47] succedit testatoris, sicut utrinque coniunctus, ex sententia Bar. in l. Lucius, n. 11. ff. de vulg. & pupil. quod sequitur multi, quos citauit in conf. 31. nu. 26. & seq. ubi dixi ex pluribus, id procedere etiam in pupillar. substitutione, de qua etiam per Mantie. lib. 5. cit. 11. per totum, & hoc argumento vicitur Simon d. dubit. 10. nu. 51. ubi facit ceteris omnibus pertractat hanc quæstionem.

Sed contrarium partem amplectus est Bald. in d. auth. hoc locum, nu. 1. ver. sed si ponas, quod sit, C. si mul. secundo nuptes, ubi dicit quod institutus liberis alterius matrimonij legatum usufructus non restringitur ad alimenta, & mouetur per gl. ibi, quæ dicit quod consuetudo introducta est fauore filiorum eiusdem matrimonij, ideo secus est quando instituitur alterius matrimonij filius, sed haec ratio nihil va-

let, quia gl. loquitur de filijs simpliciter, non autem communibus vel filijs matrimonij, vt aduertit Sarrò d. n. 53. & ubi etiam dicitur gl. de filijs illius matrimonij, id non esset intelligendum cum multis ad exclusionem aliorum filiorum, & contra Bald. facit quod ipsemet eo loci subiungit, non attendi distinctionem illam, quando usufructus relinquatur matri, foris, & citatur, vel alij, ergo attendi debet, quando relinquatur uxori, cum respectu filiorum nihil plus moueretur nouerca, quam mater, quod aut Bald. videtur notandum inquit Crem. sing. 8. quia consuetudo est institui iuris, & non debet extendi de casu ad casum, sed respondetur, quod hic nulla est extensio, quia non est verum, quod consuetudo loquatur de filijs eiusdem matrimonij, sed simpliciter dicitur aut Bald. videtur utriusque matrimonij filij restant legatij, eandem sententiam Baldi probat Aret. in tract. de test. gl. 44. ubi tamen non meminit de Bald. Dec. in conf. 52. 6. col. h. ver. non obstat, quod superius allegatur etiam pro hac parte Ruin. in conf. 38. n. 6. & conf. 50. nu. 8. vol. 4. sed non loquitur in nolitis terminis, & in loco loquitur de gubernio filiorum, quod non est filij simile patre voluisse demandare nouercam, & eo casu dicit appellatione matris non venire nouercam, quod verum est, secundo vero loco loquitur, quando tractatur de commodo filiorum, vt aduertit Sarrò d. n. 53. col. fin. ver. & Ruin. pro ead. parte stat Bertachin. in suo repert. in ver. v. v. sufructu quartæ, ver. 36. eandem probat Anchor. moder. famul. quest. lib. 1. q. 1. nu. 8. ubi mouetur ex eo quod consuetudo inducitur fauore filiorum illius matrimonij, non recipit extensionem ratione, quæ pro hac parte allegatur fruor filij, quia iam ostensum est, & demeritur quoque latius infra, quod consuetudo extenditur ex identitate rationis, dictum etiam fuit, inducitur esse indistincte fauore filiorum, cum autem limitatur filijs eiusdem matrimonij, id est dicatur quod restrictio Bulgari, non potest conuenire nouerca, quia per eam dantur legatæ non solum alimenta, sed etiam preeminentia in domo, & cum facili sit discordia inter [18] nouercam, & prauignos, cum patet, 9. dulcissimi, si de leg. 3. facit verus ille.

Gaudet in officio fauore nouerca potestas, de quo apud Anchor. d. quæst. 1. nu. 14. non est presumendum, quod pater voluerit custodiam, & administrationem domus committere nouercæ, atque ita cessat ratio, quæ fuit in consuetudine considerata, respoodet Picus dicto 3. Titia, nu. 59. in fi. ver. ideo non videtur, quod hoc est loqui sine lege, sed hæc responsio nihil est, quia est obiectum prædictum careat lege, non tamen caret ratione naturalis. Aliiter ergo responderetur, quod est non videtur testator voluisse uxori demandare preeminentiam, & gubernium domus non tamen etiam videtur voluisse, quod filij nudum habentes proprietatem cognouerit sine fame perire, vel mendicare, & ubi sumus inter duos mala, semper eligendum est minus malum: minus autem malum est, quod nouerca habeat preeminentiam in domo quam usufructum integrum, nec tunc arstima de discordia inter nouercam, & prauignum, vt pro ea eundem dicamus patrem ad impietatem erga filios.

Vendicatur quoque septimo nostra conclusio locum sibi in filio legitimato, quia si fuit institutus hæres, usufructus uxori relicto restringitur [19] ad alimenta, vt probat in spec. Picus in d. 3. Titia, n. 65. q. 11. ubi inquit, hoc esse bñ clarum, iure legitimum facta sit per scriptum Principis, siue per subrogens matrimonium, mouetur principaliter, quia

statutum excludens feminas propter mafculos, locum habet etiam in mafculo legitimato, fecundum Bal. in l. eum quem, & l. cum accusamus. C. de fideic. & dum refert fe ad rationem citatus in precedenti questione per eum difputata de filio adoptiuo, allegat quod testator cenfetur magis diligere filium naturalem legitimatum, quam vxorem, quia ille fuccedat non vxori, l. i. C. vnde vir, & vxor, & fubdit quod in legitimo fubest eadem ratio, quæ in legitimo, & naturali, & confuetudo noftra ex identitate rationis folet extendi, vt per eum, eandem opinionem tenuit Gabriel. d. tit. de vfufructu. concluf. 2. nu. 24. Manrica d. tit. 33. & Causale. in tracta. de vfufructu. reli. nu. 33. vbi mouetur ex eo quod legitimati habentur pro legitimis, & allegat Dec. conf. 316. col. 2. & feq. vbi multa dicit, & Tiraq. in leg. li. vniquam, in ver. fufcepit liberos, n. 64. & feq.

Sed etiã prædicti non dicant, inuenio quod in terminis contrarium voluit Croc. in conf. 67. n. 10. quia statutum & confuetudo procedunt à parit. de quib. ff. de legib. at statutum loquens [30] de filio, non includit legitimatū, Butr. in c. tanta, & in c. per venerabilem, qui fil. sint legit. allegat etiam Caltr. Fulgos. Bened. de Phumb. Ro. & alios, qui volunt quod statutū excludens feminas propter [31] mafculos, nō habeat locū in legitimatis, reddatur ergo dubia opinio Pici, & aliorū, & fanē vbi filius effer legitimatus per fufceptionem matrimonium, res effer iure dubio, quia legitimatio per [32] fequens matrimonium effer fauorabiliffima, & imitatur naturam, quia originem ducit à matrimonio, Bar. in conf. 319. nu. 2. volu. 4. & taliter legitimatus admittitur ad feudum, Hottienf. Ioan. And. Butr. & alij in c. actor, qui fil. sint legit. Beluif. liero. Bald. Aluar. & alij in c. a. naturales, si de fufcept. controuertit inter dona. & agnat. & excludit fubftitutum, Felin. in capitulo. in prefentia, num. trigefimo nono, de probatio. la. in l. sed effer quæftionem, nu. 11. ff. de lib. & pofthum. & admittitur ad epifcopatum, fecundum glo. in c. introitus, in ver. coniugata, de electio. & ibi not. Butr. Abb. & alij, & communem inquit Dec. in c. 15. n. 10. h. & fequens matrimonium purgat præcedens maculam, fecundum glo. in d. c. tanta. fed in legitimato per refcriptū maior fubest difficultas: quia ficuti magna effer controuertia, an filius legitimatus includatur ftatuto excludente feminam propter mafculos, vt patet ex authoribus refatis à Pico, & Croto in locis fupra citatis, & multis citat Tiraq. in l. i. vniquam, in verfic. fufcepit liberos, num. 83. & nume. 98. C. de re. noc. donat. vbi dicit multo plures tenere quod legitimatus non excludat, ita dubium effer, an legitimatus includatur confuetudine: meo tamen iudicio verior effer opinio Pici, quia etiam quo ad legitimatum reftringitur legatum vfufructus relictum vxori, mouetur principaliter, quia confuetudo Bulgari iuducta effer fauore filiorum, ne fanfe pereant, vel mendicare cogantur, vt fapē dicit effer fupra, at quoad naturalem affectionē, & vbi agitur de alimentis filiorū, non potest inter legitimū [33] & naturalem cōfuitū difcrimē aliquod, vt per Paleot. in tract. de nuth. & fpur. c. 48. n. 3. & quāuis confuetudo licet iurata fuit effer interpretatur, tamen ex identitate rationis extenditur, vt dicit fupra, & quoad ipfum testatorem nulla effer differentia inter filij legitimū & legitimatū, idē legitimatus [34] confentiente testatore & excludit fubftitutum, Bar. in l. i. cognatis, colu. 2. ff. de reb. dub. vbi Socii. nume. 21. verici. tertio infero, Imola in l. ex facto, in princip. numero 14. ff. ad Trebell. Tiraq. in d. leg. li. vniquam, in ver. fufcepit liberos, numer.

vigefimo quinto, C. de tenoc. donat. Manrica de cō. ied. vltim. volunt. lib. 11. tit. 10. nu. 18. & quicquid quoad alios legitimatos quoad [35] patet legitimatum habetur pro legitimo, & filium verū, quib. mod. natu. effer, fuit in Auth. Tiraq. in d. ver. fufcepit liberos, nu. 54. in fin. propter ea confuetudo, quæ fundatur fuper affectionē, & voluntate testatoris debet procedere non minus in legitimato quā in legitimo, poftquam quoad affectionem paternam, non dif fert à legitimo, per quam rationem ita quog. tenet Simon d. dub. 10. nu. 54.

Oftauo loco ampliatur conclusio, vt procedat quoque in filio adoptiuo [36] fupra arrogato, qui fit inftitutus, quia eius fauore vfufructus vxori relictus reftringitur ad alimenta, vt per multa probat Picus in d. 5. Tiraq. nu. 61. quem fequitur Manrica d. tit. 7. num. 13. Causale. de vfufructu. mulier. reli. nu. 34. ver. Imō ego dico, idē Gabriel. d. concluf. 2. num. 31. Simon de Prex. d. dubit. 10. num. 54. ratio principalis effer, quia in filio adoptiuo ita militat confuetudo voluntatis testatoris, ficut in legitimo & naturali, propterea confuetudo ad illum extenditur, iuxta quod fcriptum in prefenti quæftione dictum effer. Item adoptiuo [37] fuccedunt parentibus, ficuti effer legitimū & naturalem, li. te parēs, C. de fuis & legit. l. pen. §. ii. quidem. C. de adoptione, & dicuntur filij Regis, [38] aut Imperatoris, aut fenatoris, l. fenatoris filij, & l. feq. ff. de fenat. & gaudet [39] filiorum priuilegio, cum adoptiuum. C. de decurio. lib. 10. & excludit afcendentes, [40] & vxorē, l. 1. §. liberi. ff. ad Tertul. & l. æquiffimū, in prin. ff. eod. tit. Acc. in §. fed ea omnia, col. 2. ver. quæro an talis, in ff. de hære. quæ ab inter. defer. Mathell. in tract. de fuccef. ab inter. col. 6. ver. item dubitatur, Bened. in c. Ratinus, ver. vxorem nomine Adelati, nu. 478. extra de testam. Item excludunt naturales, impediunt bona à filio publicanis euocant alimenta in fraude, petunt legitimam præteriti, tūpnt testam. efficiuntur fuis heredes, tuores legitimis, & alia multa habent filiorum priuilegio, de quibus apud Tiraq. in d. ver. fufcepit liberos, n. 10. & quāuis dicantur filij [41] fides, fecundum Bal. in l. i. de cōmiffu. ff. de cond. & demoff. & imaginarij, l. i. filio quē, in prin. ff. de lib. & pofth. Alex. in l. adoptiuum princip. ff. de in ius vocan. vbi dicit Socii. adoptiuum in nulla difpofitione includi, quæ loquatur de filiis, & dicuntur filij abulius, vt per Bal. in l. cum in cōf. extra de electio. & non funt proprii fuis heredes, fecundum Are. & laf. in l. Galus §. i. eius, col. 3. ff. de libet. & pofthum. & non poffunt ad immunitatem, quæ conceditur ob liberos, l. 2. §. adoptiu. ff. de vacatio. mun. & late persequitur Tiraq. d. ver. fufcepit liberos, nu. 2. & multis feq. tamen hoc effer verum, quando tractatur de præiudicio tertij, fed vbi effer quæftio de filio adoptiuo testatoris, de cuius difpofitione effer cōtentio, tūc adoptiuus venit appellatione filij, vt voluit Bart. in d. l. i. cognatis, col. 2. ff. de reb. dub. vbi ait quod filius adoptiuus, fup arrogatus ab ipfomet testatore venit fub difpofitione loquente de filio, licet fit fecus, quando effer arrogatus ab alio, quod voluit etiam Imola in l. fideicommissum, ff. de lib. & pofth. & dicit Socii. in d. l. i. cognatis, quod Bart. doctrina effer communis, fingularis, bene fignanda, & in practica præualeret, & fequitur Barb. & Georg. Natta, quos approbando citat Tiraq. in d. ver. fufcepit liberos, nu. 19. & feq. vbi dicit idē effer, quando fuisset adoptatus confentiente testatore, & prædictorum ratio effer, quia non effer credendum, quod difponendo voluerit testat.

testator eos eludere, quos sui iudicio elegit ad succellionem & certe filius non minus habet patris votum, quam habet vxor, propterea consuetudo erit in fauorem quoque talis filij adoptati, vel arrogati restringenda.

Extenditur nōd prædicta conclusio, vt procedat etiam, quando instituti sunt filij naturales, quia etiam tunc vñsfructus relicti [44] reducitur ad alimentum secundum consuetudinem Bulgari ita voluit in specie Aug. in d. tract. de testam. q. 46. in 3. col. dum loquendo de alia questione dicit, quod possunt esse filij eiusdem vel alterius matrimonij, vnus, vel alterius concubini, atque ita præsupponit quod consuetudo habeat locum etiam quando instituti sunt filij naturales, hanc partem tenet Picus in d. §. Titia, n. 67, vbi dicit esse de mente Imole, & Cuman & Floriani ibi, qui dicitur procedere consuetudine non modo in vxore, sed etiam in concubina, præsupponunt natos ex concubina posse institui, sed parcat multi Picus, hoc non esse verum: dum enim loquitur de concubini relicti vñsfructu, præsupponit legitimis & naturalibus filios esse institutos, nō autem naturales tantum, retinent enim semper primum thema sue questionis quod filij sint instituti, nec variant vñquam ad aliam filiorum speciem, & Picus sequitur simpliciter referendo Anton. Gabriel. d. conclusa. n. 15. Mantica d. tit. 7. n. 16, & Simon d. dubio. n. 54 & ratio est, quia consuetudo prædicta est fundata super consecrata testatoris affectione erga filios, & testator præsumitur ita diligere [43] naturales, sicut legitimos, l. ex facto §. si quis rogatus, l. i. ff. ad l. i. rebeil. licet enim naturales à iure non admittantur ad successionem regulariter, & à lege facti sint detestioris conditionis quam sui legitimi, inspecta tamen naturali affectione patris erga suam generationem non minus operatur naturalis inclinat erga naturales, quam erga legitimos, vt inquit Bald. in l. si te parens, C. de suis, & legit. ponit Picus d. §. Titia, n. 61, vbi subdit quod iura loquentia in legitimis locum habent etiam in naturalibus, si eadem sit ratio, parentes, ff. de in ius vocand. & naturalia iura [44] non possunt aboleri, l. iure sanguinis, ff. de reg. iur. Africa. Clem. de parent. l. c. §. n. 35.

Hæc autem conclusio bona procedit, quando testator nullus habet filios legitimos, & naturales, quia tunc [45] potest naturalis institutio in omnibus bonis, vt in Auth. licet, C. de natural. lib. secus quando haberet legitimos, quia tunc [46] solam vñiam relinquit, l. humanitatis, C. de natur. lib. §. nos igitur, in Auth. quib. mod. natur. eff. legit. & eo casu frustra est disceptare, si iudicium eorum restringat legatum vñsfructus, cum ea institutio sit nulla.

Restringitur item, vt procedat quando instituti naturales filius vñsfructus relinquitur eorum matri, & concubinae, & si testator habens vxorem legitimam alij relinqueret vñsfructum, certe non restringeretur ad alimenta, [47] quia sicuti stante vxore legitima naturalis in totum excluditur à successione, vt in d. Auth. licet, quæ tamen successio erat à iure delata, non exstiteret vxore, ita vxore existente naturalis debet perdere id beneficium, quod à consuetudine descendit, & sicuti impedit vxor ne naturalis consequatur proprietatem rerum paternarum, ita impedit ne consequatur vñsfructum, atque ita late sustinet Picus d. §. Titia, n. 67, ver. sed quantum ad potestatem nostram, sed hæc ratio non est potes, quia consuetudo Bulgari mouetur ex coniectura voluntate testatoris erga filios, & non regulariter secundum normam successione, atque illius ordinem, &

licet hæreditas non sit ita debita naturalibus, sicut legitimis inspecta legi dispositione, non tamen sequitur, quin patris affectio sit maior, vt in proposito considerat idem Picus, n. 71, ver. sed vbi vñsfructus esset fundata, propterea dici posset quod consuetudo quoque vxori relicti restringatur ad alimenta institutis filijs naturalibus, sed quia non inuenio expressè firmantem, relinquo cogitandum.

Res autem indubitata est, quando mater instituta naturalibus [48] filijs mariti relinqueret vñsfructum, quia tunc restringeretur ad alimenta, etiam si extarent legitimi, & naturales, vt expressè determinat Causa, in d. tract. de vñsfr. mul. relicto, n. 35 eiusmodi enim filij succedunt [49] matri sicut legitimi & naturales, §. penult. Institui de successio. cogn. §. nouissimè sciendum, l. iustit. ad Senatus, Orphica glo. in §. iam autem, in ver. naturales, Instit. de inoff. & testamentum matris arguit [18] de inoff. iustitia, l. si suspecta §. i. ff. de inoff. testem & succedat [50] iuxta cum legitimis, l. penult. in fi. vbi Bal. Corne. & Cagnol. Cad. Orphica. Paleot. de nob. & spor. c. 38. n. 6, sed hæc quoque patitur difficultatem, quia fundatur super sola successione legali, non autem super testatoris affectione, verum subdit, quia affectio matri par est erga naturale, & legitimum, ideo siue attendamus facultatem succedendi, siue affectionem matris, utroque casu sustinetur ductio.

Decidit ampl. Consuetudo Bulgari procedit in principe, qui filios multos in patrimonio relinquit vxorem omnium bonorum vñsfructuariam: Nam [52] etiam tunc vñsfructus restringitur ad alimenta, & præuenientiam, vt per Bal. in cons. 394. vol. 5, vbi tamen mouetur potius ex verbis testamenti, quam ex vi consuetudinis, eam sequitur Picus in d. §. Titia, n. 78. Caus. in cons. 32. in fine, Roland. in cons. 74. num. 3. vol. ... Anton. Gabriel. d. conclusa. n. 7, & Mantica d. lib. 9. tit. 7. num. 9 ratio prædictorum est secundum Picum, quia consuetudo succedit [53] loco legis l. de quibus, ff. de legibus, sicuti ergo principes vult ligari lege, l. digna vox, C. de legib. ita debet ligari consuetudine, l. 54. quæ loco legis succellit subrogatum enim sapit naturam eius, in cuius locum subrogatur, l. i. cum §. qui institutum, ff. si quis cautio. Item principes censetur disposuisse secundum formam consuetudinis, secundum Alexan. & alios in l. hæredes mei, cum tit. ff. ad Trebell. & consuetudo [55] interpretatur contractum, l. quod si noit, §. quia alidua, ff. de ad l. edicto, & vñimas voluntates, Bar. Bal. & alij in l. si non speciali, C. de testam. latè Gabriel. commun. opin. lib. 6. tit. de consuetud. concl. i. per totam. Tercio mouetur, quia in principe instituit omnes rationes, quæ procedunt in priuato, id est consecrata voluntas fauore filiorum, ideo cum nō minus principes quam alij diligant filios, & moueantur agantque naturalibus passionibus, idem in principe, quod in priuatis iudicandum est. Adde quod principes in dubio vti videtur iure communi, non speciali quando actus sustineri potest iure communi, secundum Castr. in l. hæc consili. iustitia, §. ex imperfecto, C. de testam. & est regulare, quod priuilegiatus [56] præsumitur in dubio vti non priuilegius, sed iure communi, Equanquam, vbi Alex. & alij loquuntur in principe, C. de testam. mult. l. Centurio, vbi Castr. & alij, ff. de vulg. & pupill. Alciat. in l. uacua per sumpt. reg. §. per sumpt. §. n. 1.

In ceteris tamen multa allegari possent, & primo quod consuetudo est tactus populi consensus, at sicuti subditi nō possunt sua lege superiorem ligare, [57] Bal. & Alex. in l. debitorum pactionibus, C. de pact. Bal. in

auth. sed non iure, col. 1. c. de fern. fugit. Cardin. consil. 1. Felyp. c. 1. col. 1. de consil. Rol. de lucro dot. q. 83 per totamita nec per consuetudinem, vi [58] per Roch. de Curt. in tract. de consuetud. sectio. 8. q. 9. nu. 51. Tiraq. qui loquitur in consuetudine disponente de iure retrahendi, in tracta. de veroque retract. §. glo. 13. nu. 38. sequitur Rol. d. quæst. 83. num. 8 & 9.

Sed responderi potest, verum esse hoc, nisi consuetudo fundata sit super ratione naturali, quia ea [59] ligatur. Bal. in c. primo, §. fin. qui scilicet. dare poss. Martin. Laud. in tract. de princip. notab. 305. Roch. d. n. 51. in §. licet enim princeps non ligetur lege legis, ligatur tamen lege rationis [60] Bal. in l. 1. de consil. princip. l. 1. in consil. 1. in dubio, vol. 1. D. Becinus in consil. 36. n. 8, secundo respondetur quod & si princeps non ligetur consuetudine subditorum, quando non vult, tamen si vult, potest consuetudine vi, & ea ligari [61] glo. in l. digna vox, ubi Castr. C. de legibus ubi quod princeps ligatur lege, vel statuto inferiorum, quando vult, & potest illis vi, Bald. in l. 1. q. ff. ad l. Falcid. Rolan. in tracta. de lucro dot. quæst. 84. nu. 8. & sequens facit, quod inquit Bal. in consil. 360. n. 4. volum. primo, ubi quod & si laici non possint sua lege clericos ligare, possunt [62] tamen favorabili et ad eorum favorem disponente, Lopus allegat 101. Gem. in cap. 6. de off. de leg. in 6. sequuntur Cardinal. Abba. & alij apud Dec. in c. ecclesie Sanctæ Mariæ, nu. 51. in fin. de consil. & dicit Bald. in causam venissent, numero sexto. ver. oppono dicitur, extra de eo qui mittitur in possessio. quod clericus non ligatur laicorum statutis, sed eis vi possunt tamquam privilegio, non tamquam lege, Alex. consil. 110. num. 11. volum. 1. sed & tertio respondeo quod, & si princeps non ligetur consuetudine, tamen in dubio censetur, secundum illam contrahere, & disponente: sic enim videmus in lege quod & si princeps illi non subiciatur, in dubio tamen videtur secundum illam dispositum, videmus supra ex Pico, in d. §. Titia, quib. addit potest Bal. in c. 1. §. si vassalus, de pace iuram. si man. ubi ait quod [63] rex donans filio in potestate nihil agit, quia lex eam donationem innovat & præsumitur contraxisse secundum legem nisi expresse sit vi regia potestate, sequitur Alex. in l. Cenhario. nu. 26. ver. pro hoc facit, ff. de vulg. & pup. Rolan. in consil. 86. 57. vol. 1. hæc tamen decisio, ut id obiter dicam, non videtur vera, quia ubi actus principis non potest ordinario iure fullinere, tunc præsumitur principem visum fuisse [64] plenitudine potestatis, Alex. in l. quomodo, ubi alij sequuntur, C. de milit. test. A. l. c. in tract. præsumpt. reg. 3. præsumpt. 34. n. 1. & præsumpt. 36. num. 9. salvari tamen potest, quando actus illi sustineretur inferret tertio [65] præiudicium, Fulgos. in leg. 3. §. si infirmum, ff. de eo quod certo loco. Alciat. d. præsumpt. 36. num. 10. in proposito igitur consuetudo Bulgari fundatur naturali ratione, & ea in dubio princeps vi videtur, & secundum illam disponente, ergo habet etiam locum in testamento principis. hæc opinio sustineri potest, quia procedit secundum mentem principis, quæ proclivior præsumi debet erga filios, quam erga uxores, alias forte non esset capienda ea coniectura, quia princeps in dubio censetur velle quod loquitur, & non præsumitur quod disposuerit, secundum consuetudinem, quæ est contraria voluntati suæ, & facis dicitur lucrari, cum eam implet.

Ampliatu videmus consuetudo prædicta in tantum procedere, quod filij induci non possint se liberare ab onere præstandi alimenta, dimittendo

matri integrum visum fructum, quando mater ipsa [66] magis eligit alimenta, quam visum fructum, ita voluit Salic. in auth. hoc locum, nu. 13. C. h. sectum, nup. mul. & licet loquatur sub diuisione, tamen est advertendum, quod consuetudo introducta est ex coniectura voluntate testatoris, atque illius affectione erga filios, videmus supra in principio ex Aret. in consil. 40. & aliis quæ ratione inspecta, Salic. inclinari in hanc partem, & cum ita intelligit, & sequitur Pico in d. §. Titia, num. 36. ver. tertio limita hæc conclusionem, Bertran. in consil. 159. in a. par. 1. volum. Gabriel. dict. conclus. 2. numer. 8. & ratio est, secundum Salicet. quia hæres non potest recedere a voluntate [67] testatoris, quomodo coniecturatur. l. & si intelligatur, & l. cum virum, cum ibi notatis, C. de fideicommissis ipse autem tenet quod procedat ex coniectura voluntatis, quia consuetus princeps sequi vestigia voluntatis testatoris, & idem est in consuetudine, quæ est altera lex, leg. de quib. ff. de legibus, addit Pico id, quod voluit Alber. in 2. par. statuto. quæst. 104. in fin. ubi statuto filiam excludente ab hæreditate stantib. [68] masculis, ita tamen, quod dotari debeat, non poterit masculus se liberare ab onere dotandi etiam si velit sororem admittente ad successorem bonorum, sequitur Campeg. in tracta. dot. part. 1. q. 8. addo ego meliorem rationem esse, quia cum testator uxori videtur legasse non visum fructum, sed alimenta, hæres non potest [69] aliud pro alio solvere immitto creditore, l. 2. §. mutui datio, ubi glo. allegat concordantes, ff. si cer. pet. & sicut uxori non datur petitio visus fructus, cum sola alimenta intelligantur relicta, ita non debet licere filio offerre visum fructum loco alimentorum, facit l. non debet, ff. de reg. iur. & forma relicti non debet claudicare, aut variare ex voluntate hæredis, & si dicatur quod consuetudo hoc introduxit in favorem filiorum, ergo filij debent posse [70] loco favori renunciare, l. si quis in conscribendo, C. de pact. respondeo, quod causa se interpretandi relictum fuit quidem filiorum favor: sed cum interpretatio iam est facta, debent filij acquiescere, & vel in totum stare voluntati testatoris, vel in totum ab ea discedere, & in substitutioni renunciare, & licet etiam filiorum sit causa interpretationis, tamen cessante favore non cessat interpretatio iam facta, & consummata, sicuti non cessat effectus consummatus cessante causa, l. fin. in princ. ff. unde li. cum alius apud Tiraq. in tracta. cessante causa limitat. 12. in princip.

Extenditur duodecimo nostra conclusio, ut procedat etiam in Iudæo [71] testante, qui uxorem reliquit visum fructum, & filios instituita determinat Pico in d. §. Titia, nu. 30. quem sequitur Gabriel. d. cond. 1. nu. 17. mouetur autem, quia Iudæi [72] dicuntur esse de populo, & de corpore ciuitatis, l. Christiani. C. de pagan. & dicit Bal. in l. 38. i. ff. de negot. gest. quod Iudæi continentur nomine popularium: statum autem locum habet [73] in Iudæo, ut per Anan. in c. Iudæi, l. secundo, col. fin. de Iudæi, ubi loquitur de statuto feminas excludente propter transcos, ergo in eo locum quoque habebit consuetudo, & quod statum liget Iudæum, utque illi non proficiat, voluit Felin. in d. c. Iudæi, col. 5. ver. ex quibus videtur posse inferri, Campeg. de statu, exclus. sum. q. 36. Laur. de Palat. in co. tract. col. autepen. & consensum aut prohibuit aliquid populo [74] vel iuraverit, censetur concessa, vel prohibitum Iudæi ibi habitantibus, Alex. in consil. 75. n. 9. vol. 1. Barbat. in consil. 15. num. 1. volum. 1. Cornel. in consil. 144. in fin. vol. 1. Iur. D. Becinus in consil. 84. per totum, ubi quod

In omnibus bonis, & tenetur post mortem restituere per fideicommissum hereditatem ei cui fuit post eius mortem relicta, mouetur quia heres institutus in re certa nullo dato coherede capite tota hereditatem, l. 1. §. si ex fundo. ff. de hered. insti. vxor autem non habet coheredem eodem tempore, quia frater fuit institutus post illius mortem, hoc cui placuit Ang. in leg. filius à patre, in ff. de lib. & posth. idē voluit Salic. in Lex. cum in fin. C. de here. insti. ubi aliquid statuitur fratri obliquitur, & ad fideicommissum trahitur, & Iason ibi, num. 6. ver. tertio principaliter, inquit esse de mente Bald. & Angel. post gloss. in l. 1. §. si pars hereditatis, & loquitur in terminis nostris, quod si sit quando vxor non instituitur in usufructu sed solum relinquatur usufructuaria, vt per eū, Caltr. in l. 1. §. si ex fundo. ff. de hered. insti. hanc quoque tenet Alex. in conf. 122. per totum, & conf. 162. col. 1. volum. 2. ubi loquitur etiam quod causa pia est instituta post mortem vxoris, & reuertit Caltr. reprobare Ang. loco predicto, Aretin. in §. heres institutus de hered. insti. Dec. in consil. 78. num. 1. col. 1. ver. scire dicitur & tertius, ubi admittit quando non datur coheres eodē tempore, & cōmōē dicit idē Dec. in l. certi iura, in ff. de milit. testam. Ruin. in conf. 36. num. 3. volum. 2. ubi post Alex. dicit non esse ab hac opinione discendum in iudicando & consulendo, & subdit quod in restitutione vxor poterit Trebellianicā sibi retinere, cū hoc sententiā transiit Natta in conf. 459. num. 1. & sequ. Ceph. in conf. 57. num. 9. & in consilij, Bero. in conf. 57. num. 1. volum. 2. ubi dicit cōmōē esse opinione, quando instituitur in usufructu, licet aliud sit quando relinquatur usufructus, quia secundo hoc casu dicitur legataria, & potest antequam heres adeat usufructum consequi, subdit tamē non transire sine difficultate, Menoch. in consil. 107. num. 6. m. 48. & m. 67. & Bello, consil. 7. num. 5. & in consilij, ubi allegando Zabaz. & Bertran, dicit hanc esse magis communem opinionem.

Sed non desicere quā contrarium tenuerint, quandoquidem Caltr. in conf. 460. volum. 2. tenet quod filius statim sit heres, sed et Caltr. ponit casus, tamen cōmōē illū quando usufructus vxori relinquatur institutionis titulo, & loquitur semper quando usufructus simpliciter relinquatur, Clarius autem hoc voluit Imola, Alex. & Aret. in l. filius à patre. ff. de lib. & posth. dum dicunt quod post mortē vxoris si heres adeat hereditatē retrahitur aditio, & vxor censetur retrō semper fuisse legataria, si verō nō adibat, cōfitebatur retrō vxor semper heres, arg. ita præsupponunt, q. interim vxor nō heres absoluit heres, & Aret. ibi addit potētē rationem, quia parē in re certa institutus nō potest occupare interim portionē eius, qui fuit sub conditione institutus, secundū gl. cōmōē approbatam in l. si pars hereditatis, pet. Bart. in l. plenē §. si coniunctim, ff. de leg. 2. Ang. Imola, & moder. in l. si quis ita scripserit, ff. de hered. insti. Picus, qui hanc quoque tenet in d. §. Titia, n. 102. ubi tamē subdit, quod tenendo primam vxor detraheret Trebellianicā, Ruin. in conf. 5. num. 1. & conf. 34. num. 1. eod. vol. ubi, n. 7. dicit quod et magis communis opinio, heredes post vxoris mortē instituti succedere heredi iure directo, non autē iure fideicommissi, quidquid aliquando tenuerit Alex. idē dicit in conf. 106. num. 1. eod. vol. quia cum datus sit heres viuens filius sub conditione, institutio ita in suspensō, & interim non est locus iuri accrescenti, & ad hoc multos allegat, cum hoc quoque transiit Picus in d. §. Titia, n. 190. & sequitur Didac. variat. resolut. lib. 2. cap. 2. num. 5. ubi dicit quod verba predicta intelligenda sunt secun-

dum subiectā materiā, & verisimile testatoris intentionē, & allegat sic tenuisse moder. Quidā Alex. in d. conf. 162. & hac magis cōmōē, magis verā, & magis equā dicit Bero. in conf. 8. num. 6. & seq. vol. 2. ubi dicit quod §. si ex fundo, intelligitur, quando nullus datus est coheres purē vel quando nō est spes q. heres adeat coheres purē, vel sub conditione adeat, alius autem scitur ex tempore, vel sub conditione adeat, filius autem scitur hanc etiā partē post Paris. Sorcinum. Bertran. Bene. & alios, probauit Causale in detract. de vult. multo. l. n. 69. ubi ait esse cōmōē, subdicit illa verba, post mortē, nō fuisse à testatore apposta ad restringendū seu limitandū institutionē, sed ad demonstrandū magis eamā testatoris voluntatē, quod relicti usufructu plenū habeat effectū, idē dicit, n. 21. & Soares, recept. sentent. in ver. vxor, n. 14. in quibus locis inferunt quod si heres præcederet vxori, transiret hereditas in filium.

Verū prior opinio est verior, & plures, & acgriores habet auctores, & sequitur Causale de vult. multo. l. n. 72. & licet multi allegentur pro secunda, si tamen diligenter videantur, non loquuntur quando usufructus est relicti titulo institutionis, sed quando titulo legati, & rationes, quæ pro hac vltima deducuntur, non videntur mihi subsistere, quia non dicitur datus heres viuens filius, quando datur solū post mortē vxoris, vniū est argumentum quod magis videtur virgere, quod scilicet heres in res 98. certa nō possit pendente conditione occupare partē hereditatis viuens filius, qui fuit sub conditione institutus, secundū gl. in d. l. si pars hereditatis, pet. quo argumento vult Aret. in d. l. filius à patre, & Picus refert d. §. Titia, n. 102. attamen & illud recte dissoluitur loquuntur cum gl. & Dal. qui ei sequuntur, quando ex die & ad tēpus, vel post tēpus fuit institutus, ratio diuersitatis est, quia ubi est sub conditione institutus, est spes quod adeat, & aditio subsequens retrahitur ad tempus mortis testatoris, quia conditione purificata retrahitur actus [99] ac si ab initio esset purus, l. §. si de vulg. & pup. l. 1. & de retrah. confang. §. 1. gl. n. 16. Crot. in conf. 49. n. 28. ubi dicit procedere ita in vltimis voluntatibus, quā in contractibus, cum infinitis similibus, ac ubi ex alia vel post tēpus est institutus, tunc nullum fit prejudicium heredi si institutus in re certa capiat ante diē totā hereditatē, & cessat ratio, quod subit spes aditum esse hereditatē heredi: Nā ea aditio, quæ speratur, nō potest trahi ad tēpus, quo superuinit vxor, quia pro eodē tempore nō fuit datus heres, & per hanc rationē tollitur fundamentum Imola, Aret. & Alex. in d. l. filius à patre, dum loquuntur de retractione aditionis, & satis est eodē modo ei argumentum, quo dicebatur, §. si ex fundo, non procedere quando subit spes quod heres adeat, quodocunque. facta erit aditio, nō poterit retrahi ad tēpus mortis vel duratē usufructus, & quamvis nemo respondet ad predicta, hoc modo nouiter millanens omnia obiecta contrarij partis.

Scire igitur veritate dicitur conclusionē inferri q. ubi filius fuit institutus post mortē vxoris, tunc vxor habebit plenū usufructum, cū sit proprietaria, vt suprà dixi, & nō erit tractanda de consensu Bulgarj, nec de restringendō relictiū ad alimentā, sed hoc casu [100] filius habebit solū usufructū legitimū, vti determinat expresse Caltr. in d. conf. 464. in fi. volum. 2. ubi fortius loquitur, quando usufructus filij vxori relicti nō institutus titulo, quod apud me dubiū est: sed quia nō pertinet ad propostū nostrū, nō curo persequar ita res est clara, licet Picus in d. §. Titia, n. 109. ver. vnde cōclude, dicat nō esse sine dubio, & ipse contrarij teneat: nā cum filius non sit interim heres, pēpēde est ac si non esset institutus, eamē nō nō possit

Infitit de usufr. Cor. in conf. 5 in fi. vol. 13. In conf. 18. n. 2. vol. 10. alibi apud D. Becum. in conf. 98. n. 6. & seq. & idem respondit potest. quod tunc infinitum facta simpliciter significat pleno iure, ut respectu usufructus, quoniam proprietatis, quod non in contrarium tenetur in testamento dispositio. ut quidam aliter relinquitur usufructus, cui tunc generali relicto fit inter pretatio, quod testator non voluerit heredem pleno iure sine cedere, sed quod usufructus alij legauit, Picus d. Titia. n. 83. D. Becus d. conf. 98. n. 3. post Calstr. c. 15. d. n. 2. propterea hic heres non occurrit c. legatario, & c. de iur. disputatum, extra praedipponunt habiles ut iuris vulgaris. Verum si relicto vbi usufructus alius in finem pleno iure cessat coniectura maxime voluntaria, quae sumebatur ex generali usufructus relicto, ut illa verba, pleno iure, intelligantur appozita superfluis, & sine effect. tu operari, apparet igitur argumentum Ripae non subfistere, & primam opinionem sustineri, quam tamen limitat Duran, loco predicto, vbi videtur potest, & de illius limitationis veritate non discutit, quia non pertinet ad materiam nostram, sed non trahit line difficultate. in proposito autem, quidam heres occurrit cum legatario [us] in usufructu, videtur potest. D. Becus d. conf. 98. per totum. Mant. d. d. 4. n. 6. n. 17. Duplici etiam modo sublimitatur haec principalis limitatio, vbi habetur per Manicm. d. lib. 9. tit. 6. n. 20. & seq. sed non prosequor, quia vbi diximus non alii propositi amplecti vniuersi irati, & alia esse limitationem ponit Picus d. n. 83. ver. tertio limitatur. Secundo sublimitatur principalis nostra limitatio, ut non procedat, quando usufructus uxori relictus est non in testamento, sed in codicillis, quia legatum factum in codicillis minuire videtur illam generale institutionem. [n. 6] quia tunc facta in testamento, sed non in totis, & quid in testamento non relinquatur usufructus, videtur heres pleno iure infinitum, ergo diuidit usufructum cum legatario perita, ac si expressis foret institutus pleno iure, ita declarat Picus, d. 1. Titian. 83. ver. secundo videtur posse limitari, quod obstat admodum loquar, voluit tamen dicere, quod institutio in testamento videtur facta pleno iure, quodam nulla in eo est legatum usufructus. proinde licet eorum legatum in codicillis, tamen si institutio tamen pleno iure facta, operatur diuisionem per concursum, quod dici non potest quid legum esse facta in eodem testamento, quia nec de iur. in finem non censetur facta pleno iure, sequitur Gabriel. d. concla. 3. n. 42. Picus tamen allegat Calstr. & Alex. qui tamen meo iudicio nihil dicunt ad propositum, sed loquuntur in alia longe differente. quare Hiero. Gabriel. in conf. 101. n. 4. & seq. tenet, quod vxor in legato habet usufructum etiam quando in relictus est in codicillis separatis a testamento, quia codicilli intelliguntur pars testamenti, per. ff. quemadmodum. test. apud idem scripta in codicillis penitus habentur, ac si in testamento scripta essent. l. 1. §. 1. de iure codicill. candelero cetera Picus opinione fecit esse Mant. d. lib. 9. tit. 6. n. 18. per rationes predictas, & nouissime etiam D. Becus d. conf. 98. n. 2. verba hic proprie, & ver. non obstat quod scribit, vbi subit, quod Calstr. & Alex. non prohibet occupationem Picus, quod responso Pici ad vitium argumentum non est solida. addo quod vbi etiam institutio in testamento effect facta pleno iure expressis tamen relicto usufructus factum in codicillis, sustineri debet integrum, & sine diminutione, quicquid Alex. tenuerit conf. 56. vol. 3. quia codicilli veniunt ad retrahendum, & limitanda dispositio in testamento, posteriori in 7. derogat primis, pacta nouissima, C. de pactis, vbi Declare, & legando testator in codicil-

Ita, videtur recedere à generali illa institutione, de qua in testamento, & ita relict plurimum, an in eadē dispositione continetur institutio & legatū, vel in duabus: quia vbi eadē est scriptura, non praesumitur correctio, fed vna pars declarat alia, verū quod non dixerit, tunc vna derogat alij, & dicitur quod non possunt cōsiderari tamquā duae dispositiones, ex quo scripta in codicillis videtur scripta in testamento, resp. gl. 18. ff. p. de fidei com. vbi abitur d. l. s. ff. de iur. eod. vbi re. vixit verbo, habetur, quod importat [in] fideicommissionis appellatione, vbi gl. ff. de ver. sig. Bar. in l. 1. maritus, s. ff. de adulterio. et ibi alii dicit, [110] pinde, iure ciuili, ff. de cond. & dem. in iure ciuili, ff. de iur. fed. in testamētis accipere debemus sensū [111] rerū & naturalē, non fictiū, inquit Bal. in cōf. 377. n. 8. vol. 1. & non antedictū fictiū, cui agimus de interpretanda testatoris voluntate. Cephalus in cōf. 81. n. 7. cōf. 149. Mantica de conect. vit. vol. 1. lib. 3. tit. 4. n. 15. in proposito igitur, licet testamētum & codicilli habeantur pro vna dispositione, quoad iuris fictionē, veritate tamen inspecta dicuntur duae, & attendamus testatoris voluntatem, vna venit ad moderandum alteram, & per hoc mihi non placet ratio Hiero. Gabriel. Mantica, & Becjijscit placet decisio per alia rationē, quā supra posui. ergo erit conclusio, q. mulier habet integrum vnumfructu eadem quando ei relinquuntur in codicillis seorsum à testamento.

Subministravit quoque dicta confuctio, vi minime vendicet locū quādo dicit testator, quod vxor fit com-
muni bonori vsumfructuaria, & quod habet victus, &
vestitus, & alimentā, quia tunc vxor infinitis extraneis
consequitur solū alimentū [11] & verbi, vsumfructu,
improprieque ut tacita volūntate testatoris, quod colligi-
tur ex verbis adiectis, & nō est presumendum, quod
testator voluerit heredes graue duplici onere, vsum-
fructus scilicet & alimentorum, l. Titia, §. qui inuoluntate
de leg. 2. ita determinat Picus d. l. Titia, §. qui inuoluntate
136. sequitur Gabriel d. concl. 3. in q. 4. Manica lib. 9. c.
7. n. 24. Simon dubitatur. 10. c. 72. in fi. & Picus reprehē-
dit Baldū qui tenuit, qd vxor eo casu consequatur v-
sumfructum, & alimentā, & quod vnde debentur pro-
prietates pro praestandis alimentis, & quod vxor in
causa in bonis habet vsumfructum.

Mhi quoniam non placet opinio Baldi, duplex legatū videtur relictū, quia in dubio interpretatio fit, per quā testator celsator minus gravare heredē, qui fieri potest, quia magis i) prae sumitur diligere heredem, quam legatariū, i. Titul. vñ de familiis, si rem tuā fide leg. l. i. quia cibus nati, qui in vita, et i. numis, ff. leg. l. Stichus, in f. fide de viult. lega. et testator non prae sumitur gravare heredē, ii) duplici prestatione, etiā si cōcurrit error sanguinis, et legationis, i. huiusmodi §. cū patre, vbi i. l. non. 7. ff. de leg. l. i. in prin. et §. si et i. pen. ff. de eor. praeleg. Mani de cōiect. vñ, volūto lib. c. i. non. 28. dōtuerunt, quia si alimētorū prestatio fieri deberet ex vōtione prae ditionū, vbi Baldiciū vtiq. vñ legatū veniret ad destructionē alterius: legatū alimētorū legatū videtur annuū, vt dicitur loco cit. i) i) mōdo fructū, p. f. f. d. i. liberto, §. i. ff. de annuis leg. l. apud Iulianū, §. heres, ff. de leg. i. et cōsequenter cōsiderat cū legato viultū, sed nec placet opinio Picij, cēssat relictū alimēta, quoniam exilimio §. vñ vñ videtur cōsequatur, postquā de eo fit expressū mēto in testamētum clarū, non est loc. cōsiderat, L. cōtinuus, in f. f. de ver. obl. et ca. verba faciētia mētiōe de viult. legatū, et alimētiū, non sunt talia §. post. res trahere verba ex presb. immediate p. cedentia, et minus o. f. d. i. verborū p. p. r. et si dicamus relictū fuisse viultū fructū, quoniam si velimus fide alimēta

huisse legata, quia alimentum facilius comprehenduntur sub usufructu, quam usufructus sub alimentis, & accedendo ad magis specialia contra Baldi & Picum, videtur mihi clara decisio Alex. in consil. 24. per totum præcipue numm. volum. 1. vbi si testator legavit uxori usufructum, habendo [26] toto tempore vite sue victum & vestitum expensis hereditariis, concludit quod ea verba non restringunt legatum usufructus, & posita sunt ad ampliandum, & videtur usufructus secundum hoc relictus ad effectum, ut possit victum & vestitum, seu alimenta percipere. eum refert & sequitur Parisius in consil. 97. num. 23. volum. 2. & tenet supra hæc eadē parte, in principia variis, in fine. & iterum in terminis hoc voluit Baldi in consil. 209. volum. tertio. vbi si relictus sine [27] alimentis alicui cum usufructu, vult quod habeat usufructum, veli verum quod loquitur, quod usufructus relinquatur, quod possit percipere etiam se alimentando, & ita quod verba augmentati sunt, potius sed alie rationes consensum casui nostro. Adde quod vbi in diversis dispositionibus relinquatur primo alimentum, postea usufructus, tunc volent Doctores, quod legatum alimentorum comprehendatur cum legato usufructus, & habent Doctores supra hæc legata pro incompatibilibus, ut dixi paulo inferius minus. Vtrumque legati præstantur etiam, quando in eadem dispositione, imo in eadē [28] oratione posita sunt, Manciat tamen d. tit. 7. num. 5. verum de hoc, videntur tenere, quod vbi in eadē oratione relinquatur usufructus & alimenta, nec sola veniat alimenta, quod meo iudicio saltem est per prædicta: sed pro opinione Picci est decisio Ang. in consil. 338. num. 7. & cum allegat Manciat loco prædicto, dicit quod Ang. decisio non obstat, quia loquitur quando usufructus relinquatur ad alimentum, tunc enim legatum restringitur per causam finalem adiectam, scilicet quando alimenta non relinquuntur per modum cause, ut deduxi supra in hac parte, in qua sine de fundo qd alimenta relicta.

Alias declarationes ad principia nostra nostram limitationem ponit Gabriel d. conclus. 3. vbi tractas quid usufructus relictus uxori infirmo extraneo restringatur ad alimenta.

Secundo principaliter limitatur conclusio nostra, ne procedat quid testator primum in testamento legavit alimenta seu victum, & vestitum, deinde in codicillis uxori reliquit usufructum, quia hoc casu usufructus non restringitur [29] ad alimenta, iuxta determinationem Castri, in consil. 119. prin. vol. 1. vbi movetur, quia relictus usufructus factus in codicillis, venit ad ampliandum legatum alimentorum factum in testamento: sed, quia frustratorius esset legatum usufructus, si restringeretur ad alimenta, quod tamen esse non debet, & quando, in principia leg. 1. & respondet ad consuetudinem Bulgari, quod non procedit, quando obstat voluntas testatoris esse in contrarium, Alex. in consil. 56. per totum, vol. 3. vbi fortius dicit hoc procedere etiam quando in testamento in iuramento facta iuxta pleno iure, quia tunc vxor habet usufructum, licet dividat cum herede, de quo tamen articulo dixi supra in secunda principali limitatione. idem Alexand. in consilio 224. numero decimotercio, volumine sexto, vbi fortius loquitur, quando in eodem testamento, & eadem continuata oratione testator reliquit usufructum & alimenta: movetur eadem ratione euitantæ superfluitatis, & quia consuetudo iuris communis correctoria non extenditur ad alium casum, & subdit quod vxor eligit, quod velit legatum. hanc quoque partem amplectitur Picus in d. 6. Titia numero trigesimo quinto, vbi ampliat etiam quando in testamento relinqueret uxorem dominam, & mat-

fariam & usufructuariam, & in testamento tandem constitueret per eadem verba usufructuariam quia hoc quoque casu militat ratio euitantæ superfluitatis. huc etiam voluit Corneus in consil. 5. column. 2. verum quod & clare demonstratur, sub lit. d. volumine primo, vbi loquitur quando in eodem testamento, sed in oratione separata relictus fuerunt alimenta, & usufructus, & in verum itaque in casu, dicit idem esse quando in una oratione relinquatur, domina, & matrona, & in alia usufructuaria. Corneus tamen non meminit de Castri & Alexand. adducit malos coniecturas Cravet in consil. 32. numero secundo, vbi dicit quod hoc casu apparet de expressa testatoris voluntate, Decius in consil. 418. numero secundo, dum refert consilium Calensis, Riminalensis, in consil. 456. numero duodecimo. Bero in consil. 34. numero quinto, & sequens volumine secundo, vbi dicit id minus magis procedere, quando in codicillis testator dicit velle addere primo legato, & subdit quod consuetudo non debet extendi de casu ad casum, tanquam exorbitans. eandem probant opinionem Jacob. Nouel in suis conclusionibus, reg. 244. limit. 1. Apion. Gabriel d. conclus. num. 42. vbi post Corneum in d. consil. 5. dicit idem esse, quid testator relinqueret usufructum uxori in aliis bonis, Causa in tract. de usufructu, mulier. relin. 51. vers. decimo finis, Manciat de coniect. vitimar. volum. lib. 9. tit. 7. numer. 25. in fine, vbi in terminis, de quibus per Castri in d. consil. 218. tenet uxorem habere integrum usufructum, sed quando in eadem dispositione uxori relinquuntur alimenta, & usufructus, distinguit an fiat verumque legatum in eadem oratione, vel in diversa, ut scilicet in primo casu consequatur sola alimenta, secundo vero eligat vxor, verum velit ex dictis legatis hanc quæque partem sequens el. Benitenius in decr. Rom. Bononiens. 98. nu. 1. ver. prima iuxta coniecturam, Simon de Prædictis lib. 4. dubitatio. nu. 71. vbi tamen vult, quod vxor consequi possit verumque legatum, secundum decisionem Baldi de qua tractavi supra.

Hæc conclusio optimè procedit, quando in testamento relinquuntur alimenta, & in codicillis legatum usufructus, in quibus terminis loquitur decisio Castri & aliorum, qui primum eam tenuerunt vel in eadem dispositione sit verumque legatum, plura tamen distinguendi sunt. aut enim in separata oratione, & separatim capitulis continentur ea relicta, & tunc aut primo relinquuntur alimenta, vel victus, & vestitus, & postea relinquuntur usufructus, & tunc existimo, quod vxor habeat integrum usufructum, nec poterit consequi alimenta, quia relictum usufructus venit ampliativè ad alimenta, & esset superfluum, si non extenderet præcedens legatum alimentorum, & legatum alimentorum comprehendit cum legato usufructus, ut verò præcedit legatum usufructus, & subsequitur legatum alimentorum, & tunc sola alimenta debentur, quia per speciale [30] legatum censetur derogatum generali, in toto iure. & de regul. iur. vbi Dec. & Cagnol. Tiracquel. de legib. conuub. gloss. 7. num. 125. & procedit in omni dispositione, secundum Bero in consil. 57. nu. 10. vol. 3. Nata in consil. 7. num. 5. Doct. in l. 1. §. hoc autem edictum, vbi Ruin. n. 75. & Horman. n. 25. & in omni casu legatum alimentorum videtur declarare quod continetur in legato usufructus, ut dixi paulo post: & capitula dicuntur separata [31] quando vniquodque continet prædictam orationem, & vnum non dependet ab altero, nec respiciit alteri, ut declarat Pet. Cynus, Alex. & alij d. d. in litem proponas. C. de pact. Abb. & Felin. in c. perennis, il secundo, de iur. iuram. cum aliis apud D. Ben-

cium

cum in consil. 45. num. 3. aut verò in eadem oratione sit verumque legatum alimentorum, & usufructus, & tunc plurimum operatur forma verborum, eoque maxime attendenda est, quia eorum conceptio variat iuxta determinationem: generaliter autem dicitur, quod si primum statimatio de alimentis, & postea de usufructu, tunc plenus usufructus intelligatur relictus: ubi vero e contra, tunc sola debeantur alimentum.

Quod verò dictum est de usufructu relicto in codicillis, non procedit in casu conarario, quando in testamento legatum usufructum, & in codicillis alimentum, nam hoc casu [134] alimentorum legatum restringit præcedens usufructus relictum, ita declarat Picus d. 5. Titia, num. 26. verificat ubi à principio, ubi dicit quod vltimum legatum venit ad declarationem præcedentis: obstat tamen videtur, quia legatum alimentorum non continetur sub usufructu legato, sed non se attingunt utroque genus, & species, ideo non subsistit reg. ut quod generi per speciem derogetur, sed respondet, quod ex usufructu facti dicitur proutum pro alimentis, ideo cum pro alimentis relinquatur videtur recedere à superiore legato amplius, atque ita alimenta videntur contineri sub legato usufructus.

Tertio principaliter declarat præcedens conclusio, quando non omnium bonorum usufructus est [135] relictus, sed quorundam prædiorum tantum, vel certorum bonorum, ita post Odofred. conclusit Bar. in d. l. Titia testamentum. 6. Titia cum haberet, 8. vel secundum adiecto, si legat. 2. ubi dicit quod iusto casu cessat consuetudo, & vix statibus filius habet integrum usufructum, sequitur Picus ibi num. 37. verificat quare limitat. ubi dicit id procedere, quia cessatur consuetudo, ne filij cogantur mendicare, vel iam perire, & dubius an hoc procedat, quando usufructus est in codicillis relictus, sed cessat de hinc statibus prædictis. Socin. consilio. columna. 2. volum. 2. Decia in consil. 643. n. 1. ubi dicit, quod usufructus certorum prædiorum non potest restringi ad alimenta, & infert ad casum, quando si non poterit vxor morari cum filiis relinquat certorum prædiorum usufructum, & de hoc est tex. in l. 5. si usufructus, ff. ad leg. Falc. quem ad hoc allegat Bar. in auth. hoc locum, num. 8. ver. si autem maritus. C. si secundum p. nudi. ubi tenet quod relicto certe rei usufructu vxor illum habet indistincte, siue filij exte, siue non, & idem ibi tenet Albani in 3. colum. circa medium, ubi tamen limitat, quando in eo fundo includeretur etiam legitima filij, quia tunc restringitur legatum, ne ad legitimam extendatur. Duran. de arte testat. tit. 6. de legat. cum. 49. in fin. ubi allegat Bald. in consilio. vol. 3. qui tamen de hoc nihil dicit. Causa de usufructu, ff. relictum. 4. ubi allegat Par. in consil. 97. num. 15. vol. 1. qui testatur de communi, & infert ad casum, quando relictus est usufructus bonorum vltimæ ad quantitatem auctororum ducentorum, & ita quando ad certum fundum non restringitur usufructus, sed detrahendus venit de fructibus totius hereditatis, cum ei sententia transit deo. Reg. Bonon. 98. num. 2. ver. secunda datur coniectura. Rui. in consil. 4. num. 4. volum. 3. & col. ver. non obstat etiam. Gobri. d. consilio. 4. cum. 30. & videtur admittit Decia in consil. 526. num. 7. ver. non obstat, quod in isto. Adde quod usufructus certorum prædiorum non admittit eam declarationem, quod restringatur ad alimenta, quia magis violatur verborum proprietas, quam ubi omnium bonorum usufructus relinquatur.

Et procedit sine dubio, quando certarum rerum usufructus est relictus, quod si quocumque designata, puta [134] relictus usufructus tertius, vel quare partis bonorum, & hoc casu Bertran. in consil. 57. num. 2. in 2. parte, vol. tenet plenum deberi usufructum, quia cessat consuetudinis ratio considerata ab Aret. in consil. 40. & desumpta à 3. prolihemus, in prin. in Auth. de trien. & semel quia scilicet pater, quantum in se est impiissimum, & crudelis foret in filiis, & ubi partem tantum usufructus relinquit, superest quantum sufficit pro alimentis filiorum, ne eugantur medicare, vel fame perire, sequitur Gabriel. d. consil. 2. n. 3. Mantica d. tit. 7. num. 31. est verum quod Bertran. in loco prædicto mouet etiam ex alia adiectione, non autem sola ratione prædicta, & in contrarium facit, quia eadem est ratio partis, quoad partem, [135] quæ est totius quoad totum, & quæ de tota, si de rei vdi. & aliud est quod aliqui relinquantur certis fundis aliud vero, quod per quocumque hereditas relinquatur, ut probatur in l. quodam. C. de hered. inst. ubi dicitur, quod institutus in quota habetur pro vniuersali herede, si nullus alius heres vniuersalis sit scriptus, licet extet heres [136] certarum rerum, & ibi hoc notat Sali. Alex. & la. nu. 2. incola in repell. 6. si ex fundo, si de hered. institutus, tunc tamen priuam opinionem, quia argumentum de toto ad partem, [137] non procedit, quando subest diuersa ratio. Cysahic. & alij in l. cum notissim. 5. in h. C. de prescript. 30. vel 40. annos. Tiraq. de retract. consil. 5. gl. 7. nu. 45. Euer. quia alio casu loco 80. col. 2. ver. ne tamen erret, & quamuis dispositio facta per quotam, non dicitur rei certa, tamen id non efficit quominus legatum inrelligatur secundum suam proprietatem, & ne ratione, quod certe rei usufructu contineat, sed quia cessat ratio, quod maluit in usufructu omnium bonorum, & cessare ratione, cessat dispositio.

Dubium est etiam, si procedat superscripta decisio, quando relinquatur usufructus omnium bonorum mobilium, & immobiliarum, nam hoc casu certum est non includi omnium bonorum usufructum, quia non veniunt iura [138] & actiones, la. dno Pio. 5. in venditione. ff. de re iudic. l. quam Taberonis. 5. in peculio. ff. de pecul. Bartol. in l. potest. ff. de auctor. tutor. Alexan. d. 5. in venditione, in primo notat Pinell. in rubri. C. de bon. matrem. par. 1. num. 2. 4. & num. 25. ver. hinc inferat. la. in l. stipulatio hoc modo concepta, num. 21. ff. de verb. oblig. & talis dicitur institutus [139] in re certa, ut per Tiraq. in tract. de mort. suis. in 2. par. declarat. 4. num. 2. & probatur in Lex pat. 6. la. grande. ff. de hered. inst. ubi certarum, ff. de testam. mult. ideo Socin. in consil. 210. colum. 2. ver. si, sed in contrarium me mouet, volu. 2. dicit, quod hoc casu mulier habebit [140] integrum usufructum, & mouetur ea multis, sed præcipue, quia certarum rerum usufructus dicitur relictus. Contrarium tamen, quod immo hoc casu sola debeantur alimenta, volu. Ruin. in consil. 41. num. 9. ver. non obstat etiam, dum dicitur, vol. 3. rationem allegat, quia non est verisimile quod testator voluerit in totum usufructu vxoræ propriæ prætere filijs, & hæc ratio æque militat in usufructu bonorum mobilium, & immobiliarum, sicut in usufructu omnium bonorum, quia à communiter accidentibus totum patrimonium, vel maior pars solent consistere in bonis mobilibus, vel in immobilibus. Mouetur etiam, quia dispositio, quæ fit de maior [141] parte bonorum æquiparatur ei, quæ fit de omnibus bonis. Ange. in l. omnes. 6. Lucius. ff. de his, quæ in fraud. cred. & in l. 2. C. de repud. hered. Et quamuis dicatur vniuersale legatum, sed certarum rerum, ta-

men non est in hoc vis, sed in eo, an certe res ad v-
tentium relicta absorbeat totam hereditatem, vel
maiorem partem, immo subdit quod etiam legatum
vfructus omnium bonorum non est vniuersale,
[142] quia legatarius non tenetur ad res alienum, nec
ad solutionem legatorum, sequitur Berran. in consi.
92. col. 3. ver. secundum quod videtur ob stare, volu. 3.
in l. par. Gabriel. d. concordia. num. 32. hęc secunda pars
opinione procedit, quando constat quod iura, & actiones
continent modicam partem patrimonij ac si ma-
gna pars patrimonij constaret ex dictis iuribus, vt se-
pe contingit, procederet prima opinio, quia quę di-
cuntur de omnibus bonis, procedunt etiam in parte
maiori, immo etiam in re particulari, sic capit [143]
totum patrimonium, vel maiorem partem vt est tex.
in l. non in debitoris. §. si filio. ff. de lega. 2. vbi insert
Barr. quod frans pręsumitur ex alienatione aliquid
rei particularis, in qua consistat totum patrimonium,
vel maior, perinde ac si omnia bona essent alienata.
Bal. in l. 4. q. in. §. si filio. ff. de dona. & hanc con-
clusionem confirmat multis Tiraq. in l. si vnquam, in
ver. omnia vel partem aliquam, num. 4. C. de reuoc.
don. & non reiet quod a legato vfructus nihil ex-
cludatur, vel quid modicum, quia parum & [144] ni-
hil acquiparatur. Bal. in auth. pręterea. C. vnde vir &
uxor. concordantes citat Tiraquel. in tract. de iudic.
in rebus exig. l. ten. in prin. ver. octauo, & nono. vbi
insert, quod vxor dotata parua dote, succedat in qua-
ta bonorum mariti, sicut indotata, & quando iura &
actiones minimam faciunt patrimonij partem, tunc
militat eadem ratio in vfructu certe rei, quę in ge-
nerali relicto vfructus omnium bonorum, atque
ita contrarias conciliat sententias Berran. in d. consi.
94. colum. 3. qui sequitur Socin. quando iura & actiones
sunt magni valoris, ex quo tunc cessat ratio, quę
mouit Bulgarum, & ex hoc inferat limitatio ad id
quod supra dictum est de vfructu certe [145]
rei, vel certarum reru, vt non procedat, quando certe
ille res absorbeat maiorem partem patrimonij, atq;
ita ex fructibus residua pars filij non possent viuere.
Quod autem dicit R. in vfructum omnium bo-
norum non efficere legatum vniuersale, est falsum in-
telligendum (seruandum subiectam materiam, quia si res
dicitur vfructuaria obligata ad solutionem res aliene,
& legatarum, quando pro eorum solutione dimi-
nuimus vfructus per venditionem bonoru, l. vfructus.
ff. ad l. falc. vbi Imol. Calstr. & Alex. dicunt, qd
pro solutione [146] venduntur bona, & ita heredi
minuitur proprietates, & legatario vfructus. Picius,
qui alios citat in d. §. Titia. n. 13. & seq. Duran. de arre.
testam. titu. 6. caute. 42. n. 6. Dida. variz. resolut. lib. 2.
cap. 1. per totum, late multos allegat. Rolan. cons. 8.
num. 1. vsque ad 20. volum. 2. vbi num. 20. & seq. ponit
quid dicatur in legatis, an sint ab herede soluenda,
vel ab vfructuario, vera igitur ratio est, quia mili-
tat eadem ratio, quę in legato vfructus omnium
bonorum.

Quarto principaliter limitatur conclusio princi-
palis, vt non habeat locum, quando effect institutus fi-
lius pro parte, & pro alia parte extraneus, quia vxor
[147] in portione extraneæ habebit vfructum in-
tegrum, & quoad partem filij importabit aliena, ita
determinat Bart. in d. Titia testamento. §. Titia. n. 9.
verfi. quero pone, quod testator. ff. de leg. 2. mouetur
ex l. si ita scriptum, in prin. ff. de manum. testam. l. si
fin. exercit. & idem voluit Bartol. in l. si ita scriptu.
Imola, Curran. & Florian. in d. §. Titia, vbi etiam A-
lexand. ad Bart. in leg. 2. addit, sequitur Picius numer.
33. vbi quod opinio Bartol. est tenenda quia propter

extraneum non debet filius perdere priuilegium.
Bald. in consi. 114. volum. 3. Ange. in auth. hoc locum,
num. 2. ver. & ex hoc concludit. C. si mulier secundo
nupsit. Angel. in tracta. de testam. in ver. licet reli-
quit dictam eius vxorem, col. 1. hanc quoque partem
tenuerunt Ancharan. Roma. Corn. Socin. & Ruln-
quos citat & sequitur Anton. Gabriel. commu. opin.
lib. 3. titu. de vfructu consens. §. num. 5. in 4. ampliat,
vbi dicit communem esse opinionem, hanc etiam in-
quit veniorem Rol. in consi. 74. n. 6. vol. 1. Mantica d.
tit. 7. n. 17. & de communi testatur Ias. in l. contra ta-
bular. n. 5. ff. de vol. & pupilla. Casale. in tract. de v-
fructu. mulie. reli. nu. 42. ver. quinto limita. & hanc o-
pinionem dicit communem, & tenendam Simon d.
lib. 4. dubit. 10. n. 53. & ratio est, quia filius non debet
propter extraneum adiunctum damnum pati, argu-
mento. L. non debet alteri. ff. de reg. iur. Adde quod ea-
dem est ratio partis [148] quoad partes, quę est totius
quoad totum, quę de tota est ff. de rei vendic. & ibi no-
tant gl. & Bar. idē probatur in l. si singentium. §. adeo,
& ibi Ias. ff. de pact. Euerar. loco 80. colu. 2. ver. quod
vt euidentius, sed cum filius insoludum heres in-
stituitur, tunc legatum vfructus restringitur ad ali-
menta, ergo eodem modo restringi debet, quando
filius instituitur in parte tantum.

Hęc tamen Bartoli sententia non placuit Sali. in di.
auth. hoc locum, num. 7. ver. quę iuxta predicta, vbi
mouetur duabus potissimum rationibus. Prima est,
quia cum idem vniuer sit relicto, non debet diuer-
si iure censi, vt quoad filium alimenta videantur
relicta, quo verò ad extraneum vfructus, L. si qui
xdes, in princip. ff. de vfcapio. Secunda est, quia v-
fructus respectu denunciacionis, & forme dicitur
indiuiduus, ergo pro parte extraneæ, restringi debet
ad alimenta, sicut pro parte filij, quia adiunctus [149]
gaudet priuilegio coniuncti, quando agimus de re
inseparabili, vel indiuidua, l. precipimus. §. eod. iure.
C. de appella. & ibi late apost. ad Bartol. Barbat. in
in consi. 36. num. 8. volum. 2. Ias. lat. l. si emancipati,
nome. 3. C. de collatio. Dec. in cacepra, num. 3. de ap-
pella. & in l. formaz. num. 7. ff. de regul. iur. Marili.
in singul. 80. & per rationem primo loco recitatam
eandem opinionem ante Salic. tenuit Pract. Papien.
in form. libel. quo mil. agit ad dot. & vfructum ver.
donec vitam, n. 7. ver. sed quid dices. Roin. in col. 34.
colum. pen. ver. non obstat etiam, dum in cotrarium
volu. 4. vbi dicit quod Bart. in d. §. Titia, male loquitur,
quia etsi capitulum de vfructu disponere sit in-
diuiduum vfructus, tamen qui in capitulo continetur
est diuiduus, prima tamen opinio sicuti plures
habet authores, ita verior, & non obstat regula L. si
qui xdes, quia non procedit quando diuersa [150] est
ratio, vt respondet Picius d. §. Titia, n. 38. sed respon-
deri etiam potest quod diuersa respectibus eadem
res potest diuerso iure [151] censi, secundum Rip. in
l. si num. 122. C. de reuoc. donatio. vbi ponit exem-
plum in substitutione compendiosa. Simon de Pres-
tus in d. tracta. lib. 2. interpret. 2. dubit. 1. solut. 9. num.
29. vbi alios citat, similiter ex diuersis causis, [152] &
rationibus diuersimode eadem res interpretatur, l. miles.
§. pro parte. ff. de lega. 2. vbi vnum, & idem
per legatum sustinetur pro parte iure hereditario, &
pro parte iure przlegati, concordantes allegat Ti-
raque. de retract. consang. §. 1. gloss. 18. numer. 23.
Simon loco predicto, vbi alios citat afferentes alias
limitaciones ad eam regulam, precipue Roch. de
Curt. & Neuiz. & pulchre Menoch. de recuper. pos-
sib. remedia. num. 36. vbi post Baldum dicit, quod et-
si quoad corporalem diuisionem id non possit fieri,

tamen

Quinto principaliter limitatur, quando filij instituti decederent, & bona devenirent ad extraneos: quia tunc licet viventibus filiis mater perceperit solia alimentaria, tamen post eorum mortem non integrè sapit usufructum: quare cõstitutio quando filio non est datus substitutus, caret duratione, & passim ab omnibus recipitur, ut dicit infra, sed difficultas est, quando pater in testamento dabit filio substitutum, & in hoc communis est opinio, quod si substitutus est extraneus, vxor integra habeat i62 iudicamentum, Ita Bar. in l. si ita scriptum fuerit. ff. de manum. testam. quia in respectu iure communi vxor habet usufructum etiam stantibus filiis, consuetudo tamen derogat in favorum favoreis, quando filius decedit, hanc filij cessat, & remanet locus iuri communi Bar. in l. Titia. §. Titia testamento, num. 10. ff. de leg. 1. vbi dicit hoc procedere absolute in substituto vulgari. Bald. in l. & si contra tabulas, num. 2. ff. de vulg. & pupill. & dicit rationem, quia legatum usufructus censetur tacite à substituto repertum, licet Imperator. ff. de leg. 1. & subdit dari eo loci casum, in quo substitutus præstat legatum plenum, quam institutus, & dicit hanc rationem considerasse glo. in l. filius. §. sed si impubes. ff. de leg. præstati. idem voluerunt Bal. & Imola in d. §. Titia, & ibi Picus num. 40, dicit commune, allegando Bar. Bald. Ang. Imo. Raph. Aret. Alex. Abb. Lat. & alios, ut per eum, & hanc partem tenet Picus in d. §. Titia, num. 75, ver. decimo quarto, quæro, ubi substitui, quod ipse non auderet decedere ab hac sententia ob decisionem Baldi & Imolæ, licet non procedat sine magna difficultate, existimant tamen questionem esse pro amico, hanc quoque amplectitur Gabriel. d. conclus. 3. num. 17, fundatur hæc conclusio super ratione, quod non sit extensio consuetudinis, quia non est eadem ratio, nec subest eadē testatoris affectio. Ad quod etiam pia causa multum sit favorabilis, ut per Rom. in authent. similiter. Cad leg. Falcid. & Tiraqu. in tracta. de privileg. pia causa, tamen non sunt multiplicanda privilegia, vel specialia. Ius singulare. ff. de legib. & in dubio privilegium non vitur privilegio, sed iure communis, & non reperitur ecclesiasticum, vel piam causam esse in hoc specialiter privilegium, ideo qui natus privilegio, tenetur probare, quia vxor habet intentionem fundatam super iure communi, ex prædictis tamen Doctoribus nonnulli loquuntur, quando ecclesia, vel pia causa huius substituti loquuntur quando sunt instituta non extantibus filiis, qui casus, etiam diversi sunt quoad facti positionem, habent tamen eandem iuris determinationem.

pillari de quo dicam infra.

Hanc conclusionem amplius, etiam si hospitalis, vel alia pia causa successit filio, quia nihilominus i63 mater habet usufructum, ut notabiliter voluit Bald. in l. & si contra tabulas, circa finem. ff. de vulg. & pupilla. vbi loquitur in hospitali, sequitur Imola ibi colum. 3. ver. sic hoc tenendo bene facit, & hoc dicit inquit valde notandum Picus d. §. Titia, num. 40, ff. in l. si fundum sub conditione. §. si paterfamilias, n. 7, ff. de leg. 1. vbi transit cum eis. Deci qui directo consulit contra hospitale, in consil. 476. num. 2. & nu. 4. vbi sequitur prædictos, & illud consilium reperitur in 1. volum. consiliorum Socini iur. consil. 86. & latè contra hospitale positum Socin. iur. in consil. 85. num. 2. & sequen. volum. 1. quia non est tantus favor erga piam causam, sicut erga filios, nec est tanta testatoris affectio, idem non potest cõsuetudo ad causam piam extendi, & subdit, quod hæc sententia non habet contradicteorem, ideo foret temerarium ab ea recedere, Causalean. d. num. 42. & videtur adulterare Ruin. in consil. 17, volum. 1. vbi etiam in suo casu contrarium tenet, non tamen movetur favore pia causa, sed ex aliis, ut per eum, & hanc partem tenet Picus in d. §. Titia, num. 75, ver. decimo quarto, quæro, ubi substitui, quod ipse non auderet decedere ab hac sententia ob decisionem Baldi & Imolæ, licet non procedat sine magna difficultate, existimant tamen questionem esse pro amico, hanc quoque amplectitur Gabriel. d. conclus. 3. num. 17, fundatur hæc conclusio super ratione, quod non sit extensio consuetudinis, quia non est eadem ratio, nec subest eadē testatoris affectio. Ad quod etiam pia causa multum sit favorabilis, ut per Rom. in authent. similiter. Cad leg. Falcid. & Tiraqu. in tracta. de privileg. pia causa, tamen non sunt multiplicanda privilegia, vel specialia. Ius singulare. ff. de legib. & in dubio privilegium non vitur privilegio, sed iure communis, & non reperitur ecclesiasticum, vel piam causam esse in hoc specialiter privilegium, ideo qui natus privilegio, tenetur probare, quia vxor habet intentionem fundatam super iure communi, ex prædictis tamen Doctoribus nonnulli loquuntur, quando ecclesia, vel pia causa huius substituti loquuntur quando sunt instituta non extantibus filiis, qui casus, etiam diversi sunt quoad facti positionem, habent tamen eandem iuris determinationem.

In contrariam tamen partem transit Corn. in consil. 2. col. 4. ver. item concurrere, vol. 1. vbi dicit, quod si filio successit pia causa, relinquitur usufructus restringitur post filij mortem ad alimenta perinde ac si filius viveret, quia favor pia i64 causæ comparari solet favori filiorum, secundum Cast. in l. et epistola. C. de fideicom. & sicuti dicimus quod monasterium succedit loco filij, authent. rogati. Cad Trebell. c. in presentia, de probatio. ita dicendum videtur in causa pia, & in dubio suendum est casus i65 pia, sunt persone. C. de religio. & sumptibus. Rom. in authent. similiter. Cad leg. Falcid. & facit, quia si filius vulgariter substitutus excludit matrem à succedendo ex tacita pupillari inclusi i66 in vulgaris secundum Imp. in l. præcibus. C. de impub. & in l. Lucius. ff. de vulg. ita etiam pia causa modo prædicto substituta matrem excludit, i67 ut post Angel. voluit Cast. in d. l. præcibus. Corn. d. consil. 2. & sæpe videmus, quod dispositio introducta speciali favore filiorum, extenditur etiam ad causam piam, ut probat Barba. in l. hac consuetudine. §. ex imperfecto. C. de test. vbi dicit privilegium illius legis procedere etiam quando quis i68 testatur ad piam causam, licet introducta fuerit ad favorem filiorum, de quo videri possunt.

possuntque ponit Titus in tract. de privileg. pie caus. p. 11. & multis sequen. Clar. in tract. de testam. quæst. 6. 7. & seq. in quibus locis circa testamentum repetita videntur privilegia omnia filiis concessa, imo videtur aliquando maiorem impendi favorem pie causæ, quam filiis, quando non agitur de excludendo filios à sua legitima, vt declarat Anchara. in cons. 4. dum vult quod conditio [169] si decesserit sine filiis, non subi intelligatur quod filij grauari sunt restituere pie causæ, quia plus ei fuerit, quam filio, si non tractatur de totali exclusione, sequitur Felin. in c. Sanctæ Mariæ, colum. 2. de consuet. & dicit multum notandum Picus d. 5. Titus, num. 74. ver. est verum quod.

Prior tamen opinio verior est, quia in causa pia non multat ratio, quæ fuit à consue. utine consideratio filio, vt bene aduertit Socin. iun. in cons. 85. num. 13. volum. 1. & dicit Picus d. num. 74. quod vbi tractatur de successione ascendenti, lex magis faveat [176] descendenti, quam pie causæ, c. quicunque. 17. quæst. 1. glo. in l. si qui ad declinandum. C. de epil. & cler.

Quia Limitatur tamen hæc conclusio, vt non procedat, quando filius ingrederetur monasterium, vel daret se alij [171] in arrogationem, quia tunc mater non habet integrum vsum fructuum, sed sola alimenta, ita Picus in d. 5. Titus, num. 93. ver. vicesimo tertio quæro, quia ex quo pater nullum dedit filio substitutum, videtur legatum filio iniunxisse: propterea si cum filius ipse tenebatur, ita teneatur monasterium, argumento. l. qui fundum. §. qui filium. ff. ad leg. Falcid. & non potest legatum videri iniunctum filio vel arrogatori, cum pater de eis non poterit cogitare argumeto. l. de his. C. de transactio. l. cum Aquila. ff. eod. tit. & cum ab initio volumus testatoris heres, quod mater habeat alimenta tantum, non potest augeri legatum ex post facto contra voluntatem testatoris, & Picus dicit hoc verum esse, iuxta vsum fructus fuerit simpliciter relictus, siue donec casus, & honeste vxoris, dummodo tamen non fuerit filius datus substitutus, atque ita residet post multas tribulationes relinquens cogitandum, quia non inuenit has difficultates ab aliis ruminatas, licet Anton. Gabriel. d. conclus. 3. num. 9. referat, Picum tenere contrarium, quia forte non vidit illius verba in fine questionis. Hæc conclusio est meo iudicio vera, quia [172] monasterium succedat loco filij, & in presentia de probatio. authent. sed hoc presentis. C. de sanctis. epil. auth. nisi rogati. C. ad T. rebel. notant Dd. in authent. si quis mulier, vbi la. versic. ego non discedo à communis. C. de sacros. ecclæ. & filius [173] qui dat se in arrogationem, non acquirit proprietatem patri arroganti, sed vsum fructuum solum hodie, vt inquit Picus d. num. 93. & non dicitur filius hoc casu alienare, nec mutare personam. Et quamuis suprà dixerim piam causam haberi pro extraneo quod hoc, ne mortuo filio restringatur legatum vsum fructuum, ex doctrina Bal. & Imole in l. si fundum. §. si paterfamilias. ff. de leg. 1. tamen illud est verum, quando filius per [174] in mortem, vel aliter priuatur bonis, & non ex affectu autem, quando monasterium ingreditur, quia eo viuentis monasterium representat filium, quod non est in alia pia causa, & propterea hæc limitatio habet solum locum in casibus, quibus monasterium est loco filij, & excludit substitutum, non autem in casibus quibus [175] monasterium non excludit substitutum, qui casus habentur post alios late apud Thyrac in l. si equum, in vers. si seceperit liberos, num. 43. 46. & seq. C. de reuoc. don. Eman. Colla in c. si pater, part. 2. vers. si abique

liberis, num. 70. de testam. Vsq. in tract. de success. creatio. lib. 3. §. 1. limit. 7. num. 161. & num. 171. Zanc. in l. heredes mei. §. cum ita. part. 10. num. 39. Mantica de coniect. vltim. volum. lib. 11. tit. 7. num. 1. & sequen. & si per ingressum omnia bona filij transierint in [176] monasterium, auth. si qui mulier. C. de sacros. ecclæ. l. iuncta. l. Deo nobis. C. de episc. & cler. tamen cum filius viuus, bona videntur quodammodo esse apud ipsum, cum & ipse sit pars monasterij, quod secus est quando tractamus de pia causa, quæ non habet annexam filij personam, & hoc modo respondetur ad id, quod posset opponi de fisco, & de extraneo substituto, quod pungi Picus loco prædicto, quia ibi persona filij remanet penitus exclusa.

Limitatur secundo, quando legatum vsum fructuum non restringitur ad alimenta ex consuetudine Bulgari, sed ex voluntate testatoris importata [177] per verba testamenti, quia tunc licet decedat filius, non tamen augetur legatum, sed remanet in suis terminis prioribus, ita declarat Ruin. in cons. 17. num. 13. ver. & ex hoc vltimo, volum. 2. quia secundum eum decisio prædicta locum habet, quando verba, quæ ex sui propria significatione importabant vsum fructuum, restringuntur ad alimenta fauore filiorum per consuetudinem, sed aliud est, quando verba ex propria significatione non important vsum fructuum, & loquuntur quado testator reliquit vxorem nutricem dominam: & madonnam, ac administratricem liberorum eam ab obligatione reddendi rationem, idem voluit Paris. in cons. 11. num. 17. & 20. vol. 2. vbi loquitur in eisdem ter. terminis, & hæc non est proprie limitatio, quia hic casus nunquam fuit inclusus in consuetudine Bulgari, sed voluit omittere, quia etsi non proprie cadat sub regula, recte tamen ad propositum nostrum applicatur.

Tertio limitatur, vt non procedat quoad legitimam filiorum, quia etsi vxor mortuis filius consequatur integrum vsum fructuum aduersus filij heredes, tamen illum non habebit in quantum extenditur legitima filij, sed filius habebit suam legitimam non [178] solum in proprietate, sed etiam in vsum fructuum, vt concludit Picus in d. 5. Titus, num. 83. ver. tertio limitatur, vbi mouetur, quia filij debent habere integram legitimam in bonis patris ratione vsum fructuum, quam proprietatis, secundum glo. in auth. nouissima. C. de inoff. testam. glo. 2. super ver. gravamen, in Ligoniam in prioribus, C. eodem tit. vbi Bal. notat, eandem conclusionem probauit Roder. in d. l. quoniam in prioribus, in 3. ampliatione, a. nome. vbi insert. in proposito, quod apud Hispanos filius hæres institutus relicto vxori vsum fructuum vniuersali, tenebatur vxori pro vsum fructuum relinquere solum quintam partem, ex quo legitima caput omnia bona, excepta quinta: & subdit esse notandum in practica, quia sepe mariti relinquunt vxoribus vsum fructuum omnium bonorum, & ibi in principio sustinet eam conclusionem, quod filio debetur legitima etiam cum vsum fructuum, & est re. expressus in §. prohibemus, in Authen. de trien. & semis. qui reprehendit maritos relinquentes vxori vsum fructuum, filios autem influentes in nuda proprietate: & hunc conclusionem, quod vxor non habeat vsum fructuum in legitima filij, ante omnes firmavit Bart. in l. vxori n. e. ff. de vsum leg. per text. in d. §. prohibemus, & dicit ita omnes, Dd. communiter tenere, Ioan. And. ad Specul. in tit. de pignori, §. 1. circa vltimum colum. Bald. in l. quoniam in prioribus, in prin. & dicit Bald. in d. l. vxori, quod ea hodie est correctæ per d. §. prohibemus, idè voluit la. in auth. nouissima, num. 44. C. de inoff. testam. vbi ideo repro-

bat gl.ii. in d. §. prohiberetur, quæ cautela docet ad excludendum huiusmodi legitimam, vt scilicet instructur heres in omnibus bonis, & nati vñfructus relinquantur, quam gl. ubi Ang. dicit singulariter, & eius cautela sequitur Capol. caute. 11. cum quoque cautela reprobatur Picus d. 11. 83. & prædictam conclusionem, quod filius detrahit legitimam, tenuit Paris. in com. 96. num. 30. vol. 2. cum quoque sequitur Alex. Cor. Dec. Ruin. Boer. & alij citati à Causal. in tract. de vñfruct. mulier. relin. 95. ver. & etiam poterit retinere, folio 270. Mantica d. lib. 9. tit. 7. num. 21. rationem dicunt obiter esse, quia filius grauati non potest in legitimam, ideo relictum vñfructus non extenditur ad legitimam, sicuti non extenditur ad fœdera, emphyteusim, fideicommissum, & alia bona, quæ non sunt in libera dispositione testatoris, vt passim ponunt Doctores in locis ordinariis, præcipue Causale loco prædicto.

Hanc tamen declarationem restringit Ang. in d. §. prohiberetur, vt non procedat, quando proprietatis [179] relictæ filio excedit valorem legitimæ: tunc enim grauamen vñfructus inueniuntur omnibus bonis substat, licet aliud sit quando nulla illa proprietatis minus valet, quæ imponitur legitimæ, sequitur Capol. d. caute. 11. & lat. in d. auct. nouissima, n. 44. videus sequi, idem videus Picus d. §. Titia, n. 83. ver. sed reperi, vt tamen non bene se explicat Opizo. l. filiusfamilias, §. diuini, n. 46. ff. de l. 1. C. de cons. 67. n. 24. hanc partem ego confirmo, quia filius potest in re [180] propria grauari, quando ei supra legitimam relinquatur, l. filiusfamilias, §. apud Marcellum, ff. de leg. 1. l. Imperatoris, §. i. centum, ff. de leg. 2. Fabian. in authent. nouissima, num. 169. C. de iust. testam. & dicam latius paulo infra. Roder. tamen in d. ampliat. 3. num. 4. & sequens vult contrarium, vbi dicit Ang. loquuntur inconsideratè, malè & ex sua opinione per text. in l. scimus, §. cum autem, C. de iust. testam. vbi filius cui plus relictum fuit, quæ imponitur legitimæ, potest detrahere legitimam sine onere expectando in reliquis conditionem: adducit etiam multa alia, & post lat. in d. auct. nouissima, n. 45. dicit idem esse, quando pater relinquere filio vñfructum, & docet quo modo fieri debeat æstimatione iuxta proprietatis, & vñfructus, de qua etiam nonnulli tractat Picus loco prædicto.

Ego teneo quod si filio relinquatur plus quam imponitur legitimæ, veniat filius repudiare illud plus, vel acceptare cum onere [181] inuentionis. Cyn. Bald. & Salic. l. inuita, C. de impub. Cyn. & Bal. d. l. v. nica, C. quando non peten. part. cū verò filius acceptat hereditatem, tenetur onus inuentionis agnoscere, & acquiescere, quia hæres tenetur [182] seruare voluntatem testatoris, cum à matre. C. de rei vendic. etiam quando aduulsi est cū beneficio inuentionis, quia etiam inuentarium præferat iura illa, tamen heres non gaudet illius beneficio, quatenus suppetunt vires [183] hereditatis, vt per Dd. in l. fin. §. in computatione, C. de iure delib. Roma in consil. 8. nu. 4. cum infinitis consensu à Pinel. in l. 1. part. 3. n. 81. ver. amplius septimo. C. de bon. mat. & nõ obstat, quod grauamen relictæ de legitimæ, quia respondet hoc esse verum, quando repudiando cetera bona sibi relicta, vult solâ legitimam consequi, & ita, quando filius repudiat relictum, secus quando filius acceptat relictum, quia tunc tenetur seruare voluntatem defuncti, & pro hoc facit, quia filius adeundo simpliciter hereditatem, videtur se obligare [184] ad omnia onera hereditaria, ex quo dicitur quasi cõuhere, §. hæres, Inst. de oblig. quæ ex quasi contract. l. ex ma-

leficiis, §. hæres, ff. de actio. & oblig. quæ omnia videatur magis inlucum ab ipso filio, quam à testatore, & pro hoc facit quod voluit Cama. in l. filiusfamilias, §. diuini, ff. de l. 1. vbi dicit, quod si testator filium instituit in plus quam imponitur legitimæ, imponatur grauamen, & ponam in casum inobseruantie, vt docet [185] quod legitimam, non valeat grauamen, tamen si filius contraveniat, erit locus pœnæ, & subdit ita fuisse iudicatum, quod enim dicitur non posse imponi legitimæ grauamen, locum habet ab initio, non accedente consensu heredis, vt eo non acceptante id quod est supra legitimam, acque ita alio non apparet [186] quia cum de vno disputamus, cetera præsupponuntur habilia, §. in extraneis, Inst. de hered. qual. & differ. tit. & subintelligitur semper clausula, talibus [187] sit stantibus, liquid seruis, ff. de condi. ob. cau. l. quæro, §. inter locatorem, ff. loca. Rom. in l. 12. in fin. C. quando non pet. par. Tyrac. lat. in præf. l. 6. vñquam, num. 130. C. de reuoc. don. cum similibus, & prædictam Cama. declarationem tenet etiam Casu. in cons. 77. col. 2. ver. & postea quod non reddat, vol. 2. Opizon. in §. diuini, n. 44. Soc. Ruin. Socinian. & Cople. quos citauit in consil. 25. n. 16. & seq. vbi probat nulli pœnam contra filium etiam alienantem inter legitimam, quia pater, qui non tenebatur aliquid relinquere ultra legitimam, relinquendo potest quancunque legem relictæ adscribere, cui tenetur filius ad implementum, si vult commodum percipere ex testatoris dispositione, vide Ludou. Molin. de primogen. Hispan. lib. 2. cap. 15. cum. 12. & quamvis ea decisio non recipiatur ab aliquibus, tamen transit sine dubio quando testator declarat velle se quod omni includat etiam legitimam vt ibi dixi, concludo igitur, quod si plus est filio relictum, quam sit legitima tenebitur filius patri quod mater conuenit etiam vñfructum in legitimam, si tamen apparer quod testator voluerit vñfructum extendi etiam ad legitimam: secus autem dicerem, quando non esset facta mentio de ipsa legitimæ, quia in [188] dubio non videtur testator voluisse eam includere, Aret. in consil. 19. num. 2. dub. lat. in d. §. diuini, l. loc. n. 22. cum alijs, quos citauit in d. consil. 25. num. 1. sicuti etiam non veniunt bona, de quibus testator nõ potest disponere, ex quo voluntas testatoris præsumitur esse conformis legali dispositioni.

Quartò substatimur, quando datus esse pupillaris substitutum enim licet filius moriatur, tamen vxor habeat solum alimenta, [189] si sit relictæ vñfructuaria omnium bonorum, Bart. in d. l. Titia, §. fin. n. 1. ver. ego dixi, ff. de l. 1. vbi subdit se ita consuluisset, & suo consilio plures subscrispsit, quia legati viuentis filio recipit certâ formam & interpretationem, ideo mortuo filio cum legatum sit vñfructum, non variatur: secus, dicit ipse quando vñfructus esse relictus, donec casu & honestè vixerit, quia tunc esset annuum, & pro primo 100 anno putum, & pro sequentibus conditionale, prouide incipit singulo anno deberi ex persona substituti, qui cum sit extraneus, non prebet iustam causam restringendi vñfructum ad alimentum, ita quoque Bart. in l. fin. cui in annis, ff. quædam vñfruct. amit. vbi distinguit inter annuum & vñfructum legatum, vt primo casu integer debeatur vñfructus, secundo verò restringitur ad alimentum, idem Bart. in consil. 27. Nicolaus, volum. 1. vbi semper vixit eadem distinctione, Bald. in consil. 119. factum proponitur, col. fin. ver. quatenus ergo, volum. 4. vbi dicit, quod si legatum in vita factum vxori sit sine diuisione & multiplicatione, tunc attenditur initium, & cum sit vñfructum nunquam variatur, sed quando non

non censetur vnum legatum sed plura, & illius dies vel conditio incipit diuersimode: tunc cum deuenit ad extraneum herede, iudicamus de legato tanquam de relicto factio ab herede extraneo, & ibi Bald. excusat se quod alibi videatur voluisse contrarium, sed monet consideranda esse sua verba. Ang. in c. 109. n. 3. vbi dicit quod si legatum annuum est, variatur circa tempora secundum diuersitatem personarum, quia non est vnum, nec semel dicitur dies, & quod illud legatum quod praestandum est ab heredibus, nunquam debetur a filiis, sicut tamen, quando est vnicum. Rom. optine loquens in cons. 516. in casu prepositum, num. 3. vbi distinguit, ut supra, & quando legatum est vnicum, rationem reddit, quia substitutus pupillaris cum semel legatum originem habuit in persona filii, non tenetur in plus, quam filius teneretur, qui fundum, & qui filios, in fin. ad leg. Falcid. & legatum relictum ab instituto, non censetur repetitum a substituto [191] pupillari, qui succedit ex substitutione expressa, propterea substitutus praestat legatum non tanquam substitutus, sed tanquam heres impuberis. L. 1. §. interdam, & in l. ratione, §. quod vulgo. ff. ad leg. Falcid. & hanc ratio notanda est, quia Bur. & alij non ita bene se explicantes, & [192] ex qualitate heredis non variatur obligatio, L. 1. §. ex his, ff. de ver. obl. & subdit quod dictio donec, dum, quoad, & similes faciunt legatum annuum, Præd. Papien. in forb. lib. quod mal. agit ad dotem, in ver. donec vitam, in fin. vbi transit cum distinctione Bar. Pius multos citat in d. 5. Tit. nu. 40. & seq. vbi n. 4. 3. loquendo de legato vnicum & simpliciter, dicit quod ab hac opinione non est recedendum, & n. 35. loquendo de annuo ait, quod ita communiter tenetur, substituti tamen ibi n. 46. post Benedictum de Plumbino in L. 1. ff. de manum. testa. & Alex. in L. 1. ff. contra tabulas, colum. 7. ff. de vulg. & pupil. ut non procedat, quando legatum est quidem vnicum, sed expressè est relictum a substituto. hanc sententiam frequentat Imo. Aret. & Alex. in d. l. & si contratabulas, vbi etiam Ias. num. 5. qui per aliquot commentas tractat de veritate veritatis membri d. distinctionis, & precipue num. 6. ponit rationes, & n. 5. in princ. refert limitationem Bened. de Plumb. & eam non impugnans Cast. in cons. 128. colum. 1. vers. secundo probatur, volum. 1. Cepul. qui dicit singulare in tract. de seruic. rustic. predio. cap. 4. de seruic. vbi. colum. 2. vers. item quid si maritus, Dec. in cons. 476. vnum. 3. in fin. etiam secundum respondetur, vbi subdit dicit annuum legatum usufructus ad vitam relictum, quod verum non credo, sed forte dicam alibi, Cur. seu cons. 15. colum. 2. vers. & illa verba, Soc. iun. in cons. 83. num. 1. vol. 1. alios multos citat Ant. Gabr. communis opin. lib. 5. tit. de usufr. conclus. 3. nu. 12. Manric. de consuet. vitem. volum. lib. 9. tit. 7. num. 39. vbi allegat Bart. Bald. Ange. Anch. Rom. Imol. Cast. Aret. Alexan. Carpol. Picum, Socin. sen. Curt. sen. Soc. iun. Dec. Ruin. Gozad. Paril. T. Yraquel. Nar. mat. & Rolan. Simon. de Præd. interpret. vlt. volut. lib. 4. dubit. 1. num. 60. vbi multas recitat formulas dicti legati, Causa de usufr. mul. rel. n. 42. vbi hanc questionem misceat cum ea, an usufructus legatum vtori facti, donec morata fuerit cum filius, conueniat filius mortui, id quod facit etiam Dec. d. c. 476. n. 3. vbi multos allegat, qui loquuntur in dictis terminis, ut videtur potest apud Anch. Abba. & Alex. quos ille citat: nobis autem non expedit extra nunc ingredi controuersiam, postquam suo loco Deo dante, causa alibi pertractabimus.

Dura tamen videtur hanc substitutionem, quæ vult quod legatum usufructus simpliciter relicti restrin-

gitur ad alimenta, & non amplius, quando est vnicum, & mortuus est filius relicto pupillari substituto; nam supra in principio huius principalis limitationis diximus, quod vbi filius institutus decessit, & ei succedit extraneus, tunc legatum quod erat alimentorum, extenditur ad usufructum, quod idem esse debet, quando succedit pupillari substitutus, quia is dicitur succedere pupillo, non testatori, quod autem mortuo filio siue substituto, sed cum herede extraneo vxor debeat plenum usufructum, tenent multum, quos supra citauimus, Bald. in l. 3. §. quid ergo, ff. de vi & habit. quinimo etiam dato pupillari substituto, voluit Bald. in c. inf. 426. & seq. vol. 2. quod vxor plenum consequatur usufructum, mouetur duplici ratione, prima est quod ex quo hereditas ad extraneum peruenit, legatum debet praestari ab herede ex sua persona, & non debet considerari persona filii, sed heredis, si fundum, §. si pater, ff. de leg. 2. Secunda est, quod consuetudo est in personam, & non in rem: proinde mortuus filius cessat privilegium, & remanet iuris communis dispositio, & sub sit, quod privilegium filiis concessum a consuetudine non transeat ad extraneos, & non obstant rationes supra in contrarium allegatas, & primo quod ex quo legatum est vnicum, & habuit originem in persona filii, non debet ab herede aliter praestari, quam deberetur a filio, ne eadem res diuerso iure censeatur, quia supra demonstrauimus rem eandem posse diuerso iure censeri diuersis respectibus, ut potest videri in quarta principali limitatione, vbi ad id fundamentum multe alie dant fuerunt limitationes & responsiones. Non etiam obstat quod legatum usufructus non censetur repetitum a pupillari substituto, quia ex communione de alimentis in usufructum non fit vigore alicuius repetitionis, sed quia cessat consuetudo, & consuetudinis ratio, propter quam legatum usufructus restringitur ad alimenta, & quia mutatio personæ mutatur privilegium concessum personæ, nō minus mouetur, hæres non teneatur in plus, quam defunctus, quia hoc est verum, quando a principio debetum fuit taxatè restrictum, neque cum ea restrictione, & taxatione in esse productum, & contrarium. At in casu nostro filius inspecta verborum proprietate tenebatur ad usufructum integrum, sed ex consuetudine Bulgari ob singularem fauorem erga filios restrictum ad alimenta, non ergo prius, si mortuo filio heres eius praestat legatum, prout importat verborum proprietatem: filius enim iure communi antea tenebatur ad usufructum, sed ob privilegium praestabat sola alimentum: finitum autem privilegium infringit ius commune. Et eodem modo respondetur ad id, quod qualis obligatio non debeat variari ex persona heredis, quia intelligitur in obligatione, quæ provenit, bat à iure communis: etiam non variatur, sed ea, quæ fuit in privilegio personæ concessa variatur semper extincta persona hæret, autè quod alimentorum tanto facilius concedi debet, quanto est fauorabilior, quādo quidem fauorabilis est ea [193] interpretatio, per quā reducitur ad ius primarium, glof. singularis in citatione, in ver. numerandum, de preben. in 6. Bur. in colum. obi. de verb. signifi. Alex. in l. si constans, ff. de sol. matr. Ias. in l. si vnus, §. pact. ne petieris, ff. de pact. & in auth. quas actiones, C. de sacro. eccles. res. [194] In redit de facili ad naturam suam, & l. si vnus, §. pactus, & ab exordio, dist. 15. sed primordium inspecto illud legatum importabat usufructum, ergo postquam est restrictum ad alimenta, fauorabilis erit restrictio, si amplius ad usufructum, ut dixi, & non inuicem quod sit vnicum, ergo eodem modo intelligendum, quia

dimidia, ex hoc tamen non inferitur, quod pro portione uxoris non restringatur ad alimenta, sicuti quando instituitur extraneus cum filio: pro sustentenda tamen distributione dici posset ratione esse, quia cum idem sit legatum duobus iactum, debet eandem naturam assequere in utroque, ne eadem res diverso iure censatur, l. cum qui aded. ff. de viupcio & illa copula seu [106] coniunctio, & copula aequaliter, l. eos. §. cum in tabulis. ff. de duobus test. l. §. si quis ita. ff. de eo quod certo loco, d. l. si quis Titio. ff. de usufr. accret. Dec. in cons. 460. a. Ripa in c. ex parte, n. 42. de rescrip. Natta in c. 582. a. 29. de ci. Sedem. n. i. immo & quae principaliter, [107] ut probatur secundum gl. in c. querebam, vbi Abb. de Simon. Felin. a. quanto, il primo, de iudic. precipue quod duo copulantur per dictionem n. cum: nam & si secundo concessio pro masculis & feminis non censatur feminæ vocat eodem tempore cum masculis, sed ordine successivo, [108] masculis scilicet deficientibus, secundum Bald. in l. quoties, n. 5. C. de suis, & legat. communem dicit Par. in cons. 12. num. 33. volum. 1. Clar. de feud. qu. 73. ver. ite n. quere. Cephal. in cons. 12. num. 69. tamen aliud est quando concessio fit pro masculis cum feminis, quia tunc eodem tempore feminæ [109] succedunt cum masculis, ut voluit Balloco predicto, & ita tenent omnes, ut inquit Ias. in l. Callus §. quidam recte, n. 37. ff. de l. & polib. Par. d. l. con. 12. n. 17. Crot. consil. 27. num. 3. Clar. in loco præallegato, Rolan. consil. 84. num. 10. volum. 4. Crementing. 70. Paris de Put. de feud. reinteg. c. 109. cum multis similib. magis. n. ex. ne coniuncti copula cum natura copula §. ut ex ea distributione potest dignoscere, & natura copula [110] est coniungere vniuersum, l. Sciz. §. Caio, vbi Bar. not. ff. de usufr. in l. si in vno copulatori habetur pro repetita qualitas, [111] que reperitur in altero sue præcedenti, siue subsequenti, inquit gl. in l. si. ff. si ser. amicit. & illam gl. commendat Ias. in l. fin. C. de success. edic. & per eam inquit Bar. quod si testator relinquit alicui parit fructum certi hundi, & viginti, §. si cum parit [112] fructum debetur quando colligitur, & non ante, l. i. immo §. pater. ff. quando dies lega. ced. ita eo tempore, & non ante debentur viginti, Felin. las. in c. ex parte, n. 5. illent. de rescrip. vbi Ripa alios citat, n. 46. Ias. in l. qui hoc anno, col. ff. de ver. obl. Euerat. loc. o. 50. & natura copula, col. ver. secundo in fine argumentum, Socian. in c. 160. col. 2. vol. 2. in filio autem certum esse, quod legatū usufr. non restringitur ad alimenta, ergo nec in vxore cui copulatur cum filio fuit relictum.

Et ego credo hanc decisionem esse verā, quia hoc casu cessant omnes rationes, quibus inducta est consuetudo Bulgari, i. iuxta filiorum affectionis testatoris erga eos, per quas rationes diximus consuetudinem extendi ad casus non expressos, & restringi ad expressos: nam cum hoc casu vxor habeat sola usufructus dimidiam, non subest timor quod filij fame pereant, vel cogantur mendicare, nec potest patet argui impetari, cum filius habeat dimidiam usufructus, & iam dixi in 3. principali limitatione præsentis conclusionis, ver. & procedit sine dubio, quod vbi vel certarum rerum, vel quora bonorum usufructus relinquitur, tunc legatum non restringitur ad alimenta. erit ergo vera præsentis limitatio, sed non per rationes adductas à Doctoribus, verum per alias.

Ampliat hanc limitationem, ut non solū vxor hoc casu habeat dimidiam integrum usufructus, sed etiam totum consequatur usufructum, per tex. in l. plane, §. si duob. ff. de l. vbi dicitur quod si testator aliquid

relinquit heredi, & [113] tertio, totum illud tertio accretum: & ratio est, quia heredi à seipso nihil legari potest, l. legatum. §. i. ff. de l. nec heres potest portionem sibi legatum consequi iure hereditario, quia relictos legando illam rem eximit de corpore hereditatis. Cum verò illam heres non consequatur, remanebit collegatario per ius accretionis, vel non de erecentem nam hoc casu vxor cum herede dicuntur coniuncti [114] v. b. l. i. Titia testatoris, §. fin. ff. de leg. l. si quis Titio in usufr. accretum dicuntur eam coniuncti re, quia est usufr. sit duob. relictus, ut per gl. & Bal. in l. ff. de usufr. accret. gl. & Bal. in l. duob. §. si. ff. de l. cum multis similibus, & hoc casu non potest heres vi retentione, quia legatō usufructu dominium transire recta via in legatarium, gl. & DD. in l. corruptionem, C. de usufr. adeo heres non magis habet ius retentionis, quam si alia res esset legata, in declarat Imola in l. huiusmodi, §. si Titio, & Marzio, vbi cum sequitur Ias. n. 16. ff. de leg. 2. in terminis [115] Ias. ibi decidit casum nostrum, quod legatarius consequitur totum usufructum, & post eum idē voluit Rui. qui tamen de Ias. mentionem non facit in cons. 39. n. 7. & vol. 2. Zanc. in §. cetera ita par. §. num. 5. ff. ad Trebell. adeo tenuit Alexand. in d. l. si Titio, num. 2.

Sed in contrarium videtur tex. in l. si quis Titio. ff. de usufr. accret. vbi si testator legat Titio & heredi, suis usufructum, heres habet (quam dimidiam) & concurrens cum legatario, & dicit Bar. in d. l. huiusmodi, §. Titio, col. 2. ver. ex hoc apparet, quod hoc idē est, quia apud heredem remanet ius dominij, atque ita ius usufr. causalis, & idē potest retentione sibi consuleri, & cum sequitur ibi Aug. & Florian. & in hanc partem videtur inclinare Cascan. de usufr. mulier. relic. num. 54. circa. si. Castr. & Picus supra allegati in prin. limitationis.

In hac autem questione nonnulla sunt, ad quæ necesse est adiungere. Primum, quod respectu retentionis non videtur constituenda esse differentia inter usufructum, & aliam rem legatam: quandoquidem licet utroque casu dominium transeat recta via in legatarium, tamen semper legatum cap. debet de manu heredis, & penitus legatarius, qui apprehendit propria autoritate, l. non dubium, C. de leg. 2. quapropter si heres habet, & possidet, non minus retinebit rem quamlibet, quam usufructum, cum retentionis ius non solum residueat in dominio rei, quæ ex detentatione. hinc videmus quod rex in solutam dat, [117] sed nulliter retineri potest dum persoluitur sibi debitum, ut est tex. in l. si non fortem, §. si centum, vbi Bar. & alij notant. ff. de condic. indebit. in l. elegerat §. qui reprobus. ff. de pign. actio. d. si cum aurum, ff. de solutio. Sol. in l. si commo. q. & ratio retentionis qui videtur Bar. non mihi placet, cum idē ius competat heredi in quacunque alia re legata, & tamen in alia re vult Bar. quod heres non faciat partem per concurrens.

Secundo est aduertendum, quod non videtur mihi veratill. conclusio, quod testator legando eximit eam rem de corpore hereditatis, nā illud posset procedere quando haberet effectum, at si nō sortitur effectum, ut quia legatarius repudiet, vel efficiatur caducum, vel alia ex causa non acquiratur legatario, tunc certum est quod heredi acquiritur iure [118] hereditario, ut probatur in l. vnica. C. de caduc. tollen. Item quoad effectum retentionis verum est quod legatarius videtur exempta de corpore hereditatis, at non quoad hoc, ne legata dicantur etiam de corpore

